

עזרי מעם השם עושה שמים וארץ

סֵפֶר הַזֶּהָר

שִׁחְבֵר הַתְּנָא הָאֱלֹקִי רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאי זִיע"א

וּבּו: "סֵפֶר הַזֶּהָר", "זֶהָר חֲדָשׁ", "תְּקוּנַי הַזֶּהָר"

מְנַקֵּד

- כֶּרֶךְ סה -

זֶהָר חֲדָשׁ כִּי תְבוֹא – שִׁיר הַשִּׁירִים

דף ע"ג ע"ב – דף פ"ה ע"א

מְבַאֵר בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עִם פֶּרוֹשׁ מִל וְנִחְמָד לְמַעַן יִרוּץ הַלּוֹמֵד בּוֹ

מַחֲלָק לְשָׁנָה אַחַת וּלְשָׁלֹשׁ שָׁנִים

מוֹפֵץ לְלא מִשְׁרֹת רוּחַ כֻּלָּל וְעִיקָר
לְקִירוּב הַגְּאוּלָּה בְּרַחֲמִים

בְּדַקּוֹת סְפּוּרוֹת בְּלִבָּד תִּזְכָּה לְהִיּוֹת בֶּן עוֹלָם הַבָּא

נִסְדָּר, נְעֻרָה וְהוֹנָה מִחֶן שׁ, בְּנִקּוּד וּפְסוּק מְלֵא, עִם מְרָאָה מְקוּזָּמֹת,
בְּחִלּוּק קְטָעִים לְפִי הָעִנְיָנִים, בְּאוֹתִיּוֹת גְּדוּלוֹת וּמְאִירוֹת עֵינַיִם

יֹצֵא לְאוֹר עַל יְדֵי "מִפְעַל הַזֶּהָר הָעוֹלָמִי"
בְּעִידָה"ק בֵּית שְׁמַשׁ תּוֹבֵב"א
כְּסִילוֹ תִשְׁעֵ"א לִפ"ק

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א
רחוב נחל לכיש 24/8 רמת בית שמש ארץ ישראל
טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin
Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/8
Ramat Beth Shemesh 99093, Israel
Tel: 054-843-6784 / fax: 02-995-1300
hazohar.com@gmail.com

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות, לכל החברים וידידים,
ולכל אחד ואחד מישראל, לקרב הגאולה שלימה בב"א
וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים
ולכל ההבטחות הרשב"י זיע"א

כל הזכויות שמורות

ואין למכור או לסחור או לקבל רווח עבור הטקסט או חלקו
מותר ומצוה ללמוד ולזכות את הרבים בחינם בלבד

ניתן ל"מפעל הזוהר העולמי"

על ידי הרב הצדיק המקובל **הרב בניהו שמואלי** שליט"א
ראש ישיבת **"נהר שלום"** (רח' שילה 6 ירושלים)
לעילוי נשמת מורינו ורבינו הצדיק הקדוש
רבי **מרדכי** בן מרים **שרעב"י** זיע"א

תפלה קודם למוד הזהר (קבלה מהאריז"ל)

רבון העולמים ואדוני האדונים, אב הרחמים והסליחות. מודים אנחנו לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, בקדה ובהשתחויה, שקרבתנו לתורתך ולעבודתך עבודת הקדש, ונתת לנו חלק בסודות תורתך הקדושה. מה אנו, מה חיינו, אשר עשית עמנו חסד גדול פנה. על פן אנחנו מפילים תחנונינו לפניך, שתמחול, ותסלח, לכל חטאתינו ועוונותינו, ואל יהיו עוונותינו מבדילים בינינו לביניך.

ובכן יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, שתכונן לבבינו ליראתך ואהבתך, ותקשיב אזניך לדברינו אלה, ותפתח לבבינו הערל בסודות תורתך, ויהיה למודנו זה נחת רוח לפני כסא כבודך פריח נחות. ותאציל עלינו אור מקור נשמתנו בכל בחינתינו, ושיתנוצצו ניצוצות עבדיך הקדושים אשר על ידם גלית דבריך אלה בעולם. וזכותם, וזכות אבותם, וזכות תורתם, ותמימותם, וקדשם, יעמוד לנו לבל נפשל בדברים אלו. ובזכותם תאיר עינינו במה שאנו לומדים. כמאמר נעים ומירות ישראל "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך". יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יי צורי וגואלי. כי יי יתן חכמה מפיו דעת ותבונה:

תפלה לאחר למוד הזהר (יאמר בפנות הלב)

אלהינו ואלהי אבותינו מלך רחמן רחם עלינו טוב ומטיב הדרש לנו. שובה אלינו בהמון רחמיך בגלל אבות שעשו רצונך. בנה ביתך כבתחלה וכוונן מקדשך על מכונו. והראנו בבנינו ושמחנו בתקונו. והשב פהנים לעבודתם ולויים לדוכנם לשירם ולזמרם. והשב ישראל לנויהם. ומלאה הארץ דעה את ה' ליראה ולאהבה את שמך הגדול הגבור והנורא אמן פן יהי רצון.

קנאה - ביניהם אין קנאה, אבל על אחרים יש להם קנאה.

וכמו שם שהיא כמו אם על בניה על ישראל, אותו התקון יפה ונאה מהכל, שהוא מצד של ההכללה שלמטה, שבשבילו עולה למעלה, מעלימה אותו לאוכלוסיה שבחוץ, כדי שלא יקנאו ולא יקטרגו על ישראל. ומשום כך, אל תראני שאני שחרחרת, אל תסתכלו בתקון הזה, משום שאני שחרחרת.

ובבב"ר התקונים שלה, אין תקון יפה ונאה בעלוי לעלות לקדש, פרט לאותו תקון מצד ההכללה שלמטה. וכל זה היא אומרת אל אוכלוסיה, ולא אל אהובה. ועל זה אומרת להם שחורה אני ונאנה.

עוד, שחורה אני מן הצד שלמטה, ונאנה מן הצד שלכם, אתן בנות ירושלים, הרי התקון שלי בכם הוא, שאתם אוכלוסים קדושים, ומשום כך לא תסתכלו באותו התקון של צד התחתונים. והבב"ר הוא כמו אם על הבנים, שכמה מקטרגים הם שעומדים שם, ואם יסתכלו באותו התקון של ההכללה שלמטה, כמה הוא נאה וכמה היא יפה לעלות בו למעלה, יבאו לקטרג ולהזכיר את חטאי ישראל. ומקטרגים להם, ומעפכים אותה לעלות למעלה ולהתחבר עם בעלה.

ועל זה באהלי קדר - מצד התחתונים, פיריעות שלמה - מהצד שלכם. ומשום כך, אל תראני שאני שחרחרת, אל תסתכלו בי כלל, בשביל אותם התקונים שלי, שהם בצד של התחתונים, שהרי בגללם נזף בי השמש, ואינו בלבדו, אלא בני אמי נחרו בי, אבות העולם, כשראו את קדרותי שמצד התחתונים.

ובגין דאיהי פאימא על בנהא על ישראל, ההוא תיקונא שפירא ויאה מפולא, דאיהו מסטרא דכלילו דלתתא, דבגיניה סלקא לעילא, מחכדא ליה לגבי אוכלוסהא דלבר, בגין דלא יקנאון ולא יקטרגו עלייהו דישראל. ובגין כך, אל תראוני שאני שחרחרת, לא תסתכלון בהאי תיקונא, בגין שאני שחרחרת.

ובבב"ר תיקונין דילה, לית תיקונא שפירא ויאה בעילוייא, לסלקא לקודשא, בר ההוא תקונא מסטרא דכלילו דלתתא. וכל דא אמרת לגביה אוכלוסהא, ולא לגבי רחימה. ועל דא אמרת לון, שחורה אני ונאנה.

תו. שחורה אני מסטרא דלתתא, ונאנה מסטרא דילכון, אתון בנות ירושלים, הא תיקונא דילי בכון איהי, דאתון אוכלוסין קדישין. ובגין כך לא תסתכלון בההוא תיקונא דסטר תתאי.

ובבב"ר איהו פאמא על בנין, דכמה מקטרגין אינון דקיימי התם, ואי יסתכלו בההוא תיקונא דכלילו דלתתא, כמה איהו יאה וכמה איהי שפירא לסלקא ביה לעילא, ייתון לקטרגא ולאדפרא חוביהון דישראל. (דף פה ע"ב) ומקטרגי להו, ומעפכי לה לסלקא לעילא, ולא תחברא בבעלה.

ועל דא, באהלי קדר, מסטרא דתתאי. פיריעות שלמה, מסטרא דילכון. ובגין כך, אל תראוני שאני שחרחרת. לא תסתכלון בי כלל, בשביל אינון תיקוני דילי, דאינון בסטרא דתתאי, דהא בגיניהון נזף בי שמשא. ולא איהו בלחודוי, אלא בני אמי נחרו בי, אבהן דעלמא, פד חמו קדרותא דילי מסטרא דתתאי.

ואם תאמר, נאה הוא לומר כך?
כן, שהרי משני צדדים יפה הוא.
אחד בשביל דרכי שלום, שלא
יקטרגו על ישראל בניה, ואחד
שלא יעכבו עליה מלעלות
להתחבר עם בעלה ולקחת נחת,
שהרי הפל בלבנה.

בזמן שהיא מכסה אור הלבנה,
השמש לא קרבה אליה, פרט
לחוט אחד של חסד עליון
שנמשך עליה, וזה כורה באותה
קלפה ושוכר פחה, ונותן לה נוי
ויפי. והיא אומרת, שחורה אני -
מצד של הערלה, ונאה - מן הצד
של אותו החוט שנמשך עלי.

עוד, שחורה - מצד של החשך
העליון כשמתגבר, כמו שנאמר
(ישעיהו ט) כי הנה החשך יכסה ארץ.
ונאה - מצד האור הקדמון, כמו
שנאמר (מיכה ז) כי אשב בחשך -
מצד השמאל, ה' אור לי - מצד
הימין.

אל תראני שאני שחרחרת (שיר א).
היא אומרת לאוכלוסייה, כמה
ערבוב זה לכם, שאל תראוני
בזמן שמכסה עלי אותו הצד,
ולא תוכלו להיות מוארים ממני
ולהסתפל כלל באור שלי.

בני אמי נחרו בי, שהרי הסתלק
השמש למעלה והתפנס, ובני
אמי הסתלקו למעלה, ומשום כך
שולטת הערלה, ואתם אל תראני,
לא תוכלו לראות ולהסתפל באור
שלי כלל. שמני נטרה את
הפרמים - הואיל והערלה אצלי,
והיא יונקת ממני לתת
לאוכלוסייה, ולא אתם המחנות
של שאר העמים. פרמי שלי לא
נטרתי - אלה אוכלוסי הקדושים,
שלא יכלתי באותו הצד לזון
אותם.

עכשו יש להסתפל, מי שמתעסק
בשיר, איך אומר פרעומות
וקנטורים בראשית התשבחת?

ואי תימא זאות הוא למימר הכי. אין. דהא
מתרין סטרין זאות הוא. חד, בגין אורח
שלים, דלא יקטרגון על ישראל בנהא. וחד,
דלא יעכבון עלה מלסלקא לאתחברא בבעלה,
ולמנקט נייחא. דהא פלא בסיהרא.

דבזמנא דאיהי חפיא נהורא דסיהרא, שמשא
לא אתקרב בהדה. בר חוטא חדא
דחסד עילאה דאתמשיך עליה, והאי פרי
בהווא קליפה ותבר חילה, ויהיב לה נוי
ושפירו. ואיהי אמרת, שחורה אני מסטרא
דערלה. ונאה מסטרא דההוא חוטא
דאתמשך עלי.

תו, שחורה, מסטרא דחשך עילאה פד
אתתקף. כמה דאת אמר, (ישעיהו ט ב) כי הנה
החשך יכסה ארץ. ונאה, מסטרא דאור
קדמאה. כמה דאת אמר, (מיכה ז ח) כי אשב
בחשך, מסטרא דשמאלא. ה' אור לי, מסטרא
דימינא.

אל תראוני שאני שחרחרת. היא אמרת
לאוכלוסייה, כמה ערבובא דא לכוון,
דאל תראוני, בזמנא דחפיא עלי ההיא סטרא,
ולא תיכלון לאתנהרא מני, ולאסתפלא בנהורי
כלל.

בני אמי נחרו בי, דהא אסתלק לעילא שמשא
אתפניש, ובני אמי אסתלקו לעילא, ובגין
כך שלטא ערלה, ואתון אל תראוני, לא
תיכלון למחמי ולאסתפלא בנהורי כלל.
שמוני נטרה את הפרמים, דהואיל והערלה
לגבי, והיא ינקא ממני למיהב לאוכלוסין
דילה, ולא ינון משריין דשאר עמין. פרמי שלי
לא נטרתי, אלין אוכלוסין קדישין דילי, דלא
יכלנא בההוא סטרא למיזן לון.

השתא אית לאסתפלא. מאן דאתעסק בשיר,

אֵלָא וְדַאי טַעַם קְדַמוֹן הוּא סוּד
הַתְּשַׁבַּחַת, וְהַכֵּל הוּא בְּכַתּוּב. עַל
פִּי אֵלֵיהּ נִגְזַר.

שְׁחֹרָה אֲנִי וְנֹאדָה וְגו' (שם). כְּתוּב
(תהלים מח) 'יִפֶּה נוֹף מְשׁוֹשׁ כָּל
הָאָרֶץ וְגו' 'יִפֶּה נוֹף - פִּי הַנוֹף
שֶׁל עֵץ הַחַיִּים, בְּסוּד הַהַכְּלָלָה
שֶׁל כָּל הָאוֹתוֹת.

שְׂבָאֶשֶׁר נְחַקְקוֹת הָאוֹתוֹת
וְנִרְשָׁמוֹת בְּעֵץ הַחַיִּים, עוֹלוֹת כָּל
הָאוֹתוֹת וְנִרְשָׁמוֹת בְּאוֹת אַחַת,
וְנִכְלָלוֹת בְּאוֹתָהּ אוֹת. וְכִיּוֹן
שֶׁנִּכְלָלוּ בוּ, אֵת כָּלֵן הוּא מוֹצִיא
אַחַר כָּךְ.

וְאוֹתָהּ הָאוֹת הִיא הַשְּׁבַח שֶׁל
כָּלֵם. הָאוֹת הַזֹּאת לֹא עוֹשֶׂה רֶשֶׁם
אַחַר חוּץ מִמֶּנָּה, מְשׁוּם שֶׁהִיא
נִכְלָלָת בְּתוֹכָהּ, וְלֹא עוֹשֶׂה רֶשֶׁם,
רַק טְמִירוֹת וְגִנְיָנוֹת. וּמִי זֶה זֶה זֶה
הָאוֹת י'.

שְׁהִיא נִקְדָּה אַחַת, בְּלִי רֶשֶׁם
אַחַר. לְכָל הָאוֹתוֹת יֵשׁ רֶשֶׁם
אַחַר עַל גְּבִי מְקוּמוֹ שְׂכַתּוּב שָׁם,
וְאוֹתוֹ הַרֶשֶׁם נִשְׁאָר בְּלִבָּן שֶׁל
אוֹתָהּ הָאוֹת, פָּרֻט לִי שְׁהִיא
נִקְדָּה אַחַת, בְּלִי הַלְבָּן שֶׁל מְקוּם
אַחַר.

וְהַנִּקְדָּה הַזֹּאת יִרְשָׁה הַכֵּל הַזֶּה
בְּתַקְוִיָּה, וְהִיא נִקְדָּה אַחַת תּוֹף
צְבָאוֹתֶיהָ וּמִחֲנֻתֶיהָ, וְנִקְרָאת י',
נִקְדָּה אַחַת.

וְכִיּוֹן שֶׁעוֹלָה בְּשֵׁם הַזֶּה וְנִקְרָאת
י', הָרִי שֶׁהַתְּקַשְׁטָה בְּתַקְוִיָּה עֲלִיוֹן,
וְאוֹמְרַת שְׁחֹרָה אֲנִי, אֵין לִי
מְקוּם לְהַכְּלִיל אַחֲרַיִם בְּתוֹכִי
בְּזִמְן הַזֶּה, שֶׁהָרִי בְּשֵׁם שֶׁל י'
נִקְרָאתִי לְעֵלוֹת לְמַעְלָה.

וְעַל כֵּן שְׁחֹרָה אֲנִי וְנֹאדָה, כְּמוֹ
הַתְּקוּן שֶׁלְמַעְלָה, הָרִאשׁוֹן שֶׁל כָּל
הַדְּרָגוֹת. בְּזֶה הַתְּפַלְלָתִי בְּתוֹכִי
לְעֵלוֹת לְמַעְלָה, וְאֵין לִי כַּעַת
מְקוּם שֶׁל הַתְּפַשְׁטוֹת אַחֲרַת
לְהַתְּגַלוֹת. הָרִי הַתְּכַפִּיתִי בְּלִי
מְרָאָה אַחַר, בְּסוּד שֶׁל נִקְדָּה
אַחַת, לְעֵלוֹת נִקְדָּה לְנִקְדָּה.

אֵיךְ אָמַר תְּרַעוּמִין וְקִנְטוּרִין, בְּשִׁירוֹתָא
דְּתוֹשְׁבַחְתָּא. אֵלָא וְדַאי טַעַמָּא קְדַמָּאָה אִיהוּ
רְזָא דְּתוֹשְׁבַחְתָּא, וְכֹלָא אִיהוּ בְּקָרָא. עַל פּוּמָא
דְּאֵלֵיהּ אַתְּגַזַּר.

שְׁחֹרָה אֲנִי וְנֹאדָה וְגו', כְּתִיב, (תהלים מח ג) 'יִפֶּה נוֹף
מְשׁוֹשׁ כָּל הָאָרֶץ וְגו', יִפֶּה נוֹף, שְׁפִירו
דְּנוּפָא, דְּאֵילָנָא דְּחַיִּי, בְּרְזָא דְּכָלִּילוֹ דְּכָל אַתְּוּוֹן.
דְּכַר אַתְּוּוֹן מִתְחַקְקוֹן, וְאַתְרִשִׁימוּ בְּאֵילָנָא דְּחַיִּי,
סְלַקוּן אַתְּוּוֹן פּוּלְהוּ, וְאַתְרִשְׁמוּ בְּחַד אֵת,
וְאַתְפְּלִילוּ בְּהוּא אֵת. וְכִיּוֹן דְּאַתְפְּלִילוּ בֵּיהּ,
פּוּלְהוּ אֶפִּיק לּוֹן לְבַתַּר.

וְהוּא אֵת, אִיהוּ שְׂבַחָא דְּכּוּלְהוּ. הִיא אֵת, לָא
עָבִיד רְשִׁימוּ אַחְרָא, לְבַר מִינָהּ, בְּגִין
דְּאִיהִי אַתְפְּלִילַת בְּגוּיָהּ, וְלֹא עָבִיד רְשִׁימוּ בַר
טְמִירוּ וְגִנְיָנוּ. וּמֵאַן אִיהִי. אֵת י'.

דְּאִיהִי נִקּוּדָא חֲדָא, בְּלֹא רְשִׁימוּ אַחְרָא. כָּל
אַתְּוּוֹן אִית לּוֹן רְשִׁימוּ אַחְרָא, עַל גְּבִי
אַתְרִיָּה דְּכְתִיב תְּמָן, וְהוּא רְשִׁימוּ, אֶשְׁתָּאֵר
בְּחִוּרוֹ דְּהוּא אֵת, בַּר י' דְּאִיהִי נִקּוּדָה חֲדָא,
בְּלֹא חִוּרוֹ דְּאַתַּר אַחְרָא.

וְהִיא נִקּוּדָה, יִרְתָּא כְּלָה דָּא בְּתִיקוּנָהָ. וְאִיהִי
נִקּוּדָה חֲדָא גּוֹ חִילְהָא וּמִשְׁרִיָּאָה, וְאַתְקַרִּי
י', נִקּוּדָה חֲדָא.

וְכִיּוֹן דְּסִלְקָא בְּשֵׁמָא דָּא, וְאַתְקַרִּי י', הִיא
אַתְקַשְׁטַת בְּתִיקוּנָא עֵילָאָה, וְאַמְרַת
שְׁחֹרָה אֲנִי, לִית לִי אַתְרָא לְאַתְפְּלִלָּא אַחְרַנִּין
בְּגוּוֹאֵי בְּזִמְנָא דָּא. דְּהִיא בְּשֵׁמָא דִּי אַתְקַרִּינָא,
לְסִלְקָא לְעֵילָא.

וְעַל דָּא, שְׁחֹרָה אֲנִי וְנֹאדָה, בְּתִיקוּנָא דְּלְעֵילָא,
רִישׁ כָּל דְּרָגִין. בְּהִיא אַתְפְּלִילָנָא בְּגוּוֹי
לְסִלְקָא לְעֵילָא, וְלִית לִי הַשְׁתָּא אַתַּר פְּשִׁיטוּ
אַחְרָא לְאַתְגַּלְיָא. הִיא אַתְכַּפִּינָא בְּלֹא חִיזוּ אַחְרָא,
בְּרְזָא דְּנִקּוּדָה חֲדָא, לְסִלְקָא נִקּוּדָה לְנִקּוּדָה.

ומשום שאני שחורה בלי התפשטות של מקום אחר - אל תראני, אין לכם רשות לראותני כלל, לא תוכלו לראות בי, שהרי אני בטמירות וגניזות, בסוד של נקדה אחת, שאין נודע בה כלל מקום.

שדכר האותיות יש מקום אחר בלבן, פרט לי, שאין לה התפשטות להראות כלל, וזוהי אל תראני שאני שחורה, בכל הצדדים, אין בי מקום לבן ומקום אחר לכלל בי אחרים. כאהלי קדר, שטמירים תוך הסלעים ולא יוצאים החוצה. כך הוא יונתי תמתי בחגי הסלע, נקדה בתוך אוכלוסייה.

ביריעות שלמה, יריעות שלמה הם כלולים יחד באות אחת, ובאותה האות לא נראים בו כלל, והם שש, והם חמש, וזה סוד חמש היריעות תהיין חבורות, בלי פרוד כלל. ואחד שכולל אותם, שהוא טמיר וגנוז. והוא אות אחת, שאין בה לבן של מקום אחר.

וזוהי האות ו', שאין בה מקום להראות בה כלל אחר, אלא הכל נסתר בתוכה. כך הנקדה הזו, היא בלי לבן של מקום אחר, והכל כלול בתוכה. ומי הפולל בתוכו? ששת הצדדים האחרים. כאהלי קדר, זו אות אחרת, שיש בה כל הדרגות האחרות, שאין לה לבן של מקום אחר, והכל כלול בתוכו, וזוהי האות ז'.

האות הזו היא אהלי קדר. יריעות שלמה - זו האות ו', ועל זה ז' הוא, שבני קדר פלם עורכים תמיד קרבות מפל שאר האמות, ועתידים לערוך קרב בסוף הימים עם כל אמות העולם.

ועל זה שחורה אני, זו יו"ד. כמו שנתבאר, שאין בו הלבן של

ובנין דאנא שחורה בלא פשיטו דאתר אחרא, אל תראוני, לית לכו רשו למחזי לי כלל, לא תיכלון למחזי בי, דהא אנא בטמירו וגניזו, ברזא דחד נקודה, דלא אתידע בה אתר כלל. דכר אתון אית לון דוכתא אחרא בחוורו, בר י', דלית לה פשיטו לאתחזאה כלל. ודא הוא אל תראוני שאני שחורה, בכל סטרין לית בי אתר חוורו, ודוכתא אחרא לאתפללא בי אחרנין. כאהלי קדר, דטמירין גו טינרי, ולא נפקי לבר. כך הוא יונתי תמתי בחגי הסלע, נקודה גו אוכלוסייה.

ביריעות שלמה, יריעות שלמה אינן פלילן פחדא באת חד, ובההוא את לא אתחזון ביה כלל. ואינן שית, ואינן חמש. ורזא דא, (שמות כו ג) חמש היריעות תהיין חבורות, בלא פירודא כלל. וחד דכליל לון, דאיהו טמיר וגניז. ואיהו את חד, דלית ביה חוורו דאתר אחרא.

ודא איהו את ו', דלית בה אתר לאתחזאה בה כללא אחרא, אלא כללא סתים בגויה. כך האי נקודה, היא בלא חוורו דאתר אחרא, וכללא כליל בגויה. ומאן כליל בגויה. שית סטרין אחרנין.

כאהלי קדר, דא את אחרא, דאית בה כל דרגין אחרנין, דלית לה חוורו דאתר אחרא, וכוללא כליל בגויה, ודא איהו את ז'. את דא, איהי אהלי קדר. יריעות שלמה, דא את ו'. ועל דא ז' איהו, דבני קדר פולהו מגיחי קרבא תדיר, מפל שאר אומין וזמינין לאגחא קרבא בסוף יומין, בכל אומין דעלמא. ועל דא, שחורה אני, דא יו"ד. כמה דאתמר, דלית ביה חוורא דאתר אחרא, וכוללא כליל בגויה. כאהלי קדר, דא את ז', דהכי

אִיהוּ, דְּלִית בֵּיה חַוּוּרָא דְאַתְר אַחְרָא, וְכוּלָּא פְּלִיל בְּגוּיָהּ. פִּירִיעוּת שְׁלֵמָה, אֶת ו', דְּלִית בֵּיה חַוּוּרוֹ דְאַתְר אַחְרָא, וְכוּלָּא פְּלִיל בְּגוּיָהּ. וְעַם כָּל דָּא, אַף עַל גַּב דְתַרִּין אֲלִין, אֶהְיִי קָדָר וִירִיעוּת שְׁלֵמָה, אֵינוֹן סְתִימִין, וְלִית בְּהוּ חַוּוּרוֹ אַחְרָא, לִית סְתִים וְגַנְיֹז כְּפֹאת י'. וּבְגִין כְּךָ, אַל תִּרְאוּנִי, כְּמָא דְאַתְמָר.

וְאִי תִימָא, אֶת ו'. הַאי, נִפְקָא מֵאֵת ו', דְאַתְפְּשֵׁט מִפְּלִלוֹ דְכַר וְנוֹקְבָא. וּבְגִין דְנִפְקַת מֵאֵת ו', לָאו אִיהוּ חוּשְׁבָנָא בְּגִרְמָה. וְעַל דָּא, תַרִּין אֲלִין, אֵינוֹן שְׁחוּרוֹת (דף טו ע"א) בְּגִרְמִיָּהּ, וְכִלְכָּל דְאֵינוֹן פְּנִימָאִין, קְרִבִּין דְלֵהוּן. וְלִית בְּהוּ חַוּוּרוֹ דְאַתְר אַחְרָא, לְאַתְחִזָּא. אֶהְיִי קָדָר וִירִיעוּת שְׁלֵמָה, וּבְכָל אַתְוֹן, לִית בְּהוּ כְּפֹאת י', דְאִיהִי סְתִים מִפְּלִ סְטֵרוֹי.

יְפֵה נוּף, דָּא נוּפָא דְאֵילָנָא דְחַיִּי, דְנִפְיִק מֵאֵת ו'. וְלִבְתַר אַתְפְּלִיל בְּפֹאת י'. פִּינוֹן דְאַרְיִק כָּל אֵינוֹן בְּרַכָּאן בְּחַבּוּרָא חֲדָא, אַתְפְּלִיל בְּפֹאת י', וְהוּי פּוּלָא נְקוּדָה חֲדָא. וְדָא אִיהוּ מְשׁוּשׁ כָּל הָאָרְץ. לְבַתַר דְאַתְפְּלִיל בְּהוּא נְקוּדָה, כְּלָא אִיהוּ הַר צִיּוֹן. כְּלָא נְקוּדָה חֲדָא אִיהִי. אַף עַל גַּב דְאִיהִי זְעִירָא, וְלָא אַתְחִזִּיאַת בְּה פְּשִׁיטוֹ אַחְרָא, וְחַוּוּרוֹ, לְאַתְפְּלִילָא בְּה אַחְרַנִּין, קְרִית מְלָךְ רַב אִיהִי. וְהוּא מְלָךְ רַב, עֵילָאָה וְשְׁלִיטָא בְּכָל אוּכְלָסִין דִּילִיָּה, פּוּלְהוּן עֵאֲלִין גּוֹ הַאי נְקוּדָה דְאִיהִי י'.

וְדָא אִיהִי (קהלת ט יד) עִיר קְטַנָּה וְאַנְשִׁים בְּה מְעַט, דְּלִית בְּה חַוּוּרוֹ דְאַתְר אַחְרָא לְאַתְפְּלִילָא וְלֵאעֲלָא אַחְרַנִּין בְּגוּוּהּ. וּבָא אֲלִיָּה מְלָךְ גְּדוּל, דָּא אֶת ל', דְאִיהִי מְגִדְלָא דְפֶרַח בְּאוּרָא דְכִיָּא

מְקוּם אַחַר, וְהַפֵּל פּוּלָל בְּתוּכוֹ. כְּפֹאֵהִי קָדָר, זֹו הָאוֹת ו', שְׂפָךְ הוּא, שְׂאִין בּוּ הֵלְכֵן שֶׁל מְקוּם אַחַר. וְהַפֵּל פּוּלָל בְּתוּכוֹ. פִּירִיעוּת שְׁלֵמָה, הָאוֹת ו', שְׂאִין בְּה לְכֵן שֶׁל מְקוּם אַחַר, וְהַפֵּל פּוּלָל בְּתוּכוֹ.

וְעַם כָּל זֶה, אַף עַל גַּב שְׁשִׁנִּים הִלְלוּ, אֶהְיִי קָדָר וִירִיעוּת שְׁלֵמָה, הֵם נִסְתָּרִים, וְאִין בְּהֵם לְכֵן אַחַר, אִין נִסְתָּרַת וְגַנְיֹזָה כְּמוֹ הָאוֹת י'. וּמְשׁוּם כְּךָ אַל תִּרְאוּנִי, כְּמוֹ שְׁנוֹתְבָר.

וְאֵם תֵּאמֶר, הָאוֹת ו'? זֹו יוֹצֵאת מִהָאוֹת ו' שְׁמַתְפְּשֵׁטת מִפְּלִלוֹת זְכַר וּנְקִבָּה. וּמְשׁוּם שְׁיוּצֵאת מִהָאוֹת ו', אֵינָה בְּחֻשְׁבוֹן בְּעִצְמָה.

וְעַל זֶה שְׁנֵי אֲלוֹ הֵן שְׁחוּרוֹת בְּעִצְמָן, וְהַפְּלִל שֶׁל אוֹתָם הַפְּנִימִים, הַקְּרוּבִים שֶׁלֵּהֶם. וְאִין בְּהֵם הֵלְכֵן שֶׁל מְקוּם אַחַר, לְהִרְאוֹת. אֶהְיִי קָדָר וִירִיעוּת שְׁלֵמָה, וּבְכָל הָאוֹתִיּוֹת אִין בְּהֵן כְּמוֹ הָאוֹת י' שְׁנִסְתָּרַת בְּכָל צְדָדֶיהָ.

יְפֵה נוּף (תהלים מח) - זֶהוּ הַנוּף שֶׁל עֵץ הַחַיִּים, שְׁיוּצָא מִן הָאוֹת ו'. וְאַחַר כְּךָ נִכְלָל בְּאוֹת י'. פִּינוֹן שְׁמֵרִיק אֶת כָּל אוֹתֵן הַבְּרַכּוֹת בְּחַבּוּר אַחַד, נִכְלָל בְּאוֹת י', וְהַפֵּל נִהְיָה נְקָדָה אַחַת. וְזֶהוּ מְשׁוּשׁ כָּל הָאָרְץ. אַחַר שְׁנִכְלָל בְּאוֹתֵהּ הַנְּקָדָה, הַפֵּל הוּא הַר צִיּוֹן, הַפֵּל נְקָדָה אַחַת הִיא.

אַף עַל גַּב שְׁהִיא קְטַנָּה, וְלֹא נִרְאִית בְּה הַתְּפִשְׁטוֹת אַחְרַת וְלְכֵן לְכָלֵל בְּה אַחְרִים, הִיא קְרִית מְלָךְ רַב. וְאוֹתוֹ הַמְּלָךְ רַב, עֲלִיּוֹן וְשׁוּלֵט בְּכָל אוּכְלוּסִיו, כְּלָם נִכְנָסִים לְתוֹךְ הַנְּקָדָה הַזֹּו שְׁהִיא י'.

וְזוּרִי (קהלת ט) עִיר קְטַנָּה וְאַנְשִׁים בְּה מְעַט, שְׂאִין בְּה הֵלְכֵן שֶׁל מְקוּם אַחַר, לְהַפְּלִל וּלְהַכְנִים אַחְרִים לְתוּכָהּ. וּבָא אֲלִיָּה מְלָךְ גְּדוּל

זו האות ל', שהיא מגדל שפורח באויר טהור שנתפס, משום שיש אויר אחר שאינו נתפס כלל, ולא ידוע.

זה אף על גב שהאות הזו, מלך גדול על כל האותיות נכנס בתוכה, והיא אות קטנה שחורה שאין בה לכן של מקום אחר. כונס אותו בתוכה, וכולל אותו, וסבב אותה עם אות אחת שהיא ט'. ט' היתה ל', ובאותו הסבוב שסובב סביב סביב, נעשתה בעגול ט'.

ובנה עליה מצודים גדלים, להתפס ולקחת מי שצריך בתפיסה שלה, כמו שנאמר (שם י) אשר היא מצודים וחרמים. ובנה עליה, עליה ודאי, בשבילה, בשביל כבודה, לתת לה שליטה על הפנים שחביבים פמה מיתות בית דין, פמה קנסות, פמה ענשים. מי שיכנס לאותה נקדה, קנס קנס יתר על נקדה זו.

בגלל הנקדה הזו הפסיד שלמה המלך את מלכותו, ונקרעה ונתנה לאחרים. ואף על גב שהיא קטנה מכל האותיות, והיא נקדה אחת לבדה.

שחרי באותה שעה עלתה י' לפני הקדוש ברוך הוא, ואמרה לפניו: הנה שלמה המלך עשה אותי פלסתר. מי הי'? הי' של (דברים יז) לא י"רפה לו סוסים. ולא י"רפה לו נשים. וכסף וזהב לא י"רפה לו מאד. אמר לה הקדוש ברוך הוא: שלמה יאבד ואלף אחרים, ואת לא תעקרי מתוך מקומך. באותה השעה יצאה קוף מלפני הקדוש ברוך הוא, וגרשה אותו ממלכותו, והלך כהדיוט בעולם, והוא מכריז ואומר באות ק', (קהלת א) אני קהלת הייתי מלך על ישראל בירושלים.

ועל זה (שם ט) ובנה עליה מצודים

דאתפס. בגין דאית אוירא אחרא דלא אתפס כלל, ולא ידיע.

והאי, אף על גב דאת דא מלך גדול על כל אתוון, עייל בגויה, ואיהי את זעירא שחורה דלית בה חוורו דאתר אחרא. פניש ליה בגויה, וכלל ליה. וסבב אותה באת חד דאיהי ט'. ט' ל' הות, ובההוא סיבובא דקא מסבב סחור סחור, אתעביד בעגולא ט'.

ובנה עליה מצודים גדולים, לאתפשא ולמנקט מאן דבעיא בתפיסו דילה.

פמה דאת אמר, (שם י כו) אשר היא מצודים וחרמים. ובנה עליה, עליה ודאי, בגינה, בגין יקרה, למיהב לה שלטנותא על בני חייבי פמה מיתות בית דין, פמה קנסין, פמה עונשין, מאן דיעול לגבי ההוא נקודה, קנסא יתירא קנים, על נקודה דא.

בגין נקודה דא, אפסיד שלמה מלכא מלכותיה, ואתקרע, ואתיהב לאחרנין. ואף על גב דאיהי זעירא מכל אתוון, ואיהי נקודה חדא בלחודאה.

דהא בההיא שעתא סליק י' קמי מלכא קדישא, אמרה קמיה, הא שלמה מלכא עבד לי פלסתר. מאן י'. י' (דברים יז) דלא י"רפה לו סוסים. ולא י"רפה לו נשים. וכסף וזהב לא י"רפה לו מאד. אמר לה קודשא בריך הוא, שלמה יתאבד, ואלף אחרנין, ואת לא תתעקר מגו אתרך.

בההיא שעתא, נפקת קוף מקמי קודשא בריך הוא, ותריך ליה ממלכותיה, ואזל הדיוטא בעלמא, והוא אכריז ואמר באת ק', (קהלת א יב) אני קהלת הייתי מלך על ישראל בירושלים.

ועל דא (שם ט יד) ובנה עליה מצודים גדולים,

גדלים, לתפס בשכילה בני העולם בחטאייהם. ואם לשלמה המלך היה כך, ונתפס באותם מצודים - כל שכן וכל שכן שאר בני האדם. ומשום כך היא אומרת שחורה אני, כמו שנתבאר. ועל זה אל תראני, לא תוכלו להסתפל בי ולהפגס בתוכי, משום שאני שחרחרת, הכל כמו שנתבאר.

בני אמי נחרו בי (שיר א), הציקו לי בנקדה הזו, שלא להכניס אחר בתוכי. הם התפשטו והתתקנו בתקונייהם כראוי, התתקנו והתפשטו באות ו', שיוצאת מתוך הנקדה העליונה, והתתקנו בתקונייהם כראוי. התתקנו והתפשטו ונחקקו באות ש' שיצאה משם.

התתקנו ונחקקו והתפשטו באות ו'. התתקנו ונחקקו והתפשטו באות צ'. ואני אין לי התפשטות לצד בעולם, ולא השאירו לי מקום אחר להכליל אתכם.

שמני נטרה את הכרמים, שאני נקדה אחת ששומרת את שאר האותיות שנגקדו בי, ושומרת אותם, שהרי אני הולכת בכל האותיות, והן התפשטו בי, כלם התפשטו בי.

ברמי שלי לא נטרתי, שאני אין לי התפשטות, ולא ענף לצד הזה, ולא לצד הזה. שאלמלא פשטתי ענפים, הייתי כוללת אתכם בתוכי. אבל לא נטרתי, לא הושטתי ענפים לצד של העולם. נטרתי - שמר את הענף.

האות הזו היא בית ישראל, שירש אותה מתוך הנקדה העליונה, שכתוב (ישעיה ה) כי כרם ה' צבאות בית ישראל. ועל זה, ברמי שלי לא נטרתי, שלא הושטתי ענפים לצד שבעולם, לאחו אתכם.

לאתפסא בגינ"ה בני עלמא בחוביהון. ואם לשלמה מלכא הנה הכי, ואתפס באינון מצודין, כל שפן וכל שפן שאר בני נשא. ובגין כך איהי אמרת, שחורה אני, כמה דאתמר. ועל דא, אל תראוני, לא תיכלון לאסתפלא בי ולעאלא בגוואי, בגין שאני שחרחרת, פלא כמה דאתמר.

בני אמי נחרו בי, אעיקו לי בהאי נקודה, דלא לאעלא אחרא בגוואי. אינון אתפשטו ואתתקנו בתיקונייהון פדקא יאות. אתתקנו ואתפשטו באות ו', דנפקא מגו נקודה עילאה, ואתתקנו בתיקונייהון פדקא יאות. אתתקנו ואתפשטו ואתגליפו באות ש', דנפקא מתמן. אתתקנו ואתגליפו ואתפשטו, באות ו'.

אתתקנו ואתגליפו ואתפשטו באות צ'. ואנא לית לי פשיטו לסטרא בעלמא, ולא שבקו לי אתר אחרא לאכללא לכו.

שמוני נטרה את הכרמים, דאנא נקודה חד, דנטיר לשאר אתוון דאתנקידו בי, ואתנרנא לון, דהא אנא אזיל בכל אתוון, ואתפשטו בי, כולהו בי אתפשטו.

ברמי שלי לא נטרתי, דאנא לית לי פשיטו, ולא ענפא, לסטרא דא, ולא לסטרא דא. דאלמלי פשיטנא ענפין, פלילנא לכון בגוואי. אבל לא נטרתי, לא אושיטנא ענפין לסטרא בעלמא. נטרתי, נטר ענפא.

את דא, בית ישראל איהי, דירית לה מגו נקודה עילאה. דכתיב, (ישעיה ה) כי כרם ה' צבאות בית ישראל. ועל דא, ברמי שלי לא נטרתי, דלא אושיטנא ענפין לסטרא בעלמא, לאחדא לכו.

ואנא נוטרה את הפרמים, משלח ופושט ענפים לכל האותיות, ומתוכי התקננו. והאות שלי לא הושטתי בה ענפים, ומשום כך אל תראני, לא תוכלו להסתפל בי ולהכנס לתוכי.

וכר זה, משום שהה"א נכללה ביחודיה לעלות למעלה, ולא הצטרכה להכנס ולהכלל לתוכה. רק שהיא ביחוד שלה, נקדה פנימית בתוך אוכלוסייה. וכל אוכלוסייה בתשוקה להתקרב אליה. וכיון שהיא אומרת את זה, היא עולה ומסתפרת מהם להשתעשע למעלה. כיון שעולה, ועוזבים אותה אוכלוסייה.

שחרי זה קשה לה, משום שלא עזבו אותה אוכלוסייה ואפלו רגע אחד. וכשהיא עם האות הזו, נכללת בתוכה ביחוד ואומרת את זה. אזי אוכלוסייה עוזבים אותה בעל כרחם, והיא מתחמקת מהם ועולה למעלה. וכיון שעולה למעלה, אומרת לאהובה, (שיר א) הגידה לי שאהבה נפשי וגו'.

שמוח רבי שמעון. אמר, אם נוח לו לומר, מי שהתחיל הדבר - שיסיים. שהואיל ושמחה שלי בדברי מר, במה שהתחיל - שיסיים. אמר לו, רבי, דבריד שנוחקים ונגלפים למעלה, הוה אומר בראשונה. דברי שנוחקים ונגלפים למטה, אמר לאחר מכן, ואתה פתח פיך ויאירו דבריד.

פתח רבי שמעון ואמר, הגידה לי שאהבה נפשי וגו'. הרי הערנו, בכל מקום שפתוב הגד, הגיד, ויגד - כלם הם דברי אנדה, ויש להסתפל בהם. וכאן פתוב הגידה לי, זהו סוד של החכמה.

ואם תאמר, הרי רבים הם בתורה שאין בהם סוד של חכמה, כפתוב (שמואל א-י) הגד הגיד לנו

ואנא נוטרה את הפרמים, משלח ופושט ענפין לכל אתון, ומגוואי אתתקנו. ואות שלי לא אושיטנא ביה ענפין, ובגין כך אל תראוני, לא תוכלון לאסתפלא בי, ולאעלא בגואי. ובר דא, בגין דאיהי ה"א אתכלילא ביחודה לסלקא לעילא, ולא אצטריכא לאעלא ולאכללא בגוה.

בר איהי ביחודא דילה, נקודה פנימאה גו אוכלוסהא. וכל אוכלוסהא בתיאובתא לאתקרבא לגבה. וכיון דאיהי אמרת דא, איהי סלקא ואתטמרא מנייהו, לאשתעשעא לעילא. כיון דסלקא, ושבקו לה אוכלוסהא. דהא דא קשיא לה, בגין דלא שבקו לה אוכלוסהא, ואפילו רגעא חדא. וכד איהי באת דא, אתכלילת בגוה ביחודא, ואמרת דא, כדיון אוכלוסהא שבקין לה בעל כרחייהו, ואיהי אשתמיטת מנייהו, וסלקא לעילא. כיון דסלקא לעילא, אמרת לגבי רחימה, הגידה לי שאהבה נפשי וגו'.

חדו רבי שמעון, ואמר אי ניחא ליה למר, מאן דשרי מלה, ליסיים. דהואיל וחדוה דילי במלין דמר, במאי דשרי ליסיים. אמר ליה, ר', מליך דמתחקין ומתגלפין לעילא, הוי אימא בקדמיתא. מילי דמתחקין ומתגלפין לתתא, אימא לבתר, ואת פתח פומך ויגהרון מילך.

פתח רבי שמעון ואמר, הגידה לי שאהבה נפשי וגו'. הא אתערנא, בכל אתר דכתיב הגד, הגיד, ויגד, פולהו מלי דאנדה אינון, ואית לאסתפלא בהו. והכא כתיב הגידה לי, רזא דחכמתא איהו.

ואי תימא הא סגיאין אינון באורייתא, דלית בהו רזא דחכמתא, פגוונא דכתיב, (ש"א י

פי נמצאו האתונות ואת דבר המלוכה לא הגיד לו - אפלו אלה היו בסוד החכמה. שאלמלא היו בסוד החכמה, מאיפה ידע שמואל אם נמצאו ואם לא? דבר המלוכה - חכמה עליונה היא למעלה ולמטה, הסודות של הקדוש ברוך הוא.

הגידה לי שאהבה נפשי. פתוב (בראשית א ט) ויאמר אלהים יקוו המים מתחת השמים וכי. כשעלה ברצון הקדוש ברוך הוא לברא ארץ, לקח מהשילג שפתת כסא הכבוד, וזרק אותו לתוך המים, והקפיא אותו שם, והיתה הארץ קפואה בתוך המים וטמונה שם, והיתה תוך חשכה בקרירות.

בשעה שאמר יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד, שהרי אותם המקורות הושיטו והשפיעו מים למעלה, למקום של יסוד המלך העליון, אזי הארץ שהיתה טמירה בתוך מטה, התקשטה והתפקנה להראות. שאם לא התפקן המקום הזה, הארץ לא היתה נראית. שהמקום הזה לא התפקן בשפע של המים העליונים, רק לתת לנקה.

וכשהוא התפקן אליה, אזי ותראה היבשה, ותראה בקשויטיה. מכאן שלא תראה אשה בקשויטיה ובתקונייה, רק כשהיא עם בעלה, אזי תראה ותתפקן כראוי.

או (ש) ויקרא אלהים ליבשה ארץ. יבשה היתה בראשונה, שאין לה מראה ודמות לעשות פרות ותולדות, כיון שהתפקנה עם בעלה, מיד נקראת ארץ, מקום המתקן לעשות פרות ותולדות.

בשעה שאמר יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ודאי, אזי כל חדרה וכל שמחה וכל

הגד הגיד לנו פי נמצאו האתונות ואת דבר המלוכה לא הגיד לו. אפילו הני ברזא דחכמתא הו, דאלמלא הו ברזא דחכמתא, מנא ידע שמואל אי אשתפקן אי לא. דבר המלוכה, חכמתא עילאה היא לעילא ותתא, ורזין דקודשא בריך הוא. (דף 19 ע"ב)

הגידה לי שאהבה נפשי. פתיב, (בראשית א ט) ויאמר אלהים יקוו המים מתחת השמים וכי, כד סליק ברעותא דקודשא בריך הוא למברא ארעא, נטיל מתלגא דתחות פורסייא יקריה, וארמיה לגו מיא, ואקפייה תמן, והות ארעא גלידא גו מיא, ואתטמרת תמן, והות גו חשוכא בקרירות.

בשעתא דאמר יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד, דהא אינון מקורין אושיטו ואנגידו מיין מעילא, לאתר דיסודא דמלפא עילאה. כדן ארעא דהוות טמירא גו תתא, אתקשטת ואתפקנת לאתחזאה. דאי לא אתפקן האי אתר, ארעא לא אתחזיאת. דהאי אתר לא אתפקן בנגידו דמיין עילאין, בר למיתן לנוקבא.

וכד איהו אתפקן לגבה, כדן ותראה היבשה, ותראה בקישוטיהא. מכאן דלא תתחזי אתתא בקישוטיהא ובתיקוניהא, בר כד איהי בבעלה, אזי תראה ותתפקן כדקא יאות.

כדן ויקרא אלהים ליבשה ארץ (בראשית א ט), יבשה הוה בקדמיתא, דלית לה חיזו ודיוקנא למעבד פירין ואיבין, כיון דאתפקנת בבעלה, מיד נקראת ארץ, אתר מתפקנת למעבד פירין ואיבין.

בשעתא דאמר יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ודאי, כדן כל חדרה וכל

חידו וְכַל תִּיקוּנָא אַתְתַּפְקֵן. פִּינֵן דְּכָל תִּיקוּנָא
אַתְתַּפְקֵן, כְּדִין סְלָקָא לְגַבֵּי דְכוּרָא, וְאִיהִי אָמַרְת
הַגִּידָה לִי שְׁאַהֲבָה נַפְשִׁי אִיכָה תְרַעָה אִיכָה
תְרַבִּיץ בְּצַהָרִים. אִיכָה אִיכָה תְרִין זְמַנִּין, רַמְז
עַל שְׁנֵי חַרְבָּנִין, חַרְבַּן בֵּית רֵאשׁוֹן וְחַרְבַּן בֵּית
שְׁנִי.

תְּקוּן הַתְּפִלָּה. פִּינֵן שְׁכַל תְּקוּן
הַתְּפִלָּה, אֲזִי עוֹלָה לְזֹכֵר, וְהִיא
אוּמַרְת הַגִּידָה לִי שְׁאַהֲבָה נַפְשִׁי
אִיכָה תְרַעָה אִיכָה תְרַבִּיץ
בְּצַהָרִים. אִיכָה אִיכָה פְּעַמִּים,
רַמְז עַל שְׁנֵי חַרְבָּנוֹת, חַרְבַּן בֵּית
רֵאשׁוֹן וְחַרְבַּן בֵּית שְׁנִי.

וּבְגִין כֶּף, אִיכָה תְרַעָה, בְּחַרְבַּן קְדָמָא. אִיכָה
תְרַבִּיץ, בְּחַרְבַּן תְּנַיִנָא. דְּהָא חֲדוּה דִּילָן
טַב וְיָאוֹת, וּבְגוֹ חֲדוּה דָא אֵית לִי לְבַכְיָא עַל
תְּרֵי מְקַדְשֵׁי, חַד מְקַדְשָא עֲלָא, וְחַד מְקַדְשָא
תַּתָּא.

וּמְשׁוּם כֶּף אִיכָה תְרַעָה - בְּחַרְבַּן
הֵרֵאשׁוֹן. אִיכָה תְרַבִּיץ - בְּחַרְבַּן
הַשְּׁנִי. שְׁהִנָּה שְׁמַחְתְּנוּ טוֹבָה
וְיִפְסָה, וּבְתוֹף הַשְּׁמַחָה הָיָה יֵשׁ לִי
לְבַכּוֹת עַל שְׁנֵי הַמְּקַדְשִׁים - אֶחָד
הַמְּקַדֵּשׁ הָעֲלִיּוֹן, וְאֶחָד הַמְּקַדֵּשׁ
הַתַּחְתּוֹן.

שְׁלָמָה אֶהֱיָה כְּעֻטָּיָה, אִי לָאוּ הֵנִי תְרֵי זְמַנִּי
דְּאֲנָא זְמַינָא לְמַקְרֵי אִיכָה. שְׁלָמָה
אֶהֱיָה, בְּשָׁלֵם אֶהֱיָה בְּלֹא גְלוּתָא כָּלֵל. בְּשָׁלֵם
עַל בְּנֵי לְתַתָּא. כְּעֻטָּיָה, כְּמָה דְאֵת אָמַר, (ש"א
כח יד) וְהוּא עֻטָּה מְעִיל. אֶהֱיָה אֲתַעֲטָפָא בְּעִיטוּפָא
דְּקוּדְשָא עֵילָא, דְּאִיהוּ שְׁמָא קְדִישָא י"ה.
שְׁלָמָה אֶהֱיָה, בְּשָׁלֵם אֶהֱיָה בְּכָל שְׁלִימוֹ
דְּלְעִילָא. כְּעֻטָּיָה: כְּעוֹטָה י"ה, לְמַהוּי בְּכָל
שְׁלִימוֹ עֵילָא. עַל עֲדָרֵי חַבְרִיךְ, אֵלִין דְּרַגִּין
קְדִישִׁין דְּכוּלְהוּ, פְּגוּוּנָא דְלְעִילָא.

שְׁלָמָה אֶהֱיָה כְּעֻטָּיָה (שיר א) - אִם
לֹא הַפְּעַמִּים הִלְלוּ שְׁאֲנֵי עֲתִידָה
לְקַרָא אִיכָה. שְׁלָמָה אֶהֱיָה -
בְּשָׁלוֹם אֶהֱיָה בְּלִי גְלוּת כָּלֵל.
בְּשָׁלוֹם עִם בְּנֵי לְמַטָּה. כְּעֻטָּיָה -
כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (שמואל א-ל כח) וְהוּא
עֻטָּה מְעִיל. אֶהֱיָה מְעֻטָּפָת
בְּעֻטוּף שֶׁל הַקְּדוֹשׁ הָעֲלִיּוֹן, שֶׁהוּא
הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ י"ה. שְׁלָמָה אֶהֱיָה
- בְּשָׁלוֹם אֶהֱיָה בְּכָל הַשְּׁלָמוֹת
הָעֲלִיּוֹנָה. כְּעֻטָּיָה - כְּעוֹטָה י"ה,
לְהִיּוֹת בְּכָל הַשְּׁלָמוֹת הָעֲלִיּוֹנָה.
עַל עֲדָרֵי חַבְרִיךְ - אֵלוּ הַדְּרָגוֹת
הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל כָּלֵם, כְּמוֹ
שְׁלָמְעֵלָה.

כְּדִין אִיהוּ אָתִיב לְגַבֵּה, וְשָׂרִי מִן מְלָה דָא,
דְּאִיהוּ בִּתְרָאָה מִן הָאִי שְׁבַחָא, וְאָמַר,
אִם לֹא תִדְעֵי לָךְ הַיִּפְסָה בְּנָשִׁים, אִם אֵת לָא
יִדְעַת תְּרִין אִיכָה לְמַאי נִינְהוּ. צְאִי לָךְ,
פּוּקִי וְחַמִּי בְּעַקְבֵי הַצֹּאֵן, עַל מָה יְהֵא חוּרְבַּן
בֵּית רֵאשׁוֹן וּבֵית שְׁנִי. תְּנַדַּע עַל מָה. עַל
מְשַׁכְּנוֹת הַרוּעִים, דְּהָא זְמַינִין לְבַטְלָא
אוּרִיתָא, בְּבֵית רֵאשׁוֹן וּבְבֵית שְׁנִי.

אֲזִי הוּא מְשִׁיב אֱלִיָּה, וּמַתְחִיל
מִהֲדַבֵּר הַזֶּה, שֶׁהוּא הָאֲחֵרוֹן מִן
הַשְּׁבַח הַזֶּה, וְאָמַר, אִם לֹא תִדְעֵי
לָךְ הַיִּפְסָה בְּנָשִׁים. אִם אֵת לֹא
יִדְעַת פְּעַמִּים אִיכָה לְמָה
הֵם? - צְאִי לָךְ, צְאִי וּרְאִי בְּעַקְבֵי
הַצֹּאֵן, עַל מָה יְהִיָּה חַרְבַּן בֵּית
רֵאשׁוֹן וּבֵית שְׁנִי. תִּדְעַ עַל מָה -
עַל מְשַׁכְּנוֹת הַרוּעִים, שְׁהָרִי
עֲתִידִים לְבַטֵּל תּוֹרָה בְּבֵית רֵאשׁוֹן
וּבְבֵית שְׁנִי.

הַגִּידָה לִי שְׁאַהֲבָה נַפְשִׁי, אֵת רַחֲמֵי דְנַפְשָׁאִי,
הַגִּידָה לִי בְרָזָא דְחַכְמָתָא, אִיכָה תְרַעָה,
אִי כְּדִין תְרַעֵי אֲנֵת לְקַבְלִי, לְמַהוּי אָנָּא גַבְרִי
בְּחֲדוּה, וּלְמַהוּי עַמְךָ. דְּהָא בְּזַמְנָא דְאֶהֱיָה

הַגִּידָה לִי שְׁאַהֲבָה נַפְשִׁי - אֵת
אֲהוּבַת נַפְשִׁי, הַגִּידָה לִי בְּסוּד
הַחֲכָמָה אִיכָה תְרַעָה, אִם אֲזִי אֵת
תְרַעֵי כְּנַגְדִי, לְהִיּוֹת אֲנִי אֵלֶיךָ

בשמחה, ולהיות עמך. שהרי בזמן שאהיה עמך - שלמה אהיה, בשלום אהיה, כמו מח האגוז, שהיא מתעטפת על כל אותם ההיכלות שבתוכה, שפתיב (דברים ד) וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד.

אשריהם כל אלו שמשתדלים בתורה, לדעת את חכמת רבונם, והם יודעים ומסתכלים בסודות העליונים. משום שכשאדם יוצא מן העולם הזה, בזה מסתלקים ממנו כל דיני העולם. ולא עוד, אלא שפוחחים לו שלשה עשר שיערים של סודות אפרסמון וף, שהחכמה העליונה תלויה בהם. ורא עוד, אלא שהקדוש ברוך הוא חוקק אותו באותו לבוש מלכות, שכל הדיקנאות חקוקים שם. והקדוש ברוך הוא משתעשע עמו בגן עדן, ויורש שני עולמות - העולם הזה והעולם הבא.

החכמה שצריך לו לאדם, אחד - לדעת להסתפל בסוד רבונו. ואחד - לדעת ולהפיר את גופו, ולהודע מי הוא, ואיך נברא, ומאיפה בא, ולאיפה הולך. והתקון של הגוף איך מתתקן, ואיך הוא עתיד להכנס לדין לפני המלך של הכל.

ואחד - לדעת ולהסתפל בסודות נשמתו, מה היא הנפש הזו שבו, ומאיפה באה, ועל מה בא בגוף הזה של טפה סרוחה, שהיום כאן ומחר בקבר. ואחד - להסתפל בעולם הזה, ולדעת את העולם שהוא בו, ועל מה יתתקן. ואחר כך בסודות העליונים של העולם שלמעלה, להודע לרבונו. וכל זה יתבונן אדם מתוך סודות התורה.

בו מעשים טובים רבים, מוציאים

עמך, שלמה אהיה, בשלם אהא, כמוחא דאגוזא, דאיהי מתעטפא על כל אינון היכלין דבגווה, דכתיב, (דברים ד לט) וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד.

ובאין כל אינון דמשתדלי באורייתא, למנדע בחכמתא דמאריהון, ואינון ידעי ומסתכלין ברזין עילאין. בגין דכד בר נש נפיק מהאי עלמא, בהא אסתלקו מגיה כל דיני דעלמא. ולא עוד, אלא דפתחין ליה תליסר תרעי דרזי דאפרסמונא דכיא, דחכמתא עילאה תלייא בהו.

ורא עוד, אלא דקודשא בריך הוא חקיק ליה בההוא פורפירא, דכל דיוקנין גליפין תמן. וקודשא בריך הוא אשתעשעא ביה בגן עדן, ואחסין תרין עלמין, עלמא דא ועלמא דאתי.

חכמתא דאצטריף ליה לבר נש. חד, למנדע לאסתפל לא ברזא דמאריה. וחד, למנדע ליה לגופיה, ולאשתמודע מאן איהו. ואיך אתברי, ומאן אתי. ולאן יהף. ותיקונא דגופא, היאך אתתקן. והיאך איהו זמין למיעל בדינא קמי מלפא דכולא.

וחד, למנדע ולאסתפל ברזין דנשמתיה. מאי היא האי נפש דביה, ומאן אתיא, ועל מה אתי בהאי גופא טפה סרוחה, דהיום כאן ומחר בקבר. וחד לאסתפל בהאי עלמא, ולמנדע עלמא דאיהו ביה, ועל מה יתתקן. ולבתר, ברזין עילאין דעלמא דלעילא, לאשתמודעא למאריה. וכל דא יסתפל בר נש מגו רזין דאורייתא.

תא חזי, כל מאן דאזיל ליהוא עלמא בלא בא וראה, כל מי שהולך לעולם ההוא בלי ידיעה, אפלו יש

אותו מכל השערים של העולם
ההוא.

צא וראה מה כתוב כאן, הגידה
לי, אמר לי סודות החכמה
העליונה, איך אתה רוצה ומנהיג
את אותו העולם העליון, למד
אותי סודות החכמה שלא ידעתי
ולא למדתי עד כאן, כדי שלא
אחיה בבושה בתוך אותן הדרגות
העליונות שאני נכנס ביניהם,
שחרי עד כאן לא הסתפלתי בהם.

בא וראה מה כתוב, (שיר א) אם
לא תדעי לך היפה בנשים. אם
אתה בא בלא ידיעה ולא
הסתפלת בחכמה, טרם תפגס
לכאן, ולא הפרת את סודות
העולם העליון - צאי לך, איך
כדאי להפגס לכאן בלי ידיעה,
צאי לך בעקבי הצאן, ותהיה
יודע תוך אותם עקבי הצאן, אלו
הם שבגני אדם דשים אותם
בעקב, ויודעים סודות עליונים
של רבונם, ובהם תדע להסתפל
ולדעת.

ורעי את גדלתיך - אלו הם
תינוקות של בית רבן, התינוקות
שהם בבית המדרש ולומדים
תורה. על משפנות הרעים - על
אותם בתי פגסות ובתי מדרשות,
ששם לומדים את החכמה
העליונה. אף על גב שאינם
יודעים, אתה תדע מתוך דברי
החכמה הללו שאומרים.

כתוב ויברא אלהים את שני
המארת הגדלים וכו'. ויברא
אלהים, בהתחלה שני אורות היו
שקולים זה כנגד זה, כמו
שבארוה החברים. ובארנו,
שאותם שני האורות היו בסוד
אחד, דבוקים יחד, והיו בשוואה
אחת, ששניהם יקראו גדולים,
כמו שבארנו.

רא שהיתה הלכנה בראשונה
גדולה ועליונה, אלא שבכל זמן

ידיעה, אפילו אית ביה עובדין טבין סגיאין,
מפקין ליה מכל תרעי דההוא עלמא.

פוק חמי מאי פתיב הכא, הגידה לי, אימא
לי רזין דחכמתא עילאה, איך אנת רעי
ואנהיגת בההוא עלמא עילאה. אוליף לי רזין
דחכמתא, דלא ידענא, ולא אוליפנא עד הכא.
בגין דלא אהוי בכיסופא, בגו אינון דרגין
עילאין, דאנא עאל בינייהו, דהא עד הכא לא
אסתפלנא בהו.

הא חזי, מאי פתיב, אם לא תדעי לך היפה
בנשים, אם אנת אתיא בלא ידיעה, ולא
אסתפלת בחכמתא, עד דלא תיעול הכא, ולא
ידעת ברזין דעלמא עילאה, צאי לך, לית אנת
כדי למיעל הכא בלא ידיעה, צאי לך בעקבי
הצאן, והוי ידעת גו אינון עקבי הצאן, אלין
אינון דבני נשא דדשין לו בעקב, וידעין רזין
עילאין דמאריהון, ובהו תנדע לאסתפל
ולמנדע.

ורעי את גדלותיך, אלין אינון תינוקות של בית
רבן. ינוקי דאינון בבי מדרשא, ואולפין
אורייתא. על משפנות הרועים, על אינון בתי
כנסיות ובתי מדרשות, דתמן אולפין חכמתא
עילאה. אף על גב דאינון לא ידעי, אנת תנדע
מגו אלין מלין דחכמתא דקאמרי.

בתיב, ויברא אלהים את שני הגדלים
וכו', ויברא אלהים, בקדמיתא תרין
נהורין הוו שקולין דא לקביל דא, כמא
דאוקמוה חברין. ואוקימנא, דאינון תרין
נהורין הוו פרזא חדא, דבוקים כחדא, (טו טז)
והוו בשקולא חדא, לאתקרי תרווייהו
גדולים, כמא דאוקימנא.

ראו דהות סיהרא בקדמיתא רב ועילאה, אלא
דבכל זימנא דסיהרא קיימת בשמשא

שהלכנה עומדת עם השמש
בסוד אחד, בשבילו, היא נקראת
עמו גדולים. זנב האריה הוא
אריה, ונקרא אריה.

אמרה הלכנה לפני הקדוש ברוך
הוא: אפשר שמלך אחד ישתמש
בשני כתרים יחד? אלא זה לבדו
וזה לבדו.

אמר לה: ראיתי אותך שרצונך
להיות ראש לשועלים. לכי
והקטיני את עצמך. שהרי אף על
גב שאת תהיי ראש להם, הקטנה
תהיה לך מכמו שהיית.

וזהו שאמרה הלכנה, הגידה לי
שאהבה נפשי איכה תרעה. איך
זה אפשר לך להנהיג העולם
בשני כתרים יחד. איכה תרביץ
בצהרים, שהרי ללכנה לא פדאי
להאיר, ואי אפשר לך להנהיג
בשני כתרים יחד, בשמש
ובלכנה, שהרי הלכנה איזה אור
יש לה בצהרים? משום כך אי
אפשר לך להשתמש בשני כתרים
יחד.

שקמה אהיה פעטיה, איך זה
שאני אהיה מעטפת בצהרים,
כשאור וחזק השמש הולך
ומתחזק. הרני מעטפת בבושה
לפניו, ולא אוכל לשמש לפניך,
ואיך אפה תוכל להנהיג
ולהשתמש בשני כתרים יחד?

אמר לה הקדוש ברוך הוא: הרי
ידעתי כך, לכי והקטיני עצמך.
(ש) אם לא תדעי לך היפה
בנשים, שאמרת שאי אפשר לי
להנהיג את העולם עם שני
כתרים יחד, לכי והקטיני את
עצמך, ותהיי ראש לשועלים.

צאי לך בעקבי הצאן, צאי ותהיי
ראש לאותם האוכלוסים
והצבאות שלמטה, ורעי אותם
והנהיגי אותם, והיי מלך של כל
הפתחונים, והנהיגי את כל אחד
ואחד פראי לו, והיי שולטת

ברזא חדא, בגיניה, איהי אתקריאת בהדיה
גדולים. זנבא דאריה, אריה איהו, ואריה
אתקרי.

אמרה סיהרא קמי קודשא בריך הוא, אפשר
למלכא חדא דלשתמש בתרין פתרין
פחדא. אלא דא בלחודוהי, ודא בלחודוהי.
אמר לה, חמינא בך, דרעותך למיהוי ראש
לשועלים. זילי ואזעירי גרמיה, דהא
אף על גב דאת תהוי רישא להון, אזעירו אית
לך מפמה דהוית.

ודא איהו דאמרת סיהרא, הגידה לי שאהבה
נפשי איכה תרעה, איכדין אפשר לך
לאנהגא עלמא, בתרין פתרין פחדא. איכה
תרביץ בצהרים, דהא סיהרא לית היא פדאי
לאנהרא, ואי אפשר לך לאנהגא בתרין
פחדא, בשמשא ובסיהרא, דהא סיהרא מה
נהורא אית לה בצהרים. בגין כך, אי אפשר
לך לאשתמשא בתרין פתרין פחדא.

שקמה אהיה פעטיה, איכדין אהא אנא
מתעטפא בצהרים, כד נהירו ותוקפא
דשמשא להוי אזיל ואתקיה. הא אנא
מתעטפא בכיסופא קמיה, ולא איכול
לשמשא קמך. ואנת איך תיכול לאנהגא
ולאשתמשא בתרין פתרין פחדא.

אמר לה קודשא בריך הוא, הא ידענא בך,
זילי ואזעירי גרמיה. אם לא תדעי לך
היפה בנשים, דאמרת, דאי אפשר לי לאנהגא
עלמא בתרין פתרין פחדא, זילי ואזעירי
גרמיה, ותיהוי רישא לשועלים.

צאי לך בעקבי הצאן, פוקי והוי רישא לאינון
אוכלוסין וחיילין דלתתא. ורעי לון,
ואנהיגי לון, והוי מלכא דכולהו תתאי,
ואנהיגי לכל חד וחד פדקא חזי ליה. והוי

בְּלִילָהּ. וְדַאי צְאִי וְהִקְטִינִי עֲצֻמָּה,
וְכֹךְ רְאוּי לָךְ.

אָמַר לוֹ אֱלֹהֵינוּ: רַבִּי, אֲשֶׁרִי
חִלְקֶךָ, שְׁנִסְתָּרוֹת רְבוּנְךָ מְאִירִים
לְפָנֶיךָ כְּאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ, וּמְשׁוֹם כֶּף,
כָּל אוֹתָם דְּבָרֵי פִיךָ, כְּלָם חִקּוּקִים
לְמַעַלָּה, וְשִׁמַּח אֲנִי שְׂאֲנִי שׁוֹמֵעַ
אוֹתָם מִפִּיךָ. אֲשֶׁרִיךְ בְּעוֹלָם הַזֶּה
וְאֲשֶׁרִיךְ בְּעוֹלָם הַבָּא. הַדְּבָר הַזֶּה
הָיָה תְלוּי לְפָנֶי הַמְּלָךְ הַקְּדוֹשׁ,
שֶׁלֹּא הִתְגַּלָּה לְכָל הַצְּבָאוֹת
שֶׁלְמַעַלָּה. מִי הוּא שְׂגָלָה לוֹ
בְּפִסּוּק הַזֶּה כְּעַתָּה? אַתָּה הוּא!
שְׂאֲשֶׁרִי חִלְקֶךָ בְּעוֹלָם הַזֶּה
וּבְעוֹלָם הַבָּא.

עַל פִּי אֱלֹהֵינוּ נִגְזַר, (שם) הַגִּידָה לִי
שְׂאֵהֲבָה נִפְשִׁי. כִּיִּן שֶׁהִיא עוֹלָה
לְמַעַלָּה, וְנִשְׁמַטֵּת מִתּוֹךְ
צְבָאוֹתֶיהָ וְכָל אוֹתָם אוֹכְלוֹסִיָּה,
בְּסוּד שֶׁל הָאוֹת י', הִיא אוֹמֶרֶת:
הַגִּידָה לִי שְׂאֵהֲבָה נִפְשִׁי. אַתָּה
שֶׁהִיא אֶהוּבַת נִפְשִׁי, אֵיכָה תִרְעָה,
הוֹאִיל וְאֲנִי נִקְדָּה אַחַת בְּלִי
הַתְּפֹשְׁטוֹת כָּלֵל, שֶׁהָרִי אֲנִי כְלוּלָה
בְּעֲצָמֵי, וְאֲנִי יְכוּלָה לְלַקֵּט וּלְתַת.
וְזֶה הִיא אוֹמֶרֶת לְאֶהוּבָהּ, מִשׁוֹם
שֶׁהִיא יוֹשֶׁבֶת מְקַבְּצַת בְּעֲצָמָה,
בְּנִקְדָּה אַחַת, וְהִיא רוֹצֵה לְהַכְנִיס
אוֹתוֹ לְתוֹכָהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּבָא
אֵלֶיהָ מִלֶּךְ גְּדוֹל, אַף עַל גַּב שֶׁהִיא
אוֹת קִטְנָה מִכָּל הָאוֹתִיּוֹת.

וְעַל זֶה, מִיּוֹם שֶׁנִּחְרַב בַּיִת
הַמְּקֻדָּשׁ, נִשְׁבַּע הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
שֶׁלֹּא יִכְנַס אֵלֶיהָ לְמַעַלָּה, עַד
שֶׁיִּכְנַסוּ יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה, שֶׁכְּתוּב
(הושע יא) בְּקִרְבֶּךָ קְדוֹשׁ וְלֹא אָבוֹא
בְּעִיר. כְּתוּב כְּאֵן בְּעִיר, וְכְתוּב
שֵׁם (קהלת ט) עִיר קִטְנָה, שֶׁהָרִי
הָאוֹת י' הִיא הַקִּטְנָה מִכָּלֵן.

שֶׁכְּמָה אֶהְיָה כְּעַטְיָה, כְּלוּלָה
בְּתוֹכִי, שְׂאִין לִי הַתְּפֹשְׁטוֹת מִכָּל
הַצְּדָדִים כָּלֵל, מִשׁוֹם שֶׁהוּא נִסְתָּר
מִכָּל הַצְּדָדִים יוֹתֵר מִכָּל שְׂאֵר
הָאוֹתִיּוֹת.

שְׁלֻטָא בְּלִילָהּ. וְדַאי פּוּקִי, וְאֲזַעֲרִי גְרַמִּיךָ,
וְהִכִּי אַתְחַזִּי לָךְ.

אָמַר לִיה אֱלֹהֵינוּ, רַבִּי, זַפָּאָה חוּלְקֶךָ, דְּסִתְרִין
דְּמֵאָרְךָ נְהִירִין קַמְךָ כְּנִהוּרָא דְשִׁמְשָׁא.
וּבְגִין כֶּף, כָּל אֵינוֹן מִיַּלִּין דְּפוּמָךְ, כְּלָהוּ
חִקִּיקִין לְעִילָא. וְחִדִּינָא דְאַנָּא שְׁמַעְנָא לוֹן
מִפוּמָךְ. זַפָּאָה אַנְתָּ בְּהֵאֵי עֲלָמָא, וְזַפָּאָה אַנְתָּ
בְּעֲלָמָא דְאַתִּי. מְלָה דָא הוּא תְלִיא קַמִּי מְלַכָּא
קְדִישָׁא, דְלֹא אַתְגְּלִי לְכָל חֵיילִין דְלְעִילָא. מֵאֵן
אִיהוּ דְגְלִי לִיה בְּהֵאֵי קְרָא הַשְׁתָּא, אַנְתָּ הוּא,
דְּזַפָּאָה חוּלְקֶךָ בְּעֲלָמָא דִּין וּבְעֲלָמָא דְאַתִּי.

עַל פּוּמָא דְאַלְיָהוּ אַתְגְּזַר, הַגִּידָה לִי שְׂאֵהֲבָה
נִפְשִׁי, כִּיִּן דְאִיהִי סְלַקְתָּ לְעִילָא,
וְאֲשַׁתְּמִיטַת מְגוֹ חִילְקָהּ, וְכָל אֵינוֹן
אוֹכְלוֹסִיָּה, בְּרִזָּא דְאַת י', אִיהִי אֶמְרַת, הַגִּידָה
לִי שְׂאֵהֲבָה נִפְשִׁי, אַנְתָּ דְאִיהוּ רְחִימָא דְנִפְשָׁאֵי,
אֵיכָה תִרְעָה, הוֹאִיל וְאַנָּא נְקוּדָה חֲדָא בְּלֹא
פְשִׁיטוֹ כָּלֵל, דְהָא אַנָּא כְּלִילָא בְּגִרְמָאֵי, וְלֹא
יְכִילְנָא לְמַלְקֵט וּלְמִיָּהֵב.

וְדָא אִיהִי אֶמְרָה לְגַבֵּי רְחִימָהּ, בְּגִין דְאִיהִי
יְתָבָא קְמוּטָא בְּגִרְמָהּ, בְּנִקְוּדָה חֲדָא,
וְאִיהוּ בְּעִי לְאַעְלָא בְּגוּהָ. כְּמָה דְאַתָּ אֶמַר, (קהלת
ט יד) וּבָא אֵלֶיהָ מִלֶּךְ גְּדוֹל, אַף עַל גַּב דְאִיהִי
אַתָּה זַעֲרָא, מִכָּל אַתְוּוֹן.

וְעַל דָּא, מִיּוֹמָא דְאַתְחַרִּיב בֵּי מְקוּדָשָׁא, אוֹמִי
קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, דְלֹא יִיעוֹל לְגַבְהָ
לְעִילָא, עַד דְיִיעֲלוּן יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא. דְכְתִיב (הושע
יא ט) בְּקִרְבֶּךָ קְדוֹשׁ וְלֹא אָבוֹא בְּעִיר. כְּתִיב הִכָּא
בְּעִיר, וְכְתִיב הֵתָם עִיר קִטְנָה. דְהָא אִיהִי אַתָּה
י' זַעֲרָא מִכָּלֵהוּ.

שֶׁכְּמָה אֶהְיָה כְּעַטְיָה, כְּלוּלָא בְּגוּאֵי, דְלִית לִי
פְשִׁיטוֹ מִכָּל סְטְרִין כָּלֵל. בְּגִין דְאִיהִי
סְתִימָא מִכָּל סְטְרִין יְתִיר מִכָּל שְׂאֵר אַתְוּוֹן.

אם לא תדעי לך וגו', צאי לך, פשטי עצמך בכל הצדדים, ולקטי עדוניהם וכסופים באותה ההתפשטות. ומהי אותה ההתפשטות? שנעשית כסכה אחת של אותם שומרי עדרי הצאן. זוהי האות ה'.

וזה הוא צאי לך. לא כתוב צאי, אלא צאי לך, כמו שנאמר (ישעיה נד) הרחיבי מקום אהלך ויריעות משכנותיך וכו'. שהרי בראשונה לא היית אלא נקדה אחת שחורה, שאין בה מקום אחר, אלא היא נסתרת בתוכה. כעת שעולה והיא מתחברת עם בעלה, הוא אומר לה צאי לך, הרחיבי מקום אהלך, פשטי את עצמך, ואז ורעי את גדיותיך, תוכלי ללקט עדוניהם וכסופים.

שהרי בשעה שהיא נקדה אחת ועולה למעלה, ואותו המלך העליון יורד אליה להפגס בה, מכה באותה נקדה, ומתפשט בכל הצדדים, ונעשית אותה הנקדה האות ה', ונשלמת בכל הצדדים ולקטת עדוניהם וכסופים. אז אומר לה, ורעי את גדיותיך, לכי ותפנסי את כל אוכלוסיך, קטנים וגדולים. היפה בנשים, נקדה אחת בתוך האותיות, אין לפי לכל האותיות פרט לאות י'. בנקדה הזו מתקנות כל האותיות, והיא היפה של כלן, ואין אות שהולכת בלי הנקדה הזו. היא בכלן וכלן בה. והיא יפה והיפי של הכל, שהרי ממקום נסתר עליון היא באה, ראש לכל הדרגות העליונות, ובה הוא הראש לכל הדרגות התחתונות שלמטה. משום כך היפה בנשים, היפי של הכל.

ועוד היפה בנשים, כתוב בנשים, באותן האותיות שהן נקבות. ומה הוא? האות ה'. שהרי אז היא ההתפשטות והיפי של הכל,

אם לא תדעי לך וגו', צאי לך, פשטי גרמיהך בכל סטריין, ולקטי עדוניהן וכיסופין, בהוא פשיטו. ומאי איהו ההוא פשיטו. דאתעביד כחד ספה דאינון נטורי עדרי דענא. ודא איהו את ה'.

ודא איהו צאי לך. צאי לא כתיב, אלא צאי לך, כמה דאת אמר (ישעיה נד ב) הרחיבי מקום אהלך ויריעות משכנותיך וכו'. דהא בקדמיתא לא הוית אלא נקודה חדא שחורה, דלית בה אתר אחרא, אלא איהי סתימא בגווה, השתא דסלקא ואיהי מתחברא בבעלה, איהו אמר לה, צאי לך. הרחיבי מקום אהלך, פשטי גרמיהך, וכדין ורעי את גדיותיך, תוכלי למלקט עדוניהן וכיסופין.

דהא בשעתא דאיהי נקודה חדא, וסלקא לעילא, וההוא מלכא עילאה נחית לגבה למיעל בה, בטש בההוא נקודה, ואתפשט בכל סטריין, ואתעביד ההוא נקודה את ה', ואשתלימת מפל סטריין, ולקטא עדוניהן וכיסופין. כדין אמר לה, ורעי את גדיותיך, ויהוי זן ומפרנס לכל אוכלוסיך, זעירין ורכרביין.

היפה בנשים, נקודה חדא גו אתוון, לית שפירו לכל אתוון בר את י'. בנקודה דא מתתקנן כל אתוון, ואיהי שפירא דכלהו, ולית את דאזיל בלא נקודה דא. היא בכלהו, וכלהו בה. והיא יפה ושפירו דכולא, דהא מאתר סתימא עילאה קא אתת, ריש כל דרגין עילאין. ובה איהו ריש כל דרגין תתאין דלתתא. בגין כך היפה בנשים, שפירו דכלא. ותו היפה בנשים, כתיב בנשים, באינון אתוון דאינון נוקבי. ומאי איהו. את ה'. דהא כדין איהי פשיטו, ושפירו דכולא, למרעי,

לרעות ולחלק חלקים לכל האוכלוסים העליונים שלה. ועל זה, צאי לך מן הסתר הזה, שאף כלולה ונסתרת בתוכך. לך, לעצמך ולתועלתך. והכל הוא בסוד האותיות.

כתוב (תהלים מזח) אלהים בארמנותיה נודע למשגב. שהרי בשעה שאותו המלך הגדול בא אליה, ומושף אותה למעלה להכנס בה, ומכה בה באותה הנקדה. כיון שמכה באותה נקדה, מתפשטת ונפתחת לכל הצדדים, ונעשית האות ה', פתח של ההיכלות לכל צד, להכניס אותו מלך גדול, ואז אלהים בארמנותיה, באותם פתיחת ההיכלות, באות ה' הוא נודע. אותו אלהים חיים נוטל אותו השם לזון ולחלק חלקים לכל, ואז נודע למשגב, להיות משגב לתחתונים, ולהריק ברכות לכל, כמו שלמעלה.

בשעה שרצה הקדוש ברוך הוא לברא את העולם, עלו כל דברי העולם, וכל הדרגות העליונות והתחתונות פלן במחשבה. למה נקראת מחשבה? אלא זוהי נקדה אחת נסתרת, שעומדת במחשבה. שהרי נקדה אחת לא ידוע לאיזה מקום מתפשטת, ומה יהיה ממנה, ולאיזה מקום יסטה הדרך. והנקדה הזו היא הראש של כל הרצונות וכל מחשבות העולם.

והיה הכל נסתר בתוכה, ולא נודע, עד שהתפשטה המחשבה הזו, ונעשתה התפשטות אחת, לצד זה ולצד זה. כיון שהנקדה הזו התפשטה בהתפשטות הזו, התגלה יותר כל מה שהיה נסתר. לא שהתגלה לדעת, אלא התגלה אותו הסתר לאיזה מקום סוטה הדרך. ויוצא מסוד המחשבה,

ולמפלגא חולקין לכל אוכלוסין עילאין די'לה. ועל דא, צאי לך מהאי סתימו, דאת פלילא וסתימא בגויה. לך, לגרמך ולתועלתך. וכולא ברזא דאתון איהו.

בתיב, (תהלים מזח ד) אלהים בארמנותיה נודע למשגב. דהא בשעתא דההוא מלך גדול אתי לגבה, ואמשיף לה לעילא למיעל בה, ובטש בה בההוא נקודה. כיון דבטש בההוא נקודה, אתפשטת ואתפתחת לכל סטרין, ואתעבידת את ה', פתחא דהכלין לכל סטר, למיעל ההוא מלך גדול, וכדין אלהים בארמנותיה באינון פתיחו דהיכלין, באת ה' אשתמודע.

ההוא אלהים חיים, נטלא ההוא שמא, למיזן ולמפלגא חולקין לכולא. וכדין נודע למשגב, למהוי משגב לתתאי, ולארכא ברקאן לכולא, כגוונא דלעילא.

בשעתא דבעא קודשא בריך הוא למברי עלמא, סליקו כל מלין (דף 19 ע"ב) דעלמא, וכל דרגין עילאין ותתאין, פלהו במחשבה. אמאי אקרי מחשבה. אלא דא איהי נקודה חדא סתימא, דקיימא במחשבה. דהא נקודה חדא, לא אתידע לאן אתר אתפשטת, ומה יהוי מינה, ולאן אתר יסטי אורחא. ונקודה דא, איהי רישא דכל רעותין וכל מחשבין דעלמא.

והנה פלא סתים בגווה, ולא אתידע, עד דאתפשט האי מחשבה, ואתעביד חד פשיטו, לסטרא דא ולסטרא דא. כיון דהאי נקודה אתפשט בהאי פשיטו, אתגלי יתיר כל מה דהנה סתים.

לא דאתגלי למנדע, אלא אתגלי ההוא סתימו, לאן אתר סטי אורחא. ונפקא מרזא

שְׁהָרֵי אֵין עוֹמֵד בְּמַחְשָׁבָה, וְלֹא עוֹלָה בְּשֵׁם הַזֶּה, אֲלֵא עוֹמֵד בְּשֵׁם לְהַתְגַּלוּת. וְנַעֲשֶׂה קוֹל אֶחָד בְּלַחַשׁ, וּמָה הוּא? זֶה הָאוֹת ה', שְׁהִיא כְּלִי לְהוֹצִיא אֶת כָּל אוֹתָם הַדְּבָרִים הַנִּסְתָּרִים שְׁהִיו בְּתוֹךְ הַמַּחְשָׁבָה.

כַּאֵן הוּא בְּהַפּוֹד מֵהַגֵּן שְׁלֵמְטָה. לְמַטָּה, מִי שְׁמַכָּה בְּאוֹתָהּ נִקְדָּה שְׁלֵמְטָה, כְּשֶׁהִיא נִסְתָּרָה, וְכֹא אֵלֶיהָ אוֹתוֹ מֶלֶךְ גְּדוֹל, שֶׁהוּא בְּסוּד הָאוֹת ו' שְׁיוֹצֵאת מֵאוֹתָהּ ה' הַעֲלִינָה. אוֹתָהּ הוּ' שְׁיִוְרֶדֶת מֵתוֹכָהּ, מִכָּה בְּנִקְדָּה הַזֶּה, וּמוֹצִיאָהּ מֵתוֹכָהּ כָּל מָה שְׁלֵקְטָה מִלְּמַעְלָה, וּמִתְפַּשֵּׁט וּנְפַתַּח לְכָל הַצְּדִדִים, וְנַעֲשִׂית הָאוֹת ה'. דְּמַעֲרָה, מִי שְׁמַכָּה בְּאוֹת ה' הַעֲלִינָה, הִיא נִקְדָּה אַחַת נִסְתָּרָה עֲלִינָה, בִּיּוֹן שְׁמַכָּה בָּהּ, מוֹצִיאָהּ הַחוּצָה, וּמֵתַגְלִים כָּל אוֹתָם הַדְּבָרִים הַנִּסְתָּרִים שְׁהִיו שָׁם, וְיוֹצֵאִים הַחוּצָה. הָרִי נוֹדָעָה אוֹתָהּ הַמַּחְשָׁבָה שְׁהִיָּתָה נִסְתָּרָה וְלֹא יְדוּעָה.

כְּמוֹ כֵּן, כְּשֶׁמַּכָּה ו' בְּנִקְדָּה הַזֶּה לְמַטָּה, אֲזוּ מוֹצִיאָהּ מֵתוֹכָהּ (מִשְׁפִּיעִים לְתוֹכָהּ) כָּל אוֹתָם הַצְּבָאוֹת וְהַמַּחֲנוֹת וְהַאוֹכְלוֹסִים וְהַמְּאוֹרוֹת וְהַנְּחָלִים הַעֲמֻקִּים שְׁלֵמְעָלָה.

וְאִזּוּ אוֹמְרִים לָהּ, (שִׁיר א) וְרַעֲי אֶת גְּדִיתֶיךָ עַל מִשְׁכַּנּוֹת הָרַעִים. טְלִי אוֹרוֹת וּמְזוֹנוֹת, וְחֻלְקֵי לְכָל אוֹתָם הַצְּבָאוֹת וְתַנִּי לָהֶם. עַל מִשְׁכַּנּוֹת הָרַעִים - אוֹתָם הָרַעִים שֶׁהֵם מְנַהֲגֵי הָעוֹלָם, לְתַת לָהֶם שְׁלֵטוֹן וְתַקָּף, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּרֵאוֹי לוֹ. וְכָל זֶה בְּהַתְפַּשֵּׁטוֹת שֶׁל הַנִּקְדָּה הִיא שְׁהִיָּתָה נִסְתָּרָה מִקִּדְּם לְכֵן. שְׁמַח רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְאָמַר, כְּרֵאוֹנוֹהָ כְּשֶׁטָּרַם נֶאֱמָרוּ וְלֹא נִתְגַּלוּ הַדְּבָרִים הַלְלוּ שֶׁל שִׁיר הַשִּׁירִים, בְּכִיתִי וְהִתְעַצְבֹּתִי.

דְּמַחְשָׁבָה, דִּהָא לֹא קִיַּמָּא בְּמַחְשָׁבָה, וְלֹא סִלְקָא בְּשֵׁמָא דָּא, אֲלֵא קִיַּמָּא בְּשֵׁמָא לְאַתְגַּלְיָא. וְאַתְעֵבִיד חֵד קוֹל בְּלַחַשׁ, וּמֵאִי אִיהוּ. דָּא אֶת ה'. דִּהוּא מַגּוּ לְאַפְקָא כָּל אֵינוֹן מְלִין סְתִימִין דִּהוּוּ גּוּ מַחְשָׁבָה.

הֲבֵא אִיהוּ בְּהִיפּוּכָא מַגּוּוֹנָא דְלִתְתָּא. לְתַתָּא, מֵאֵן דְּבִטְשׁ בְּהִיא נִקְוֶדָה דְלִתְתָּא, כִּד אִיהִי סְתִימָא, וְאִתִּי לְגַבָּהּ הֵהוּא מֶלֶךְ גְּדוֹל, דִּאִיהוּ בְּרָזָא דְאֶת ו' דְּנַפִּיק מֵהֵהוּא ה' עֵילְאָה. הֵהוּא ו' דְּנַחִית מַגּוּוִיָּה, בְּטִשׁ בְּהִיא נִקְוֶדָה, וְאַפִּיק מַגּוּוִיָּה כָּל מָה דְלִקִּיט מִלְּעֵילָא, וְאַתְפַּשֵּׁט וְאַתְפַּתַּח לְכָל סְטָרִין, וְאַתְעֵבִיד אֶת ה'.

לְעֵילְאָה, מֵאֵן דְּבִטְשׁ בְּאֶת ה' עֵילְאָה, אִיהִי נִקְוֶדָה חֵדָּא עֵילְאָה סְתִימָא, בִּיּוֹן דְּבִטְשׁ בָּהּ, אִפִּיק לְבַר, וְאַתְגַּלְיִין כָּל אֵינוֹן מְלִין סְתִימִין דִּהוּוּ תַמָּן, וְנַפְקֵי לְבַר, הָא אֲתִידַע הֵהוּא מַחְשָׁבָה דִּהוּוּ סְתִים וְלֹא יְדִיעַ. בְּגוּוֹנָא דָּא, כִּד בְּטִשׁ ו' בְּנִקְוֶדָה דָּא לְתַתָּא, כִּדִּין אִפִּיק בְּגוּוִיָּה, (נ"א נגדין לגווח) כָּל אֵינוֹן חֵיילִין וּמִשְׁרַיִין וְאוֹכְלוֹסִין וְנַהוּרִין וְנַחֲלִין עֲמִיקִין דְלְעֵילָא.

וְכַדִּין אֲמַרִי לָהּ, וְרַעֲי אֶת גְּדִיתֶיךָ עַל מִשְׁכַּנּוֹת הָרַעִים. טוֹל נַהוּרִין וּמְזוֹנִין, וּפְלַגִּי לְכָל אֵינוֹן חֵיילִין וְהַבִּי לוֹן. עַל מִשְׁכַּנּוֹת הָרַעִים, אֵינוֹן רוּעִים דִּהֵן מְנַהֲגֵי עֲלֵמָא, לְמִיָּהֵב לוֹן שׁוֹלְטָנוּ וְתוֹקְפָא, כָּל חֵד וְחֵד כְּדָקָא חֲזִי לִיָּה. וְכָל דָּא, בְּאַתְפַּשֵּׁטוֹ דִּהִיא נִקְוֶדָה דִּהוּוֹת סְתִימָא מִן קִדְמַת דִּנְא.

חֲרִי רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְאָמַר, בְּקִדְמִיתָא עַד לֹא אֲתֵאֱמָרוּ וְלֹא אֲתַגְלוּ מְלִין אֵלִין דְשִׁיר הַשִּׁירִים, בְּכִינָא וְעֲצִיבָנָא. וְהִשְׁתָּא דְמְלִין אֵלִין אֲתַגְלִיִין, חֲדִינָא, וְאַמִּינָא, דְזַבְּאָה חוּלְקֵי

וכעת שהדברים הללו התגלו, שמחתי, ואמתי שאשרי חלקי שהייתי בזה. ועוד, שדברים עליונים שלמעלה התגלו כאן על ידי מר.

לססתי ברכבי פרעה דמיתוף רעיתי. רבי שמעון פתח ואמר, ויקח שש מאות רכב בחור וכו', בא ותראה, חכמת מצרים, שכל מה שעשו - לסוד החכמה שלמעלה הם עשו. ופרעה היה יותר חכם, שהרי אין מעמידים מלך במצרים, אם לא יהיה החכם מכלם.

ועל זה כתוב ויקח, הוא נטל הכל בחכמה, נטל עצה של חכמה אליו. אמר, העם הזה הם שש מאות אלף. נכנס לחדרו, והפך בכל מיני כשפים שלו, ועשה פגיונות ופסים, וכשף כשפים, ונטל שש מאות רכב נבחרים. בחור - נבחרים בכשפים טעונים בכל מיני קסמים וכשפים בסוד שלמעלה, של אותו הממנה שהתמנה עליהם.

והיה נוסע טעון בקסמים וכשפים, שש מאות רכב בחור, שהיו נבחרים כנגדם של ישראל. וכל רכב מצרים - כל אחד ואחד טעון בכשפיו וקסמיו. לא היו חכמים במצרים שלא טעונים במטענים של קסמים וכשפים. ושלשם על כלו - מה זה ושלשם? אלא מיני כשפים לו חקוקים בשלש שלש. ושמות של טמאה היו באותיות של שלש שלש. כלם חקוקים בקשרים מזינים, כמו שלמעלה, להיות לו פלי זין קשורים לישראל.

על הפלה כתוב, שהרי עצה נטל על פלה, וכדי להשמיד את ישראל. וככלם היו מיני מחנות על פלה, שהיתה נוסעת לפניהם של ישראל.

דהונא בדא. ותו, דמלין עילאין דלעילא, אתגלויין הקא על ידא דמר.

לסוסתי ברכבי פרעה דמיתוף רעיתי, רבי שמעון פתח ואמר, (שמות יד ז) ויקח שש מאות רכב בחור וכו', תא חזי, חכמתא דמצרים, דכל מה דעבדו, לגבי רזא דחכמתא דלעילא עבדו. ופרעה חפים הוה יתיר, דהא לא מוקמי מלכא במצרים אי לא יהא חפים מפלהו.

ועל דא כתיב ויקח, איהו נטיל כולא בחכמה, נטיל עיטא דחכמתא לגביה. אמר, עמא דא שש מאות אלף אינון, עאל לאידרוי, והפך בכל זיני תרשין דיליה, ועבד פגימין פסיסין, (נ"א פספסין) וחרש חרשין, ונטיל שית מאה רכב ברין. בחור: ברין בתרשין, טעונין בכל זיני קסמין וחרשין כרזא דלעילא, דההוא ממנא דאתמנא עליהו.

והוה נטיל טעין בקסמין וחרשין, שש מאות רכב בחור, דהו ברין לקבלייהו דישראל. וכל רכב מצרים, כל חד וחד טעין בתרשוי וקוסמוי. לא הו חפמיין במצרים, דלא טעין טעונין דקסמין וחרשין.

ושלשם על פלו, מאי ושלשים. אלא זינין דחרשין ליה גליפן בתלת תלת. ושמהן דמסאבו הו באתוון דתלת תלת. פלהו גליפי בקסירין מזינין, כגוונא דלעילא, למהוי ליה זיונין קסירין לגביהו דישראל.

על פלה כתיב, דהא עיטא נטל על פלה, ובגין לשיצאה לון לישראל. וכלהו הו זיני משריין על פלה, דהות נטלא קמזייהו דישראל.

מִיָּד - (שמות יד) וַיִּחַזַק ה' אֶת לֵב
פְּרַעֲהַ מִלִּפְנֵי מִצְרַיִם וַיִּרְדֹּף אַחֲרֵי בְנֵי
יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יִצְאִים בְּיַד
רָמָה. מִיָּד רָמָה לֹא כְּתוּב, אֲלֵא
בְּיַד רָמָה. הִיא הַיָּד שֶׁכְּתוּב בָּהּ
(שם) וַיִּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה.
אוֹתָהּ הַיָּד הַגְּדוֹלָה הִיא יָד רָמָה.
בְּאוֹתָהּ שְׁעָה חֶקֶק הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא בְּיַד הַזֶּה כֹּל הַדְּיוֹקְנָאוֹת וְכֹל
הַצְּבָאוֹת וְהַחֲזוֹקִים שֶׁל הַמִּצְרַיִם,
כְּמוֹ שְׂאוֹתֵם הַכְּשָׁפִים וְהַקְּסָמִים
שֶׁעָשׂוּ, בְּשְׁעָה שֶׁהָיוּ בָּאִים בַּכּוֹפֵף
הַזֶּה. אוֹתָהּ הַיָּד הִיא חֶקֶק בָּהּ
כְּנֶגֶד אוֹתָם הַמְּכַשְּׁפִים, וְנִשְׁבְּרָה
לְפָנָיו אוֹתוֹ הַדְּיוֹקָן שֶׁהִיא חֶקֶק
בְּאוֹתָהּ הַיָּד. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (שם טו)
יְמִינֶךָ ה' נֹאדְרֵי בִפְתֵי יְמִינֶךָ ה'
תִּרְעֵץ אוֹיֵב, וּמִשׁוֹם זֶה דְּמִיתִיךָ,
דְּיוֹקְנָאוֹת וְצִיּוּרִים חֶקְקִיתִי בָּךְ,
כְּמוֹ הַסּוֹסִים שֶׁל פְּרַעֲהַ. עַד כָּאן.
אַבְרָם בְּקִשְׁרֵי הַדְּבָרִים לֹא נִקְשְׁרוּ.
שָׂאֵם כְּךָ, מַה זֶה לְגַבִּי הַפְּסוּק
שֶׁלְמַעֲלָה, וּבִסּוּד שֶׁל אֶהְבֶּה
וּשְׂמֻחָה שֶׁל הַתְּשַׁבַּחַת הַזֶּה? מַה
רוֹצִים כָּאן מִרְכָּבוֹת פְּרַעֲהַ, וּמַה
הוּא הַשִּׁיב לָהּ?

אַלֵּא וְדַאי שֶׁהַכֹּל בְּקִשְׁרֵי שֶׁל סוּד
אֶחָד הוּא, לְסוֹסְתֵי בְּרֻכְבֵי פְּרַעֲהַ.
חֲזוֹנָנוּ לְדַבֵּר הָרֵאשׁוֹן. שֶׁכָּפֹאֶשׁ
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִנֵּה אוֹתָם עַל
כֹּל אוֹתָם הָאוּכְלוֹסִים וְהַמְּחַנּוֹת
שֶׁלְמֻטָּה לְהִיּוֹת הָרֵאשׁ שֶׁלָּהֶם,
מֵאוֹתוֹ הַזְּמַן הִיא מְשַׁבַּחַת תְּמִיד,
וְלֹא שׁוֹכֶכֶת, וְכֹל אוּכְלוֹסִיָּה
מְשַׁבַּחִים תְּמִיד, וְלֹא שׁוֹכְכִים
לְעוֹלָמִים.

וְהַתְּשַׁבַּחַת שֶׁל הָאֶהְבָּה הַזֶּה הִיא
הָרֵאשִׁית, כְּשֶׁצִּצְאָה מִמִּצְרַיִם, וְכֹל
הָאוּכְלוֹסִים שֶׁלְמַעֲלָה וְלְמֻטָּה הָיוּ
לְפָנֶיהָ, וְאֵז הַתְּחִילָה אֶהְבֶּת
הַתְּשַׁבַּחַת לְמַעֲלָה. וְסוֹסֵי פְּרַעֲהַ
וּמִרְכָּבוֹתָיו הָיוּ נוֹסְעִים אַחֲרֵי
יִשְׂרָאֵל, הִיא הַתְּחִילָה בַּתְּשַׁבַּחַת
שֶׁל אֶהְבָּה אֶל מַעֲלָה.

מִיָּד (שם פסוק ח) וַיִּחַזַק ה' אֶת לֵב פְּרַעֲהַ וַיִּרְדֹּף
אַחֲרָיו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים
בְּיַד רָמָה. מִיָּד רָמָה לֹא כְּתוּב, אֲלֵא בְּיַד רָמָה.
אִיהִי יָד דְּכְתוּב בֵּיהּ (שם לא), וַיִּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת
הַיָּד הַגְּדוֹלָה, הִיא יָד הַגְּדוֹלָה אִיהִי יָד רָמָה.
בְּהִיא שְׁעָתָא, חֶקֶק קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהִיא
יָד, כֹּל דְּיוֹקְנִין, וְכֹל חִיָּילִין וְתוֹקְפִין
דְּמִצְרַיִם, כְּגוֹנָא דְּאִינוּן חֲרָשִׁין וְקִסְמִין
דְּעַבְדוּ, בְּשְׁעָתָא דְּהוּוּ אֲתִיין בְּחֲרָשָׁא דָּא.
הִיא יָד, הִיא חֶקֶק בֵּיהּ לְקַבְּלִיהּ דְּהוּוּ
חֲרָשָׁא, וְאַתְּבַרַת קַמִּיהּ דְּהוּוּ דְּיוֹקְנָא דְּהוּוּ
חֶקֶק בְּהוּוּ יָד. הִיא הוּא דְּכְתוּב, (שם טו ו)
יְמִינֶךָ יי' נֹאדְרֵי בִפְתֵי יְמִינֶךָ יי' תִּרְעֵץ אוֹיֵב.
וּבְגִין הִיא דְּמִיתִיךָ, דְּיוֹקְנִין וְצִיּוּרִין חֶקְקִיתִי
בֵּיהּ, כְּגוֹנָא דְּסוֹסוֹתָא דְּפְרַעֲהַ. עַד הַכָּא.
אַבְרָם בְּקִישׁוּרָא דְּמִלִּין, לֹא אֲתַקְשְׁרוּ. דְּאִי
הָכִי, מֵאִי הִיא לְגַבִּי קָרָא דְּלַעֲיִלָּא,
וּבְרָזָא דְּרַחֲמֵי וְחֻדְוָה דְּתְשַׁבַּחַתָּא דָּא. מֵאִי
בְּעָאן הָכָא רְתִיכִין דְּפְרַעֲהַ. וּמֵאִי קָא אֲתִיב
לְגַבִּיהּ.

אַלֵּא וְדַאי כּוֹלָא בְּקִישׁוּרָא דְּרָזָא חֲדָא אִיהוּ.
לְסוֹסְתֵי בְּרֻכְבֵי פְּרַעֲהַ. אֶהְדְּרָנָא לְמַלְּהָ
קְדָמָא. דְּכַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִנֵּי לָהּ עַל
כֹּל אִינוּן אוּכְלוֹסִין וּמִשְׁרִיין דְּלִתְתָּא לְמַהוּי
רִישָׁא דְּלַהוּן. מַהוּוּ זְמָנָא אִיהִי מְשַׁבַּחַת
תְּדִיר, וְלֹא שְׂכִיבַת, וְכֹל אוּכְלוֹסִין דִּילָהּ
מְשַׁבְּחֵן תְּדִיר, וְלֹא שְׂכִיכוּ לְעֵלְמִין.

וְתוֹשַׁבַּחַתָּא דְּרַחֲמֵי דָּא, הִיא שִׁירוֹתָא, כֹּד
נִפְקַת מִמִּצְרַיִם, וְכֹל אוּכְלוֹסִין
דְּלַעֲיִלָּא וְתַתָּא הוּוּ קַמָּה, וּכְדִין שְׂרִיאַת רַחֲמֵי
דְּתוֹשַׁבַּחַתָּא לְגַבִּי עֵילָא. וְסוֹסוֹן דְּפְרַעֲהַ
וְרְתִיכוּי הוּוּ נְטֻלָן אֶבְתְּרִיָּהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, אִיהִי
שְׂרִיאַת בְּתוֹשַׁבַּחַתָּא דְּרַחֲמֵי לְגַבִּי עֵילָא.

והקדוש ברוך הוא לא רצה בתשבחות באותו הזמן, כמו ששגיבו (שמות יד) ולא קרב זה אל זה כל הלילה. והוא השתיק אותה מתוך תשבחות האהבה שהתחילה.

צא וראה, פלה שעומדת באהבה לראות בעלה, כשואה אותו, מתעוררת אהבה אליו, ומתחילה לשבח לו. ואם הוא לא רוצה בתשבחות, משתיקה בשתיקה מהתעוררות האהבה שהתחילה. איך שוכף לבה ורצונה?

בין שטבעו כל אותם הסוסים והמרכבות של פרעה בים, וראו ישראל כל אותם גבורות ונסים שעשה להם הקדוש ברוך הוא, שבחו ישראל בארץ תשבחת בשבילה. וקבל אותם הקדוש ברוך הוא, שפתוב (שמות טו) אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה. אחר כך כשחזרה הבאר, שבחו ישראל תשבחת בשבילה, שפתוב אז ישיר ישראל את השירה הזאת. בא יהושע ושבח תשבחת בשבילה. באו דבורה וברק ושבחו תשבחת בשבילה.

בין שבנה שלמה את בית המקדש, וכל העולמות היו במשקל אחד, אז היא עוררה אהבה ותשבחת עליונה, ואמרה דברים עליונים אלו של תשבחת ואהבה אליו.

אז הוא, מתוך אהבה ותשוקת הפלה, רצה להזכיר לה אותה שתיקה שעשה לה לשתק, ולא רצה בתשבחת. פתח ואמר, (שיר א) לססתי ברכבי פרעה. כשאותם הסוסים והמרכבות של פרעה היו באים ורודפים אחרי ישראל - דמיתוך רעיתי, השתקתי אותך בהשתקה. דמיתוך, כמו שנאמר וידם אהרן. שמש בגבעון דום.

וקודשא בריך הוא לא בעי בתושבחתא ביהוה זמנא, כמא דתנינן דכתיב (שם יד כ) ולא קרב זה אל זה כל הלילה. ואיהו אשתיק לה מגו תושבחתא דרחימו דשריאת.

פוק חזי, פלה דקיימא ברחימו למחמי לבעלה, כד חמאת ליה, אתערת רחימו לגביה, ושריאת לשבחה לגביה. ואי איהו לא בעי בתושבחתא, משתקה בשתיקו מאתערוותא דרחימו דשריאת. איך שכיף לבה ורעותה.

בין דטבעי כל אינון סוסון ורתיכין דפרעה בימא, וחמו ישראל כל אינון גבוראן וניסין דעבד לון קודשא בריך הוא, שבחו ישראל בארעא תושבחתא בגינה, וקביל לון קודשא בריך הוא, דכתיב, (שם טו א) אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת ליי. לבתר כד אהדר בירא, שבחו ישראל תושבחתא בגינה. דכתיב, אז ישיר ישראל את השירה הזאת. אתא יהושע ושבח תושבחתא בגינה. אתו דבורה וברק ושבחו תושבחתא בגינה.

בין דבנה שלמה בי מקדשא, ועלמין הו פלהו בשיקולא חדא, כדין איהי אתערת רחימו ותושבחתא עילאה, ואמרת מילין עילאין אילין דתושבחתא ורחימו לגביה.

כדין איהו, מגו רחימו ותיאובתא דכלה, בעא לאדפורי לה ההוא שתיקו דעבד לה למשתק, ולא בעא בתושבחתא, פתח ואמר, לססתי ברכבי פרעה, כד אינון ורתיכין דפרעה הו אתיין ורדפין אבתריהון דישראל, דמיתוך רעיתי, אשתיקית לך באשתוקא. דמיתוך: כמא דאתמר, (ויקרא י א) וידם אהרן. (יהושע י ב) שמש בגבעון דום.

ועם כל זה כף צריך, שהרי באותו זמן עד עתה, הבנים והאוכלוסים שבארץ וכל התקונים שלך לא היו שלמים כראוי, ואת לא היית מתעטרת בהם כראוי בתקוניך. אבל עכשו נאוו לחיך בתורים, כמה נאים כל התקונים שלך, וכמה יפים הם בתורים, שפכר קבלו תורה, תורה שבכתב ותורה שבעל פה, והתעטרה בהם מה שלא היית מקדם לכן.

ומשום כף דמיתוך רעיתי, ולא רציתי בתשבחותיך והתעוררות אהבתך, משום שאת ערום ועריה, ולא היית מתקנת בתקונים. וכעת כמה נאים התקונים שלך, ורצוני כף, וברברי תשבחתך. צוארך - הרי יש לך בית מקדש בארץ, בגון של כל הציורים העליונים, וכמה צדיקים וחסידים נכנסים לתוכו. ועכשו שאת מתעטרת בתקוניך ובשלמות שלך, הרי כל המקורות העליונים וכל הדרגות והאיברים הרי הם אליך, לקבלך, ולתקן אותך בתקונים עליונים. ועל זה (שיר א) תורי זהב נעשה לך. נעשה ודאי. לא כתוב אעשה, אלא נעשה, מראש הנקדה העליונה עד היסוד הפחתון נתקן אותך, ונעשה לך מן הצד של זהב, ששם התעוררות של אהבה. עם נקדות הפסך - מצד הימין. להראות, שהרי ההתעוררות של מעלה אין מתעוררת ואין מתקנת אליה, אלא כשהוא מתקן בראשונה בתקוני העולם הזה. כיון שנתתנו בה תקוני העולם הזה כראוי, אזי התקונים שלמעלה מתקנים בה, ונותנים לה תורי זהב עם נקדות הפסך. תורי, כמו שנאמר (אסתר ב) תור אסתר בת אביחיל.

ועם כל דא, הכי אצטרך, דהא בההוא זמנא עד כען, בנין ואכלוסין דארעא, וכל תיקונין דילך, לא הוו שלמין כדקא יאות, ואת לא הוית מתעטרא בהו כדקא יאות בתיקוניך. אבל השתא נאוו לחיך בתורים, כמא יאין כל תיקונין דילך, וכמה שפירין אינון בתורים, דכבר קבילו אורייתא, תורה שבכתב ותורה שבעל פה, ואתעטרת בהו. מה דלא הוית מקדמת דנא.

ובגין כף דמיתוך רעיתי, ולא בעינא בתושבחתך, ואתערו דרחימו דילך, בגין דאת ערום ועריה, ולא הוית מתתקנא בתיקונין. והשתא כמא יאין תיקונין דילך, ורעותא דילי כף, ובמילי תושבחתך. צוארך, הא אית לך בי מקדשא בארעא, בגוונא דכלהו ציורין עילאין וכמה צדיקים וחסידים עאלין בגויה.

והשתא דאת מתעטרא בתיקוניך, ובשלימו דלהון, הא כל מקורין עילאין, וכל דרגין ושׁיפין הא אינון לגבך, לקבלא לך, ולא תקנא לך בתיקונין עילאין. ועל דא תורי זהב נעשה לך, נעשה ודאי, אעשה לא כתיב, אלא נעשה, מרישא דנקודה עילאה, עד יסודא תתאה, נתקן לך, ונעביד לך מסטרא דזהב, דתמן אתערו דרחימו. עם נקודות הפסך, מסטרא דימינא. להחזאה, דהא אתערו דלעילא, לא אתער ולא אתתקן לגביה, אלא פד אתתקנא איהו בקדמיתא בתיקוני דהאי עלמא. כיון דתיקונין דהאי עלמא אתתקנו בה כדקא יאות, כדין תיקוני דלעילא מתתקני בה, ויהבי לה תורי זהב עם נקודות הפסך. תורי, כמה דאת אמר (אסתר ב טו) תור אסתר בת אביחיל.

ועל דא, כשרודפים הסוסים של רכבי פרעה - דמיתיה, תשבח ולא תעיר אהבה אלי, משום התקונים שלך שלמה אינם. וכעת נאה הוא, שהרי נאוו לחייה בתורים וגו', ודאי תורי זהב נעשה לך וגו', ונתקן אותך פראוי, וכל אחד ואחד כפי דרכו, והדברים הללו נקשרים.

לססתי ברכבי פרעה וגו' (שיר א). כתוב (שמות יג) וה' הלך לפנייהם יומם בעמוד ענן וגו'. בשעה שהוציא אותם הקדוש ברוך הוא את ישראל ממצרים, לא היו רוצים ללכת במדבר בדרך יבשה, שהיו גילים במצרים שהיתה כמו גן עדן, כמו שנאמר כגן ה' בארץ מצרים. שהיו הולכים במקום יבש בדרך, בתרב בלי ישוב.

מה עשה הקדוש ברוך הוא? שלח לפנייהם שכינה, שהיתה הולכת בכל הגונים של זהר, בכל הגונים של תשוקה, והיו רצים אחריה לראות בתשוקה. ומשום כך היו רצים אחריה, והולכים, ולא היו מתעכבים. והקדוש ברוך הוא עשה להם כף, כף שלא יתעכב קדוש השם על הים, שהוא (כדי שלא יתעכב כבוד שמו בעולם הזה) היה רוצה להתפכד בתוך כל עמי הארץ.

כמו שאלה הלכו בחפזון, אף כך עשה פרעה במרפכות והסוסים שלו, כדי לרדף בחפזון, שלא יתעכבו מרפכותיו בדרך. מה עשה? נטל סוסות נקבות וסוסים זכרים, ושם הנקבות לפנייהם והזכרים מאחור. הזכרים היו רצים אחר הנקבות, והנקבות היו רצות מלפני הזכרים, ואלו ואלו היו רצים בחפזון, וזה פרעה עשה בחכמה, לרדף בחפזון אחרי ישראל.

ועל דא, כד רדפין סוסון דרכבי פרעה, דמיתיה, דלא תשבח ולא תתער רחימו לגבאי. בגין דתיקונין דילך לתתא לא הויין. והשתא יאות הוא, דהא נאוו לחייה בתורים וגו', ודאי תורי זהב נעשה לך וגו', ונתתקן לך פדקא יאות. וכל חד וחד כפום אורחוי, ומלין הכי מתקשרן.

לססתי ברכבי פרעה וגו', כתיב (שמות יג כא) וה' הולך לפנייהם יומם בעמוד ענן וגו'. בשעתא דאפיק לון קודשא בריה הוא לישראל ממצרים, לא הוו פּעאן למיזל במדברא באורח נגיבו. דהוו רגילין במצרים, דהויא פגנתא דעדן, כמה דאת אמר, (בראשית יג) כגן ה' בארץ מצרים. דהוו אזלין באתר נגיבו באורחא, בחורבא בלא יישובא.

מה עבד קודשא בריה הוא, שדר קדמייהו שכינתא, דהות אזלת בכל גוונין דזהרא, בכל גוונין דתיאובתא, והוו רהיטי אבתרה למחמי בתיאובתא. ובגין כך הוו רהיטי אבתרה, ואזלי, ולא הוו מתעכבי. וקודשא בריה הוא עביד לון הכי, פי היכי דלא יתעכב קדושא דשמא על ימא, דאיהו (נ"א בגין דלא יתעכב יקירו דשמייה בעלמא איהו) הוה בעי לאתנקרא בגו כל עממין דארעא.

בגוונא דאלין אזלין בבהילו, אוף הכי עבד פרעה ברתיוכו וסוסון דיליה, בגין למרדף בבהילו, דלא יתעכבון רתיוכו באורחא. מה עבד. נטל סוסון נוקבי וסוסון דכורי, ושוי נוקבי לקמייהו ודכורי מאחורא, דכורי הוו רהטי בתר נוקבי, ונוקבי הוו רהטי מקמי דכורי, ואלין ואלין הוו רהטי בבהילו. ודא עבד פרעה בחכמתא, למרדף בבהילו אבתרייהו דישראל.

בין שהשיג אותם, ורצה לערף קרב עם ישראל, נטל הנקבות ויחגר אותן לאחור, והזכרים לפניהם, כדי לזרו את מרפבותיו. כף בראשונה פתוב וה' הלך לפנייהם יומם, ואחר כף כתוב (שם יד) ויסע מלאך האלהים ההלך לפני מחנה ישראל וילך מאחריהם. ויסע, כדי שיזדונו ישראל ויהיו שמורים, וכל אותם חצים ובליסטראות ואבנים ומקלות שהיו זורקים על ישראל, לא הגיעו אליהם. והינו מה שפתוב התיצבו וראו, ומשום כף דמיתיה, באותו גון ממש.

בין שאותם האוכלוסים עברו, וראו כל אותם נסים וגבורות שעשה הקדוש ברוך הוא על היס, אזי נאוו לחניף בתורים, התתקנו ישראל בסוד האמונה, שפתוב (שם) ויאמינו בה' ובמשה עבדו. וקבלו ישראל תורה על הר סיני, תורה שבכתב ותורה שבעל פה, ואז הכל התתקנו, מעלה ומטה פראוי.

נאוו לחניף בתורים (שיר א). בא וראה, כל הגונים שבפנים, וכל המתשבות והרצונות של העולם שהם בתוך הלב, כלם נראים בפנים. ובפנים נודע מיהו האדם, אם מעשיו לטוב ואם מעשיו לרע, כמו שנאמר הכרת פניהם ענתה בס. ועכשו שהתקונים של הכל כלם פראוי, בתקונים פשרים, בתקונים של מעשים טובים, מיד נאוו לחניף, בלא בושה כלל.

וכר זה היה בזמן שנבנה בית המקדש, וכל העולמות בשמחה, מעלה ומטה, ואז התתקנו הפנים פראוי, התחברו פנים בפנים פראוי.

לחניף, ולא כתוב פניף, משום שתכל אחד, אבל לחיים, הם

בין דאדביק לון, ובעא לאגחא קרבא בישראל, נטל נוקבי ויחגר לון לאחורא, ודכורי לקמייהו, בגין ליאשא רתיכוי. כף בקדמיתא פתיב, וה' הלך לפנייהם יומם, ולבתר פתיב, (שמות יד יט) ויסע מלאך האלהים ההלך לפני מחנה ישראל וילך מאחריהם. ויסע, בגין דיתייאשו ישראל, ויהון נטירין. וכל אינון גירין, ובלסטראין, ואבנין, וקולפין, דהוו רמאן לגבייהו דישראל, לא מטו לון. והיינו דכתיב, (שם יד יג) התיצבו וראו, ובגין כף דמיתיה, בזהו גוונא ממש.

בין דאינון אוכלוסין אתעברו, ויחמו כל אינון נסין וגבורין דעבד קודשא בריך הוא על ימא, פדין נאוו לחניף בתורים, אתתקנו ישראל ברזא דמהימנותא, דכתיב (שם יד לא) ויאמינו בה' ובמשה עבדו. וקבילו ישראל אורייתא על טורא דסיני, תורה שבכתב ותורה שבעל פה, וכדין אתתקנו כולא, עילא ותתא פדקא יאות.

נאוו לחניף בתורים, תא חזי, כל גוונין דלגו, וכל מחשבין ורעותין דעלמא דאינון גו לבא, פולהו אתחזון באנפין. ובאנפין אשתמודעא בר נש מאן איהו. אי עובדוי לטב, אי עובדוי לביש. כמה דאת אמר, (ישעיה ג ט) הכרת פניהם ענתה בם. והשתא דתיקונין דכלא פלהו פדקא יאות, בתיקונין דכשראן, בתיקונין דעובדין טבין, מיד נאוו לחניף בלא כיסופא פלל.

וכר דא הוי בזמנא דאתבני בי מקדשא, ועלמין פולהון בחדוא, עילא ותתא, וכדין אתתקנו אנפין פדקא חזי. אתחברו אנפין באנפין פדקא חזי.

לחניף, ולא כתיב פניף, בגין דכולא חד, אבל

מִתְקַנְיִם צְפָצוֹף וְדַבּוּר לְהִסְתַּכַּל בָּהֶם. וּמִשּׁוּם כֵּן הַשִּׁירָה הַזֹּאת הִתְתַּקְּנָה עֲכָשׁוּ יוֹתֵר מִשָּׂאֵר הַזְּמַנִּים שֶׁל הָעוֹלָם.

כְּתוּב (בראשית טו) וְהִנֵּה דָבָר ה' אֵלָיו לֵאמֹר לֹא יִירָשֶׁךָ זֶה כִּי אִם אֲשֶׁר יֵצֵא מִמֶּעֶיךָ הוּא יִירָשֶׁךָ. וְכִי אֲבָרְהָם שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ בְּשִׁלְמוֹת אֶצֶל הַמֶּלֶךְ הַקְּדוּשׁ, אֵיךְ לֹא הָאֵמִין בְּמֵאֵמֶר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכַמָּה פְּעָמִים שֶׁאֵמֵר לוֹ שִׁיְהִי לוֹ בָּנִים, שְׂכֵתוֹב (שם ה) וַיּוֹצֵא אֹתוֹ הַחוּצָה, (שם יב) לְזַרְעֶךָ אֲתָן אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת, וְאַחֲרַי כֵּן הוּא אוֹמֵר וְהִנֵּה בֶן בֵּיתִי יוֹרֵשׁ אֹתִי?

הַבֵּט לְרֹאשׁ הַפְּסוּק, מֵה פְּתוּב? (שם) וְאֲנֹכִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי. וְכְתוּב (שם) הֵן לִי לֹא נִתְּתָה זֶרַע וְהִנֵּה בֶן בֵּיתִי יוֹרֵשׁ אֹתִי. אֵלָּא בְּרֵאשׁוֹנָה אֲבָרְהָם הָיָה מֵאֵמִין בְּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהָיָה מְסַתְּפֵל בְּפּוֹכְכֵימ הוּא, וּבְמַזְלוֹת הַלֵּל, וְהָיָה רוֹאֵה שְׁלֹא יִהְיֶה לוֹ בֶּן, מִשּׁוּם שֶׁעַד עֵתָה לֹא הָיָה דָבָר בְּדַבְּקוֹת שֶׁל רְבוּנוֹ.

בֵּינָן שְׂכֵתוֹב וַיּוֹצֵא אֹתוֹ הַחוּצָה, הוֹצִיא אוֹתוֹ מִן אוֹתָהּ הַדְּרָךְ, וְקָרְבוּ אֵלָיו לְעַבְדוֹתוֹ, לְדַעַת דְּרָכִים אַחֲרוֹת שֶׁל חֲכָמָה, וְהוֹצִיאוּ מֵאוֹתָם הַנְּחוּשִׁים שֶׁל הַמְּזוֹלוֹת, וְאָמַר לוֹ: אֲבָרְם אֵינֹ מוֹלִיד, אֲבָרְהָם מוֹלִיד. וְזֶה וְלֹא יִקְרָא עוֹד אֶת שְׁמֶךָ אֲבָרְם וְהָיָה שְׁמֶךָ אֲבָרְהָם כִּי אִב הַמּוֹן גּוֹיִם נִתְּתִיךָ.

מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁאֵין בְּכָל הָאוֹתוֹת אוֹת שְׂמִתְקַנָּת לְהוֹלִיד, פָּרַט לְאוֹת ה'. הָאוֹת הַזֹּאת הִיא מְתַקְּנָת לְעִשׂוֹת פְּרוֹת וְתוֹלְדוֹת יוֹתֵר מִכָּל שָׂאֵר הָאוֹתוֹת, וּמִשּׁוּם כֵּן הִיא פְּתוּחָה מִכָּל הַצְּדָדִים. וְאִם תֹּאמַר, הָאוֹת הַזֹּאת לֹא צָרִיךְ לוֹ לְאֲבָרְהָם לְהַתּוֹסֵף לוֹ, שֶׁהָיָה

לְחַיִּים, אֵינִי מְתַקְּנִין צְפָצוֹפָא וּמִילוּלָא לְאַסְתַּפְּלָא בְּהוּ. וּבִגִּין כֵּן, שִׁירְתָּא דָּא (דף פ"ט ע"ב) אֶתְתַּקְּנָא הַשָּׂתָא, יִתִּיר מִשָּׂאֵר זְמַנִּין דְּעֵלְמָא.

כְּתוּב, (בראשית טו ד) וְהִנֵּה דָבָר ה' אֵלָיו לֵאמֹר לֹא יִירָשֶׁךָ זֶה כִּי אִם אֲשֶׁר יֵצֵא מִמֶּעֶיךָ הוּא יִירָשֶׁךָ. וְכִי אֲבָרְהָם דְּהוּא אֲזִיל בְּשִׁלְמוֹ לְגַבֵּי מְלָכָא קְדִישָׁא, אֵיךְ לֹא הָאֵמִין בְּמֵאֵמֶר דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּכַמָּה זִמְנִין דְּאָמַר לִיהּ דְּלְהוּוֹן לִיהּ בְּנִין, דְּכְתִיב (שם ה) וַיּוֹצֵא אֹתוֹ הַחוּצָה, (שם יב ז) לְזַרְעֶךָ אֲתָן אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת. וּלְבַתֵּר אִיהוּ אָמַר, וְהִנֵּה בֶן בֵּיתִי יוֹרֵשׁ אֹתִי.

שְׂפִיר לְרִישִׁיָּה דְקָרָא, מֵה כְּתִיב, (שם ב) וְאֲנֹכִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי. וְכְתִיב (שם ג) הֵן לִי לֹא נִתְּתָה זֶרַע וְהִנֵּה בֶן בֵּיתִי יוֹרֵשׁ אֹתִי. אֵלָּא בְּקְדָמִיתָא אֲבָרְהָם הָוּה הֵימִין בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְהָוּה מְסַתְּפֵל בְּכּוֹכְבֵיָא וּבְהֵנִי מְזֻלֵיָא, וְהָוּה חֲזִי דְלֹא יְהֵא לִיהּ בֶּר. בְּגִין דְּעַד כְּעַן לֹא הָוּה דְּבִיק בְּדַבְּקוֹ דְּמֵאֲרִיָּה.

בֵּינָן דְּכְתִיב וַיּוֹצֵא אֹתוֹ הַחוּצָה, אֶפִּיק לִיהּ מֵהָוּא אֹרַח, וְקָרִיב לִיהּ לְגַבֵּיָה לְפּוֹלְחָנִיָּה, לְמַנְדַּע אֹרַחִין אַחֲרָנִין דְּחֲכָמָתָא, וְאֶפִּיק לִיהּ מֵהָוּא טִיּוּרֵי דְּמְזֻלֵי, וְאָמַר לִיהּ, אֲבָרְם אֵינֹ מוֹלִיד, אֲבָרְהָם מוֹלִיד. וְדָא (שם יז) וְלֹא יִקְרָא עוֹד אֶת שְׁמֶךָ אֲבָרְם וְהָיָה שְׁמֶךָ אֲבָרְהָם כִּי אִב הַמּוֹן גּוֹיִם נִתְּתִיךָ.

מֵאִי טַעְמָא, בְּגִין דְּלִית בְּכָל אֲתוּוֹן אֶת דְּמִתְתַּקְּנָא לְאוּלְדָּא, בְּרֵ אֶת ה'. הֵאִי אֶת, אִיהִי מִתְתַּקְּנָא לְמַעַבְד פִּירִין וְאִיבִין יִתִּיר מִכָּל שָׂאֵר אֲתוּוֹן. וּבִגִּין כֵּן אִיהִי פְּתִיחָא מִכָּל סְטָרִין.

וְאִי תִימָא, אֶת דָּא לֹא אֶצְטְרִיךְ לִיהּ לְאַבְרָהָם לְאַתּוּסְפָּא לִיהּ, דְּהָא לָאו דִּילִיָּה הוּא, ה' אִיהִי נוֹקְבָא בְּכָל אֲתֵר,

אינה שלו היא, ה' היא נקבה בכל מקום, ותהיה נוחה לשרה להיות האות הזו רשומה בתוכה.

אָלָא שְׁפִי הַיִּינְן הֵן, אחת עליונה ואחת תחתונה. האחת - עולם הזכר, והאחת עולם התחתון - עולם של הנקבה. כיון שנוספה ה' באברהם, האור הראשון ששה' הזו מתעטפת בו, יצא ועשה פרות. ונרשם אברהם באותה הדרגה העליונה שלו, בפח של ה' העליונה הזו, שהרי אין פח ותקף לאותו האור הראשון, פרט לה'. ומשום כך נוטל אותו האור הראשון האות ה' עמו, ומתישב בדרגתו, שהרי עולה להיות עושה תולדות.

שְׁפִי אוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת כָּאן, שֶׁהֵם עֲלִיָּה לְעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, וְהֵם ה"ם. האות ס' היא מן העולם העליון. מה ביניהם בין האות ס' ובין האות ה', שהרי שפיהן מן העולם העליון?

אָלָא כְּשֶׁנִּסְתַּר הַכֹּל בְּתוֹךְ הַמְּחַשְׁבָה הָעֲלִיּוֹנָה, וְהַנִּקְדָּה הַיָּא לֹא הִתְפַּשְׁטָה, וְהִסְתִּיר לְפָנִים. כֹּל אוֹתָם הַשְּׂבִילִים הָעֲלִיּוֹנִים וְהָאוֹתִיּוֹת הַנִּסְתָּרוֹת, הִסְתִּיר הַכֹּל בְּאוֹת ס'. וְהֵיוּ כֹל אוֹתָם שְׂבִילִים וְאוֹתִיּוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת נִסְתָּרוֹת כְּלוּלוֹת בְּאוֹת הַזֶּה. כִּיּוֹן שֶׁעָלָה כְּרִצוֹן לְהַתְגַּלוֹת וּלְהוֹצִיא תוֹלְדוֹת, הָאוֹת ס' הִזוּ נִפְתַּחַת, וְנִעֲשִׂית הָאוֹת ה'.

לֹא הִשְׁתַּנּוּ זֶה מִזֶּה, אֲלָא שֶׁנִּפְתַּח לְהוֹצִיא תוֹלְדוֹת וּלְהַתְגַּלוֹת בְּלַחֲשׁ, שֶׁהֵרִי הָאוֹת הַזֶּה לֹא הִתְגַּלְתָּה אֲלָא בְּפֶה גְלוּי, וְלֹא נִנְכְּרָה. וְאֵף עַל גַּב שֶׁהִיא בְּלַחֲשׁ, הוּא בְּפֶה גְלוּי. וּמִשׁוּם כֵּן, בְּשִׁעָה שֶׁהִתְגַּלְתָּה וְנִפְתַּח, אֲזִי עֲתִיד לְהוֹלִיד.

שֶׁהֵרִי שֶׁבְטָרָם עוֹמֵד בְּפִתְחוֹת שֶׁל ה', הַכֹּל נִסְתַּר בְּתוֹכָהּ בְּאוֹת ס'. אַחַר שֶׁנִּפְתַּחַתָּה, עוֹשֶׂה תוֹלְדוֹת בְּאוֹת ה'.

וְתִינַח לְשָׂרָה לְמַהְיֵי אֵת דָּא רְשִׁימָא בְּגוּוּה. אָלָא תְּרִי הַיִּינְן אֵינוֹן, חַד עֵילָאָה, וְחַד תַּתָּאָה. חַד עֵלְמָא דְדִכְוָרָא, וְחַד עֵלְמָא

תַּתָּאָה, דְּאִיהוּ עֵלְמָא דְנוֹקְבָא. כִּיּוֹן דְּאִתּוֹסְף ה' בְּאַבְרָהָם, אוֹר קְדָמָא דְהוּא הָאִי ה' מִתְעַטֵּף בִּיה, נְפִיק וְעַבַד אֵיבִין. וְאִתְרַשִּׁים אַבְרָהָם בְּהוּא דְרָגָא עֵילָאָה דִּילִיָּה, בְּחִילָא דְהָאִי ה' עֵילָאָה, דְּהָא לִית חִילָא וְתוֹקְפָא לְהוּא אוֹר קְדָמָא, בַּר ה'. וּבְגִין כֵּן נְטִיל הוּא אוֹר קְדָמָא, אֵת ה' עִמֵּיה, וְאִתְיֻשַׁב בְּדְרָגִיָּה, דְּהָא סְלִיק לְמַהְיֵי עַבִּיד תוֹלְדִין.

תְּרִין אִתּוֹן רְשִׁימִין הַכָּא, דְּאֵינוֹן סְלִיקוּ לְעֵלְמָא עֵילָאָה, וְאֵינוֹן ה"ם. אֵת ס' מִעֵלְמָא עֵילָאָה אִיהִי. מֵאִי בִינִיָּהּ בֵּין אֵת ס' וּבֵין אֵת ה', דְּהָא תְּרוּיָּהּ מִעֵלְמָא עֵילָאָה אֵינוֹן.

אָלָא כִּד סְתִים כּוֹלָא גּוּ מַחְשְׁבָה עֵילָאָה, וְהָאִי נְקוּדָה לָא אִתְפַּשְׁטָא, וְאִסְתִּים לְגוּ. כֹּל אֵינוֹן שְׂבִילִין עֵילָאִין, וְאִתּוֹן סְתִימִין, אִסְתִּים כּוֹלָא בְּאֵת ס'. וְהוּוּ כֹל אֵינוֹן שְׂבִילִין וְאִתּוֹן עֵילָאִין סְתִימִין כְּלִילִין בְּאֵת דָּא. כִּיּוֹן דְּסְלִיק בְּרַעוּ לְאִתְגַּלְתָּה, וְלֹאֲפַקָא תוֹלְדִין, הָאִי אֵת ס' אִתְפַּתַּח, וְאִתְעַבִּיד אֵת ה'.

לֹא אִשְׁתַּנּוּ דָּא מִדָּא, אֲלָא דְאִתְפַּתַּח לְאִפְקָא תוֹלְדִין וּלְאִתְגַּלְיָא בְּלַחֲשׁוֹ. דְּהָא אֵת דָּא לֹא אִתְגַּלְיָא אֲלָא בְּפּוּם גְלוּי. וְלֹא אֲדַכְרָ. אֵף עַל גַּב דְּאִיהִי בְּלַחֲשׁוֹ, הוּא בְּפּוּם גְלוּי. וּבְגִין כֵּן, בְּשִׁעָתָא דְאִתְגַּלְיָא וְאִתְפַּתַּח, כְּדִין זְמִין לְאוּלְדָא.

דְּהָא בְּעוֹד דְּלָא קְיִימָא בְּפִתְחוֹ דְּה', כּוֹלָא סְתִים בְּגוּוּה בְּאֵת ס'. לְבַתֵּר דְּאִתְפַּתַּח, עַבִּיד תוֹלְדִין בְּאוֹת ה'.

וְאוֹתָם תּוֹלְדוֹת לֹא יוֹצְאוֹת
הַחוּצָה, וְכִּי בְּאִיבֵר אַחַד, אִיבֵר
קָדוֹשׁ שֶׁהַתְּמִקָּן (שֶׁהַתְּמִקָּן)
וְנִכְנַס בָּאוֹת ה' הַאֲחֵרוֹנָה. מֵאוֹת
ה' יוֹצֵא, וּבָאוֹת ה' נִכְנַס, בָּאוֹתוֹ
אִיבֵר שֶׁהַתְּמִקָּן אֶצֶל ה'
הַאֲחֵרוֹנָה.

וּבִשְׁעָה שֶׁנִּפְתַּח וְנוֹסְפָה הָאוֹת
הַזֶּה, ה' הַעֲלִינָה, אִזּוֹ הַתְּמִקָּן
בְּתִשְׁוֹקָה, וְהָאִיבֵר הַזֶּה הַצַּדִּיק
שֶׁל הָעוֹלָם הַתְּמִקָּן עָלָיו. וְעַל זֶה,
כְּשֶׁהַתְּמִקָּן הָאִיבֵר הַזֶּה בְּתִשְׁוֹקָה,
נוֹסְפָה בּוֹ ה'. וְכִשְׁהָאִיבֵר הַזֶּה
אֵינוֹ בְּתִשְׁוֹקָה, וְהִיטָּהּ ס' לְבָדָה,
לְהֵרָאוֹת שְׁהָרִי אֵין עוֹמְדָת
לְהוֹלִיד.

וְזֶה סוּד אַבְרָם, אֲבִ"ר ס', זֶה אֵינוֹ
מוֹלִיד, שְׁהָרִי ס' הִיא סְתוּמָה, וְלֹא
עוֹמְדָת לְהוֹלִיד. כְּשֶׁנוֹסְפָה ה',
אוֹתוֹ הַס' נִפְתַּח, וְנוֹסְפָה ה',
וְעוֹמְדָת בָּאוֹתוֹ הָאִיבֵר לַעֲשׂוֹת
תּוֹלְדוֹת. וְזֶה סוּד אַבְרָהָם, אֲבִ"ר
ה"ס, זֶה מוֹלִיד וְעוֹשֶׂה פְרוֹת.
וּמְשׁוּם כֶּן אַבְרָם אֵינוֹ מוֹלִיד -
אַבְרָהָם מוֹלִיד, מְשׁוּם שְׁאוֹתוֹ
הָאִיבֵר לֹא הַתְּמִקָּן עַד שְׁבָאָה ה'.
וּבְכָל מְקוֹם ה"א עוֹמְדָת
לְתוֹלְדוֹת וּפְרוֹת, וְעַל כֵּן הַשֵּׁם
גוֹרָם.

וּמִנֵּיִן לָנוּ שְׁאוֹתוֹ הָאִיבֵר לֹא
נִתְמַקָּן אֶלָּא בְּשִׁבִיל ה'? שְׁהָרִי
בְּזִמְנֵן שְׁהִיָּה שְׁמוֹ אַבְרָם, לֹא נִגְזַר
נְמוּל אוֹתוֹ הָאִיבֵר וְלֹא הַתְּמִקָּן.
אֲחֵר שְׁבָאָה ה', הַתְּמִקָּן אוֹתוֹ
הָאִיבֵר, וְנִמּוּל, לַעֲשׂוֹת פְרוֹת
בָּאוֹתָהּ ה' הַאֲחֵרוֹנָה. וּבְעוֹד
שֶׁהָעוֹלָם הַעֲלִיּוֹן הוּא סְתוּם
בָּאוֹת ס', אוֹתוֹ הָאִיבֵר לֹא
הַתְּמִקָּן, וְהַעֲרָלָה עוֹמְדָת לֹא
מִיָּלָה.

וְהַרְרָנָה הַתְּחַתּוֹנָה עוֹמְדָת מִתּוֹךְ
הַעֲרָלָה, בָּאוֹת ד', תּוֹךְ עֲנִיּוֹת.
כְּשֶׁהָעוֹלָם הַעֲלִיּוֹן תּוֹךְ הַסֵּמֶר
בְּסוּד הָאוֹת מ', הָעוֹלָם הַתְּחַתּוֹן
בְּעֵנִי בְּסוּד הָאוֹת ד' (ג).

וְאֵינוֹן תּוֹלְדִין לֹא נִפְקִי לְבָר, בַּר בְּחַד אַבְר,
שְׁיִיפָא קְדִישָׁא דְאַתְמַקָּן (נ"א דְאַתְמַקָּן)
גְּבִיָּה, וְעַל בָּאָת ה' בְּתִרְיִיתָא. מֵאָת ה' נִפְקִי,
וּבָאָת ה' עֵייל, בְּהֵוָה אַבְר דְאַתְמַקָּן גְּבִי ה'
בְּתִרְיִיתָא.

וּבִשְׁעָתָא דְאַתְפַּתַּח, וְאַתּוֹסַף אֶת דָּא, ה'
עֵילָאָה, כְּדִין אַתְמַקָּן בְּתִיאוּבְתָא,
וְהָאִי אַבְר צְדִיקָא דְעֵלְמָא אַתְמַקָּן עָלֶיהָ. וְעַל
דָּא, כִּד אַתְמַקָּן הָאִי אַבְר בְּתִיאוּבְתָא, (וְהוּא סְמִיר
וְנִיזִי גַרְעִי) אַתּוֹסַף בִּיהֵ ה'. וְכִד אַבְר דָּא לֹא הוּי
בְּתִיאוּבְתָא, וְהוּא ס' בְּלַחְוֹדוּי, לְאַתְחַזְזָא דְהָא
לֹא קִימָא לְאוּלְדָא.

וְרָזָא דָּא אַבְרָם, אֲבִ"ר ס', דָּא אֵינוֹ מוֹלִיד,
דְּהָא ס' סְתִימָא אִיְהִי, וְלֹא קִימָא
לְאוּלְדָא. כִּד אַתּוֹסַף ה', הֵהוּא ס' אַתְפַּתַּח,
וְאַתּוֹסַף ה', וְקִימָא בְּהֵוָה אַבְר לְמַעַבְד
תּוֹלְדִין. וְרָזָא דָּא אַבְרָהָם, אֲבִ"ר ה"ס, דָּא,
מוֹלִיד וְעֵבִיד אִיבִין.

וּבְגִין כֶּן אַבְרָם אֵינוֹ מוֹלִיד, אַבְרָהָם מוֹלִיד.
בְּגִין דְּהֵוָה אַבְר לֹא אַתְמַקָּן עַד דְּאִתִּי
ה'. וּבְכָל אֲתֵר ה"א קִימָא לְתוֹלְדִין וְאִיבִין,
וְעַל דָּא שְׁמָא גְרָיִם.

וּמִנָּא לָן דְּהֵוָה אַבְר לֹא אַתְמַקָּן אֶלָּא בְּגִין
ה'. דְּהָא בְּזִמְנָא דְּהֵוָה שְׁמִיָּה אַבְרָם, לֹא
אַתְגְּזַר הֵוָה אַבְר, וְלֹא אַתְמַקָּן. בְּתֵר דְאַתָּא
ה', אַתְמַקָּן הֵוָה אַבְר, וְאַתְגְּזַר, לְמַעַבְד אִיבִין
בְּהֵוָה ה' בְּתִרְיָאָה. וּבְעוֹד דְּאִיְהוּ עֵלְמָא
עֵילָאָה סְתוּם בָּאָת ס', הֵהוּא אַבְר לֹא אַתְמַקָּן,
וְקִימָא עֲרָלָה בְּלֹא גְזִירוּ.

וְדַרְרָנָא תְּתָאָה קִימָא מְגוֹ עֲרָלָה, בָּאָת ד', גו
מְסַכְּנֵוּ. כִּד עֵלְמָא עֵילָאָה גו סְתִימָו
בְּרָזָא דָּאָת מ', עֵלְמָא תְּתָאָה בְּמְסַכְּנֵוּ בְּרָזָא
דָּאָת ד' (נ"א ס).

בשנפתח העולם העליון מהאוח
 ס', ונעשה ה', אז נתפקן הברית,
 והערלה מעברת. וכיון שנתתקנה
 הברית הזו, יוצאות שתי
 האותיות הללו, ונכנסות אותיות
 אחרות. יוצאות שתי אלו ד"ם.
 וכך מילה שלא יוצאת ממנה דם
 אינה מילה, שהרי אלה מעברות,
 ונכנסות שתי אחרות. במקום
 האות ס' נכנסת ה'. במקום האות
 ד' נכנסת ה'. ואז הכל עומד
 להוליד.

וזה סוד (ישעיה ט) לם"רבה המשרה
 ולשלוש אין קץ על פסא דוד ועל
 ממלכתו להכין אתה ולסעדה. ס'
 רבה, למרבה. סוד זה, כשלאות
 ס' רבה המשרה, שמרבים גדל
 עליון, שנפתח ונעשה ה', אז
 ולשלוש אין קץ. מה זה ולשלוש?
 אלא ולשלוש, זהו איבר ההוא
 היסוד של העולם, שנעברה
 ממנה הערלה, אותו שנקרא קץ
 כל בשר, ודאי ולשלוש אין קץ,
 שהרי נעבר. ויושב שלום על
 פסא דוד, ועל ממלכתו, להכין
 אתה ולסעדה במשפט ובצדקה.
 וכך זה, כשעוברת ס' ונפתחת,
 אז עוברת הערלה, ומעברת ד',
 כמו שנתבאר. וזה סוד (שמות כד)
 הנה דם הברית אשר פרת ה'.
 שצריך להוציא ממנו ד"ם ברית.
 שתי האותיות הללו.

ועל הסוד הזה, אברהם אבר ה',
 שנפתחת האות ס', כדי לשמש
 האיבר הזה בעולם שלמטה.
 ובשביל זה יצחק לא יצא, עד
 שהעברה הערלה מאותו האיבר
 הקדוש העליון. ומשום כך,
 הקדוש ברוך הוא, כל מה שעשה
 בארץ, הכל הוא בסוד השמוש
 כמו למעלה, להראות שהרי
 הוציא כל השמות בחכמה
 עליונה, כמו הסוד שלמעלה,
 הכל כראוי.

פולאו בחכמתא עילאה, פגוונא דרזא דלעילא, פלא פדקא יאות.

בר אתפתח עלמא עילאה מאת ס', ואתעבידת
 ה', פדין, אתתפן ברית, ואתעבר ערלה.
 וכיון דאתתפן האי ברית, נפקין אלין תרין
 אתוון, ועיילי אתוון אוחרנין. נפקין תרין
 אלין ד"ם.

וכך גזירו דלא נפיק מיניה דם, לאו איהו
 גזירו. דהא אלין מתעברן ועיילין תרין
 אחרנין. באתר דאת ס', עייל ה'. באתר דאת
 ד', עייל ה'. פדין פולא קיימא לאולדא.

ורזא דא (ישעיה ה ו) לם"רבה המשרה ולשלוש
 אין קץ על פסא דוד ועל ממלכתו להכין
 אתה ולסעדה. ס' רבה, למרבה. רזא דא, פד
 לאת ס' רבה המשרה, דאסגיאו רבו עילאה,
 דאתפתח ואתעביד ה', פדין ולשלוש אין קץ.
 מאי ולשלוש. אלא ולשלוש, דא ההוא אבר
 יסודא דעלמא, דאתעבר מניה ערלה, ההוא
 דאקרי (שם ו יג) קץ כל בשר, ודאי ולשלוש אין
 קץ, דהא אתעבר. ויתיב שלום על פסא (ד ט פ)
 דוד, ועל ממלכתו, להכין אתה ולסעדה
 במשפט ובצדקה.

וכך דא, פד אתעבר ס' ואתפתח, פדין אתעבר
 ערלה, ואתעבר ד', פמא דאתמר. ורזא
 דא, (שמות כד ח) הנה דם הברית אשר פרת ה'.
 דאצטריך לאפקא מיניה ד"ם ברית, תרין
 אתוון אלין.

ועל רזא דא, אברהם אבר ה' דאתפתח את
 ס', בגין לשמשא האי אבר בעלמא
 דלתתא. ובגין האי, יצחק לא נפיק, עד
 דאתעבר ערלה מההוא אבר קדישא עילאה.
 ובגין כך, קודשא בריך הוא כל מה
 דעבד בארעא, פולא איהו ברזא דשימושא
 פגוונא עילאה, לאחזאה דהא אפיק שמחן

פולאו בחכמתא עילאה, פגוונא דרזא דלעילא, פלא פדקא יאות.

והנה דבר ה' אליו לאמר לא יירשף זה (בראשית טו). מאי טעמא, בגין דהוה עבד משפיל.

וכדין אמר, (שם י"ג) הן לי לא נתת זרע והנה בן ביתי וכו'. בגין דהא איהו הוה מסתפל וחקמי בטיורי דלא יוליד. ובשעתא דאתגזר אברהם, אשתלים בכולא באת ה"א, דאתפתח מאת מ' ואת ד' אוף הכי. כדין עאל אברהם באורח דחקמתא, ואתעבר מההוא אורחא אחרא דכוכביא ומזלי.

הא חזי, בשעתא דהוה ביה ערלה, דלא אתגזר, קודשא בריך הוא לא אתגלי ליה אלא במחזה. בגין דעלמא עילאה הוה סתום באת מ', ועלמא תתאה הוה במספנו באת ד'. כיון דעלמא עילאה אתפתח באת ה', ואברהם אעבר ההוא ערלה, ואתעבר עלמא תתאה מההוא ד', כדין כתיב, (שם י"ח) וירא אליו ה', כדין אתגלי כולא, ואתפתח מאי דלא הוה מקדמת דנא כדין.

בהאי גוונא ממש, כל זמנא דצדיקי וחסידים אסגיאו בעלמא, כדין כולא אתגליא ואתפתח. בזמנא דשלמה מלכא בנה בני מקדשא, והווי ישראל כולהו צדיקי וחסידים, שקטי כחמרא על דורדייה, כדין אתפתח כולא, ואתגלי שירתא דא עילא ותתא.

בההיא שעתא כתיב, לססתי ברכבי פרעה דמיתיה רעיתי. מה סוסוותא דרתיכין דפרעה הווי מזוינין בכל זיני קרבא, אוף הכי אנת הוית מתלבשא בכמה זיני קרבא, לאגחא קרבא. ומה סוסוון דפרעה הווי טעונין בכמה מאני זיני קרבין, אבנין, גירין, בלסטראין, קסורין, כולהו טעונין לאגחא קרבא, אוף הכי אנא כן טעיננא כל זיני קרבין, לאגחא

והנה דבר ה' אליו לאמר לא יירשף זה (בראשית טו). מזה הטעם? משום שהיה עבד משפיל. ואז אמר, הן לי לא נתתה זרע והנה בן ביתי כו'. משום שזה הוא היה מסתפל ורואה בנחשים שלא יוליד. ובשעה שנמול אברהם, נשתלם בכל באות ה"א, שנפתחה מן האות מ' והאות ד' אף כן. אז נכנס אברהם בדרך של חכמה, והעבר מאותה דרך אחרת של כוכבים ומזלות.

בא וראה, בשעה שהיתה בו ערלה, שלא נמול, הקדוש ברוך הוא לא התגלה לו אלא במחזה, משום שהעולם העליון היה סתום באות מ', והעולם התחתון היה בעני באות ד'. כיון שהעולם העליון נפתח באות ה', ואברהם העביר אותה הערלה, והעבר העולם התחתון מאותה ד', אז כתוב וירא אליו ה', אז התגלה הכל, ונפתח מה שלא היה אז מקדם לכן.

בגון זה ממש, כל פעם שצדיקים וחסידים מתרבים בעולם, אז הכל מתגלה ונפתח. בזמן ששלמה המלך בנה בית המקדש, והיו ישראל כלם צדיקים וחסידים, שוקטים כיון על שמריו, אז הכל נפתח, ונתגלתה השירה הזו מעלה ומטה.

באותה שעה כתוב (שיר א) לססתי ברכבי פרעה דמיתיה רעיתי. מה הסוסים של מרפבות פרעה היו מזוינים בכל מיני קרב - אף כן את היות מלבשת בכמה מיני קרב, לערף קרב. ומה סוסי פרעה היו טעונים בכמה פלי זין של קרבנות, אבנים, חצים, בליסטראות, פלי הריגה, כלם טעונים לערף קרב - אף כן אני טענתי כן כל מיני קרבנות, לערף

קרבנות, להתקדש בך לעיני כל, ולצורך בהם קרב.

וכעת ראיתי אותך בגן אחר, בכמה תקונים נאים, בכמה תקונים נאים. נאוו לחיך בתורים, בשתי ההי"ן, שהרי הכל נפתח אליך והתגלה. ה' העליונה שמחה בך, ונאה לקבלך, ונפתחת. ואת עוברת מאת ד', ונכנסת לאות ה'. ואלו השנים נאוו והתקנו אליך, שאותן שתי ההי"ן הן תורים, תורה שבכתב ותורה שבעל פה. צוארך בתרונים - תקונים עליונים, של כל המקורות שהתקנו אליך.

וזוהו שהוא זוכר אצלה בחיבות ואהבה רבה, משום שתשוקתו אליה, ולנחמה ולדבר על לבה, ולהראות לה אהבה רבה. ועל זה אמר לה, תורי זהב נעשה לך וגו', מפאן ואילך יש להוסיף לך יפי על יפי, תקונים על תקונים.

כתוב (שמות יד) ויאמר ה' אל משה עלה אלי ההרה והיה שם ואתנה לך את לחת האבן והתורה והמצוה אשר כתבתי להורותם. הפסוק הזה פירושו החברים. אבל עלה אלי ההרה, אשרי חלקו של העבד, שרבונו העלה אותו אליו למרפכתו. זהו שכתוב עלה אלי ההרה, ההרה ודאי. שהרי ההר צריך לו.

והיה שם, פאן נמסר לו למשה מה שלא נמסר לו מקדם לכן, שהרי אותו השם של המרפכה הקדושה נמסר לו בידו.

ואם תאמר, הרי כתוב (שם א) של נעליך. ודאי צנה אותו להפרד מאשתו מכל וכל, אבל זווג אחר לא נמסר לו עד עתה. בשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא והי"ה שם, אז מסר לו שם החקוק, וחקק אותו למשה בארץ.

קרבין, לאתקדשא בך לעיניהון דכולא, ולאגחא קרבא בהון.

והשתא חמינא לך בגוונא אחרא, בכמה תיקונין יאין, בכמה תיקונין שפירין.

נאוו לחיך בתורים, בתרי ההי"ן, דהא כולא אתפתח לגביך ואתגלייא. ה' עילאה חדי בך, ויאן לקבלך, ואתפתח. ואת עוברת מאת ד', ועיילת באת ה'. ואלין תרין, נאוו ואתתקנו לגביך, דאינון תרין ההי"ן, אינון תורים, תורה שבכתב ותורה שבעל פה. צוארך בתרונים תיקונין עילאין, דכל מקורין דאתתקנו לגביך.

ודא איהו דאיהו דכיר לגבה בחביבו ורחימו סגיי, בגין דתיאובתיה לגבה, ולנחמה ולמלא על לבה, ולאחזאה לה רחימו סגיי. ועל דא אמר לגבה, תורי זהב וגו', מפאן ואילך אית לאוספא לך שפירו על שפירו, תיקונין על תיקונין.

בתיב, (שמות כד יב) ויאמר ה' אל משה עלה אלי ההרה והיה שם ואתנה לך את לחת

האבן והתורה והמצוה אשר כתבתי להורותם.

האי קרא אוקמוה חברייא. אבל עלה אלי

ההרה, זפאה חולקא דעבדא, דמריה סליק

ליה לגביה ברתיכיה. הדא הוא דכתיב, עלה

אלי ההרה, ההרה ודאי. דהא הדר מפעי ליה.

והי"ה שם, הכא אתמסר ליה למשה, מה דלא

אתמסר ליה מקדמת דנא. דהא ההוא

שמא דרתיכא קדישא, אתמסר ליה בידיה.

ואי תימא הא כתיב (שם ג ה) של נעליך. ודאי

פקיד ליה לאתפרשא מאתתיה מכל וכל,

אבל זווגא אחרא לא אתמסר ליה עד השתא.

בשעתא דאמר ליה קודשא בריך הוא, והי"ה

שם, בדין מסר ליה שמא גליפא, וחקיק ליה

לגבי משה בארעא.

בְּרֵאשׁוֹנָה כְּשֶׁהָיָה בְּמִצְרַיִם, חֶקֶק בִּיה שְׁמָא
בו שם של אלהים, שְׁכָתוּב (שם ו)
רָאָה נִתְחַדָּךְ אֱלֹהִים לְפָרְעָה. הַשֵּׁם
הַזֶּה וְדַאי נֶחֱקֵק בו בְּרֵאשִׁית
נְבוֹאָתוֹ. פִּיּוֹן שֶׁהַתְּעֵלָה בְּעֻלְיָ
אֲחֵרָא, חֶקֶק בו הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
שְׁמוּ מִמֶּשׁ, כְּדִי לְהַתְּעֵלוֹת עַל
הַשֵּׁם שֶׁל אֱלֹהִים שֶׁהָיָה בו
בְּרֵאשׁוֹנָה. וְכַעַת חֶקֶק בו שְׁמוּ
הַקְדוּשׁ, כְּדִי לְהַזְדוּג בו בְּשֵׁם
הַרְאָשׁוֹן, וְלִהְיוֹת בְּאֶרֶץ שֵׁם שְׁלָם,
כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, יְהו"ה אֱלֹהִים,
שֶׁהוּא שֵׁם שְׁלָם.

וְשֵׁם שְׁלָם הָיָה בִּימֵי מֹשֶׁה בְּאֶרֶץ.
אֱלֹהִים, אוֹתוֹ הַזְדוּג שְׁלוֹ. יְהו"ה,
הַשֵּׁם הַקְדוּשׁ בו. וְטָרַם שֶׁנֶּחֱקֵק
בְּמֹשֶׁה הַשֵּׁם הַזֶּה, לֹא הַזְדוּג בו
הַשֵּׁם שֶׁל אֱלֹהִים. פִּיּוֹן שְׁכָתוּב
עָלָה אֵלַי הִקְרָה, נִתְּנָה לוֹ רְשׁוּת
לְשַׁבֵּת עַל כֶּסֶף הַמֶּלֶךְ. אֲזִי,
כְּשֶׁהַמֶּלֶךְ נִתֵּן לוֹ כֶּסֶף, נִתֵּן לוֹ
שְׁמוּ מִמֶּשׁ, שְׁכָתוּב וְהִי"ה שֵׁם,
הַנִּיחַ אוֹתוֹ בְּמִקוּמוֹ בְּכָל.

בְּשָׂתֵי דְרָגוֹת הַתְּעֵלָה מֹשֶׁה
בְּאוֹתוֹ זְמַן מַה שֶׁלֹּא הַתְּעֵלָה כֶּף
אִישׁ בְּעוֹלָם. נִתֵּן לוֹ כֶּסֶף הַמֶּלֶךְ,
וְהַמֶּלֶךְ מָסַר לוֹ אֶת שְׁמוֹ. אֲשֶׁרִי
חֶלְקוֹ שֶׁל מֹשֶׁה.

וְאַתְּנָה לְךָ אֶת לַח"ת הָאֲבָן, וְהָרִי
פָרְשׁוּהָ לַיּוֹחֹת הָאֲבָן כְּמִשְׁמַעַן.
אֲלֹא כָל הַמִּפְתָּחוֹת נִמְסְרוּ לוֹ
לְמֹשֶׁה. מִשְׁמַע שְׁכָתוּב וְאַתְּנָה
לְךָ, ל"ך וְדַאי שֶׁהָרִי כְּשֶׁהַתְּעֵלָה
בְּשֵׁם הַזֶּה וְהִי"ה שֵׁם, וְנִמְסַר לוֹ
הַכֶּסֶף שֶׁל הַמֶּלֶךְ, אֲזִי עָטַר אוֹתוֹ
בְּכָל, שִׁיחָה תִקוֹן שְׁלָם, תִּקוֹן
עֲלוּיָן.

וְהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה - אֵלּוּ שְׁתֵּי
זְרוּעוֹת, מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה. אֲשֶׁר
כְּתִבְתִּי - אֵלּוּ שְׁתֵּי הַיָּרְכָבִים.
לְהוֹרְתָם - זוּהִי דְרָגַת הַיְסוּד
הָאֲחֻת, שֶׁמִּמֶּנָּה יוֹצְאִים כָּל
הַטְּעָמִים לְהוֹרוֹת לְמִטָּה, וְהַכֵּל
נִמְסַר לְמֹשֶׁה, כְּדִי לְעַטֵּר אוֹתוֹ

בְּקַדְמוֹתָא פֶּד הָוָה בְּמִצְרַיִם, חֶקֶק בִּיה שְׁמָא
דְּאֱלֹהִים, דְּכָתִיב (שם ט) רָאָה נִתְחַדָּךְ

אֱלֹהִים לְפָרְעָה. שְׁמָא דָא וְדַאי אֶתְחַקֵּק בִּיה
בְּשִׁירוֹתָא דְנְבִיאוֹתֵיהָ. פִּיּוֹן דְּאֶסְתַּלֵּק בְּעֻלְיָ
אֲחֵרָא, חֶקֶק בִּיה קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא שְׁמִיה
מִמֶּשׁ, בְּגִין לְאֶסְתַּלְקָא עַל שְׁמָא דְאֱלֹהִים דְּהָוָה
בִּיה בְּקַדְמוֹתָא. וְהַשְׁתָּא חֶקֶק בִּיה שְׁמָא
קְדִישָׁא דִּילֵיהָ, בְּגִין לְאֶזְדוּוּגָא בִּיה בְּשְׁמָא
קְדִמָּאָה, וְלִמְהוּי בְּאַרְעָא שְׁמָא שְׁלָם, כְּגוֹוְנָא
דְּלְעִילָא, יְהו"ה אֱלֹהִים, דְּהוּא שְׁמָא שְׁלָם.

וְשְׁמָא שְׁלָם הָוָה בְּיוֹמֵי דְּמֹשֶׁה בְּאַרְעָא.
אֱלֹהִים, הַהוּא זְוֹגָא דִּילֵיהָ. יְהו"ה,

שְׁמָא קְדִישָׁא בִּיה. וְעַד דְּלֹא אֶתְגַּלִּיף בִּיה
בְּמֹשֶׁה שְׁמָא דָא, לֹא אֶזְדוּוּג בִּיה שְׁמָא
דְּאֱלֹהִים. פִּיּוֹן דְּכָתִיב עָלָה אֵלַי הִקְרָה, אֶתְיַהִיב
לִיה רְשׁוּ לְמִיתַב עַל פּוֹרְסֵיִיא דְּמִלְכָא. כְּדִין
פֶּד מִלְכָּא יַהִיב לִיה פּוֹרְסֵיִיא, יַהִיב לִיה שְׁמִיה
מִמֶּשׁ, דְּכָתִיב וְהִי"ה שֵׁם, אֲנַח לִיה בְּאַתְרֵיהָ
בְּכוּלָא.

בְּתַרִּין דְּרָגִין סְלִיק מֹשֶׁה בְּהָוָה זְמַנָּא, מַה
דְּלֹא אֶסְתַּלִּיק הָכִי בַר נָשׁ בְּעֻלְמָא.
אֶתְיַהִיב לִיה פּוֹרְסֵיִיא דְּמִלְכָּא, וּמִלְכָּא מָסַר
לִיה שְׁמִיה, זַכָּאָה חוּלְקִיה דְּמֹשֶׁה.

וְאַתְּנָה לְךָ אֶת לַח"ת הָאֲבָן, וְהָא אֻקְמוּהָ
לַיּוֹחֹת הָאֲבָן כְּמִשְׁמַעַן. אֲלֹא כָל
מִפְתָּחֵן אֶתְמָסְרוּ לִיה לְמֹשֶׁה. מִשְׁמַע דְּכָתִיב
וְאַתְּנָה לְךָ, ל"ך וְדַאי. דְּהָא פֶּד אֶסְתַּלֵּק בְּשְׁמָא
דָא וְהִי"ה שֵׁם, וְאַתְּמָסַר לִיה פּוֹרְסֵיִיא דְּמִלְכָּא,
כְּדִין אֲעִטֵר לִיה בְּכוּלָא, לְמַהוּי תִּיקוּנָא שְׁלָם,
תִּיקוּנָא עִילָאָה.

וְהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה, אֵלּוּן תַּרִּין דְּרוּעִין, מְסִטְרָא
דָא, וּמְסִטְרָא דָא. אֲשֶׁר כְּתִבְתִּי, אֵלּוּן
תַּרִּין יָרְכָבִין. לְהוֹרוֹתָם, דָא אִיהוּ דְּרָגָא יְסוּדָא

בסוד עליון, להיות שני שמות חקוקים, שהם שם שלם בארץ. ועל זה אמר המלך דוד, (תהלים מו) לכו חזו מפעלות אלהים אשר שם שמות בארץ. אל תקרי שמות אלא שמות. אותם שני שמות שהם שמות חקוקים, ועולים לשם שלם, שיהיה השם שלם בארץ, כמו שלמעלה.

בין שבא שלמה ונבנה בית המקדש, מה כתוב? (דברי הימים א-כט) וישב שלמה על כסא יהו"ה למלך. אזי הכפא הזה התעטר מעלה ומטה, ועלה בתשבת למעלה.

בין שעלה בתשבת, הושיט לה המלך את הימין לקבל אותה, וקבל אותה בין זרועותיו, ואמר לה דברי אהבה, וצוה לתת לה מתנות ואוצרות וכבוד רב. ואמר (שיר א) תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף. תורי זהב - הם פסוקי הטעמים, משום שהם מלמדים דרך להורות, אם לימין ואם לשמאל.

ועל מה נקראים תורי? משום שפשמגיע התור והזמן של הדרגה הזו לתת לה על ידי אותו היסוד, עושה בה רשם להורות וללכת באותה דרך שרוצה ללכת. וכן כשדרגה אחרת מגיע התור והזמן לתת בה, עושה בה רשם בגון אחר להורות וללכת באותו דרך ממש. ועל זה הסוד (הושע יד) ישרים דרכי ה'. אלו הן התנועות של הטעמים, כל אחד ואחד פראוי לו.

תורי זהב, משום שהטעמים כף תלויים על האותיות, כמו שתלויים גזרי הנזמים על האזנים. כמו תלשא, ושאר התנועות שהם נזמים ונזרים של התקונים של האותיות.

אודנין. פגון תלשא, ושאר תנועי דאינון נזמין ונזירי, דתיקונין דאתוון.

חדא, דמיניה נפקין כל טעמין, לאענאה לתתא, וכלא אתמסר ליה למשה, בגין לאעטרא ליה ברזא עילאה, למהוי תרין שמהן (דף פט ע"ב) גליפן, דאינון שמה שלים בארעא.

ועל דא אמר דוד מלכא, (תהלים מו ט) לכו חזו מפעלות אלהים אשר שם שמות בארץ. אל תקרי שמות, אלא שמות. אינון תרין שמהן, דאינון שמהן גליפן, וסלקן לשמה שלים, למהוי שמה שלים בארעא, פגוונא דלעילא.

בין דאתא שלמה, ואתבגי בי מקדשא, מה כתיב. (דה"א כט כג) וישב שלמה על כסא יהו"ה למלך. פדין האי כסא אתעטרת עילא ותתא, וסלקא בתושבתתא לגבי עילא.

בין דסלקא בתושבתתא, אושיט לה מלכא ימינא, לקבלא לה. וקביל לה בין דרועוי, ואמר לה מילי דרחימו, ופקיד למיהב לה מתנן ונבזבזן ויקר סגי, ואמר תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף. תורי זהב, אינון פסוקי טעמי. בגין דאינון אולפין אורח לאענאה, אי לימינא ואי לשמאלא.

ועל מה אקרון תורי. בגין דכד מטא תור וזמנא דהאי דרגא, למיהב לה על ידא דההוא יסודא. עביד בה רשימו לאענאה, ולמהך בההוא אורח דבעי למהך. וכן כד דרגא אחרא, מטא תור וזמנא למיהב בה, עביד בה רשימו בגוונא אחרא, לאענאה ולמהך בההוא אורח ממש. ועל רזא דא, (הושע יד) ישרים דרכי ה'. אלין אינון תנועי דטעמי, כל חד וחד פדקא חזי ליה.

תורי זהב, בגין דטעמי הכי תליין על אתוון, פמא דתליין נזירין דנזמין על גבי

אודנין. פגון תלשא, ושאר תנועי דאינון נזמין ונזירי, דתיקונין דאתוון.

תבות בלי טעמים ושאיין בהן תנועות, כף הם כמו אַזני הפלה בלי נזרים ועגילים, שהם משללים מתקון. תבות בלי נקודות הן כאשה בלי לבושים, שאין יכולה ללכת לשום מקום בעולם. משום כף תקוני האותיות הם טעמים ותנועות. אלו ואלו תקונים ומלבושים הם לאותיות. ועל זה תורי ז"ה, אותם התנועות של הטעמים.

ומה שאמר ז"ה, משום שהם באים מראש המלך, לתת דעת והשכל לכל האותיות. משום כף כלם עומדים בסוד אחד.

הנקודות והטעמים הם שפתי דרגות. אלו ואלו הצטרכו להתפקן בהם האותיות. האותיות הן רשומות בסודות עליונים, שהרי כלם יוצאים מסוד החכמה העליונה, באותם שלשים ושפים שבילים שיוצאים מן החכמה.

וכ"ל האותיות חקיקות למטה, ויורשת אותם תורה שבעל פה. וכשפלן באות לתקן אותה בסוד אותן האותיות, עושים בה נקודות וטעמים, כמו שנתבאר. ועל זה תורי ז"ה וכו'.

וכאן סודות עליונים לאותם יודעי דין, כל האותיות רשומות בסוד, ונקראות גופי תורה, שעומדים ללמד ולדעת את הסודות העליונים.

הנקודות הן יוצאות מסוד המסח, לקיים את האותיות על תקונן, ובנקודה אחת משפנה התבנה, ומעבירה את אותה התבנה מקיימה בגון אחר.

הניצוץ הקשה, כשהכה אותו האויר הטהור במסח, הפה ולא הפה, מגיע אל אותו המסח, ומסתלק ממנו. מגיע ולא מגיע.

מתוך המסח, והאותיות מתנקדות

תיבון בלא טעמי, ולא אית בהו תנועי, הכי אינון פאודנין דכלה, בלא נזורין ועגולין, ושלילא מתקונא. תיבין בלא נקודי, אינון פאתתא בלא לבושים, דלא יכלא למיהך לאתר דעלמא. בגין כף תיקוני דאתון, אינון טעמי ותנועי. אלין ואלין תיקונין ומלבושים אינון לאתון. ועל דא תורי ז"ה, אינון תנועי דטעמי.

ומה דאמר ז"ה, בגין דאינון אתיין מרישא דמלפא, למיהב דעתא וסכלתנו לאתון פלהו. בגין כף פולהו ברזא חדא קיימין.

נקודי וטעמי, תרין דרגין אינון, אלין ואלין אצטריוכו לאתתקנא בהו אתון. אתון אינון רשימין ברזין עילאין, דהא פולהו נפקן מרזא דחכמתא עילאה, באינון תלתין ותרין שבילין דנפקא מחכמתא.

ואתון פולהו חקיקין לתפא, וירתא לון תורה שבעל פה. וכד פולהו אתיין לאתקנא לה ברזא דאינון אתון, עבדי בה נקודי וטעמי, כמה דאתמר. ועל דא תורי ז"ה וכו'. והבא רזין עילאין, לאינון דידיעי מדין. אתון פולהו רשימין ברזא, ואקרון גופי תורה, דקיימין למילף ולמנדע ברזין עילאין. נקודין אינון נפקין מרזא דמוחא, לקיימא אתון על תיקונייהו, ובנקודה חדא אשתני תיבה, ואעבר לההיא תיבה מקיימה, בגוונא אחרא.

בוצינא דקרדינותא, פד בטש ההוא אוירא דכיא במוחא, בטש ולא בטש, מטא לגביה דההוא מוחא, ואסתליק מגיה, מטא ולא מטא. כדין ההוא בטישו נפיק לגבי אתון מגו מוחא, ואתון אתנקידו.

אזי אותה ההפאה יוצאת לאותיות

ואם תאמר, הנקודות הוא תקון סופרים - חס ושלום! שאפלו כל נביאי העולם יהיו כמו משה, שקבל תורה מהר סיני, אין להם רשות לחדש אפלו נקדה קטנה באות אחת, אפלו אות קטנה של התורה.

בין שהוא בטישו אתיישב במוחא, מגו אוירא דכיא דאתפס, בגין דאית אוירא דכיא דלא אתפס כלל. והאי דאתפס בד אתיישב בהאי מוחא, ההוא בטישו עילאה. כדין נפקי כל תנועי דטעמי, ואינון טעמי כמתג לסוסיא, למהך באורח מישר, לימינא, ולשמאלא, לכל רעותא דטעמי אזלי, ופסקי, ותבי, ומרהטי, אזלי בגאותא, ובשפלי, ולית רשו לכל אתוון למהך לסטרא דא ולסטרא דא, בר ברשו, כמה דטעמי מדברי לון. ומלה בגינהון אשתמע, בגין למהך באורח מישר. ועל דא, אתוון פלהו אתיין למיהך ברזא דהני תרין. בנקודי וטעמי כחדא. ורזא דא, (משלי

כה יא) תפוחי זהב במשפיות כסף דבר דבר על אפניו. תפוחי זהב, אינון טעמי ותנועי. במשפיות כסף, אלין נקודי. דבר דבר על אפניו, דהא לית מלה כדקא יאות, לבר בתרין אלין. ובגין כן, תורי זהב נעשה לך. כתיב (בראשית א כו) ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו וירדנו וגו'. האי קרא אתערו ביה חבריאי, ודאי קודשא בריך הוא אמר דא, למשריין עילאין, ואתייעט בהו למברי אדם כמלכא גו חילוי. אבר אית לאסתפלא, אי ברזא דלעילא הוה, דהאי אלהים איהו אלהים חיים, רזא דעלמא עילאה. ואי איהו אלהים רזא דעלמא תתאה. איך אתתקן נעשה להאי סטרא ולהאי סטרא.

בין שאותה ההפאה התישבה במח מתוך האויר הטהור שנתפס, משום שיש אויר טהור שאין נתפס כלל. וזה שנתפס, כשהתישב במח הזה, אותה ההפאה העליונה. אז יוצאים כל התנועות והטעמים, והטעמים הם כמו מתג לסוס ללכת בדרך ישרה, לימין ולשמאל, לכל רצון שהולכים הטעמים, ופוסקים ושבים, ורצים והולכים בגאון ובשפלות, ואין רשות לכל האותיות ללכת לצד זה ולצד זה, רק ברשות, כמו שהטעמים מנהיגים אותם, והדבר נשמע בשבילם, כדי ללכת בדרך ישרה. ועל כן, כל האותיות באות ללכת בסוד שני אלה, עם נקודות וטעמים יחד. וזה סוד תפוחי זהב במשפיות כסף דבר דבר על אפניו.

תפוחי זהב - הם טעמים ותנועות. במשפיות כסף - אלו הנקודות. דבר דבר על אפניו, שהרי אין דבור כראוי, פרט בשני אלה, ומשום כך תורי זהב נעשה לך.

כתוב (בראשית א) ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו וירדנו וגו'. האי קרא אתערו ביה חבריאי, ודאי קודשא בריך הוא אמר דא, למשריין עילאין, ואתייעט בהו למברי אדם כמלכא גו חילוי.

אבר אית לאסתפלא, אי ברזא דלעילא הוה, דהאי אלהים איהו אלהים חיים, רזא דעלמא עילאה. ואי איהו אלהים רזא דעלמא תתאה. איך אתתקן נעשה להאי סטרא ולהאי סטרא.

אבר אית לאסתפלא, אי ברזא דלעילא הוה, דהאי אלהים איהו אלהים חיים, רזא דעלמא עילאה. ואי איהו אלהים רזא דעלמא תתאה. איך אתתקן נעשה להאי סטרא ולהאי סטרא.

נעשה לצד זה ולצד זה?

אָרְא וְדַאי, הַפֿל כְּמוֹ אֶחָד, וּבְסוּד
שֶׁל אֶחָד. אָדָם כְּלוּל בְּכָל
הַצְּדָדִים, הַסּוּד שֶׁלוֹ הוּא בְּכָל,
וּמְסוּד שֶׁל אֱלֹהִים נִמְצָא אָדָם,
וְלֹא נִמְצָא מִהַסּוּד שֶׁל שְׂאֵר
הַשְּׂמוֹת. זֶהוּ שְׂכָתוּב (בראשית א)
וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ
בְּצֶלֶם אֱלֹהִים. בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם -
לְמָה הֵם שְׁנֵי צִלְמִים? אֵלֶּא אֶחָד
לְזָכַר וְאֶחָד לְנֻקְבָּה.

שְׁנֵי אֱלֹהִים פָּאן, אֶחָד זָכַר וְאֶחָד
נְקֵבָה. בְּצַלְמוֹ - זָכַר. בְּצֶלֶם
אֱלֹהִים - נְקֵבָה. וְעַל זֶה, וַיִּבְרָא
אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ - זֶה
הָעוֹלָם הָעֲלִיוֹן. בְּצֶלֶם אֱלֹהִים -
זֶה הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. וְזֶה סוּד שֶׁל
נַעֲשֶׂה, כָּלֵל אֶחָד, כְּמוֹ שְׂאֵמְרָנוּ.
בְּשַׁעֲהָ שֶׁנִּבְרָא אָדָם, כָּל הָאוֹתוּתוֹת
נִבְרָאוּ, נִגְלָמוּ וְהִצְטִירוּ. בְּשַׁעֲהָ
שֶׁנִּשְׁבְּחָה בּוֹ הַרוּחַ, יֵצְאוּ הַנְּקֻדּוֹת
וְהַתִּישְׁבוּ בְּאוֹתוּתוֹת. בְּשַׁעֲהָ
שֶׁהַתַּתְּקַן בְּהַשְׁכֵּל וּמִדְּעָ, יֵצְאוּ
הַתְּנוּעוֹת שֶׁל הַטְּעָמִים וְהַתִּישְׁבוּ
עַל הַנְּקֻדּוֹת וְהָאוֹתוּתוֹת. וְכָל
הַתְּקוּן שֶׁל סוּד שֶׁל אָדָם כִּף הוּא
בְּכָל צְדָדֵי הָעוֹלָם. בְּסוּד שֶׁל אָדָם
הַפֿל הַתִּישְׁב, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר. וְאִין
אָדָם, רַק בְּכָל הַתְּקוּנִים הַלְלוּ.

אָמַר לוֹ אֱלִיהוּ, רַבִּי, פִּתַח פִּיךָ
וְזַאֲירוּ דְבָרֶיךָ, שֶׁהָרְשוּת
שֶׁלְמַעֲלָה נִמְסְרָה בְּיָדְךָ. פִּתַח
וְאָמַר, בְּרֹאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים.
הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאַרְנוּהוּ בְּכִמָּה
מְקוֹמוֹת. אֲבָל בֹּא וְרֵא, עַל
הַסּוּד שֶׁל הָעֵקֶר הַזֶּה כְּמוֹ
שְׂאֵמְרָנוּ, שֶׁהָרִי אִם יָבֹאוּ כָּל
הַנְּבִיאִים הַנֶּאֱמָנִים שֶׁל הָעוֹלָם,
וַיִּתְעַלּוּ בְּנִבּוּאָתָם בְּעֲלִית הַנְּבוּאָה
שֶׁל מֹשֶׁה, לֹא יִכּוֹלִים לְחַדֵּשׁ
אֶפְלוּ נְקֻדָּה אַחַת שֶׁל הַתּוֹרָה.

מָה הַטְּעָם? מִשּׁוּם שֶׁכָּל הָאוֹתוּתוֹת
לֹא יֵצְאוּ אֵלֶּא מִתּוֹךְ נְקֻדָּה קִטְנָה,
וְהָאוֹתוּתוֹת הֵן הַכֵּלֵל שֶׁל הַתּוֹרָה.
וְהָרִי אִין רְשׁוּת לְכָל הָאוֹתוּתוֹת

אָרְא וְדַאי, כּוֹלָא אִיהוּ כְּגוֹוֹנָא חָדָא, וּבְרִזָּא
חָדָא. אָדָם כְּלוּל בְּכָל סְטְרִין, רִזָּא דִילִיָּה
אִיהוּ בְּכוּלָא, וּמְרִזָּא דְאֱלֹהִים אֲשַׁתְּפַח אָדָם.
וְלֹא אֲשַׁתְּפַח מְרִזָּא דְשְׂאֵר שְׂמֵהֵן. הָדָא הוּא
דְכֵתִיב, (שם כז) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ
בְּצֶלֶם אֱלֹהִים. בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם, תְּרִין צִלְמִין
אֲמַאי אֵינוּן. אֵלֶּא חַד לְדְכוּרָא, וְחַד לְנוּקְבָּא.
תְּרִין אֱלֹהִים הֵכָא, חַד דְּכַר, וְחַד נוּקְבָּא.
בְּצַלְמוֹ, דְּכַר. בְּצֶלֶם אֱלֹהִים, נוּקְבָּא.
וְעַל דָּא וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, דָּא
עֲלֵמָא עֵילְאָה. בְּצֶלֶם אֱלֹהִים, דָּא עֲלֵמָא
תַּתְּאָה. וְרִזָּא דָּא נַעֲשֶׂה, כְּלָלָא חָדָא. כְּדָקָא
אָמְרִין.

בְּשַׁעֲתָא דְאַתְּבְּרִי אָדָם, אַתְּוּוֹן כְּלֵהוּ אַתְּבְּרִיאוּ,
אַתְּגְלִימוּ, וְאַצְטִיירוּ. בְּשַׁעֲתָא
דְאַתְּנָשִׁיב בִּיהַ רִיחָא, נְפָקוּ נְקוּדֵי וְאַתְּיִישְׁבוּ
בְּאַתְּוּוֹן. בְּשַׁעֲתָא דְאַתְּתַקַּן בְּסוּכְלַתְנוּ וּבְמִדְעָ,
נְפָקוּ תְנוּעֵי דְטְעָמִי וְאַתְּיִישְׁבוּ עַל נְקוּדֵי
וְאַתְּוּוֹן. וְכָל תִּיקוּנָא דְרִזָּא דְאָדָם הֵכִי אִיהוּ,
בְּכָל סְטְרִין דְעֲלֵמָא. בְּרִזָּא דְאָדָם, אַתְּיִישְׁב
כּוֹלָא כְּמָא דְאַתְמַר. וְלִית אָדָם, בַּר בְּכָל הַיָּי
תִּיקוּנִין.

אָמַר לִיהַ אֱלִיהוּ, ר', אַפִּתַח פּוּמְךָ, וַיִּנְהַרְן
מִיְלָךְ. דְרִשׁוּ דְלַעֲיֵלָא אַתְמַסְר בִּידְךָ.
פִּתַח וְאָמַר, (בראשית א א) בְּרֹאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים.
הַאי קָרָא אוּקִימָנָא לִיהַ בְּכִמָּה דְוִכְתִּי. אֲבָל
תָּא חֲזִי, עַל רִזָּא דְעֵיקְרָא דָּא (ד' צ' ע"א) כְּדָקָא
אָמְרִין, דְהָא אִי יִיתוּן כָּל נְבִיאֵי מְהֵימְנֵי
דְעֲלֵמָא, וַיִּסְתַּלְקוּן בְּנִבּוּאָתְהוֹן בְּסִלְיקוּ
דְנִבּוּאָה דְמֹשֶׁה, לֹא יִכְלִין לְחַדְתָּא אֶפְילוּ חָדָא
נְקוּדָה דְאוּרִייתָא.

כּוֹמֵי טְעָמָא, בְּגִין דְאַתְּוּוֹן כּוֹלֵהוּ לֹא נְפָקוּ אֵלֶּא
מִגּוֹ נְקוּדָה זְעִירָא, וְאַתְּוּוֹן אֵינוּן כְּלָלָא

לנסע לצד זה ולצד זה, רק עם נקדות.

כר האותיות כגוף בלי נפש. כשבאות הנקדות, הרי הגוף מתקיים בקיומו, ואז (שם ב) ויהי האדם לנפש חיה פתוב. וכלן יוצאות מסוד של נקדה אחת.

בשעה שהאותיות יצאו מן העולם הבא, כלם התגלמו בסוד של אדם, והיו גוף בלי נפש.

עד שהתעוררה הנקדה העליונה הזו, ונכנסה בסתר לתוך העולם

הבא. וכל הנקדות יצאו מתוך הנקדה הזו, לקיים את האותיות

על קיומן. וזהו בראשית ברא אלהים. ראשית זו הנקדה

העליונה, שבה ברא אלהים, והתקין את כל הנקדות, תקוני

האותיות, שהם סוד של שמים וארץ. ואם לא הראשית הזו, סוד

הנקדה העליונה, לא התנקדו האותיות, ולא היה בהם קיום.

דבר אחר בראשית, בראשית הזו סוד הנקדה העליונה. ברא

אלהים, בכח הנקדה הזו יצאו האותיות והצטירו בתקונם,

להיות סוד הגוף באיברים ידועים, בלי נפש. ומשום כך

פתוב ברא, משום שלא יצאה נפש לגוף לעמד בקיומו.

בין שהתעוררה הנקדה העליונה לתוך העולם הבא, להוציא את

הנקדות של הנפש, אז פתוב ויאמר אלהים יהי אור, הוארו

האותיות בנקדות, שהן הנפש. אור, זו הנקדה הראשונה,

שמאירה מתוך הנקדה שהיא הסתומה העליונה, שנסתרת ולא

ידועה. הנקדה הזו מאירה מתוך הסתומה הזו, הנקדה שנקראת

חולם, שמאירה למעלה על כל האותיות, בשביל הכבוד של

הנקדה הסתומה. וכשם שכל האותיות התכנסו

דאורייתא. והא לית לכל אתון רשו לנטלא להאי סטרא ולהאי סטרא, בר בנקודי.

אתון פולהו, כגופא בלא נפשא. כד אתין נקודי, הא גופא אתקיים בקיומיה,

וכדין (שם ב ז) ויהי האדם לנפש חיה פתיב. וכלהו מרזא דחד נקודה נפקי.

בשעתא דאתון נפקו מגו עלמא דאתי, פולהו אגלימו פרזא דאדם, והו גופא בלא

נפשא.

עד דאתער האי נקודה עילאה, ועאל בטמירו גו עלמא דאתי. ונפקו נקודי פולהו, מגו

האי נקודה, לקיימא אתון על קיומיהו. ודא איהו בראשית ברא אלהים, ראשית דא נקודה

עילאה, דבה ברא אלהים, ואתקין כל נקודי תיקוני דאתון, דאינון רזא דשמם וארץ. ואי

לא האי ראשית, רזא דנקודה עילאה, לא אתנקידו אתון, ולא הוה בהו קיומא.

דבר אחר בראשית, בהאי ראשית רזא דנקודא עילאה, ברא אלהים, בחילא דהאי

נקודה, נפקו אתון, ואצטיירו בתיקונייהו, למהווי רזא דגופא בשייפין ידיען, בלא נפשא.

ובגין כך פתיב ברא, בגין דלא נפק נפשא לגופא לקיימא בקיומיה.

בין דאתער נקודה עילאה, גו עלמא דאתי, לאפקא נקודי נפשא, פדין פתיב, (שם א ד)

ויאמר אלהים יהי אור, אתנהירו אתון בנקודי, דאינון נפשא.

אור, דא נקודה קדמאה, דנהיר מגו ההיא נקודה עילאה סתימא, דסתים ולא ידיע.

נקודה דא, דנהיר מגו ההיא סתימא דא, נקודה דאיקרי חולם, דנהיר לעילא על כל

אתון, בגין יקרא דנקודה סתימא.

ובגין דאתון פולהו, אתפנשו בחמש מאה

בַּחֲמֵשׁ מֵאוֹת פְּרָסוֹת שֶׁל הָעוֹלָם
הַבָּא, מֵאִירָה הַנִּקְדָּה הַזֶּה חֲמֵשׁ
פְּעָמִים. וְזֶה סוּד וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
יְהִי אֹר. וַיְהִי אֹר. וַיִּרְא אֱלֹהִים
אֶת הָאֹר כִּי טוֹב. וַיְבַדֵּל אֱלֹהִים
בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. וַיִּקְרָא
אֱלֹהִים לְאֹר יוֹם.

יְהִי אֹר - זו נקודה חולם ו'. וַיְהִי
אֹר - זו נקודה אחרת שנקראת
שורק. משום שהנקודה הראשונה
שנקראת חולם מאירה למעלה,
וטרם שנמשכה להאיר למטה,
היתה סתומה. כיון שנמשכה,
מאירה תוף האמצע, בסוד של
שורק ו'. וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר
כִּי טוֹב - זו חרק, כשמאירה
למטה.

בזמן שיצאו הנקודות להאיר
לגוף, האור הראשון שהוא חולם
מאיר למעלה, והתישב בראש
הגוף, ונתן אור לכל הראש:
לפנים, לעינים. לאור הראש, לכל
תקוני הראש.

ושורק שרויה באמצע, וזוהר
האור לקיים הגוף ממראה מתניו
ולמעלה, בכל הסודות שלו.
חרק מתחיל למטה, ונותן אור
וקיים ממראה מתניו ולמטה,
בכל התקונים והסודות שלו. אז
וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב.
בשהתקן הגוף של האותיות
הגלו בנקודות הגלו, אזי כתוב
וַיְבַדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין
הַחֹשֶׁךְ. לְעוֹלָם הַבְּדִלָה בְּזֵרוּעַ
שְׂמָאל, שֵׁשׁ בּו חֹשֶׁךְ. וּמֵאִיר
בְּנִקְדַת סְגוּל, לְהֵאִיר מִתּוֹךְ
הַחֹשֶׁךְ לְלוּיִם.

וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאֹר יוֹם - זו נקדת
צרי, שמאירה ומתליבת בזרוע
זמין, ומתקנה אותו בכל תקוניו.
ובשהנקבה נדבקת בזמין
ובשמאל ונתנת ביניהן, נדבקים

פְּרִסֵי דְעִלְמָא דְאֵתִי, נְהִיר נְקוּדָה דָּא חֲמֵשׁ
זְמַנִּין. וְרִזָּא דָּא, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר. וַיְהִי
אֹר. וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב. וַיְבַדֵּל
אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. וַיִּקְרָא אֱלֹהִים
לְאֹר יוֹם.

יְהִי אֹר דָּא נְקוּדָה חוֹלָם ו'. וַיְהִי אֹר, דָּא
נְקוּדָה אַתְרָא דְאִקְרִי שְׂרָק. וּבְגִין דְנְקוּדָה
קְדָמָא דְאִקְרִי חוֹלָם, נְהִיר לְעִילָא, וְעַד דְלָא
אֲתַמְשֵׁךְ לְאַנְהָרָא לְתַתָּא, הָוָה סְתִים. כִּיּוֹן
דְאֲתַמְשֵׁךְ נְהִיר גּוֹ אֲמַצְעֵיתָא, בְּרִזָּא דְשְׂרָק ו'.
וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב, דָּא חֲרָק. כִּד
נְהִיר לְתַתָּא.

בְּזַמְנָא דְנִפְקוּ נְקוּדִין לְאַנְהָרָא לְגוּפָא, אֹר
קְדָמָא דְאִהוּ חוֹלָם, נְהִיר לְעִילָא,
וְאֲתִישֵׁב בְּרִישָׁא דְגוּפָא, וַיְהִיב נְהִירוֹ לְכָל
רִישָׁא: לְאַנְפִּין. לְעֵינִין. לְנְהִירוֹ דְרִישָׁא, לְכָל
תִּיקוּנֵי רִישָׁא.

וְשְׂרָק שְׂאֲרֵי בְּאֲמַצְעֵיתָא, וְזִהִיר נְהִירוֹ לְקִיּוּמָא
דְגוּפָא מִמְרָאָה מְתַנְיּוֹ וּלְמַעְלָה, בְּכָל
רִזִּין דִּילֵיהּ.

חֲרָק שְׂאֲרֵי לְתַתָּא, וַיְהִיב נְהִירוֹ וְקִיּוּמָא
מִמְרָאָה מְתַנְיּוֹ וּלְמַטָּה, בְּכָל תִּיקוּנֵין
וְרִזִּין דִּילֵיהּ. כְּדִין וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי
טוֹב.

כִּד אֲתַתְקַן גּוּפָא דְאֲתוּוֹן בְּאֵלִין נְקוּדִין, כְּדִין
כְּתִיב, (ש) וַיְבַדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין
הַחֹשֶׁךְ. לְעוֹלָם הַבְּדִלָה בְּזֵרוּעַ דְשְׂמָאלָא,
דְאִית בֵּיה חֹשֶׁךְ. וְאַנְהִיר בְּנְקוּדַת סְגוּל,
לְאַנְהָרָא מְגוֹ חֹשׁוּכָא לְלוּאִי.

וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאֹר יוֹם, דָּא נְקוּדַת צְרִי,
דְאַנְהִיר וְאֲתִישֵׁב בְּזֵרוּעַ יְמִינָא,
וְאֲתַקִּין לֵיה בְּכָל תִּיקוּנֵי.

וְכִד נּוֹקְבָא אֲתַדְבַּקַת בְּיְמִינָא וּשְׂמָאלָא, וְאֲתִיהִיבַת בְּיַמִּינָהּ, אֲתַדְבַּקוּ בָּהּ

בה שְׁתֵּי הַנְּקֻדּוֹת הַלְלוּ צָרִי וְסָגוּל, בְּקִיּוּם וְהַפּוּף אַחַר, שְׁאִין מִתְיָשָׁבִים בְּהַ פָּה. צָרִי מִתְהַפֵּף וּמְאִיר בְּהַ בְּדִיוֹקָן אַחַר, בְּלִי לְשׁוֹב כְּמוֹ הַזְכָּר, וְהוּא שָׂבָא. וְסָגוּל מִתְהַפֵּף וּמְאִיר בְּהַ בְּדִיוֹקָן אַחַר, וְהוּא שׁוֹרֵק שֶׁל שְׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת. וְלִהְרָאוֹת אֶת חֲבִיבוֹת הַזְכָּר לְנֻקְבָה - הוּא וְהִיא הַכֹּל אַחַד, לְפַעֲמִים שְׁמְאִיר בְּהֵם הַזְכָּר. מִכָּאן הַתְּפִשְׁטוֹ הַנְּקֻדּוֹת לְכֹל שְׂאֵר הָאֵיבָרִים שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת בַּגּוּף.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם - זֶה הַנְּקֻדָּה פֶּתַח. הַתְּפִשְׁטוֹת הָאוֹר שְׁמְאִיר בְּצַד הַזְכָּר, בְּצַד הַשְּׂמָאל, וּמְאִיר לְאוֹתוֹ הַצַּד, וְכַעַת הַתְּחִלְפוֹ וְנִכְלְלוּ הַמַּיִם בְּשְׂמָאל, וְהַשְּׂמָאל בְּמִיָּן.

הַמַּיִם הֵם לְמִיָּן, בְּסוּד אוֹתָהּ הַנְּקֻדָּה שְׁמְאִיר בְּהַ צָרִי, בְּצַד זֶה שֶׁל הַמַּיִם, נִחְלְקוּ שְׁנֵי סוּגֵי מִימוֹת, וְהָרִי בְּאֶרְנוֹ. וּמִשׁוּם כֵּן, צָרִי שְׁתֵּי נְקֻדּוֹת מִתְיָשָׁבִים מִמִּיָּן, כְּנֶגֶד שְׁנַיִם, אַחַד לְמַעַלָּה וְאֶחָד לְמַטָּה, כְּמוֹ שְׁנֵי נְקֻדּוֹת שְׂבָ"א.

אַחַר כֵּן, בֵּינָם שְׁהֵאִיר הַרְקִיעַ הַזֶּה, שְׁהִיא הַנְּקֻדָּה שְׁנִקְרָאת פֶּתַח, נִכְנָסֵת הַנְּקֻדָּה הַזֶּה בֵּין נְקֻדָּה לְנְקֻדָּת הַצָּרִי, בֵּין מַיִם לְמַיִם, וּמִפְרִידָה בֵּינֵיהֶם, וְנוֹטְלָת אוֹתָם אֵלֶיהָ. וְאֵז הַמַּיִם לְצַד הַשְּׂמָאל בְּנְקֻדַת פֶּתַח. וְעַל הַסּוּד הַזֶּה (דְּבָרִים כח) יִפְתַּח ה' לָךְ אֶת אוֹצְרוֹ הַטּוֹב וְכוּ', לְתַת מֶטֶר וְכוּ', שְׁהָרִי הַמַּיִם הֵם מִצַּד שֶׁל פֶּתַח. עוֹד הַתְּפִשְׁטוֹ רְקִיעַ מִצַּד הַמַּיִם, וְנִכְנָס בְּצַד שְׂמָאל בֵּין נְקֻדַת סָגוּל, וְנַעֲשֶׂה קִמְצָה. וְאֵז נִכְנָס הַשְּׂמָאל בְּמִיָּן, וְנִכְלָלִים זֶה עִם זֶה - הַמַּיִם בְּשְׂמָאל, וְהַשְּׂמָאל בְּמִיָּן.

תָּרִין נְקֻדִין אֵלֶיךָ וְסָגוּל. בְּקִיּוּמָא וְהַפּוּכָא אַחֲרָא, דְּלֹא מִתְיָשָׁבֵן בְּהַ הַכִּי. צָרִי אַתְהַפֵּף וְאַנְהִיר בְּהַ בְּדִיוֹקָנָא אַחֲרָא, בְּלֹא יִישׁוּבָא כְּדִכּוּרָא, וְאִיהוּ שָׂבָא. וְסָגוּל אַתְהַפֵּף וְאַנְהִיר בְּהַ בְּדִיוֹקָנָא אַחֲרָא, וְאִיהוּ שָׂרֵק דְּתַלַּת נְקֻדִין. וְלֹא חֲזָאָה חֲבִיבוֹ דְּדִכּוּרָא לְגַבֵּי נֻקְבָא, אִיהוּ וְאִיהִי כּוֹלָא חַד, לְזַמְנִין דְּאַנְהִיר בְּהוּ דְּכּוּרָא. מִהֲכָא אַתְּפִשְׁטוֹ נְקֻדֵי לְכֹל שְׂאֵר שְׂיִיפִין דְּאַתְוּוֹן בַּגּוּפָא.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם (שם ו), דָּא נְקֻדַת פֶּתַח. פְּשִׁיטוֹ דְּנְהִירוֹ דְּאַנְהִיר בְּסִטְרָא דְּדִכּוּרָא, בְּסִטְרַ שְׂמָאלָא, וְאַנְהִיר לְהֵוּא סִטְרָא, וְהַשְּׂתָא אַתְחִלִּיפוֹ, וְאַתְּכְּלִלוֹ יְמִינָא בְּשְׂמָאלָא, וְשְׂמָאלָא בְּמִינָא.

מַיִם אִיהוּ לְמִינָא, בְּרִזָּא דְּהֵיָא נְקֻדָּה דְּאַנְהִיר בְּהַ צָרִי, בְּסִטְרָא דָּא דְּמִינָא, אַתְּפְּלִיגוּ תָּרִין מִמִּיָּן, וְהָא אוֹקִימָנָא. וּבְגִין כֵּן, צָרִי, תָּרִין נְקֻדִין מִתְיָשָׁבֵן לְקַבִּיל תָּרִין מִמִּיָּן, חַד לְעֵילָא וְחַד לְתַתָּא, כְּמָה דְּאַתְחֲזִי בְּנְקֻדַת שְׂבָ"א.

לְבַתֵּר, בֵּינָם דְּאַתְנַהִיר הָאֵי רְקִיעַ, דְּאִיהוּ נְקֻדָּה דְּאִיקְרִי פֶּתַח, עָאל הָאֵי נְקֻדָּה בֵּין נְקֻדָּה לְנְקֻדָּה דְּצָרִי, בֵּין מַיִם לְמַיִם, וְאַפְרִישׁ בֵּינֵיהוּ, וְנִטִּיל לוֹן לְגַבֵּיהָ. וּכְדִין מַיִם לְסִטְרַ שְׂמָאלָא בְּנְקֻדַת פֶּתַח. וְעַל רִזָּא דָּא, (דְּבָרִים כח) יִפְתַּח ה' לָךְ אֶת אוֹצְרוֹ הַטּוֹב וְכוּ', לְתַת מֶטֶר וְכוּ', דְּהָא מַיִם מִסִּטְרָא דְּפֶתַח אֵינּוּן.

הַזֶּה אַתְּפִשְׁטוֹ רְקִיעַ מִסִּטְרָא דְּמִינָא, וְעָאל בְּסִטְרַ שְׂמָאלָא, בֵּין נְקֻדַת סָגוּל וְאַתְעֵבִיד קִמְצָה. וְעָאל כְּדִין שְׂמָאלָא בְּמִינָא, וְאַתְכְּלִיל דָּא בְּדָא, יְמִנָא בְּשְׂמָאלָא וְשְׂמָאלָא בְּמִינָא.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקְוּוּ הַמַּיִם.
לְמַעַלְהָ כְּתוּב מִיּוֹם חֲמֵשׁ פְּעָמִים:
יְהִי רִקְיַע בְּתוֹךְ הַמַּיִם. וְיִהְיֶה
מִבְּדִיל בֵּין מַיִם לְמַיִם. וַיִּבְדֵּל בֵּין
הַמַּיִם כּוֹי'. וּבֵין הַמַּיִם. הִנֵּה חֲמֵשׁ
פְּעָמִים מִיּוֹם, כַּנִּגְדָּה שְׁתֵּי נִקְדוֹת
שֶׁהֵן חֲמֵשׁ, צָרִי וְסָגוּל. צָרִי
שְׁתֵּי, וְסָגוּל שְׁלֹשׁ. הִנֵּה חֲמֵשׁ
אֵלֶּה מִתְּיֻשְׁבוֹת בְּיַמִּין וּבְשְׂמָאל.
הַנִּקְבָּה וְנִכְסְתָה בֵּין הַיַּמִּין
וְהַשְּׂמָאל, וּמִקְבַּלֵּת הַנִּקְדוֹת
הַלְלוּ, לְתַת לָהּ דַּעַת בְּשִׁלְמוֹת.
וְלֹא מִתְּיֻשְׁבִים בּוֹ כֶּף, וּמִתְּהַפְּכִים
בּוֹ בְּדֶרֶךְ קְלָה. הַצָּרִי מִתְּהַפֵּף בָּהּ
לְנִקְדָה שְׂבָא בְּדֶרֶךְ קְלָה. הַסָּגוּל
מִתְּהַפֵּף בָּהּ לְנִקְדָה שׁוֹרֵק בְּדֶרֶךְ
קְלָה.

וְרִעּוּזֵם אֲשֶׁה דַּעַתָּה קְלָה עֲלֶיהָ,
שְׁהִירֵי לֹא יִכְלוּ לְהִתְיַשֵּׁב בָּהּ,
שְׁתַּהֲיָה בָּהּ דַּעַתָּה שְׁלֵמָה, כְּמוֹ
שֶׁהֵם לְמַעַלְהָ. אֲלֵא חֲזוֹרוּ בָּהּ
בְּדֶרֶךְ קְלָה, וְנִמְצְאָת דַּעַתָּה קְלָה
עֲלֶיהָ. כְּמוֹ שְׁאוֹתֵן שְׁתֵּי נִקְדוֹת
צָרִי וְסָגוּל הֵן חֲמֵשׁ, אֶף כֶּף בָּהּ
שְׂבָא שׁוֹרֵק הֵן חֲמֵשׁ, אֲבָל בְּלִי
יָשׁוּב כְּלָל.

יִקְוּוּ הַמַּיִם, כָּל אוֹתָן הַחֲמֵשׁ,
לְנִקְדָה אַחַת, שֶׁהִיא נִקְדַת שׁוֹרֵק,
שְׁעוֹמְדַת פַּחַת הַרְקִיעַ, קִמְץ. כָּל
אוֹתָם הַמַּיִם שֶׁל הַצַּד הַזֶּה, וְהַצַּד
הַזֶּה, כָּל אוֹתָן חֲמֵשׁ הַנִּקְדוֹת
מִתְּיֻשְׁבוֹת בְּנִקְדָה הַזֶּה. וְזוֹ
מִתְּיֻשְׁבַת וּמֵאִירָה לְבָרִית
הַקְדוּשָׁה שְׁבֻזְכּוֹר, וְאֵת כָּל הָאוֹר
שֶׁל כָּל חֲמֵשׁ הַנִּקְדוֹת זֶה יוֹרֵשׁ.
בֵּינָן שְׁזָה יוֹרֵשׁ אֵת כָּלֵם, אִזּוֹ
מֵאִירָה הַנִּקְבָּה לְעִשׂוֹת פְּרוֹת
וְתוֹלְדוֹת, שְׁכַתּוֹב תְּדַשָּׁא הָאֶרֶץ
דְּשָׂא וּגוֹ'. בְּכַח הַנִּקְדָה הַזֶּה
שְׁעוֹמְדַת לְמִטָּה, שְׁעוֹשָׂה בָּהּ
פְּרוֹת וְתוֹלְדוֹת.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֶת בְּרִקְיַע
הַשָּׁמַיִם - זוֹ נִקְדַת חֲטָף קִמְץ,
שְׂמֵאִירָה אוֹר כְּמוֹ אוֹתוֹ הָאוֹר

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקְוּוּ הַמַּיִם (בראשית א ט), לְעִילָא
כְּתִיב מִיּוֹם חֲמֵשׁ זְמַנִּין. יְהִי רִקְיַע בְּתוֹךְ
הַמַּיִם. וְיִהְיֶה מִבְּדִיל בֵּין מַיִם לְמַיִם. וַיִּבְדֵּל בֵּין
הַמַּיִם וְכוּ'. וּבֵין הַמַּיִם. הָא חֲמֵשׁ זְמַנִּין מִיּוֹם,
לְקַבֵּיל תְּרִין נִקְוֵדִין דְּאִינוּן חֲמֵשׁ, צָרִי וְסָגוּל.
צָרִי תְּרִין, וְסָגוּל תְּלָתָא, הָא חֲמֵשׁ אֵלִין
מִתְּיֻשְׁבֵין בְּיַמִּינָא וּשְׂמָאלָא.

נִקְבָּא עֲאֵלַת בֵּין יַמִּינָא וּשְׂמָאלָא, וּמִקְבַּלָא
לְאֵלִין נִקְוֵדִין, לְמִיָּהב לָהּ דַּעַתָּא
בְּשִׁלְמוֹ. וְלֹא מִתְּיֻשְׁבֵין בֵּיהּ הָכִי, וּמִתְּהַפְּכֵין
בֵּיהּ בְּאֶרֶח קְלִיל. צָרִי, אֲתַהֲפֵף בָּהּ לְנִקְוֵדָה
שְׂבָא, בְּאֶרֶח קְלִיל. סָגוּל, אֲתַהֲפֵף בָּהּ לְנִקְוֵדָה
שׁוֹרֵק בְּאֶרֶח קְלִיל. (דף צ ע"ב)

וְרִעּוּזֵם אֲתַתָּא דַּעַתָּה קְלִיל עֲלֶיהָ, דְּהָא לֹא
יִכְלוּ לְאֲתִישְׁבָא בָּהּ לְמַהְוִי בָּהּ דַּעַתָּה
שְׁלִים, כְּמָה דְּאִינוּן לְעִילָא. אֲלֵא אֲהֲדָרוּ בָּהּ
בְּאֶרֶח קְלִיל, וְאֲשַׁתְּכַח דַּעַתָּה קְלָה עֲלֶיהָ. כְּמָה
דְּאִינוּן תְּרִין נִקְוֵדִי צָרִי סָגוּל אִינוּן חֲמֵשׁ, אוֹף
הָכִי בָּהּ שְׂבָא שׁוֹרֵק אִינוּן חֲמֵשׁ, אֲבָל בְּלֵא
יִשׁוּבָא כְּלָל.

יִקְוּוּ הַמַּיִם, אִינוּן חֲמֵשׁ פּוֹלְהוּ, אֲזַלִּין לְנִקְוֵדָה
חֲדָא, דְּאִיְהִי נִקְוֵדַת שׁוֹרֵק, דְּקִיִּימָא תַּחְוֹת
רִקְיַע, קִמְץ. כָּל אִינוּן מִיִּין דְּהָאִי סְטְרָא, וְהָאִי
סְטְרָא, וְכָל אִינוּן חֲמֵשׁ נִקְוֵדִין מִתְּיֻשְׁבֵין בְּהָאִי
נִקְוֵדָה. וְדָא אֲתִישְׁבַת, וְנַהִיר לְבָרִית קְדִישָׁא
דְּבִדְכּוֹרָא. וְכָל נַהוֹרָא דְּחֲמֵשׁ נִקְוֵדִין פּוֹלְהוּ
יְרִית דָּא.

בֵּינָן דְּהָאִי יְרִית פּוֹלְהוּ, כְּדִין אֲתַנְהִירַת נִקְבָּא,
לְמַעַבְד פִּירִין וְאִיבִין. דְּכַתִּיב, (שם יא) תְּדַשָּׁא
הָאֶרֶץ דְּשָׂא וּגוֹ'. בְּחִילָא דְּהָאִי נִקְוֵדָה דְּקִיִּימָא
לְתַתָּא, דַּעְבִּיד בָּהּ פִּירִין וְאִיבִין.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֶת בְּרִקְיַע הַשָּׁמַיִם (שם)
(ט), דָּא נִקְוֵדַת חֲטָף קִמְץ, דְּנַהִיר נַהִירוֹ,

הראשון, נקדת החולם. ועל שלא מאיר בישוב כמוהו, מארת חסר הוא, שלא מאיר בישוב כמו שהחולם, אף על גב שעומדת בגון שלו.

ויאמר אלהים ישרצו המים שרץ נפש חיה - זהו בסוד של נקדת שב"א סגו"ל, שהרי סגו"ל נכללים המים באש. שורצים שרץ של אותה נפש חיה, אותה הדעת שנתנה לה משני צדדים, היא קלה עליה, וזה נקרא שרץ של נפש חיה, השרץ ששורץ ויוצא והולך בכל הנקודות.

ובא ראה, שב"א נקרא מהיר צדק, וכך הוא. ומשום כך נקרא נפש החיה ההיא שורק של שלש נקודות. בשעה שהאות ו' מסתלקת ממצנה, מוציאה דעת אותה שנטלה מתוך למעלה, כמו שנתבאר, ובמקומה של האות ו' מוציא שורק, וכך הוא בכל מקום.

ועל זה כל הנקודות עומדות להאיר לאותיות, כמעשה שמים וארץ וכל העולמות כלם. ואין קיום ואור לכל האותיות, רק באור הנקודות, והכל נמסר בסוד של התורה בסניני. וכך הוא בסוד שלמעלה, והכל תקון של אדם, כמו שנתבאר.

ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו (בראשית א). כתוב (תהלים לו) מה' מצעדי גבר כוננו ודרכו יחפץ. בא וראה, כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם העליון והעולם התחתון, הכל היה בדיוקן אחד, שיהיה זה כמו זה. בשעה שרצה הקדוש ברוך הוא לברא אדם למטה, רצה לעשות אותו כמו שני העולמים. וכך הסודות של מעלה ומטה, הכל הוא באדם. הנגלגלת של הראש שעומדת על הגוף היא

פגיונא דההוא אור קדמא, נקודת חלם. ועל דלא אנהיר בישובא, פגיונא דיליה, איהו מארת חסר, דלא נהיר בישובא, פגיונא דחלם אף על גב דקיימא פגיונא דיליה.

ויאמר אלהים ישרצו המים שרץ נפש חיה (שם כ), דא איהו, ברזא דנקודת שב"א סגו"ל. דהא סגו"ל אתפליל מיין באשא. רחשין רחישו דההוא נפש חיה, ההוא דעתא דאתיהיב לה מתרין סטרין, איהו קלה עליה, ודא אקרי שרץ דנפש חיה, רחישו דרחיש ואזיל בכל נקודי.

ותא חזי, שב"א איקרי (ישעיה טז ה) מהיר צדק, והכי איהו. ובגין כך איקרי נפש דההיא חיה, שרק דתלת נקודין. בשעתא דאת ו' אסתלק מינה, אפיקת דעתא וההיא דנטלה מגו עילא, כמא דאתמר, ובאתריה דאת ו', אפיק שרק, והכי איהו בכל אתר.

ועל דא, נקודי פולהו קיימין לאנהרא לאתוון, כעובדא דשמיא וארעא וכל עלמין פולהו. ולית קיומא ונהירו לכל אתוון, בר בנהירו דנקודי, וכולא אתמסר ברזא דאורייתא בסניני. והכי איהו ברזא דלעילא, וכלא תיקונא דאדם, כמה דאתמר.

ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו (בראשית א כו), כתיב (תהלים לו כג) מה' מצעדי

גבר כוננו ודרכו יחפץ. תא חזי, כד ברא קודשא בריך הוא עלמא עילא ועלמא תתאה, כולא בדיוקנא חדא הוה, למהוי דא פגיונא דא. בשעתא דבעא קודשא בריך הוא למברי אדם לתתא, בעא למעבד ליה פגיונא דתרין עלמין.

וכך רזין דלעילא ותתא, כלא איהו באדם. גולגלתא דרישא דקיימא על גופא, איהו

בסוד העולם העליון, עם אותם התקונים של הראש. הגוף הוא בסוד של גוף, שהדרגות עומדות באיברים ידועים תחת הראש הזה. הירכים והרגלים, הפל בדרגות שלמטה, פראוי לו להיות כמו שלמעלה. כל הדמיות העליונות והתחתונות, את כלם חקק הקדוש ברוך הוא באדם, שיהיה הוא שלם בכל.

בא וראה, מה מצעדי גבר פוננו, כשהקדוש ברוך הוא מרצה מהאדם, כל צעדיו וכל דרכיו הם מתקנים לפניו, והוא מתקן אותם כל אחד ואחד פראוי. ודרכו יחפץ, אפלו בדברי העולם.

עוד, מה מצעדי גבר פוננו - אם אדם ישים דעתו ורצונו ולבו למלך הקדוש, ללכת אחר דרכיו שהוא עושה, הקדוש ברוך הוא מרצה בו, פאלו הוא שלו ממש. בשעה שיצאו האותיות מתוך הסוד העליון, כמו שנתבאר, והתגלמו והצטרפו בדמות של אדם, אחר כך יצאו הנקודות, ונשב בהן רוח חיים, והתקיימו האותיות, כאדם שעומד על רגליו בקיום של הרוח.

אחר שהנקודות התקיימו על האותיות ונתנו בהן נפש, הצטרף להיות בדיעת ובהשכל, ולנסע במסעותיו, ולתת מזון ותקף לאחר. וזהו בצלמנו פדמותנו. כמו שבארנו, בצלמנו - זה סוד העולם העליון. פדמותנו - זה סוד העולם התחתון.

דבר אחר, בצלמנו - אלו התנועות של הטעמים, שהם תקון ושלמות, בדיעת ובהשכל, לדעת ידיעה להסתפל למעלה, כמו שהוא נסתר ולא התגלה. כמו מלך שהוא חכם בהשכל

ברזא דעלמא עילאה, באינון תיקונין דרישא. גופא איהו ברזא דגופא, דקיימין דרגין בשייפין ידיען תחות האי רישא. ירכין ורגלין, פולא בדרגין דלתתא, פדקא חזי ליה למיהוי פגוונא דלעילא. פל דיוקנין עילאין ותתאין, פולהו חקיק קודשא בריך הוא באדם, למיהוי איהו שלים פכולא.

תא חזי, מה מצעדי גבר פוננו, פד קודשא בריך הוא אתרעי ביה פבר נש, פל צעדוי וכל אורחוי אינהו מתתקנן קמיה, ואיהו מתקן להו פל חד וחד פדקא יאות. ודרפו יחפץ, אפילו במילי דעלמא.

תו. מה מצעדי גבר פוננו, אי בר נש ישוי דעתיה ורעותיה ולביה לגבי מלכא קדישא, למיהו פתר אורחיה דאיהו עביר. קודשא בריך הוא אתרעי ביה, פאילו הוא דיליה ממש.

בשעתא דנפקו אתון מגו רזא עילאה, פמא דאתמר, ואתגלימו, ואצטיירו בדיוקנא דאדם. לבתר נפקו נקודי, ואנשיב בהו רוחא דחיי, ואתקיימו אתון, פבר נש דקאים על רגלוי בקיומא דרוחא.

לבתר דנקודי אתקיימו על אתון, ויהבו בהו נפשא, אצטריך למיהוי בדעתא וסוכלתנו, ולנטלא במטלנוי, ולמיהב מזונא ותוקפא לאחרא. ודא איהו בצלמנו פדמותנו. פמא דאוקימנא, בצלמנו דא רזא דעלמא עילאה. פדמותנו דא רזא דעלמא תתאה.

דבר אחר, בצלמנו: אלין תנויעי דטעמי, דאינון תיקונא ושליו, בדעתא וסוכלתנו, למנדע ידיעה לאסתפל לעילא, פמה דאיהו סתים ולא אתגלייא.

במלכא דאיהו חכים בסוכלתנו בחכמתא, ולא נטיל לסטרא דא או

בְּחֻמָּה, וְאִינוּ נֹסֵעַ לְצַד זֶה אוֹ לְצַד זֶה, וְרַק בְּחֻמָּה וּבְהַשְׁכֵּל וּבְמַדְעָה. אַךְ כִּי, כְּמוֹ זֶה הַתְּנוּעוֹת שֶׁל הַטְּעָמִים, כָּל מַסְעֵיהֶם בְּחֻמָּה וּבְהַשְׁכֵּל וּבְמַדְעָה, כְּמוֹ שְׂרָאוּי, וְזֶהוּ בְּצַלְמֵנוּ.

בְּדַמוּתֵנוּ - אֵלֹהֵי סוּדוֹת שֶׁל הַנְּקֻדוֹת, שֶׁהֵם יֵצְאוּ מִתּוֹךְ דִּיוּקָן אֶחָד שֶׁל נְקֻדָּה עֲלִיוֹנָה, מֵאוֹתוֹ דִּיוּקָן נֶסְתֵּר שֶׁלֹּא נִרְאָה. וּמִתּוֹךְ שִׁיּוּצָאִים מִתּוֹךְ נְקֻדָּה אַחַת, נִקְרְאוֹת הַנְּקֻדוֹת דְּמוּת, הַדִּיוּקָן שֶׁל הַנְּקֻדָּה הָעֲלִיוֹנָה.

שָׂאם תֵּאמַר הָאוֹתִיּוֹת - לֹא כִּי! שְׁהֵרֵי הַדִּיוּקָן אֵינוֹ לְמַעְלָה, וְלֹא תִלְוֵי שֵׁם דִּיוּקָן, שְׁהֵרֵי לְאַחַר שִׁיּוּצָאִים מִסּוּד הָעוֹלָם הָעֲלִיוֹן, כָּלֵם מִתְגַּלְמִים וּמְצַטְטִירִים מֵהַ שֶׁלֹּא הֵיחָה מִקֹּדֶם לְכֹן, שְׂאִין דִּיוּקָן וְצִיּוּר לְמַעְלָה כָּלֵל, וְעַל כֵּן לֹא יִדְוַע, וְאִין מִי שְׂמַכִּיר בּוֹ כְּלוּם.

הִרְאִישִׁית הַסְּתוּמָה שֶׁנִּגְלָתָה, וְלֹא יִדְוַע, הִיא נְקֻדָּה אַחַת סְתוּמָה. וְאוֹתָהּ הַנְּקֻדָּה לֹא יִדְוַע וְלֹא גְלוּיָה, וְאִין מִי שְׂמַכִּיר אוֹתָהּ. אֲבָל הָאוֹתִיּוֹת לֹא הִצְטִירָו בֵּה, וְאִין תְּלוּיּוֹת לְמַעְלָה, שְׁהֵרֵי אִין שֵׁם כָּלֵל דִּיוּקָן. וְעַל כֵּן, בְּדַמוּתֵנוּ - אֵלֹהֵי הַנְּקֻדוֹת. בְּצַלְמֵנוּ - אֵלֹהֵי הַתְּנוּעוֹת, שֶׁהוּא הַשְּׁלֵמוֹת שֶׁל הַכֵּל.

כֵּאֵן הַסּוּד לִיּוֹדְעֵי דִין. הַתְּנוּעוֹת שֶׁהֵן שְׁלֵמוֹת הַכֵּל, אֵיפֹה הֵן בְּאֶדָם? אֵלֹהֵי זֶה סוּד בְּצַלְמֵנוּ, אֵלֹהֵי הֵם הַצְּלָמִים שֶׁל הָאָדָם מִבְּפָנִים וּמִבְּחוּץ. לְפָנִים - הַשְּׁכֵל וּמִדְעָה וְחֻמָּה, וּמִבְּחוּץ - אוֹתוֹ הַצְּלָם שֶׁהוּלֵךְ עֲלָיו, וּמִנְהִיג אֶת הָאָדָם בְּשִׁמְיָהּ, שְׂיִהְיֶה שְׂמוּר מִן הַכֵּל. בְּעוֹד שֶׁהַתְּנוּעוֹת הִלְלוּ הֵן בְּאֶדָם, הָאָדָם הוּא שְׁלֵם כָּלֵל, כְּמוֹ כֵּן בְּכֹל אוֹתָם הַסּוּדוֹת הָעֲלִיוֹנִים שֶׁלְמַעְלָה.

וְזֶה סוּד מֵה' מְצַעְדֵי גֶבֶר כּוֹנֵנוּ,

לְסִטְרָא דָא, בְּרַבְּחֻמָּתָא וּבְסוּכְלִתָנוּ וּבְמַדְעָה. אוֹף הָכִי, כְּגוֹוֹנָא דָא, תְּנוּעֵי דְטְעָמִי, כּוּלְהוּ מְטַלְגִּיהוּן בְּחֻמָּתָא וּבְסוּכְלִתָנוּ וּבְמַדְעָה, כְּמָה דְאַתְחַזִּי. וְדָא אִיהוּ בְּצַלְמֵנוּ.

בְּדַמוּתֵנוּ, אֵלִין רִזִּין דְנִקּוּדֵי, דְאִינוּן נְפִיקוּ מִגּוּ דִּיוּקָנָא חֲדָא דְנִקּוּדָה עֵילְאָה, מֵהֵוּא דִּיוּקָנָא סְתִימָא דְלֹא אַתְחַזִּי, וּמִגּוּ דְנִפְקֵי מִגּוּ נִקּוּדָה חֲדָא אֶקְרוּן נִקּוּדֵי דְמוּת, דִּיוּקָנָא דְנִקּוּדָה עֵילְאָה.

דְאִי תִימָא אַתְוּוּן. לָאוּ הָכִי, דְהָא דִּיוּקָנָא, לָאוּ אִיהוּ לְעֵילְא, וְלֹא תִלְיִיא תִפְּנֵן דִּיוּקָנָא, דְהָא לְבַתֵּר דְנִפְקֵי מִרְזָא דְעֵלְמָא עֵילְאָה, אֲגִלְמוּ וְאַצְטִיירוּ כּוּלְהוּ, מַה דְלֹא הֵוֹת מִקְדָּמַת דְנָא, דְלָאוּ אִית דִּיוּקָנָא וְצִיּוּרָא לְעֵילְא כָּלֵל, וְעַל דָּא לֹא יִדְוַע, וְלִית מֵאן דְיִדְעַה בֵּיהּ כְּלוּם.

רִאשִׁיתָא סְתִימָא דְאַתְגַּלְיָא, וְלֹא יִדְוַע, חֲדָא נִקּוּדָה סְתִימָא אִיהוּ. וְהֵוּא נִקּוּדָה, לֹא יִדְוַע, וְלֹא אַתְגַּלְיָא, וְלִית מֵאן דְיִדְעַה בֵּהּ. אֲבָל אַתְוּוּן, לֹא בֵּה אַתְצִיירִין, וְלֹא תִלְיִין לְעֵילְא, דְהָא לִית תִּפְּנֵן דִּיוּקָנָא כָּלֵל. וְעַל דָּא, כְּדַמוּתֵנוּ אֵלִין נִקּוּדֵי. בְּצַלְמֵינוּ, אֵלִין תְּנוּעֵי, דְאִיהוּ שְׁלִימוּ דְכֵלְא.

רְזָא הָכָא לִיּוֹדְעֵי מִדִּין. תְּנוּעֵי דְאִיהוּ שְׁלִימוּ דְכֵלְא, אֵן אִינוּן בְּבֵר נֶשׁ. אֵלֹהֵי רְזָא דָא בְּצַלְמֵנוּ, הָא אִיהוּ צוּלְמֵי דְבֵר נֶשׁ מִלְגּוּ וּלְבֵר. לְגוּ, סוּכְלִתָנוּ וּמִדְעָה וְחֻמָּה. לְבֵר, הֵוּא צוּלְמָא דְאַזְלָא עֲלֵיהּ, וּמִדְבְּרָא לִיהּ לְבֵר נֶשׁ בְּנִטְירוּ, לְמַהְיֵי נְטִיר מַכְלָא. בְּעוֹד דְהֵינִי תְנוּעֵי אִינוּן בְּבֵר נֶשׁ, בְּרַב נֶשׁ אִיהוּ שְׁלֵים כְּכֵלְא. כְּגוֹוֹנָא דָא בְּכֹל אִינוּן רִזִּין עֵילְאִין דְלְעֵילְא. וְרְזָא דָא, מֵה' מְצַעְדֵי גֶבֶר כּוֹנֵנוּ, לְמִיטְל בְּמִטְלָנוּי, בְּאִינוּן תְּנוּעֵין דְטְעָמִי. וְדִרְכּוּ

לְנִסְעַ בְּמִסְעוֹתָיו, בְּאוֹתָן
הַתְּנוּעוֹת שֶׁל הַטְּעָמִים. וְדָרְכוּ
יַחְפֵּץ, בְּאוֹתָן הַנְּקֻדוֹת. מֵה',
מִמֶּנּוּ נָטַל הַסּוּד הַזֶּה, שִׁיחִיהָ
לְמִטָּה הַכֹּל כַּגֵּוֹן אֶחָד וְסוּד אֶחָד.
מֵה' מִצְעָדֵי גִבֹר כּוֹנֵנוּ, כְּמוֹ אֲזֵלָא
מִקְפָּא לְפָנֵי שׁוֹפֵר הוֹלֵךְ, שֶׁהֵם
מִצְעָדֵי גִבֹר, שְׂמֻתְקָנִים כֹּל אֶחָד
וְאֶחָד כְּרֵאוֹי לוֹ, וְזֶהוּ כּוֹנֵנוּ. וְשָׂאֵר
הַתְּנוּעוֹת, הֵן שְׂפָתוֹב וְדָרְכוּ
יַחְפֵּץ, הֵן בְּעִמְדָה, הֵן לְלֶכֶת, הֵן
לְהַפְסִיק, הֵן לְנַגֵּן בְּשֻׁמְחָה, הֵן
לְשִׁתֵּק, הֵן לְתַת דִּין - הַכֹּל הוּא
מִדַּע וְהַשְׁכָּל לְנִסְעַ בְּמִסְעוֹת
כְּרֵאוֹי.

וְרָקָא, זֶהוּ נִגּוֹן בְּשֻׁמְחָה. כְּשֶׁבָא
הַיְצִיּוֹץ הַקָּשָׁה בְּאוֹתָהּ הַפָּאָה שֶׁל
תוֹף הָאֹיִר הַזֶּה שְׁלֵא נִתְפַּס, נוֹתֵן
שֻׁמְחָה וְחֻדוּהָ, וְזוֹרֵק מִרְחוֹק,
לְנַגֵּן בְּשֻׁמְחָה לְמִי שְׁלֵא יְדוּעַ וְלֹא
נִתְפַּס כָּלֵל, וְעוֹמֵד בְּקִיּוּמוֹ, וְלֹא
מִתְיָשֵׁב לְדַעַת, עַד שֶׁקָּרַב בְּיוֹתֵר
הַשְׁכָּל. וְכֵן כֹּל הַתְּנוּעוֹת, כֹּל אַחַת
וְאַחַת כְּרֵאוֹי.

וְטָרַם שֶׁהִגִּיעוּ הַתְּנוּעוֹת הַלְלוּ,
כֹּל אוֹתָם אֵיבְרֵי הַגּוֹף לֹא יְכוּלִים
לְנִסְעַ בְּמִסְעוֹת. שֶׁהָרִי כֹל אֵיבְרֵי
הַגּוֹף בָּהֶם נוֹטְלִים הַתְּחַלְקוֹת
בְּאוֹתֵיזוֹת, שֶׁהֵן עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם
אוֹתֵיזוֹת שֶׁהִתְגַּלְמוּ בְּפָרְקִים
וּבְאֵיבְרִים.

שְׁנַיִם עֶשֶׂר אֵיבְרִים, הֵם פָּרְקִים
שְׁנוּסְעִים. וְהַשְׁנַיִם עֶשֶׂר הַלְלוּ לֹא
נוֹסְעִים בְּמִסְעוֹת כְּרֵאוֹי, רַק בְּסוּד
שֶׁל שְׁתַּיִם עֲשָׂרָה תְּנוּעוֹת, שְׁכֹלֵם
עוֹשִׂים אֵת הַפָּרְקִים הַלְלוּ לְהִסְיַע
אוֹתָם. וְיֵשׁ תְּנוּעוֹת אַחֲרוֹת, לְתַת
הַשְׁכָּל וְחֻכְמָה וּמִדַּע לְכֹל הַגּוֹף
וְלְהִסְיַע כֹּל הַגּוֹף, וְלְתַת חֻדוּהָ
לְמַעַלָּה וְלְמַטָּה הַכֹּל כְּרֵאוֹי.

עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתֵיזוֹת הֵם הַכָּלֵל
שֶׁל סוּד הַגּוֹף, וְכֹלֵם הַתְּחַלְקוֹ
בְּאֵיבְרֵי הַגּוֹף. וּמִסוּד הָאוֹתֵיזוֹת
הַגּוֹף נִשְׁלָם. נִשְׁאָרוּ אוֹתֵיזוֹת

יַחְפֵּץ, בְּאֵינּוֹן נְקוּדֵי. מֵה', מִיְנִיָּה (דף צא ע"א)
אַתְנַטִּיל רְזָא דָא, לְמַהוּי לְתַתָּא כְּלָא כְּגוּוֹנָא
חָדָא וְרְזָא חָדָא.

מֵה' מִצְעָדֵי גִבֹר כּוֹנֵנוּ, כַּגֵּוֹן אֲזֵלָא מִקְפָּא מִקְמֵי
שׁוֹפֵר הוֹלֵךְ, דְּאֵינּוֹן מִצְעָדֵי גִבֹר,
דְּמִתְתַּקְנָן כֹּל חַד וְחַד כְּדָקָא חֲזִי לֵיה, וְדָא
אִיהוּ כּוֹנֵנוּ. וְשָׂאֵר תְּנוּעֵי, אֵינּוֹן דְּכְתִיב, וְדָרְכוּ
יַחְפֵּץ, הֵן בְּזִקִּיפוֹ, הֵן לְמִיזֵל, הֵן לְמִיפְסֵק, הֵן
לְנַגֵּן בְּחֻדוּוֹ, הֵן לְמִשְׁתַּק, הֵן לְמִיֵּהב דִּינָא.
כְּלָא אִיהוּ מְנַדַּע וְסוּכְלַתְנוּ לְמִיטַל בְּמִטְלָנוּי
כְּדָקָא יָאוּת.

וְרָקָא, דָא אִיהוּ נִיגוּנָא בְּחֻדוּהָ, כְּדָא אֲתֵי בּוּצִינָא
דְּקַרְדִּינוּתָא, בְּהֵוֹא בְּטִישׁוֹ דְּגוּ אֹיִרָא
דְּכֵיָא דְלָא אַתְפַּס, יְהִיב חַדוּ וְחֻדוּהָ, וְזָרִיק
מִרְחוֹק, לְנַגֵּן בְּחֻדוּהָ, לְמֵאן דְלָא יְדִיעַ וְלָא
אַתְפַּס כָּלֵל, וְקֵאִים בְּקִיּוּמִיהָ, וְלָא אֲתִישֵׁב
לְמְנַדַּע, עַד דְּקָרִיב בְּסִכְלַתְנוּ יַתִּיר. וְכֵן תְּנוּעֵי
כּוּלְהוּ, כֹּל חַד וְחַד כְּדָקָא יָאוּת.

וְעַד לֹא מָטוּ אֵלֵין תְּנוּעֵי, כֹּל אֵינּוֹן שְׁיִיפִין
דְּגוּפָא, לֹא יְכֻלִין לְנִטְלָא בְּמִטְלָנִין. דְּהָא
כֹּל שְׁיִיפִין דְּגוּפָא בְּהוּ נְטֻלִין אַתְפְּלָגוּ בְּאַתְוּוֹן,
דְּאֵינּוֹן עֲשָׂרִין וְתָרִין אַתְוּוֹן, דְּאַתְגַּלְמוּ בְּפָרְקִין
וְשְׁיִיפִין.

תְּרִיסַר שְׁיִיפִין, אֵינּוֹן פָּרְקִין דְּנְטֻלִין. וְאֵלֵין
תְּרִיסַר לֹא נְטֻלִין בְּמִטְלָנִין כְּדָקָא
יָאוּת, בַּר בְּרְזָא דְתְרִיסַר תְּנוּעֵי, דְכּוּלְהוּ עֲבָדִין
לְהִנֵּי פָרְקִין לְנִטְלָא לוֹן. וְאִית תְּנוּעֵי אַחְרָנִין,
לְמִיֵּהב סוּכְלַתְנוּ וְחֻכְמָה וּמִדַּע לְכֹל גּוּפָא,
וְלְנִטְלָא כֹּל גּוּפָא, וְלְמִיֵּהב חֻדוּהָ לְעֵילָא וְתַתָּא
כּוּלְא כְּדָקָא חֲזִי.

עֲשָׂרִין וְתָרִין אַתְוּוֹן, אֵינּוֹן כְּלָלָא דְרְזָא דְגוּפָא.
וְכֻלְהוּ אַתְפְּלָגוּ בְּשְׁיִיפִין דְּגוּפָא. וּמִרְזָא
דְאַתְוּוֹן, גּוּפָא אֲשַׁתְּלִים. אֲשַׁתְּאָרוּ אַתְוּוֹן

א' איהו חד, ורזא דחד, נפיק ואגלים ברזא דלתתא, שייפין עילאין דאתחברן בחד, ואינון חד. ועם כל דא, לאו איהו אלא שייפא חד.

משום שפשיוצאת א' ונתנת בראש, יוצאת פאותו הדיוקן של האחרים הללו שהצטרכו להתחבר עמו, וכשיוצאת א', מראה לשתי הדרגות האחרות שהצטרכו להתחבר עמו, שהם השמאל והאמצע, וכלם נאחזים יחד, ונראים בדיוקן שלו. כיון שנמצאו והתישבו במקומם אותם שני האיברים האחרים, חזרת א' ומתישבת במקומה בראש, בצד הימין.

איך עשה הקדוש ברוך הוא? כשיוצאו האותיות, הראשונה שיצאה, הראש לכל האותיות, היא א'. מה עשה הקדוש ברוך הוא? התעטף באותה האות וברא שמים. וכאות הזו ברא הקדוש ברוך הוא את סוד היחוד, שהם שלש דרגות, והם שמים, סוד אחד, כמו שבארנו, והרי זה נתבאר. כיון שנבראו שמים בסוד הזה, טרם שנקרשו ולא הגלידו השמים, שהרי היו טמירים בתוף המים, הסוד של האות א', שהיא לימין.

לאחר שנקרשו מתוף המים, יצאה האות ו', מצירת בציוור של התגלמות בדיוקן של אדם. ועם כל זה לא נחסר מאותו דיוקן של האות א' כלום, וחזרה והתישבה במקומה.

התחיל האור של האות הזו להאיר מראש העולם לסוף העולם. גנו את אורו באות אחרת, ועשה לאות הזו בי"ת אחד, לגנו אורו בתוכו, ונגנו אותו אור בתוכו.

בגין דכד נפקא א', ואתיהיבת בראש, נפקא ביהוא דיוקנא דהנהו אחרנין דאצטריכו לאתחברא בהדיה, וכד נפק א', אחזי לתרין דרגין אחרנין, דאצטריכו לאתחברא בהדיה, דאינון שמאלא ואמצעיתא, וכולהו אתאחדו בחדא, ואתחזון בדיוקנא דיליה. כיון דאשתפחו ואתיישבו בדוכתייהו אינון תרין שייפין אחרנין, אתהדר א' ואתיישב בדוכתייה בראש, בסטרא דימינא.

היך עבד קודשא בריך הוא. כד אתוון נפקו, את קדמאה דנפיק, ריש לכל אתוון, איהי א'. מה עבד קודשא בריך הוא. אתעטף בהוא את, וברא שמים. ואת דא ברא ביה קודשא בריך הוא, רזא דייחודא, דאינון תלת דרגין, ואינון שמים, רזא חד. כמא דאוקימנא, והא אתמר. כיון דאתברו שמים ברזא דא, עד לא הוו קרישו ולא גלידו שמים, דהא טמירין הוו גו מייא, רזא דאת א', דאיהו לימינא.

לבתר דאקרישו מגו מייא, נפקת את ו', מתציירא בציורא, דגלימו בדיוקנא דאדם. ועם כל דא לא חסר מההוא דיוקנא דאת א' כלום, ואתהדר ואתיישב בדוכתייה. שארי נהירו דהאי את לאנהרא מרישא דעלמא לסייפי עלמא. גניז ליה נהוריה באת אחרא, ועביד להאי את בי"ת חד, לאגנזא נהוריה בגויה, ואתגניז ההוא אור בגויה.

לבתר דאקרישו מגו מייא, נפקת את ו', מתציירא בציורא, דגלימו בדיוקנא דאדם. ועם כל דא לא חסר מההוא דיוקנא דאת א' כלום, ואתהדר ואתיישב בדוכתייה. שארי נהירו דהאי את לאנהרא מרישא דעלמא לסייפי עלמא. גניז ליה נהוריה באת אחרא, ועביד להאי את בי"ת חד, לאגנזא נהוריה בגויה, ואתגניז ההוא אור בגויה.

ומהשעיה ההיא נגנז ונטמן, ולא יצא לעולם, פרט לשביל דק אחד, שנמשך חוט אחד ממנו, וממנו נזון העולם ועומד במקומו.

מן האות הזו נבנה הכל. מהאות הזו נזון הכל. פאות הזו שמר הקדוש ברוך הוא את ישראל ושבר את שונאיהם לפנייהם. זהו שכתוב (שמות טו) 'מינך ה' נאדרי בכח מינך ה' תרעץ אויב. בשעה שגרמו החטאים, מה פתויב? (איכה ב) השיב אחור ימינו. אז פאותו הזמן גלו ישראל מן הארץ, ושלטו בהם שונאיהם.

א' התישבה בזרוע, בסוד ותקף וכח, שהם שני צדדים אחרים שהחזיקו בו, והיא זרוע הימין. ב' נכללה בתוכה, וכונסת אותה פנגדה, פנקבה שנכנס לתוכה זכר. משום כך כל האותיות, אחת זכר ואחת נקבה.

א' התפשטה לאותיות אחרות, ונשלמו בשלמות, לטל שתי דרגות אחרות אלף, להיות השלמות שלו. וזה סוד והחונים עליו מטה פלוני. והחונים עליו שתי דרגות באחת.

עד שעולות האותיות לששים רבוא, כחשבון שבטי ישראל, שהם שנים עשר, ועולים לששים רבוא. אף כך האותיות, כשהתמלאו עולים לששים. אלף בית גימל דלת הא וזן חית טת יוד כף למד מם נוז סמך עין פא צדי קוף ריש שין תו. אלו הם עלית האותיות לששים רבוא, כדי שתהיה שלמות בסוד האותיות בכל האיברים.

נשארו עדין שתיים עשרה אותיות, והן מם הסתומה, צדי ארפה, נוז, פא, כף, והן האותיות

אתוון אחרנין כפולים,

ומההיא שעתא, אתגניז ואיטמר, ולא נפיק לעלמא, בר בחד שביל דקיק, דאמשך חד חוטא מיניה, ומיניה אתזן עלמא, וקאים בקיומיה.

מהאי את אתבני פולא. מהאי את אתזן פולא. ובאת דא נטיר לון קודשא בריך הוא לישראל, ואתבר שנאיהון קמייהו. הדא הוא דכתיב, (שמות טו) 'מינך ה' נאדרי בכח מינך ה' תרעץ אויב. בשעתא דגרמו חובין, מה פתיב. (איכה ב) השיב אחור ימינו. פדין בההוא זמנא אתגלון ישראל מארעא, ושלטו בהון שונאיהון.

א' אתיישב בדרועא, ברזא ותוקפא וחילא, דאינון תרין סטרין אחרנין דאתתקפו ביה, ואיהו דרועא דימינא. ב' אתכליל בגויה, וכניש ליה לקבליה, פנוקבא דעייל בגויה דכנרא. בגין כך אתוון פולהו, חד דכר, וחד נוקבא.

א' אתפשט לאתוון אחרנין, ואשתלימו בשלימו, לנטלא תרין דרגין אחרנין אלף, למהוי שלימו דיליה. ורזא דא (במדבר ב) והחונים עליו מטה פלוני. והחונים עליו, תרי דרגין בחד.

עד דסלקין אתוון, לשתיין רבוא, כחושבון שבטייהון דישראל, דאינון תריסר, וסלקין לשתיין רבוא. אוף הכי אתוון, פד אתמלו סלקין לשתיין. (דף צא ע"ב) אלף בית גימל דלת הא וזן חית טת יוד כף למד מם נוז סמך עין פא צדי קוף ריש שין תו. אלין אינון סליקו דאתוון, לשיתין רבוא. בגין למהוי שלימו ברזא דאתוון, בשייפי פולהו.

אשתארו תו תריסר אתוון, ואינון מם סתימא, צדי אריכא, נוז, פא, כף, ואינון

האחרות הכפולות מנצפ"ך. והן עולות לשמים עשרה אותיות. וכשכל האותיות נשלמו, עולות לשבעים אותיות אותיות, סוד השם הקדוש שהקדוש ברוך הוא נקרא בהן.

חשבון ישראל שבעים נפש, ושתי אותיות שהם עדים בתוכם, ונכללות בהם, והן י"ה, שפתוב (תהלים קכב) ששם עלו שבטים שבטי י"ה עדות לישראל. ועל זה הסוד, הראובני השמעוני. והרי פשוטה, וכלן עולות לשבעים ושתיים.

כמו כן אלפ"א בית"א, שכל האותיות עולות לסוד של שבעים ושתיים אותיות, שהכל יהיה סוד של גוף שלם, הסוד של אדם, סוד המרפכה העליונה, סוד השם הקדוש.

משום כך כל האותיות עולות בעלית המרפכה העליונה בדיוקנם וגופם, שהכל יהיה סוד אחד פראוי. כל האותיות, כשמתחברות ונחקקות בחקיקותיהן בסוד של שבעים ושתיים אותיות חקוקות, נעשות כלן גוף אחד.

מדרש רות

ויהי בימי שפט השפטים (רות א). רבותינו פותרים המקרא שפתוב (איוב לח) ברן יחד פוכבי בקר ויריעו כל בני אלהים. מי הם פוכבי הבקר? אותם המלאכים הקדושים ששולטים ביום. מי הם בני אלהים? אותם המלאכים הקדושים ששולטים בלילה. בא וראה, כל מה שבא הקדוש ברוך הוא בעולמו, לא בא אלא ליקרא דיליה. שנאמר, (ישעיה ג ז) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. הקדוש ברוך הוא ברא פר נש בעלמא, ויהיב ביה שמייה יהו"ה.

מנצפ"ך. ואינון סלקי לתריסר אתון. וכד אתון פוליהו אשתלימו, סלקין לשבעין ותריין אתון, רזא דשמא קדישא דקודשא בריך הוא אתקרי בהו.

חושבן ישראל שבעים נפש, ותריין אתון דאינון סהדי בגוייהו, ואתפלילו בהו, ואינון י"ה. דכתיב, (תהלים קכב ד) ששם עלו שבטים שבטי י"ה עדות לישראל. ועל רזא דא, הראובני השמעוני. והא אוקמוה, וכלהו סלקו לשבעין ותריין.

בגוונא דא אלפ"א בית"א, דסלקא אתון פוליהו לרזא דשבעין ותריין אתון, למהוי פלא רזא דגופא שלים, רזא דאדם. רזא דרתיכא עילאה. רזא דשמא קדישא גליפא.

בגין כך אתון פלהו סלקין בסליקו דרתיכא עילאה, בדיוקנייהו וגופייהו, למהוי פולא רזא חדא פדקא יאות. אתון פוליהו, פד מתחברן ואתגליפו בגלופייהו, ברזא דע"ב אתון גליפין, אתעבידו פלהו גופא חדא. (דף צב ע"א)

מדרש רות

ויהי בימי שפט השפטים. רבנן פתרי קרא דכתיב, (איוב לח ז) ברן יחד פוכבי בקר ויריעו כל בני אלהים. מאי פוכבי בקר. אינון מלאכין קדישין דשלטין ביממא. מאן בני אלהים. אינון מלאכין קדישין דשלטין בליליא. בא וראה, כל מה שבא הקדוש ברוך הוא בעולמו, לא בא אלא ליקרא דיליה. שנאמר, (ישעיה ג ז) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. הקדוש ברוך הוא ברא פר נש בעלמא, ויהיב ביה שמייה יהו"ה.

הוא ברא אדם בעולם, ונתן בו את שמו 'יהו"ה'. ה' - נפש. ו' - רוח. ה' - נקראת נשמה. י' - נשמה לנשמה. וקראם י"ה - אב ואם. ו"ה - בן ובת.

הדגמא שברא רוח ונפש של קדשה, כף ברא רוח ונפש מצד השמאל. ובדגמא של אותו היין על שמריו, כף הוא הרוח והנפש השכלית על רוח ונפש הבהמית. ולמה נקראת בהמית? על שהיא מצד השמאל של סמא"ל ונחש, שהם זכר ונקבה. ועל כן אמר שלמה המלך ברחמיו, (קהלת א) מי יודע רוח בני האדם העלה היא למעלה ורוח הבהמה הירדת היא למטה לארץ.

והצד הטמאה לא נתן הקדוש ברוך הוא את שמו, שנאמר (ישעיה מב) אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן ותהלתי לפסילים. אני - רמז כמו ויסרתי אתכם אף אני. ה' - רמז למדת הרחמים. לאחר לא אתן - רמז לאל אחר, שנאמר לא תשתחוה לאל אחר, שהוא בצד הטמאה.

פתח רבי ואמר, בסוד של יהוה. י' נקרא בדגמא, זה אלימלך. ה' נקרא בדגמא, זו נעמי. ולמה נקראת שמה נעמי? שנאמר ויהי נעם ה' אליהו עלינו וגו'. ו"ה דגמא, זו רות ובעלה.

רות הפכה שמה לתור, שנאמר (בראשית טו) ותור וגוזל. (שיר ב) יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה הראיני את מראיך השמיעני את קולך פי קולך ערב ומראיך נאוה. פתח ואמר, ומה זה ומעשה ידינו כוננה עלינו? זה המעשה שמעשה האדם. אם הם מעשים טובים - ישפן עליו הויה, ואם לא - יסתלק ממנו, שנאמר (משלי יד) חכמות נשים בנתה ביתה ואולת בנדיה תהרסנו. חכמות

ה', נפש. ו', רוח. ה', נקראת נשמתא. י', נשמתא לנשמתא. וקראם, י"ה, אב ואם. ו"ה, בן ובת.

הדגמא דברא רוח ונפש דקדישא, כף ברא רוח ונפש מסטרא דשמאלא. ובדגמא דהוא היין על שמריו, כף הוא הרוח והנפש השכלית, על רוח ונפש הבהמית. ולמה נקראת בהמית. שהוא מסטרא דשמאלא דסמא"ל ונחש, דאינון דכר ונוקבא. ועל דא אמר שלמה המלך ברחמיו, (קהלת ג כא) מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה הירדת היא למטה לארץ.

ולסטרא דמסאבו, לא יהיב קודשא בריך הוא שמה דיליה. שנאמר, (ישעיה מב ח) אני יי הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן ותהלתי לפסילים. אני, רמז כמו (ויקרא כו כח) ויסרתי אתכם אף אני. ה', רמז למדת הרחמים. לאחר לא אתן, רמז לאל אחר, שנאמר (שמות לד יד) לא תשתחוה לאל אחר, דהוא בסטרא דמסאבא. פתח רבי ואמר, ברזא דיהוה. י' אקרי בדוגמא, דא אלימלך. ה' אתקרי בדוגמא, דא נעמי. ולמה נקראת שמה נעמי, שנאמר (תהלים צא יז) ויהי נעם ה' אליהו עלינו וגו'. ו"ה דוגמא, דא רות ובעלה.

רות הפכה לשמה תור. שנאמר, (בראשית טו ט) ותור וגוזל. (שה"ש ב יד) יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה הראיני את מראיך השמיעני את קולך פי קולך ערב ומראיך נאוה. פתח ואמר, ומה ומעשה ידינו כוננה עלינו. דא עובדא דיעבד בר נש. אי אינון עובדין טבין, ישפון עליה הויה. ואי לא, יסתלק מינה. שנאמר, (משלי יד א) חכמות נשים

נשים - זו הנשמה והנפש. ואולת
- זו נפש השמאלית שנקראת
ערפה.

פתח ואמר, מה זה שאמר (שיר ב)
הראיני את מראיך? כשנעשה
אדם מטפה בשלית אמו, כמו
שמתגדל (אחר ארבעים יום שנברא) -
מכניס בו הקדוש ברוך הוא מעט
מעט רוח ונפש, ונר נתן על ראשו
בלילה, שנאמר (איוב כט) בהלו נרו
עלי ראשי. ועמוד אור ביום,
שנאמר (שמות יד) ויסע עמוד הענן
וגו', (שם יג) ולילה בעמוד אש כו'
ללכת יומם ולילה. ונאמר (משלי ו)
כי נר מצוה ותורה אור.

ומלמדים אותו את כל התורה,
ומלמדים אותו את כל המצוות,
ואומרים לו: ראה, שזוהי דרך
עקלתון, שנקראת לילה. ובמקום
הזה יכניסו כל נפש של האיש,
שנאמר (איוב א) קטן וגדול שם הוא
ועבד חפשי מאדוניו.

ומראים לו בעמוד של אש,
שהוא על ראשו, כמה דבים
ונמרים ואריות ומלאכי חבלה
שיושבים שם. ושם הפלב. ועל
זה אמר דוד (תהלים כב) הצילה
מחרב נפשי מיד פלב יחידתי.
והמקום הזה הוא חשף, ומלאכי
החבלה קוראים אותם לילות.
ועל זה אמר מפחד בלילות.
לילות ממש נקראו.

ואומרים לו: אם תזכה למצוות,
כל מצוה ומצוה יעשו לך ממנה
מלאך טוב. ובזמן שתפנס למקום
הזה ותזכה למצוות, יאמרו: סלו
סלו פנו דרך הרימו מכשול מדרך
פלוגי זה, ולא ישלטו עליך (מלאכי
חבלה).

ובזו הדגמא ביום, יאמרו: אם
תזכה בתורה, כל אות ואות תהיה
מלאך, שיעזורך במקום הזה.

בנתה ביתה ואולת בידיה תהרסנו. חכמות
נשים: דא נשמתא ונפשא. ואולת, נפשא
דשמאלא שנקראת ערפה.

פתח ואמר, מה הוא דאמר, (שה"ש א יד) הראיני
את מראיך. כד יתעביד בר נש מטיפה,
בשלייתא דאמיה, כמה דאתרבי, (ג"א כתר ארבעין
יומין דאתברי) אעיל ביה קודשא בריך הוא זעיר
זעיר רוחא ונפשא. ונר יהיבת על רישיה
בליליא. שנאמר, (איוב כט ג) בהלו נרו עלי ראשי.
ועמודא דנהורא ביממא, שנאמר (שמות יג כא)
ויסע עמוד הענן וגו', ולילה בעמוד אש וכו'
ללכת יומם ולילה. ונאמר, (משלי ו כג) כי נר מצוה
ותורה אור.

ואולפי ליה כל אורייתא. ואולפי ליה כל
פיקודי. וימרון ליה, חזי, דדין הוא
דרך עקלתון, דאיתקרי לילה. ובאתרא הדין
יעלון כל נפשתא דאינשא. שנאמר, (איוב ג ט)
קטן וגדול שם הוא ועבד חפשי מאדוניו.

ואחזיין ליה, בעמודא דאישתא, דהיא על
רישיה, כמה דופין ונמרין ואריין
ומלאכי חבלה דיתבין תמן. וכלבא תמן, ועל
דא אמר דוד, (תהלים כב כא) הצילה מחרב נפשי
מיד פלב יחידתי. ודין אתרא הוא חשף,
ומלאכי חבלה קרון להון לילות. ועל דא
אמר, (שה"ש ג ח) מפחד בלילות. לילות ממש
אקרון.

וימרון ליה, אם תזכה למצוות, כל מצוה
ומצוה, יעבדון לך מינה מלאך טוב.
ובעידן דתיעול באתרא הדין, ותזכה למצוות,
יימרון, (ישעיה נז יד) סלו סלו פנו דרך הרימו
מכשול מדרך פלוגי דא, ולא ישלטון עליך
(מלאכי חבלה).

וברוגמא דא ביממא, יימרון, אם תזכה באורייתא, כל אות ואות יהיה

והתורה שנקראת דרך, תלך בדרך הזו, שלא ישלטו עליך. ועל כן אמר לנחותם הדרך. ואחר זה יראו לו גן העדן, וכל חלק וחלק שיש לצדיק בפני עצמו. ומשביעים אותו שיקים כל התורה.

ואחר כן יאמרו לו, (בראשית יב) ויאמר ה' אל אברהם לך וגו', (שם) ואעשה לגוי גדול וגו'. ויאמר ה' אל אברהם - זו הנשמה, שהיא אב לרוח ורם לגוף. לך לך מארצה - זה גן העדן. וממולדתך - זו בטן האם, של בשר ודם. ומבית - זו השכינה. אביך - זה הקדוש ברוך הוא. שאין אביו אלא הקדוש ברוך הוא, ואין אמו אלא כנסת ישראל. אל הארץ - זה העולם השפל. ונותנים לו שבע ברכות כמו שאמרנו לעיל, מואעשה וגו', עד כל משפחות האדם וגו'.

אם האדם יזכה, ויהיה צדיק, ומפיר את שם הקדוש ברוך הוא - מה אומרים לו כשסתלק מן העולם? (תהלים צא) לא תירא מפחד לילה וגו', (שם) על פנים ישאונך פן תגף באבן. מן האבן של דרך עקלתון. רגלך כו', עד כי ידע שמי.

ואם אדם לא יזכה לתורה ולמעשים טובים - כשסתלק מן העולם, יפנס לדרך החשוכה שאמרנו, ומזדעזעים כל מי שישנו באותו המקום, ויאמרו: הזאת נעמי, שהלכה בדרך הזה מלאה כל טוב, מלאה מתורה! עמוד הענן שהאיר לה במקום הזה ללכת ביום, ועמוד האש להאיר לה ללכת במקום הזה בלילה, ועם בעלה, נשמה לנשמה!

היא משיבה ואומרת, (רות א) אל תקראנה לי נעמי, קרא לי מרה,

מלאך, דיעזרך באתרא הדין. ואורייתא דאקרי אורחא, יהך באורחא הדין, דלא ישלטון עליך. ועל דא אמר, (שמות יג כא) לנחותם הדרך. ובתר דין יחזון ליה גינתא דעדן, וכל חלק וחלק שיש לצדיק בפני עצמו. ומשביעין ליה שיקיים כל התורה.

ובתר כן יימרון ליה, (בראשית יב א) ויאמר ה' אל אברהם לך וגו' ויאעשה לגוי גדול וגו'. ויאמר ה' אל אברהם, דא נשמתא, דהיא אב לרוח, ורם לגוף. לך לך מארצה, דא גנתא דעדן. וממולדתך, דא בטן דאימא, של בשר ודם. ומבית, דא שכינתא. אביך, דא קודשא בריך הוא. שאין (דף צב ע"ב) אביו, אלא הקדוש ברוך הוא. ואין אמו, אלא כנסת ישראל. אל הארץ, זה העולם השפל. ויהבו ליה שבע ברכאן דאמירן לעיל, מואעשה וגו' עד כל משפחות האדם וגו'.

אם בר נש יזכה, ויהיה צדיק, והוא ידע שמה דהקדוש ברוך הוא, מה יימרון ליה פד אסתלק מעלמא. (תהלים צא ה) לא תירא מפחד לילה וגו', על פנים ישאונך פן תגוף באבן. מן האבן של דרך עקלתון, רגלך וכו' עד כי ידע שמי.

ואם בר נש לא יזכה באורייתא, ולעובדין טבן, פד יסתלק מעלמא, יעול באורחא חשוכא דאמרנא, ואזדעזעו כל מאן דאית בהווא אתר, ויימרון הזאת נעמי, דאזלת באתרא הדין מלייא כל טובא, מלייא מאורייתא. עמוד הענן דנהר לה באתרא הדין למיהך ביממא. ועמודא דאישתא לאנהרא לה למיזל באתרא הדין בליליא. ועם בעלה נשמתא לנשמתא.

אתיבא איהי ואמרה, אל תקראנה לי נעמי

פי המר שדי לי מאד. שהנעיל אותי בגוף רע. אני מלאה הלכתי במקום הזה, וריקם השיבני ה'. באותה שעה היא אומרת, שבנה בנתי וגו', שנאמר ותאמר נעמי לכלתיה שבנה בנתי. משיבה רות הנפש הקדושה ואומרת, אל תפגעי בי לעזבך לשוב מאחריך פי אל אשר תלכי אלך ובאשר תליני אלין וכו'.

אבר ערפה, הנפש שהיא צד השמאל, הולכת לגוף ומתאבלת עליו, שנאמר (איוב יד) אף בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל. וכל זמן שמתאבל עליו, אומר הגוף לנפש הבהמית: בשביל האכילה והשתיה שנתת לי, הנשמה בצער גדול, ובלא תורה ובלא מצוות. טל מה שנתת לי. ונבקע הגוף.

אמר רבי, כתוב (תהלים מא) אשרי משכיל אל דל וגו'. מהו דל? איש נסתר. ויאמר מה תתן לי, וכי יותר רשע אני מכל האדם שבעולם? ויעשה מריבה עם הקדוש ברוך הוא. אשרי מי שמשכיל לו, שכתוב (ישעיה כו) או יחזק במעזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי.

שאמר רבי נהוראי, מה שאמר או יחזק במעזי וגו', וכי הקדוש ברוך הוא שהוא בעל השלום, עושה שלום במרומיו, צריך למי שיעשה לו שלום? והלא השלום שלו!

א"א העני, בשעה שרואה את עצמו בדחק, הוא עושה מריבה כלפי מעלה. והמחזיק בידו של עני ועושה עמו צדקה, כביכול עם הקדוש ברוך הוא עושה שלום, לפי שגורם לעני שמבקש מחילה מלפניו יתברך על שהטיח דברים כלפי מעלה, ואז עושה שלום בינו לבין קונו. מי

קראנ' לי מרא פי המר שדי לי מאד. דהנעיל לי בגופא בישא. אני מלאה הלכתי באתרא הדין, וריקם השיבני ה'.

בההיא שעתא אמרה, שבנה בנתי וגו'. שנאמר, ותאמר נעמי לכלתיה שבנה בנתי. אתיבת רות נפשאת קדישא ואמרת, אל תפגעי בי לעזבך לשוב מאחריך פי באשר תלכי אלך ובאשר תליני אלין וכו'.

אבר ערפה, נפשאת דהיא סטרא דשמאלא, אזלא לגופא, ואתאבלת עליה. שנאמר (איוב יד כב) אף בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל. וכל זמן דאתאבל עליה, אמר הגוף לנפש הבהמית, בשביל האכילה והשתיה שנתת לי, הנשמה בצער גדול, ובלא תורה ובלא מצוות. טול מה שנתת לי. ונבקע הגוף.

אמר רבי, פתיב (תהלים מא ב) אשרי משכיל אל דל וגו'. מהו דל. איש נסתר. ויאמר מה תתן לי, וכי יותר רשע אני מכל האדם שבעולם. ויעשה מריבה עם הקדוש ברוך הוא. אשריו מאן דמשכיל ליה. דכתיב, (ישעיה כו ה) או יחזק במעזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי.

דאמר רבי נהוראי, מהו דכתיב (ישעיה כו ה) או יחזק במעזי וגו'. וכי הקדוש ברוך הוא שהוא בעל השלום, עושה שלום במרומיו, צריך למי שיעשה לו שלום, והלא השלום שלו.

א"א, העני בשעה שרואה את עצמו בדוחק, הוא עושה מריבה כלפי מעלה. והמחזיק בידו של עני, ועושה עמו צדקה, כביכול עם הקדוש ברוך הוא עושה שלום. לפי שגורם לעני שמבקש מחילה מלפניו יתברך, על שהטיח דברים כלפי מעלה, ואז

גרם לו לעשות שלום? זה הנותן צדקה לפני, והחזיק בידו, שפתיב או יחזק במעזי וגו', וזהו הדל. והקדוש ברוך הוא מהו אומר? אין דנים את האדם לפי צערו.

וכך גם באיוב. שאמר רבי תנחום, אמר איוב לקדוש ברוך הוא, (איוב כג) מי יתן ידעתי ואמצאהו כו' אערכה לפני משפט. עד שהטיח איוב דברים כלפי מעלה.

ויותר לא? והלא כבר בכמה מקומות בתחית המתים, והטיח דברים כלפי מעלה, וסקל איקונין של מלך?

אף אמר רבי נהוראי, באותה השעה אמר המקטרג לקדוש ברוך הוא: איוב שאמרת עליו איש תם וישר וירא אלהים וסר מרע, הרי כבר בתחית המתים, והטיח דברים, וסקל איקונין של מלך! אמר הקדוש ברוך הוא: איוב לא בדעת ידבר!

בשעה שנתופח איוב עם הקדוש ברוך הוא, מה הוא אומר? (שם) הטוב לך כי תעשק פי תמאס יגיע כפיך וגו'. וכי הוא טוב זה העשק שתעשה לי? אבי ואמי עשו לי את הגוף, ואתה נעשית שתף עמהם, ונתת בי נשמה, ואמרת למקטרג רק את נפשו שמר. מה שלך - שמרת, מה של אבי ואמי - אמרת הנו בידך. וכי הוא טוב זה העשק שתעשה לי, כי תמאס יגיע כפיך, שהנפש מאוסה מצד יסורי הגוף? ועל עצת רשעים הופעת, סקל איקונין של מלך? והמקטרג קטרג על כל זה לפני הקדוש ברוך הוא. אמר לו הקדוש ברוך הוא: איוב לא בדעת ידבר, ואינו נתפס על צערו. וכיון שבא הקדוש ברוך הוא ונתופח עמו, חזר בו ואמר,

עושה שלום בינו לבין קונו. מי גרם לו לעשות שלום. זה הנותן צדקה לפני, והחזיק בידו, דכתיב או יחזק במעזי וגו', וזהו הדל. והקדוש ברוך הוא מהו אומר. אין דנין את האדם לפי צערו.

והבי נמי באיוב, דאמר רבי תנחום, אמר איוב להקדוש ברוך הוא, (איוב כג ב-ג) מי יתן ידעתי ואמצאהו וכו' אערכה לפני משפט. עד שהטיח איוב דברים כלפי מעלה. ותו לא. והלא בכמה מקומות כבר בתחית המתים, והטיח דברים כלפי מעלה, וסקל איקונין של מלך.

אף אמר רבי נהוראי, בההיא שעתא אמר המקטרג להקדוש ברוך הוא, איוב שאמרת עליו (שם א א) איש תם וישר וירא אלהים וסר מרע, הרי כבר בתחית המתים, והטיח דברים, וסקל איקונין של מלך. אמר הקדוש ברוך הוא, (שם לד לה) איוב לא בדעת ידבר.

בשעה שנתופח איוב עם הקדוש ברוך הוא, מה הוא אומר, (שם י א) הטוב לך כי תעשק פי תמאס יגיע כפיך וגו'. וכי הוא טוב זה העושק שתעשה לי, אבי ואמי עשו לי הגוף, ואת אתעבידת אריס עמהון, ויהבת בי נשמתא. ואמרת למקטרג (שם ב ו), אף את נפשו שמר. מה דידך נטרת, מה דאבי ואמי, אמרת הנו בידך. וכי הוא טוב זה העושק שתעשה לי, כי תמאס יגיע כפיך. שהנפש מאוסה מצד יסורי הגוף. (שם י א) ועל עצת רשעים הופעת, סקל איקונין של מלך.

והמקטרג קטרג על כל זה לפני הקדוש ברוך הוא. אמר ליה הקדוש ברוך הוא, איוב לא בדעת ידבר, ואינו נתפס על צערו. וכיון שבא הקדוש ברוך הוא ונתופח עמו,

(שם מ) אחת דברתי ולא אענה ושתים ולא אוסיף. סגר פיו לפני הדין.

רבי פדת אמר, לא כתוב כי לא דברתם נכונה בעבדי איוב, אלא (שם מב) כי לא דברתם אלי נכונה. אלי לא דברתם נכונה. הוא עמד והצדיק את הדין, ובקש על עצמו על מה שאמר, והם לא בקשו על עצמם, על מה שהטעוהו במענה לשונם.

רבי יהושע שמסכנין בשם רבי יודא אמר, כל החושד בכשרים ראוי ללקות בצרעת, שכתוב (במדבר יב) אשר נואלנו ואשר חטאנו. וכתוב (שם) אל נא תהי כמת. חכריו של איוב חשדוהו במה שלא היה בו, ולא בקשו ממנו מחילה, ולא בקשו על נפשם, עד שבקש איוב עליהם רחמים. והקדוש ברוך הוא הודיע להם, שחטאו במה שחשדוהו. ולפיכך, ועבדי איוב יתפלל בעדכם.

ואמר רבי יוסי בן קסמא, מה שאמר (איוב מב) כי אם פניו אשא לבלתי עשות עמכם נבלה. מה זה נבלה? זו צרעת, שכתוב (במדבר יב) ואביה ירק בפינה. ותרגם רבי יוסי, ואביה מנבל באפיה.

בא וראה, כשנגלה הקדוש ברוך הוא אל איוב, מה כתוב? (איוב לח) ויען ה' את איוב מן הסערה ויאמר. רבי יוסי בר חלפתא אמר, השיב לו על מה שאמר (שם ט) אשר בשערה ישופני. אמר איוב: רבנו של עולם, שמא רוח סערה עברה לפניך, ונתחלף לך שמי איוב באיוב? זהו שכתוב (שם יא) ותחשבני לאיוב לך. לפיכך השיבו מן הסערה.

רבוחינו אומרים, סערה של שטן, שהסעיר גופו של איוב.

חזר בו ואמר, (שם מה) אחת דברתי ולא אענה ושתים ולא אוסיף, אספר פומיה קמי דינינא.

רבי פדת אמר, (שם מב ז) כי לא דברתם נכונה בעבדי איוב לא כתיב, אלא פי לא דברתם אלי נכונה. אלי לא דברתם נכונה. הוא עמד והצדיק את הדין, ובקש על עצמו על מה שאמר. והם לא בקשו על עצמם, על מה שהטעוהו במענה לשונם.

רבי יהושע דסכנין בשם רבי יודא אמר, כל החושד בכשרים, ראוי ללקות בצרעת.

דכתיב, (במדבר יב יא) אשר נואלנו ואשר חטאנו. וכתיב, (שם יב) אל נא תהי כמת. חכריו של איוב חשדוהו במה שלא היה בו, ולא בקשו ממנו מחילה, ולא בקשו על נפשם, עד שביקש איוב עליהם רחמים. והקדוש ברוך הוא הודיע להם, שחטאו במה שחשדוהו. ולפיכך, (איוב מב ח) ועבדי איוב יתפלל בעדכם.

ואמר רבי יוסי בן קסמא, מהו דכתיב פי אם פניו אשא לבלתי עשות עמכם נבלה. מאי נבלה, זו צרעת. דכתיב, (במדבר יב יד) ואביה ירק בפינה, ותרגם רבי יוסי ואביה מנבל בנבל באפיה.

בא וראה, כשנגלה הקדוש ברוך הוא אל איוב, מה פתיב. (איוב לח א) ויען ה' את איוב

מן הסערה ויאמר. רבי יוסי בר חלפתא אמר, השיב לו על מה שאמר, (שם ט ז) אשר בשערה ישופני, אמר איוב, רבנו של עולם, שמא רוח סערה עברה לפניך, ונתחלף לך שמי איוב, באיוב. הדא הוא דכתיב, (שם יג כד) ותחשבני לאיוב לך. לפיכך השיבו מן הסערה.

רבנן אמרי, סערה של שטן, שהסעיר גופו של איוב. ומנלן דאיקרי סערה. דכתיב,

ומניין לנו שנקראת סערה?
שכתוב (תהלים קמח) רוח סערה
עושה דברו. שאין לו רשות
לעשות שום דבר, אלא במאמרו
של הקדוש ברוך הוא.

רבי בון אומר, כתוב בש"ן,
שכתוב אשר בשערה ישופני.
וכתוב בסמך, שכתוב מן הסערה.
כתוב כאן אשר בשערה, וכתוב
שם (ויקרא יז) לשעירם אשר הם
זנים אחריהם.

וזה שכתוב בשערה. רבי רחומאי
אמר, פעם אחת זכר, ופעם אחת
נקבה. פעם אחת זכר - שכתוב
(שם טז) ונשא השעיר עליו. וכתוב
(בראשית כז) הן עשו אחי איש שעיר.
פעם אחת נקבה - שכתוב (שם לו)
וישב ביום ההוא עשו לדרכו
שעירה, וכתוב בסמך, שכתוב מן
הסערה. מה הטעם? שמסעיר
גופו של אדם.

והרי כתוב (מלכים ב) ויעל אליהו
בסערה השמים. רבי נחמיה ורבי
יהודה אמרים, כשהעלה הקדוש
ברוך הוא אליהו לרקיע, עמד
מלאך המות כנגדו.

אמר לו הקדוש ברוך הוא: על
מנת פן בראתי שמים, שיעלה
אליהו לשם. אמר לו מלאך
המות: רבוננו של עולם, עכשו
יהיה פתחון פה לבריות. אמר לו
הקדוש ברוך הוא: אין זה פשאר
בריות, ויכול הוא להעביר אותך
מן העולם, ואינך יודע פחו. אמר
לו: רבוננו של עולם, תן לי רשות
וארד אליו. אמר לו רד. מיד ירד.
פיון שראה אותו אליהו, הכריחו
פתח רגליו, ובקש להעבירו מן
העולם, ולא נתן לו הקדוש ברוך
הוא רשות. מיד כפף אותו
פתחיו, ועלה לשמים, שכתוב
ויעל אליהו בסערה השמים.

בין שנגלה הקדוש ברוך הוא
כפופה, ולא פשוטה. כפף אותו

(תהלים קמח) רוח סערה עושה דברו. שאין לו
רשות לעשות שום דבר, אלא במאמרו של
הקדוש ברוך הוא.

רבי בון אומר, כתיב בש"ן, דכתיב אשר
בשערה ישופני. וכתוב בסמך, דכתיב מן
הסערה. כתיב הכא אשר בשערה, וכתוב התם
(ויקרא יז ז) לשעירים אשר הם זונים אחריהם.

והאי דכתיב, בשערה. רבי רחומאי אמר, פעם
אחת זכר, ופעם אחת נקבה. פעם אחת
זכר, דכתיב (שם טז כב) ונשא השעיר עליו. וכתוב,
(בראשית כז יא) הן עשו אחי איש שעיר. פעם אחת
נקבה, דכתיב (דף צג ע"א) (שם לג טז) וישב ביום ההוא
עשו לדרכו שעירה, וכתוב בסמך דכתיב מן
הסערה. מאי טעמא. שמסעיר גופו של אדם.
והא כתיב, (מ"ב ב"א) ויעל אליהו בסערה השמים.
רבי נחמיה ורבי יהודה אמרי, כשהעלה
הקדוש ברוך הוא אליהו לרקיע, עמד מלאך
המות כנגדו.

אמר ליה הקדוש ברוך הוא, על מנת פן
בראתי שמים, שיעלה אליהו לשם.
אמר ליה מלאך המות, רבוננו של עולם,
עכשו יהיה פתחון פה לבריות. אמר ליה
הקדוש ברוך הוא, אין זה פשאר בריות, ויכול
הוא להעביר אותך מן העולם, ואינך יודע
פחו. אמר ליה, רבוננו של עולם, תן לי רשות,
וארד אליו. אמר ליה רד, מיד ירד. פיון שראה
אותו אליהו, הכריחו פתח רגליו, ובקש
להעבירו מן העולם, ולא נתן לו הקדוש ברוך
הוא רשות. מיד כפף אותו פתחיו, ועלה
לשמים. דכתיב ויעל אליהו בסערה השמים.
בין שנגלה הקדוש ברוך הוא לאיוב, בההוא
סערה נגלה אליו. דכתיב, מן הסערה,

לאיוב, באותה סערה נגלה אליו, שכתוב מן הסערה. הניין

הנו"ן כפופה, ולא פשוטה. כפף אותו הקדוש ברוך הוא פנחש הולך על גחון, ודבר עמו. מה אמר ליה לאיוב. (איוב לח ד) איפה היית ביסדי ארץ. מיד שתק, ולא יכול לעמוד בתוכחתו. להורות שמעשיו של הקדוש ברוך הוא באמת.

הקדוש ברוך הוא פנחש הולך על גחון, ודבר עמו. מה אמר לאיוב? (איוב לח) איפה היית ביסדי ארץ. מיד שתק, ולא יכול לעמוד בתוכחתו. להורות שמעשיו של הקדוש ברוך הוא באמת.

רבי אלכסנדר פתח ואמר, (שם) ברוך יחד כוכבי בקר, כוכבים שבמרום שולטים בלילה, חוץ מאותם ששולטים בבקר. וכלם משבחים ומפארים ומיחדים שמו של הקדוש ברוך הוא. זהו שכתוב ברוך יחד כוכבי בקר, ולא כוכבי לילה, אף על פי שממשתלם כרגע.

ויריעו כל בני אלהים (שם), למה ויריעו? אמר רבי אלכסנדר, בשעה שעולה עמוד השחר, אותם בני אלהים מריעים בתרועה, וכל אותם המלאכים והכוכבים הממנים בלילה מעבירים אותם ממקומם, ושולטים מלאכים אחרים במקומם להיותם ממנים ביום.

רבי חסדאי אומר, כוכב אחד יש במרום, והקדוש ברוך הוא מוציא ממקומו, וילון שמו. והוא ממנה להכניס ולהוציא שאר הכוכבים, ומשמש כל הלילה. פיון שאותם כוכבי בקר שולטים, נגזו ונבלע במקומו.

אמר רבי שמואל, כתוב (שם ט) המרגיז ארץ ממקומה ועמודיה יתפלצון. פשהקדוש ברוך הוא רוצה להרגיז כל העולם, ולרגש ולהרעיש את עמודיו, לא מרעיש אותו אלא ממקומו. מי הוא מקומו? זו הנקדה של ציון.

רבי רחומאי אומר, מציון השתת העולם, שכתוב (תהלים ג) מזמור לאסף אל אלהים ה' דבר ויקרא ארץ ממזרח שמש עד מבוא.

רבי אלכסנדר פתח ואמר, (שם פסוק ז) ברוך יחד כוכבי בקר, כוכבים שבמרום שולטים בלילה, חוץ מאותן ששולטין בבקר. וכלן משבחים ומפארים ומייחדים שמו של הקדוש ברוך הוא. הדא הוא דכתיב, ברוך יחד כוכבי בקר, ולא כוכבי לילה אף על פי שממשתלם כרגע.

ויריעו כל בני אלהים, אמאי ויריעו, אמר רבי אלכסנדר, בשעה שעולה עמוד השחר, אותן בני אלהים מריעין בתרועה, וכל אותן המלאכים והכוכבים הממונים בלילה, מעבירין אותם ממקומם, ושולטים מלאכים אחרים במקומם, להיותם ממונים ביום.

רבי חסדאי אומר, כוכב אחד יש במרום, והקדוש ברוך הוא מוציא ממקומו, וילון שמו. והוא ממונה להכניס ולהוציא שאר הכוכבים, ומשמש כל הלילה, פיון שאותן כוכבי בקר שולטין, נגזו ונבלע במקומו.

אמר רבי שמואל, כתיב (שם ט) המרגיז ארץ ממקומה ועמודיה יתפלצון. כד קודשא בריך הוא בעי למירגז כל עלמא, ולארגשא ולארעשא סמכוהי, לא ארעיש ליה אלא ממקומו. מאן מקומו. דא נקודה דציון.

רבי רחומאי אומר, מציון הושפת העולם. דכתיב, (תהלים ג א) מזמור לאסף אל אלהים

וכתוב אחריו, מציון מכלל יפי
אלהים הופיע.

ואמר רבי שמלאי, כשבא
הקדוש ברוך הוא את העולם,
הכניס אור באור, והלביש זה
בזה, וברא שמים, שכתוב (שם קד)
עטה אור כשלמה נוטה שמים
פיריעה.

והאור הזה נקרא אור לבוש.
האור הראשון שהתלבש בו
הקדוש ברוך הוא. ואותו האור
התפשט בהוד והדר, ונברא
העולם, שכתוב הוד והדר לבשת
כו' נוטה שמים פיריעה.

רבי חזקיה אמר, כשנטל הקדוש
ברוך הוא את השלג וזרק לתוך
המים, מתחת כסא כבודו, נטל
כשעור שעלו, שכתוב (ישעיה מ) מי
מדד בשעלו מים.

רבי יודאי אמר, כשעור שלישי
זרת נטל, וזרק לתוך המים,
שכתוב (שם) וכל בשלש עפר
הארץ. וכתוב (איוב לו) כי לשלג
יאמר הוא ארץ.

ומתחת המים נקפא מקום אחד
בתחלה, באמצע התהום,
ונעשית משם אבן אחת משקעת
באמצע תהום, ועלתה למעלה
ונראית בציון, והיא נקדת
העולם.

רבי יוסי אמר, העגל והפדור
אין (ממתקים) מוקמים (הגלגל וחלקיו
לא מסתובבים) אלא מתוך נקדה אחת
באמצע, ואותה הנקדה היא
מקומו של עולם, ומשם
נתפשטה הארץ לכל רוחותיה.
רבי חזקיה אמר, כעין בריתו של
אדם.

בשעה שנקפאה הארץ מתחת
המים, מה כתוב? (בראשית א) יקוו
המים מתחת השמים אל מקום

אחד ותראה

ה' דבר ויקרא ארץ ממזרח שמש עד מבואו.
וכתיב בתריה, מציון מכלל יופי אלהים
הופיע.

ואמר רבי שמלאי, כד ברא קודשא בריך הוא
עלמא, אעיל נהורא בנהורא, ואלביש
דא בדא, וברא שמים. דכתיב, (שם קד ב) עוטה
אור כשלמה נוטה שמים פיריעה.

והאי אור, אקרי אור לבוש.
דאתלבש ביה קודשא בריך הוא. והוא
אור אתפשט בהוד והדר, ואיברי עלמא.
דכתיב, הוד והדר לבשת וכו' נוטה שמים
פיריעה.

רבי חזקיה אמר, כשנטל הקדוש ברוך הוא
את השלג, וזרק לתוך המים, מתחת כסא
כבודו, נטל כשעור שעלו, דכתיב, (ישעיה מ יב)
מי מדד בשעלו מים.

רבי יודאי אמר, כשעור שלישי זרת נטל,
וזרק לתוך המים. דכתיב, וכל בשלש
עפר הארץ. וכתוב, (איוב לו ז) כי לשלג הוא
ארץ.

ומתחת המים, נקפא מקום אחד בתחילה,
באמצע התהום, ונעשית משם אבן
אחת משוקעת באמצע תהום, ועלתה למעלה
ונראית בציון. והיא נקודת העולם.

רבי יוסי אמר, סגלגל וסגולגלתא לא (ממתקין)
מתמוקמי (גיא הגלגל סגלגליתיה לא מסחר), אלא מגו
חד נקודה, באמצע, והיא נקודה איהי
מקומו של עולם, ומשם נתפשטה הארץ לכל
רוחותיה. רבי חזקיה אמר, כעין בריתו של
אדם.

בשעה שנקפאה הארץ מתחת המים, מה
כתיב, (בראשית א ט) יקוו המים מתחת השמים אל מקום

אחד ותראה היבשה. פיון שראו המים יבשה, היו עולים ונגבהים לכסותה כבראשונה, עד שגער בהם הקדוש ברוך הוא ונסו, וכתוב (תהלים קד ז) מן גערתך ינוסון.

ואף על פי שהיו נסים, לא היו משתככים. מה הטעם? מפני שהיו מכסים עליה בתחלה, ועכשו נסים מפניה. מה עשה הקדוש ברוך הוא? נטל כמין צרור של חרש, וחקק בו שמו של שבעים ושנים שמות והשליף לתוך המים, ועמדו מיד ונשתככו.

ובאיזה מקום עמדו? בציון, שכתוב (שם א) מציון מכלל לפי, זה שמו של הקדוש ברוך הוא. וכשהארץ מתמוטטת, אינה מתמוטטת אלא ממקום זה, שהוא מקום העולם.

רבי פדת אומר, הנשבע באמת בשמו של הקדוש ברוך הוא, צרור זה שחתום בו שמו, מסתלק למעלה בחדוה, ומתקיים בו, והעולם מתקיים. והנשבע לשקר, אותו צרור עולה ומסתלק, ורואה שהוא שוא, ואז העולם מתמוטט, ורוצה לחזור ובהו. שאין העולם מתקיים, אלא על שמו החתום באמת. ועל דא כתוב (שמות כ ז) לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא.

רבי חזקיה אומר, מקום כל העולם כלו היא נקדה אחת, אשר עליה עומד הכל. והכבוד אינו ברוך אלא ממקומו, שכתוב (יחזקאל א) ברוך כבוד ה' ממקומו. מה זה ועמודיה יתפלצון (איוב ט)? רבי פרחיא אומר, אלו העמודים התומכים היסוד, וקיומו של העולם עליהם. וכמה הם? ז', שכתוב (משלי ט) חצבה עמודיה שבעה. היסוד של אותם

היבשה. פיון שראו המים היבשה, היו עולים ונגבהים לכסותה כבראשונה, עד שגער בהם הקדוש ברוך הוא ונסו, וכתוב (תהלים קד ז) מן גערתך ינוסון.

ואף על פי שהיו נסים, לא היו משתככים. מאי טעמא. מפני שהיו מכסים עליה בתחילה, ועכשו נסים מפניה. מה עשה הקדוש ברוך הוא. נטל כמין צרור של חרש, וחקק בו שמו של ע"ב שמות, והשליף לתוך המים, ועמדו מיד, ונשתככו.

ובאיזה מקום עמדו. בציון. וכתוב, (שם נ ב) מציון מכלל יופי, זה שמו של הקדוש ברוך הוא. וכשהארץ מתמוטטת, אינה מתמוטטת אלא ממקום זה, שהוא מקום העולם.

רבי פדת אומר, הנשבע באמת בשמו של הקדוש ברוך הוא, צרור זה שחתום בו שמו, מסתלק למעלה בחדוה, ומתקיים בו, והעולם מתקיים. והנשבע לשקר, אותו צרור עולה ומסתלק, ורואה שהוא שוא, ואז העולם מתמוטט, ורוצה לחזור לתוהו ובהו. שאין העולם מתקיים, אלא על שמו החתום באמת. ועל דא כתוב, (שמות כ ז) לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא.

רבי חזקיה אומר, מקום כל העולם כלו, היא נקודה אחת, אשר עליה עומד הכל. והכבוד אינו ברוך אלא ממקומו. וכתוב, (יחזקאל א) ברוך כבוד ה' ממקומו.

מאי ועמודיה יתפלצון. רבי פרחיא אומר, אלו עמודים סמכין יסודא, וקיומא דעלמא עלייהו. וכמה אינון. שבעה. וכתוב, (משלי ט א) חצבה עמודיה שבעה. יסוד דאינון סמכין, צדיק אחד. וכתוב, (שם י כה) וצדיק יסוד

וְכַלֶּם נִכְנָסִים לַיָּם הַגָּדוֹל, וְהֵם שָׁבְעָה, וְכַלֶּם נִכְנָסִים בּוֹ, זֶה לַמַּטֵּה מִזֶּה, עַד הַתְּהוֹם, עַד שֶׁתִּמְצָא יָם הַגָּדוֹל שָׁבְעָה זֶה עַל זֶה, וְכַלֶּם תְּלוּיִם בְּמֵאֵמֶר אֶחָד. אָמַר רַבִּי שְׁמֵלָאִי, אֵימָתִי הָעוֹלָם מִתְמוּטָט. בְּשָׁעָה שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְבִיט וְרוֹאֶה בּוֹ. שְׁנֵאֵמַר, (תהלים יד ב) ה' מִשְׁמַיִם הִשְׁקִיף עַל בְּנֵי אָדָם וּגּוֹ'.

רַבִּי נְהוֹרָאִי וְרַבִּי יֶצְחָק קָמוּ בְּנֵהוּרָא, כַּד נִהַר יַמְמָא, לְמִיּהָ בְּאוּרְחָא. עַד לֹא נִפְקִי, זָקָף עֵינוּהֵי רַבִּי נְהוֹרָאִי, חָמָא בְּכוּכְבֵי בִקְר דְקָא מְרַתְתִי. אָמַר לִיה ר' יֶצְחָק, חֲזִי אֵינוּן פּוּכְבֵיא דְקָא מְרַתְתִי בְּדַחִילָא דְמַרְיָהוּן, הַשְׁתָּא מְטִי זְמַנִּיָּהוּ לְזַמְרָא.

בְּנִין, דְּאֵינוּן בְּנֵי אֱלֹהִים, קָיִמוּ עַלְיֵיהוּ. וְכַד מְסִימוּ שְׁאָר חַיִּילִין דְקָא מְשַׁבְּחִין בְּלִילְיָא, אֵינוּן בְּנֵי אֱלֹהִים תּוֹקְעִין תְּרוּעָה, וּמִתְפַּנְסִין כָּל מְשַׁרְיִין דְשִׁלְטִין בְּלִילְיָא לְאַתְרֵיהוּ.

בְּדִין אֵינוּן פּוּכְבֵיא דְשִׁלְטִין בִּימְמָא, בְּצַפְרָא, מְרַתְתִין וְדַחֲלִי וְסִלְקִי שִׁירְתָּא. וְהַשְׁתָּא מְטָא זְמַנִּיָּהוּ, לְשַׁבְּחָא לְמַרְיָהוּ, בְּזַמְנָא דָּא דְשַׁמְעִין הֵיא תְרוּעָה. דְכְתִיב, (איוב לח ז) בָּרֶן יַחַד פּוּכְבֵי בִקְר וַיִּרְעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים.

אֶקְדִּימוּ וְאַזְלוּ, וְהוּהוּ נְהִיר יַמְמָא. כַּד נִפְק שְׁמֵשָׁא וְאַתְגְּלִי לְעֵלְמָא, אָמַר לִיה רַבִּי יֶצְחָק לְרַבִּי נְהוֹרָאִי, תְּוֹהֵנָּא כַּד אֶסְתַּפְּלִנָּא בְּשַׁמְשָׁא, דְכִי נִפְק, נִפִּיק סוּמְקָא, וּלְבַתֵּר הָכִי אַתְהֵדֵר חוּרָא. אַמְאִי.

וְדָאִי אֶדְפְּרָנָא מְלָה, דְאָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶן שָׁלוֹם, אָמַר רַבִּי יֶצְחָק בֶּן יְהוּדָא, שְׁמֵשָׁא כַּד נִפִּיק, נִפִּיק בְּתוֹקְפָא, כַּגְּבַר תְּקִיף. וּבְקַע תְּלִיסַר מְשַׁקּוּפֵי חֲלוּנֵי דְרִקִיעָא. וְלִית בְּכָל אֵינוּן פּוּכְבֵי שְׁמֵיא וּמְזִלֵי דְאֵיקְרִי

וְכַלֶּם נִכְנָסִים לַיָּם הַגָּדוֹל, וְהֵם שָׁבְעָה, וְכַלֶּם נִכְנָסִים בּוֹ, זֶה לַמַּטֵּה מִזֶּה, עַד הַתְּהוֹם, עַד שֶׁתִּמְצָא יָם הַגָּדוֹל שָׁבְעָה זֶה עַל זֶה, וְכַלֶּם תְּלוּיִם בְּמֵאֵמֶר אֶחָד. אָמַר רַבִּי שְׁמֵלָאִי, אֵימָתִי הָעוֹלָם מִתְמוּטָט. בְּשָׁעָה שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְבִיט וְרוֹאֶה בּוֹ. שְׁנֵאֵמַר, (תהלים יד ב) ה' מִשְׁמַיִם הִשְׁקִיף עַל בְּנֵי אָדָם וּגּוֹ'.

רַבִּי נְהוֹרָאִי וְרַבִּי יֶצְחָק קָמוּ בְּנֵהוּרָא, כַּד נִהַר יַמְמָא, לְמִיּהָ בְּאוּרְחָא. עַד לֹא נִפְקִי, זָקָף עֵינוּהֵי רַבִּי נְהוֹרָאִי, חָמָא בְּכוּכְבֵי בִקְר דְקָא מְרַתְתִי. אָמַר לִיה ר' יֶצְחָק, חֲזִי אֵינוּן פּוּכְבֵיא דְקָא מְרַתְתִי בְּדַחִילָא דְמַרְיָהוּן, הַשְׁתָּא מְטִי זְמַנִּיָּהוּ לְזַמְרָא.

בְּנִין, דְּאֵינוּן בְּנֵי אֱלֹהִים, קָיִמוּ עַלְיֵיהוּ. וְכַד מְסִימוּ שְׁאָר חַיִּילִין דְקָא מְשַׁבְּחִין בְּלִילְיָא, אֵינוּן בְּנֵי אֱלֹהִים תּוֹקְעִין תְּרוּעָה, וּמִתְפַּנְסִין כָּל מְשַׁרְיִין דְשִׁלְטִין בְּלִילְיָא לְאַתְרֵיהוּ.

בְּדִין אֵינוּן פּוּכְבֵיא דְשִׁלְטִין בִּימְמָא, בְּצַפְרָא, מְרַתְתִין וְדַחֲלִי וְסִלְקִי שִׁירְתָּא. וְהַשְׁתָּא מְטָא זְמַנִּיָּהוּ, לְשַׁבְּחָא לְמַרְיָהוּ, בְּזַמְנָא דָּא דְשַׁמְעִין הֵיא תְרוּעָה. דְכְתִיב, (איוב לח ז) בָּרֶן יַחַד פּוּכְבֵי בִקְר וַיִּרְעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים.

אֶקְדִּימוּ וְאַזְלוּ, וְהוּהוּ נְהִיר יַמְמָא. כַּד נִפְק שְׁמֵשָׁא וְאַתְגְּלִי לְעֵלְמָא, אָמַר לִיה רַבִּי יֶצְחָק לְרַבִּי נְהוֹרָאִי, תְּוֹהֵנָּא כַּד אֶסְתַּפְּלִנָּא בְּשַׁמְשָׁא, דְכִי נִפְק, נִפִּיק סוּמְקָא, וּלְבַתֵּר הָכִי אַתְהֵדֵר חוּרָא. אַמְאִי.

וְדָאִי אֶדְפְּרָנָא מְלָה, דְאָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶן שָׁלוֹם, אָמַר רַבִּי יֶצְחָק בֶּן יְהוּדָא, שְׁמֵשָׁא כַּד נִפִּיק, נִפִּיק בְּתוֹקְפָא, כַּגְּבַר תְּקִיף. וּבְקַע תְּלִיסַר מְשַׁקּוּפֵי חֲלוּנֵי דְרִקִיעָא. וְלִית בְּכָל אֵינוּן פּוּכְבֵי שְׁמֵיא וּמְזִלֵי דְאֵיקְרִי

וְדָאִי נִזְכַּרְתִּי בְּדַבְּרֵי שְׁאָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶן שָׁלוֹם אָמַר רַבִּי יֶצְחָק בֶּן יְהוּדָא: כְּשִׁיּוּצָא הַשְּׁמֵשׁ, יוּצָא בְּתַקְוָה, כַּגְּבַר תְּקִיף, וּבּוֹקַע שֶׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מְשַׁקּוּפִים שֶׁל חֲלוּנֵי רִקִיעַ. וְאֵין בְּכָל אוֹתָם פּוּכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְהַמַּזְלוֹת שְׁנֵקְרָא גְבוּר, פֶּרֶט

לשמש. איזו גבורה עושה? אלא כשמתים היום ונכנס הלילה, מסתתמים כל אותם החלונות והמשקופים של הרקיע. בשעה שבא היום והשמש יוצא, מתעטר ונחנק באותיות של סוד השם הקדוש, ובתקף ובכח שלו הוא כונס את כל אותם הרקיעים, ובוקע את כל אותם החלונות, ונשפרים בשלהבותיו, ופותח אותם ויוצא החוצה.

ומנין לנו שנקרא גבור? שכתוב (תהלים יט) ישיש כגבור לרוץ ארח. וכתוב (שופטים ה) כצאת השמש בגבורתו. כגבור שנכנס למלחמה ונוצח, הוא אדם. כשנצח, חוזר לגונו הראשון. כך השמש, כשיוצא, נדלקים בו שלהבותיו, והוא אדם מרב גבורתו, ואחר כך חוזר לגון הראשון.

הלכו. כשהגיעו לשדה אחד, אמר רבי יצחק, יאמר מר מאותם הדברים המעלים שבקריאת שמע. פתח ואמר, (דברים ו) שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד. הפסוק הזה נוח בשעה שאמרו בני יעקב לאביהם, או משה לישראל, אבל עכשו, כל העולם אומרים שמע ישראל. לאיזה ישראל אומרים?

אלא, הנה שנינו, יעקב אבינו לא מת, והקדוש ברוך הוא חתם אותו בתוף פסא כבודו להיות תמיד עד על בניו, שמיוחדים שמו של הקדוש ברוך הוא פראוי בכל יום פעמים. וכשהם מיוחדים את שמו של הקדוש ברוך הוא, הוא אומרים שמע ישראל, תהיה מעיד עלינו, שאנו מיוחדים את שמו של הקדוש ברוך הוא פראוי.

באותה השעה נוטלים את יעקב בארבעה כנפים, פרושים ומברך אותו בשבע ברכות. פותח

גבור, בר משמשא. מה גבורה עבד. אלא כד אסתיים ימא ועאל ליליא, אסתתמן כל אינון בוין ומשקופין דרקיעא. בשעתא דאתי ימא ושמשא נפק, אתעטר ואתגליף באתון דרזא דשמא קדישא, ובתוקפא ובחילא דיליה, כניס בכל אינון רקיעין, ובקע בכל אינון חלונין, ואתוקדון בשלהובוי, ופתח לון ונפק לבר.

ומנא לן דאתקרי גבור. דכתיב, (תהלים יט) ישיש כגבור לרוץ ארח. וכתיב, (שופטים ה לא)

כצאת השמש בגבורתו. כגבור שנכנס למלחמה ונוצח, הוא אדם. כשנצח חוזר לגונו הראשון. כך השמש, כשיוצא, נדלקים בו שלהבותיו, והוא אדם מרב גבורתו, ואחר כך חוזר לגון הראשון.

אזלו, כד מטו בי חקל, אמר רבי יצחק, לימא מר מאינון מילין דמעלייתא דבקריאת שמע. פתח ואמר, (דברים ו ד) שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד. האי קרא, תינח בשעתא דאמרו בנין דייעקב לאבוהון, או משה לישראל, אבל השתא, כלא עלמא אמרי שמע ישראל, למאן ישראל אמרין.

אלא הא תנינא, יעקב אבינו לא מת, והקדוש ברוך הוא חתים ליה גו פורסא יקריה, למהוי תדיר סהדא על בנוי, דקא מיחדי שמיה דקודשא בריך הוא פדחזי, בכל יומא תרין זמני, וכד אינון מיחדין שמיה דקודשא בריך הוא, אמרי שמע ישראל, הוי סהיד עלן, דאנן מיחדי שמיה דקודשא בריך הוא כדקא חזי. בהווא שעתא, נטלי ליה ליעקב בארבע גדפין, פרישן לארבע סיטרי עלמא, וסלקי ליה לקמי קדישא עילאה, ומברך ליה בשבע ברכאן. פתח הקדוש ברוך הוא ואמר, לארבעת צדדי העולם, ומעלים אותו לפני הקדוש העליון,

הקדוש ברוך הוא ואומר: אשרי האב שהוליד את הנרע הזה בארץ! אשרי הבנים שמעטרים את אביהם כן! באותה השעה כל צבאות השמים פותחים ואומרים, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

ויעקב מתעטר בשלשה עשר נהרות אפרסמון וזו, ועומד תמיד בקריה מקפת חומה על בניו לפני הקדוש ברוך הוא, ולא נותן לדין הקשה לשלט עליהם, וכל בני העולם אין יכולים להשמידם. זהו שכתוב (ישעיה מד) אל תירא עבדי יעקב.

פתח רבי יהודאי ואמר, בדיגמא שיש שנים עשר שבטים למטה, שהם בני יעקב, כן יש יעקב העליון בשמים, ושנים עשר שבטים עליונים. ובדיגמא שמיוחדים שמו של הקדוש ברוך הוא ישראל למטה, כן מיוחדים המלאכים הקדושים למעלה, והכל כמו שלמעלה.

פתח רבי נהוראי ואמר, (שם כט) לכן פה אמר ה' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו. וכי יעקב פדה את אברהם? ויעקב טרם נברא בעולם!

א"ל בא וראה, בשעה שהיו מפילים את אברהם באור כשדים, הקדוש ברוך הוא פגס את הפמליא שלו ואמר: הצילו את אברהם מתוך השורפה שלו, שהיא אהובי.

אמרו לקדוש ברוך הוא: הרי יצא ממנו ישמעאל! אמר הקדוש ברוך הוא: הרי יצא ממנו יצחק! אמרו לקדוש ברוך הוא: הרי יצא ממנו עשו! אמר הקדוש ברוך הוא: הרי יצא ממנו יעקב! אמרו: הרי ודאי שבזכות יעקב אברהם, שבזכותו נצול אברהם.

זכאה איהו אבא, דזרעא דא אוליד בארעא. זכאין אינון בנין, דקא מעטרין לאבוהון הכי. בהיא שעתא, כל אינון חילי דשמאי, פתחי ואמרי ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

ויעקב מתעטר בתליסר נהרי אפרסמונא דכיא, וקאים תדיר פקרתא מקפא שור על בנוי קמיה דקודשא בריך הוא, ולא שבק דינא תקיפא לשלטא עליהו, וכל בני עולמא לא יכלין לשצאה להון. הדא הוא דכתיב, (ישעיה מד ב) אל תירא עבדי יעקב.

פתח רבי יהודאי ואמר, בדוגמא דאית תריסר שבטים לתתא, דאינון בני יעקב, כן אית יעקב עלאה בשמאי, ותריין עשר שבטין עליון. ובדוגמא דמייחדי שמיה דקודשא בריך הוא ישראל לתתא, כן מייחדי מלאכי קדישין לעילא. וכולא בגוונא דלעילא.

פתח רבי נהוראי ואמר, (שם כט כב) לכן פה אמר ה' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו. וכי יעקב פדה את אברהם, ויעקב לא אברי בעלמא.

א"ל תא חזי, בשעתא דהווי מפלי לאברהם באור כשדים, קודשא בריך הוא אכניש לפמליא דיליה, ואמר שזיכו לאברהם מגו יקידא דיליה, דאיהו רחיקאי.

אמרו לקודשא בריך הוא, הא יפוק מיניה ישמעאל. אמר קודשא בריך הוא, הא יפוק מיניה יצחק. אמרו לקדוש ברוך הוא, הא יפוק מיניה עשו. אמר קודשא בריך הוא, הא יפוק מיניה יעקב. אמרו, הא ודאי בזכות יעקב ישתזיב. ועל דא אמר, אשר פדה את אברהם, דבזכותיה אישתזיב אברהם.

ינצל. ועל זה אמר, אשר פדה את

אָמַר רַבִּי, בְּשַׁעַה דְּכַפִּיתוּ לַחֲנֻנְיָה מִיִּשְׂרָאֵל
וְעִזְרִיָּה, דִּיפְלוּן לֹוּן בְּגוּ אַתּוּן נִוְרָא
יְקִידְתָּא. חֲנֻנְיָה אָמַר, (תהלים קיח ו) ה' לִי לֹא אֵירָא
מָה יַעֲשֶׂה לִי אָדָם. מִיִּשְׂרָאֵל אָמַר, (ירמיה כ ז-ח)
וְאַתָּה אֵל תִּירָא עַבְדֵי יַעֲקֹב וְאֵל תִּירָא עַבְדֵי
יַעֲקֹב וְאֵל תַּחַת יִשְׂרָאֵל כִּי אַתָּךְ
אָנִי נְאֻם ה'. עִזְרִיָּה אָמַר, שְׁמַע
יִשְׂרָאֵל וְגו'.

אָמַר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, (ישעיה מד)
זֶה יֹאמֵר לֵה' אֲנִי - זֶה חֲנֻנְיָה,
שְׂאֵמֵר ה' לִי לֹא אֵירָא. וְזֶה יְקָרָא
בְּשֵׁם יַעֲקֹב - זֶה מִיִּשְׂרָאֵל, שְׂאֵמֵר
וְאַתָּה אֵל תִּירָא עַבְדֵי יַעֲקֹב.
וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל יִכְנֶה - זֶה עִזְרִיָּה,
שְׂאֵמֵר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכו'. לֹא
עַתָּה יְבוּשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עַתָּה פָּנָיו
יִחְוָרוּ.

וְכִמָּה לֹא הִיָּה דְנִיָּאל עִמָּהֶם?
אֵלָא דְנִיָּאל אָמַר, אֲנִי נִקְרָא
בְּלְטָשְׂאֶצֶר, כְּשֵׁם הָאֵלִיל שְׁלוֹ,
שְׂנַאֲמַר (דניאל ד) בְּלְטָשְׂאֶצֶר כְּשֵׁם
אֱלֹהֵי כּוּ', וְכַתּוּב (שם ב) אֲזַז הַמֶּלֶךְ
נְבוּכַדְנֶצַּר נָפַל עַל פָּנָיו וְהִשְׁתַּחֲוָה
לְדְנִיָּאל. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר,
פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בְּאֵשׁ.
הַלֵּךְ וְלֹא הִיָּה עִמָּהֶם.

מָה רָאוּ חֲנֻנְיָה מִיִּשְׂרָאֵל וְעִזְרִיָּה
שְׁנַפְלוּ לְאֵשׁ? אֵלָא אָמְרוּ,
הַצְּפַרְדְּעִים הִפִּילוּ אֶת גּוֹפֵם בְּאֵשׁ
כְּדִי לְהִרְעֵ לְמִצְרַיִם, בְּמֵאֲמְרוֹ שֶׁל
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא - אֲנַחְנוּ עַל
אֲחַת כַּמָּה וְכַמָּה בְּשִׁבְלֵי כְבוֹד
רַבּוּנְנוּ.

הֲלָכּוּ וְהִתְעַסְקוּ בַּתּוֹרָה. בֵּינְתֵימִס
יָרַד הַשֶּׁמֶשׁ. אָמַר רַבִּי נְהוֹרָאִי,
נַעֲבֹר מִהַדְרֵךְ וְנַעֲלֶה לְהָר,
וְנִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, וְלֹא נִישָׁן.

בְּעוֹרָם יוֹשְׁבִים וּמִתְעַסְקִים
בַּתּוֹרָה זֶה עִם זֶה, שְׁמַעוּ קוֹל אֶחָד
שֶׁהִיָּה אוֹמֵר: קוֹמּוּ עֲלִיוֹנִים.
הַתַּחֲתוֹנִים הַיִּשְׁנִים, שִׁשְׁנָה
בְּנִחְרִירָהֶם, הַתְּעוֹרְרוּ! הִנֵּה
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה לְהַרְגִּיזוּ

אָמַר רַבִּי, בְּשַׁעַה דְּכַפִּיתוּ לַחֲנֻנְיָה מִיִּשְׂרָאֵל
וְעִזְרִיָּה, דִּיפְלוּן לֹוּן בְּגוּ אַתּוּן נִוְרָא
יְקִידְתָּא. חֲנֻנְיָה אָמַר, (תהלים קיח ו) ה' לִי לֹא אֵירָא
מָה יַעֲשֶׂה לִי אָדָם. מִיִּשְׂרָאֵל אָמַר, (ירמיה כ ז-ח)
וְאַתָּה אֵל תִּירָא עַבְדֵי יַעֲקֹב וְאֵל תִּירָא עַבְדֵי
יַעֲקֹב וְאֵל תַּחַת יִשְׂרָאֵל כִּי אַתָּךְ
אָנִי נְאֻם ה'. עִזְרִיָּה אָמַר, (דברים ו ד) שְׁמַע
יִשְׂרָאֵל וְגו'.

אָמַר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, (ישעיה מד)
זֶה יֹאמֵר לֵה' אֲנִי, זֶה חֲנֻנְיָה,
שְׂאֵמֵר ה' לִי לֹא אֵירָא.
וְזֶה יְקָרָא בְּשֵׁם יַעֲקֹב, זֶה מִיִּשְׂרָאֵל, שְׂאֵמֵר
וְאַתָּה אֵל תִּירָא עַבְדֵי יַעֲקֹב. וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל
יִכְנֶה, זֶה עִזְרִיָּה, שְׂאֵמֵר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכו'.
לֹא עַתָּה יְבוּשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עַתָּה פָּנָיו יִחְוָרוּ.

וְכִמָּה לֹא הִוָּה דְנִיָּאל עִמָּהוּן. אֵלָא דְנִיָּאל אָמַר,
אֲנִי נִקְרָא בְּלְטָשְׂאֶצֶר, כְּשֵׁם אֱלִיל שְׁלוֹ.
שְׂנַאֲמַר, (דניאל ד ה) בְּלְטָשְׂאֶצֶר כְּשֵׁם אֱלֹהֵי כּוּ',
וְכַתּוּב, (שם ב מו) בְּאֲדִין מְלָכָא נְבוּכַדְנֶצַּר (דף טז
ר"ב) נָפַל עַל אַנְפּוּהֵי וּלְדְנִיָּאל סָגַד. וְהַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא אָמַר, (דברים ז כה) פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם
תִּשְׂרְפוּן בְּאֵשׁ, אֲזַל וְלֹא הִוָּה עִמָּהוּן.

מָה רָאוּ חֲנֻנְיָה מִיִּשְׂרָאֵל וְעִזְרִיָּה דְנַפְלוּ בְּנוֹרָא.
אֵלָא אָמְרוּ, צְפַרְדְּעִים אֲפִילוּ גּוֹפְהוּן
בְּנוֹרָא, בְּשִׁבְלֵי לְאִבְרָאִישׁ לְמִצְרָאִי, בְּמֵאֲמְרוֹ
דְּהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. אֲנַחְנָא עַל אֲחַת כַּמָּה
וְכַמָּה בְּשִׁבְלֵי יְקָרָא דְמֵאֲרָנָא.

אֲזַלְוּ וְאַתְעַסְקוּ בְּאוֹרֵייתָא, אֲדַהְכִי רַמְשׁ
שְׁמֵשׂא. אָמַר רַבִּי נְהוֹרָאִי, נַעֲבֹר
מֵאֲרָחָא, וְנִסְלַק לְטוֹרָא, וְנִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרֵייתָא,
וְלֹא נִדְמוּךְ.

עַד דִּהְוּוּ יִתְבִי וּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרֵייתָא דָּא עִם
דָּא, שְׁמַעוּ חַד קָלָא דִּהְוָה אָמַר, עֵילְאִין
קוֹמוּ. תַּתְּאִין דְּמִיכִין, דִּשְׁנַתָּא בְּחוֹרֵיהוּן,
אִיתְעָרוּ. הָא קוֹדֶשׂא בְּרִיךְ הוּא בְּעֵי לְמַרְגְּזוּ

את העולם, ואותם העמודים הקיימים, שהעולם סמוך עליהם, מרתתים. קול בכיה של עפר אילים, שבוכה על אריה אחד, שרשום תמיד בפסא הקדוש.

אמר רבי נהוראי לרבי יצחק, שמעת דבר? אמר לו, שמעתי, ועל זה אמרתי, שמעתי ותרגז בטני. אמר רבי נהוראי, ודאי הקדוש ברוך הוא רוצה לדון את העולם שלו, וטרם שיעשה הדין, הנה קול מתעורר, ומכריז תמיד בעולם. ודאי הרמים של הרמים עכשו יסתלקו בעולם. והכל ברור לנו, פרט לזה שאמר קול בכיה של עפר אילים שבוכה על אריה אחד, לא ידעתי מה הוא. אמר רבי נחמיה, לא ידעו בזה לפי שעה. לזמנים מועטים התגלה בעולם. ומהי הבכיה? זו הבכיה של רבי ישמעאל בן אלישע כהן גדול, שבכה על ראשו של רבן שמעון בן גמליאל. שאותה הבכיה לא עברה מפסא של המלך, עד שיעשה הקדוש ברוך הוא נקמות בשאר העמים.

אמר רבי רחומאי, בא וראה, בשעה שהקדוש ברוך הוא דן את העולם, את מי דן תחלה? את גדולי הדור דן תחלה, ואחר כך דן את העולם. מנין לנו? מכאן, שפתוב ויהי בימי שפט השפטים. שפט השפטים תחלה, ואחר כך ויהי רעב בארץ. רבי יוסי בר יהודה אמר, מכאן (מלכים-א ח) לעשות משפט עבדו ומשפט עמו ישראל. משפט עבדו תחלה, ואחר כך משפט עמו ישראל.

וי"ך איש מבית לחם יהודה (רות א). רבי יהודה ורבנן שאומרים, בזמן שהדין בא לעיר, יסלק אדם עצמו מאותה עיר, שכיזון שנתן

עלמא, ואינון סמכין קיימין, דעלמא סמיך עליהון, מרתתין. קל בכייה, דחד אוזילא דאילתא, דקא בכייה על חד ארייה, דאיתרשים תדירא בכורסייה קדישא.

אמר רבי נהוראי לרבי יצחק, שמעת מידי. אמר ליה, שמענא, ועל דא אמנא, (חבוקק ג טו) שמעתי ותרגז בטני. אמר ר' נהוראי, ודאי קודשא בריך הוא בעי למידן עלמא דיליה, ועד לא יתעבד דינא, הא קלא איתער, ואכריז תדיר בעלמא. ודאי רמי דרמין יסתלקון השתא בעלמא. וכולא בריר לן, בר האי דאמר, קל בכייה דחד אוזילא דאילתא, דקא בכי על חד ארייה, לא ידענא מאי איהו.

אמר רבי נחמיה, לא ידעו בהאי לפום שעתא, ליומין זעירין איתגלי בעלמא, ומאי איהו בכייה. דא בכייה דרבי ישמעאל בן אלישע כהן גדול, דבכה על רישיה דרבן שמעון בן גמליאל. דההיא בכייה לא אתעבר מפורסא דמלכא, עד דייעביד קודשא בריך הוא נוקמין בשאר עמין.

אמר רבי רחומאי, בא וראה, בשעה שהקדוש ברוך הוא דן את העולם, למי דן תחלה, לגדולי הדור דן תחלה, ואחר כך דן את העולם. מנלן. מהכא, דכתיב, ויהי בימי שפט השפטים, שפט השפטים תחלה, ואחר כך ויהי רעב בארץ. רבי יוסי בר יהודה אמר, מהכא, (מ"א ח כט) לעשות משפט עבדו ומשפט עמו ישראל. משפט עבדו תחלה, ואחר כך משפט עמו ישראל.

וי"ך איש מבית לחם יהודה. רבי יהודה ורבנן דאמרי, בזמן שהדין בא לעיר, יסלק אדם עצמו מאותה עיר, שכיזון שניתן למלאך

רשות למלאך המות, אינו חושש לכל אדם, ואיש שפגע בו, יש לו רשות להזיקו.

בין שראה אלימלך שהדין בא לעולם, מיד ברח להסתלק מן הדין, ועם כל זה לא נצול ממנו. חכמים של קיסרין אומרים, אלימלך גדול הדור היה, והיה נכר למעלה, וכל מי שהוא נכר למעלה, הוא נתפס תחלה.

רבי יהושע אומר, מה כתוב בשונומית? (מלכים-ב ד) ותאמר בתוף עמי אנכי יושבת. מפאן שצריך להכניס ראשו לתוף רבים, ולא יהא נרשם לבר.

מה כתוב בתחלה? וילך איש סתם, רצה להחביא ולהסתיר עצמו שלא יכירו בו. מי הזכירו? מדת הדין. ואמר, ושם האיש אלימלך, אדם נכר ונרשם הוא, אינו ראוי להחביא ולהסתיר. והאין זה אלימלך, פרנס העם?! והאין זה אלימלך שהיה סותם עיניו ממצעי העם?!

רבי פרחיא אומר, באותה השעה היה הקדוש ברוך הוא דן את העולם, ובית הדין שלמעלה עומד, והקדוש ברוך הוא היה מסתירו ואומר, וילך איש סתם. עמדה מדת הדין והזכירו, ושם האיש אלימלך. מיד נגזר עליו הדין ועל בניו, כדכתיב וקמת אלימלך וגו'.

רבי יהודה אומר, אלימלך, מי הוא שלא היה יודע מי זה אלימלך הזה? אלא כיון שראה שהדור מבזים בגדולים, אומר ודאי אלך מפאן, ולא אהיה נתפס בתוכם. ואלימלך גדול הדור היה, והיה יכלת בידו למחות, ולא מחה. והלך משם וברח, ולפיכך נזכר שמו ונענש.

ויהי בימי שפט השפטים (רות א). רבי יהושע אומר, כל מקום

המות, אינו חושש לכל אדם, ואיש שפגע בו, יש לו רשות להזיקו.

בין שראה אלימלך, שהדין בא לעולם, מיד ברח להסתלק מן הדין, ועם כל דא לא ניצול ממנו. רבנן דקיסרין אמרי, אלימלך גדול הדור היה, והיה ניכר למעלה, וכל מי שהוא ניכר למעלה, הוא נתפס תחלה.

רבי יהושע אומר, מה פתיב בשונומית. (מ"ב ד יג) ותאמר בתוף עמי אנכי יושבת. מפאן, שצריך להכניס ראשו לתוף רבים, ולא יהא נרשם לבר.

מה פתיב בתחלה. וילך איש סתם, רצה להחביא ולהסתיר עצמו שלא יכירו בו. מי הזכירו. מדת הדין. ואמר, ושם האיש אלימלך, אדם ניכר ונרשם הוא, אינו ראוי להחביא ולהסתיר. ולא איהו דא אלימלך, פרנסא דעמא. ולא איהו דא אלימלך, דיהוה סתים עינוי מעובדי עמא.

רבי פרחיא אומר, באותה שעה היה הקדוש ברוך הוא דן את העולם, ובית דין שלמעלה עומד, והקדוש ברוך הוא היה מסתירו ואומר, וילך איש סתם. עמדה מדת הדין והזכירו, ושם האיש אלימלך. מיד נגזר עליו הדין, ועל בניו. כדכתיב, וקמת אלימלך וגו'.

רבי יהודה אומר, אלימלך, מי לא היה יודע דהוא אלימלך. אלא כיון שראה שהדור מבזין בגדולים, אומר ודאי אלך מפאן, ולא אהיה נתפס בתוכם. ואלימלך גדול הדור היה, והיה יכולת בידו למחות, ולא מיחה. והלך משם וברח, ולפיכך נזכר שמו ונענש.

ויהי בימי שפט השפטים. רבי יהושע אומר, כל מקום שנאמר ויהי בימי, לשון צער

שנאמר ויהי בימי, לשון צער הוא. אלימלך הוא היה פדגמת מלך. כיון שהפיר בדבר, השמיט עצמו מישראל, והלך לגור בין האמות, שסבר שלא יהיה נדון ביניהם. עמדה מדת הדין והזכירו, ונתפש.

ויהי בימי שפט השפטים. רבי חלקיה בר אליעזר פתח בפסוק שכתוב (ירמיה לא) מרחוק ה' נראה לי וגו'. כשהקדוש ברוך הוא מדבר עם הנביאים, אינו נגלה אליהם אלא מרחוק. ועל פן רואים דמות דברים, כאדם העומד ממרחק, חוץ ממשא.

שאמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא, כל הנביאים כלם לא נתנבאו אלא מתוך אספקלריה שאינה מאירה - משה מתוך אספקלריה המאירה. שאר הנביאים מרחוק - ומשה מקרוב, שנאמר (במדבר יב) לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא. נאמן בבית המלך, קרוב הוא למלך.

ואם תאמר, כיון שכל הנביאים נתנבאו מרחוק, אין אהבתו של מקום עליהם - כתוב (ירמיה לא) מרחוק ה' נראה לי ואהבת עולם אהבתיך על פן משכתיך חסד.

אמר רבי חנינא, יש רחוק ונתקרב, ונתקרב, ונתרחק. יש רחוק ונתקרב, ונתקרב, ונתרחק. קרוב לחמה. קרוב ונתרחק, שכתוב מרחוק ה' נראה לי. זה קרוב לנביאים, וזה רחוק למלכות. רבי אלעזר אומר הפוך - קרוב למלכות, ורחוק לנביאים. שרואים הדמיונות של מעלה פמין גוף.

רבי חלקיה אמר, כשרואים הנביאים בצחצוח, בידוע שהעולם נדון למיטב. וכשרואים בחשכה, נדון לפרעניות. ואזי פתח הפסוק ויהי בימי שפט

הוא. אלימלך, הוא היה פדגמת מלך. כיון שהפיר בדבר, השמיט עצמו מישראל, והלך לגור בין האומות, דסבר שלא יהא נידון ביניהון. עמדה מדת הדין והזכירו, ונתפש.

ויהי בימי שפט השפטים, רבי חלקיה בר אליעזר פתח קרא דכתיב, (ירמיה לא ב) מרחוק ה' נראה לי וגו'. כשהקדוש ברוך הוא מדבר עם הנביאים, אינו נגלה אליהם אלא מרחוק. ועל פן רואים דמות דברים, כאדם העומד ממרחק, חוץ ממשא.

האמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא, כל הנביאים פולם לא נתנבאו אלא מתוך אספקלריה שאינה מאירה, משה מתוך אספקלריה המאירה. שאר הנביאים מרחוק, ומשה מקרוב. שנאמר, (במדבר יב ז) לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא. מהימנא בבית מלכא, קריב הוא למלכא.

ואי תימא, כיון דכל הנביאים נתנבאו מרחוק, אין אהבתו של מקום עליהם. והא כתיב, מרחוק ה' נראה לי ואהבת עולם אהבתיך על פן משכתיך חסד.

אמר רבי חנינא, יש רחוק ונתקרב, וקרוב ונתרחק. יש רחוק ונתקרב, ונתקרב, ונתרחק. קרוב לחמה. קרוב ונתרחק, דכתיב, מרחוק ה' נראה לי. זה קרוב לנביאים. וזה רחוק למלכות. רבי אלעזר אומר, איפכא, קרוב למלכות. ורחוק לנביאים. שרואין דמיונות של מעלה פמין גוף.

רבי חלקיה אמר, כשרואין הנביאים בצחצוח, בידוע שהעולם נידון למיטב. וכשרואים בחשיכה, נידון לפרעניות. ואזי פתח קרא, ויהי בימי שפט השפטים וגו'. ויהי בימי. רבי בון, כל יומי הוה בקסרין,

השפטים וגו'.

ויהי בימי רבי בון כל ימיו היה בקיסרין. יום אחד ראה את העם שסורחים, שהיו העניים הולכים, ואין משגיחים עליהם. אמר, ודאי הדין ראוי לכאן. קם והלך לו.

יום אחד חלשה דעתו. פגע בכפר סיכנין ברמון, ונרדם. שמע קול אחד של תנא אחד שעוסק ברנת התורה שאומר, (דברים כב) כי יקרא קו צפור לפניך וכו'. קן - זו תשובה. בדרך - זו רחל, שנאמר (משלי ד) וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום. וצדיקים, שני בנים, יוסף ובנימין. והיא נקראת לבנה, הולכת כל הלילה, ומאיר להם עד נכון היום, שהוא יעקב.

בכר עץ - כל זה צדיק חי העולמים. עץ זו שכינה, שנאמר עץ חיים היא למחזיקים בה. על הארץ - זו ארץ התחתונה. אפרחים - זה שנים עשר שבטים שלמעלה. או ביצים - זה ישראל שלמטה, שהם כמלבוש שלגוף. והאם רבצת על האפרחים וכו', שלח תשלח את האם, שנאמר (ישעיה ג) ובפשעיהם שלחה אמכם. ואת הבנים תקח לך. הרפין רבי בון אָזְנִי, ושמע את הקול שאומר: חבל על זה, לא אמר ולא כלום. מי שחס, משאיר האם ובניה והולך לו. ומה שהאם מגרשת מן הקן, מה היא אומרת? אוי שהחרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי והגליתי בני לבין האמות. ועל זה ירחם הקדוש ברנף הוא, שהרי הרחמן אין נמצא אלא כאן.

ועל זה שכינה צועקת על בניה. הנה כתוב שלח תשלח, שני שלוחים, שהם בית ראשון ובית שני שלח תשלח - אפלו ק'

יומא חד חמא עמא דסרחי, דהווי מספני אזלי, ולא משגיחין עלייהו. אמר, ודאי דינא אתחזי הקא, קם ואזיל ליה.

יומא חד חליש דעתיה, פגע בכפר סיכנין ברמון, ואדמוף. שמע חד קלא, לחד

תנא דלעי ברננא דאורייתא דאמר, (דברים כב ו) כי יקרא קן צפור לפניך וכו'. קן, זה תשובה. בדרך, זה רחל. שנאמר, (משלי ד יח) וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום. וצדיקים, תרין בנין, יוסף ובנימין. והיא נקראת לבנה, הולכת כל הלילה, ומאיר להם, עד נכון היום, שהוא יעקב.

בכר עץ, כל, דא צדיק חי העולמים. עץ, דא שכינה. שנאמר, (שם ג יח) עץ חיים היא למחזיקים בה. על הארץ, דא ארץ התחתונה. אפרוחים, דא שנים עשר שבטים דלעילא. או ביצים, דא ישראל דלתתא, דאינון כמלבושא דגופא. והאם רובצת על האפרוחים וכו', שלח תשלח (ד' טז ע"ב) את האם, שנאמר, (ישעיה ג א) ובפשעיהם שלחה אמכם.

ואת הבנים תקח לך. ארכין רבי בון אודנוי, ושמע ההוא קלא דאמר, חס על דא, לא אמר ולא כלום. מאן דחס, שבק אימא ובנהא ואזיל ליה. ומה דאימא מתרכא מן הקן, מה היא אומרת. אוי שהחרבתי את ביתי, ושרפתי את היכלי, והגליתי את בני לבין האמות. ועל דא ירחם קודשא בריך הוא, דהא רחמנא לא אשתפח אלא הקא.

ועל דא שכינה צועקת על בניה. הא כתיב, שלח תשלח, תרין שלוחין, דאינון בית ראשון ובית שני. שלח תשלח אפילו מאה זימנין דאי אהדר על גוזליה גו רחימו דבנהא,

פְּעָמִים, שְׂאֵם חוֹזֵרָת עַל גּוֹזְלֵיהָ תוֹף אֶהְבֵּת בְּנִיָּה, שְׁלַח אֶפְלוֹ כַּמָּה פְּעָמִים, עַד שֶׁהוֹלֵף לוֹ וְסוֹתֵר אֶת הַקֵּץ שְׁלֵה, וַיִּטַּל הַבְּנִים הַנִּסְתָּרִים בַּקֵּץ, לְהִטִּילֵם לַגַּי, הָרִי הַרְחֵמָן אִין נִמְצָא אֶלָּא כִּף. וְהֶאֱרַכְתָּ יָמִים - שְׂיֵאֲרִיךְ רִגְזוֹ מִן שְׁשַׁת יָמִים, שְׂנִקְרָאוּ בָּנִים. ה' ה' אֵל רַחוּם וְחַנוּן וְחַנוּן אֲרָךְ אַפִּים וְגו'.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶן קִיסְמָא אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל, כִּשְׁבָרָא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, בְּרָא אוֹתוֹ בְּשִׁלְשָׁה קְשָׁרִים, וְהֵם חֲכָמָה וְתַבּוּנָה וְדַעְתָּ, שְׁכַתּוּב (משלי ג יט) ה' בְּחֻכְמָה יִסַּד אֶרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בְּתַבּוּנָה בְּדַעְתּוֹ תְּהוֹמּוֹת נִבְקָעוּ.

וְכִלְ הַקְּשָׁרִים בְּאָדָם. וְקִשְׁר הַתַּבּוּנָה שְׁפַקֵּעַ מֵהֵם, הַתַּפְּשֵׁט בְּשָׂאֵר הַבְּרִיּוֹת, וּבְכֻלָּם יֵשׁ הַשֶּׁפֶל לְפִי דְרָכּוֹ.

הָעוֹף הַזֶּה, כְּשֶׁפּוֹרֵחַ מִגּוֹזְלָיו וְנִשְׁלַח מֵעַל בְּנָיו, מִצְפָּצֵף וְהוֹלֵף, וְלֹא יוֹדֵעַ לְאִיָּה מְקוֹם הוֹלֵף, נוֹדֵד לְאֶבֶד אֶת עַצְמוֹ. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁכַתּוּב בּוֹ (תהלים קמה) וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו, אֶפְלוֹ עַל יְתוּשׁ קֶטֶן בְּעוֹלָם, רַחֲמָיו עַל הַכֵּל. אוֹתוֹ הַמְמַנֶּה עַל הָעוֹף מִתְעוֹרֵר אֵל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְעוֹרֵר עַל בְּנָיו. אִזּוֹ קוֹל יוֹצֵא לְפָנָיו וְאוֹמֵר: כְּצִפּוֹר נוֹדֵדִת מִן קִנְיָה בֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ. אִזּוֹ הוּא מְעוֹרֵר רַחֲמִים עַל כָּל אוֹתָם הַהוֹלְכִים וְנוֹדֵדִים מִמְּקוֹם לְמְקוֹם, וּמֵאֲתֵר לְאֲתֵר אַחֵר. שְׁבוּרֵי לֵב, שְׁבוּרֵי כַח. וּמְעוֹרֵר רַחֲמִים עַל כָּל הָעוֹלָמוֹת וְחָס עֲלֵיהֶם, וְעוֹזֵב אֶת חֲטָאֵי הַנוֹדֵדִים מִמְּקוֹמָם, וְחָס עֲלֵיהֶם וְעַל כָּל הָעוֹלָם.

וְעַל כֵּן אָמַר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲשֶׁרִי הַצִּפּוֹר בַּחוּץ. וְהִיא מְעוֹרֵרֶת רַחֲמִים עַל כָּל הָעוֹלָם.

שְׁלַח אֶפְלוֹ כַּמָּה זְמַנִּין, עַד דִּאֲזַל לִיָּה וְסִתֵּר קַן שְׁלֵה, וַיִּטּוֹל בְּנִין טְמִירִין דְּקוֹנִטְרָא, לְמִיטַל אַגְרָא, הָא רַחֲמָנָא לָא אֲשַׁתְּכַח אֶלָּא הָכִי. וְהֶאֱרַכְתָּ יָמִים, שְׂיֵאֲרִיךְ רוּגְזוֹ מִן שְׁשַׁת יָמִים, שְׂנִקְרָאוּ בָּנִים. (שמות לד ו) ה' ה' אֵל רַחוּם וְחַנוּן אֲרָךְ אַפִּים וְגו'.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶן קִיסְמָא אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל, כִּד בְּרָא קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא עֲלָמָא, בְּרָא לִיָּה בְּתַלְתָּ קִיטְרִין, וְאִינוּן חֲכָמָה וְתַבּוּנָה וְדַעְתָּ. דְּכַתִּיב, (משלי ג יט) ה' בְּחֻכְמָה יִסַּד אֶרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בְּתַבּוּנָה בְּדַעְתּוֹ תְּהוֹמּוֹת נִבְקָעוּ.

וְכִלְהוּ קִיטְרִין בְּבֵר נֵשׁ. וְקִיטְרָא דְתַבּוּנָה דְּפַקֵּעַ מִינֵיהּ, אֲתַפְּשֵׁט בְּשָׂאֵר בְּרִיין וּבְכוּלְהוּ אִית סוּכְלָתְנוּ לְפּוּם אוֹרְחֵיהּ.

הָאִי עוֹפָא כִּד פָּרַח מִגּוֹזְלֵיהּ, וְאֲשַׁתְּלַח מֵעַל בְּנֵיהּ, מְצַפָּצֵפָא וְאֲזַלָּא, וְלֹא יוֹדֵעַ לְאֵן אֲתֵר אֲזַלָּא, מְנַדְדָא לְמִיבַד גְּרָמָה. קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא דְכַתִּיב בֵּיהּ (תהלים קמה ט) וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו, אֶפְלוֹ עַל יְתוּשָׁא זְעִירָא בְּעֲלָמָא, רַחֲמִין דִּילֵיהּ עַל כָּלָּא. הַהוּא דְמִמְנָא עַל עוֹפָא, אִיתְעַר לְגַבֵּי קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא.

וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲתַעַר עַל בְּנָיו, כְּדִין קָלָא נְפַקָא קַמֵּיהּ, וְאֲמָרָה, (משלי כז ח) כְּצִפּוֹר נוֹדֵדִת מִן קִנְיָה בֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ. כְּדִין אִיהוּ אֲתַעַר רַחֲמֵי, עַל כָּל אִינוּן דִּאֲזַלִּי מְנַדְדֵי מֵאֲתֵר לְאֲתֵר, וּמִדּוּף לְדוּף אֲחֵרָא. תְּבִירֵי לְבָא, תְּבִירֵי חֵילָא. וְאִיתְעַר רַחֲמֵי עַל כָּל עֲלָמִין, וְחָס עֲלֵיהּ, וְשָׁבִיק חוּבֵי דְמְנַדְדֵין מֵאֲתֵרֵיהּ, וְחָס עֲלֵיהּ וְעַל כָּל עֲלָמָא.

וְעַל דָּא אָמַר קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, אֲשֶׁרִי צִפּוֹרָא לְבֵר, וְהִיא אִיתְעַרֶת רַחֲמִין עַל כָּל עֲלָמָא, מֵאֵן גְּרִים לְמִיחָס עַל עֲלָמָא וְלֵאִיתְעַר רַחֲמִין

מי גרם לחוס על העולם ולעורר עליהם רחמים? אותו האדם ששולח אותה הצפור לצערה בשני גונים, כך מתעורר הקדוש ברוך הוא ומתמלא רחמים על כל אותם בעלי הצער, ועל כל אותם שנודדים ממקומם. ומשום כך, שכרו של האדם הזה, מה פתוב בו? (דברים כב) למען ייטב לך והארכת ימים.

קם רבי בון על רגליו, ושםח ואמר: ברוך הרחמן ששמעתי את הקול הזה, ואלמלא לא באתי לעולם אלא לשמע את זה - די לי!

חזר אותו הקול כמו מקדם, פתח ואמר, (תהלים קד) מה רבו מעשיך ה' כלם בחכמה עשית וגו'. כל העולם לא באים אלא בחכמה, והאדם התמלא בכל. שאר הבריות, בציוור (בתוספת) של חכמה שגשגרה באדם.

ואף על גב שכל הבריות כך, לא היתה בריה קלה לרדף אחר מעשה האדם כמו העוף. אדם בונה בנן לדיוורו, והעוף בונה בנן לדיוורו. אדם מביא מזון לבנו, העוף מביא מזון לבניו. אדם מרפא את המחלות בעשב, והעוף מרפא את המחלות בעשב. אדם אמן ועושה אניות בים, והעוף נוטל גוזליו ומתקינם על חוף הים.

אדם משבח ומרומם את המלך העליון, והעוף מצפצף ומשבח את רבונו, שהוא האלוה העליון. ומשום כך, למען ייטב לך. לא כתוב איטיב לך, אלא ייטב לך. אותו השלוח של הצפור שמשלח, שמעורר על העולם להיטיב לך.

רבי בון קם והלך אליו, ומצא שהוא רבי יצאי הנקן, מן לבי, כך ינחם הקדוש ברוך הוא

עליהו. ההוא בר נש דשלה ההוא ציפור לצערה בתרין גוונין, הכי אתער קודשא בריך הוא, ואתמלי רחמין על כל אינון מארי דצערא, ועל כל אינון דמנדדי מדוכתייהו. ובגין כך, אגריה דהאי בר נש, מה פתיב ביה. למען ייטב לך והארכת ימים.

קם רבי בון על רגלוהי, וחדוי, ואמר, בריך רחמנא דשמענא להאי קלא, ואלמלא לא אתינא לעלמא אלא למשמע דא, די.

אחדר ההוא קלא כמלקדמין, פתח ואמר, (תהלים קד כד) מה רבו מעשיך ה' כלם בחכמה עשית וגו'. כל עלמא לא איתון אלא בחכמה. ובר נש אתמלי בכולא. שאר בריין, בטופסא (נ"א בתוספתא) דחכמתא, דאשתאר בבר נש.

ואף על גב דכולהו בריין הכי, לא הוה בריה קליל למירדף בתר עובדא דבר נש, פעופא. בר נש בני בניין לדיוריה, עופא בני בניין לדיוריה. בר נש אתיא מזוני לבריה, עופא אתיא מזוני לבניה. בר נש אסי למרעין בעשבא, עופא בעשבא מסי למרעין. בר נש אומנא ועביד ארבין בימא, עופא נטל גוזליה ואתקין ליה על ביה ימא.

בר נש משבח ומרומם למלכא עילאה, עופא מצפצפא ומשבחא למריה, דהוא אלקא עילאה. ובגין כך, למען ייטב לך, אטיב לך לא כתיב, אלא ייטב לך. ההוא שלוחא דציפורא דמשלח, דאתער על עלמא לאוטיב לך.

רבי בון קם ואזיל גביה, ואשבח דהוא רבי יצאי סבא, מן חברייה. עאל גבוי, ונשיק ליה ברישא. אמר, כמה דמנחמת לבאי, כך החברים. נכנס אצלו ונשקו בראש. אמר, כמו שנחמת את

ינחם קודשא בריך הוא לך. יתיבו בחדא. פתח ההוא סבא ואמר, ויהי בימי שפט השפטים ויהי רעב בארץ. בזמן שהקדוש ברוך הוא דן את העולם, למי הוא דן תחלה. לאותם שהם דנין את העולם, הם דנין את העולם, מי דן אותם. הקדוש ברוך הוא. מפני קלקול הדין, רעב בא לעולם.

בכר זמן אינו בא, אלא בעון ראשי העם. פי הא דאמר רבי יודאי, מאי דכתיב, (משלי יג כג) רב אכל ניר ראשים ויש נספה בלא משפט. פשיש סיפוק אוכל בעולם, ניר ראשים, הם זורעים ואוכלים לשובע. וכשאין אוכל בעולם, יש נספה בלא משפט, יש מי שעומד בשלוה, ונספה מן העולם. על איזה עון. על עון שמקלקלים את הדין ואת המשפט, ומעוותין אותו.

ואי תימא, אם הגדולים חוטאים בלא משפט, שלא עשו משפט בעולם, הקדוש ברוך הוא בא להרוג הענניים בשבילם. אלא, הענניים הם פליו של הקדוש ברוך הוא, והם קרובים אליו, וכשהרעב בא לעולם, הם צועקים אליו, והקדוש ברוך הוא שומע להם, ומענין על העולם, ודן לאותן שגרמו צער זה על הענניים, ונספים מן העולם קודם זמנם. פדכתיב, (שמות כב 1) אם צעק יצעק אלי וגו' ושמעתי פי חנון אני. ואומר, וחרה אפי והרגתי אתכם בחרב וגו'.

בודאי, באותו זמן, יש נספה ומסתלק מן העולם, קודם זמנו, בלא משפט, על שלא הוציאו המשפט לאורה, ועל שענותו וקילקלו המשפט. דאמר רבי יוסי, כל היין שאינו מחמיר את הדין, אין מחמירין דינו מלמעלה, ומסתלק מן העולם קודם זמנו.

אותך. ישבו יחד. פתח אותו הנקן ואמר, (רותא) ויהי בימי שפט השפטים ויהי רעב בארץ. בזמן שהקדוש ברוך הוא דן את העולם, את מי הוא דן תחלה? את אותם שהם דנים את העולם. הם דנים את העולם, מי דן אותם? הקדוש ברוך הוא. מפני קלקול הדין רעב בא לעולם.

בכר זמן אינו בא, אלא בעון ראשי העם. כמו זה שאמר רבי יודאי, מה שכתוב (משלי יג) רב אכל ניר ראשים ויש נספה בלא משפט - פשיש סיפוק אוכל בעולם, ניר ראשים, הם זורעים ואוכלים לשבע. וכשאין אוכל בעולם, יש נספה בלא משפט, יש מי שעומד בשלוה, ונספה מן העולם. על איזה עון? על עון שמקלקלים את הדין ואת המשפט ומעוותים אותו.

ואם תאמר, אם הגדולים חוטאים בלא משפט, שלא עשו משפט בעולם, הקדוש ברוך הוא בא להרג הענניים בשבילם? אלא הענניים הם פליו של הקדוש ברוך הוא, והם קרובים אליו. וכשהרעב בא לעולם, הם צועקים אליו, והקדוש ברוך הוא שומע להם, ומענין על העולם, ודן את אותם שגרמו הצער הזה על הענניים, ונספים מן העולם קדם זמנם, שכתוב (שמות כב) אם צעק יצעק אלי וגו' ושמעתי פי חנון אני. ואומר, (שם) וחרה אפי והרגתי אתכם בחרב וגו'.

בודאי באותו זמן, יש נספה ומסתלק מן העולם קדם זמנו, בלא משפט - על שלא הוציאו המשפט לאורה, ועל שענותו וקילקלו המשפט. שאמר רבי יוסי, כל היין שאינו מחמיר את הדין, אין מחמירין דינו

מלמעלה, ומסתלק מן העולם קדם זמנו. זהו שכתוב (משלי י) יש נספה בלא משפט.

יש מי שדן את הדין לאמתו, ומקבל שכר עליו מאת הקדוש ברוך הוא. ויש מי שדן דין אמת לאמתו ונתפש, כגון דין שמדקדק דקדוקים לזכות לרשע. שלמדנו, בית דין מכין ועונשין שלא מן התורה, כדי לעשות סג לתורה, או מפני שהזמן גורם, והדין מסלק עצמו מן הדין ומלהענישו, ומדקדק בענין הדין למצא פתח לזכות אותו מן הדין ממש, והוא דין אמת. אפלו כן, כשהקדוש ברוך הוא דן את העולם, אותו הדין נתפס עליו, ומסתלק מן העולם קדם זמנו. ואם לא, עליו הכתוב אומר (איוב

יח) לא נין לו ולא נכד בעמו. כשעצמו אינו נתפס - נתפס ורעו. יש מי שאינו דן את הדין לאמתו, ומקבל עליו שכר. כגון אבא, שראה אחד מחבק לאשת איש ומנשקה, הוציא אותם למלקות, והרגם. לא שהם בני הריגה, אלא לעשות סג לתורה, שלא יאמרו, הדין הוציאם מדין תורה, שלא מחיבים הרג, אלא ועשו סג לתורה. והדין שלא עושה סג לתורה, אין לו סג בעולם הזה, של נין ונכד ויהיה עצור ועזוב. ובעולם הבא מעבירים מננו אותם מעשים טובים, שהם סג לאדם לעולם הבא. כמו זה שאמר רבי נורי, עשו סג לתורה כדי שתאריכו ימים בעולם הזה ובעולם הבא.

וייך איש - בכל מקום שנאמר איש, צדיק גדול בדורו הוא, שיוכל לעמד על עצמו ועל אחרים. כענין זה לגנאי - איש יודע ציד איש שדה, רשע ברשעו הורג, ומקפח בני נשא ולא דחיל.

הדא הוא דכתיב, יש נספה בלא משפט. יש מי שדן את הדין לאמתו, ומקבל שכר עליו מאת הקדוש ברוך הוא. ויש מי שדן דין אמת לאמתו, ונתפש. כגון דין שמדקדק דקדוקים לזכות לרשע, דתנאי, בית דין מכין ועונשין שלא מן התורה, כדי לעשות סייג לתורה. או מפני שהזמן גורם, והדין מסלק עצמו מן הדין, ומלהענישו, ומדקדק בענין הדין, למצוא פתח לזכות אותו מן הדין ממש, והוא דין אמת, אפילו הכי כשהקדוש ברוך הוא דן את העולם, אותו הדין נתפס עליו, ומסתלק מן העולם קדם זמנו. ואם לאו, עליו הכתוב אומר, (איוב יח ט) לא נין לו ולא נכד בעמו. כשעצמו אינו נתפס, נתפס ורעו.

יש מי שאינו (דף צח ע"א) דן את הדין לאמתו, ומקבל עליו שכר. כגון אבא, שראה אחד מחבק לאשת איש, ומנשקה, אפיק לון לקולפין, וקטיל לון. לאו דבני הריגה נינהו, אלא לעשות סייג לתורה, דלא יימרון, דיינא אפיק לון מדין תורה, דלא מתחייבי קטול, אלא ועשו סייג לתורה. ודיינא דלא עביד סייג לתורה, לית ליה סייג בעלמא דין, של נין ונכד ויהיה עצור ועזוב. ובעולם הבא מעבירין מננו אותם מעשים טובים, שהם סייג לאדם לעולם הבא. פי הא דאמר רבי נורי, עשו סייג לתורה, בגין דתורכון חיים בהאי עלמא ובעלמא דאתי.

וייך איש, בכל מקום שנאמר איש, צדיק גדול הוא בדורו, שיוכל לעמוד על עצמו, ועל אחרים. כענין זה לגנאי, (בראשית כה יב) איש יודע ציד איש שדה, רשע ברשעו קטיל, ומקפח בני נשא ולא דחיל.

אֲרִימָרְךָ גְדוֹל הַדּוֹר הָיָה, וְרֵאיוֹ לַעֲמוֹד עַל
עַל עֲצָמוֹ, וְעַל אַחֲרִים. פִּיּוֹן שְׂרָאָה
הָרַעַב, מִיַּד בְּרַח. לְפִיכָךְ נִעְנַשׁ.
מִבֵּית לָחֶם יְהוּדָה - מִמְּקוֹם
סְנֵהדְרֵי גְדוֹלָה, מִהַנְּבִיעָה שֶׁל
הַתּוֹרָה שְׁשָׁם, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר
(שְׁמוּאֵל-ב כג) מִי יִשְׁקֵנִי מִיָּם מִבּוֹר
בֵּית לָחֶם אֲשֶׁר בַּשָּׂעַר.

זוה עקר רגליו מנביעת התורה
של בית לחם יהודה, לגור בשדי
מואב, ומשום כך נענשו. ואתה
רבי, גלית עצמך במקום
שנובעים החברים מעינות של
תורה פאן? אמר, ברוך הרחמן
ששלחני לכאן לשמע את דבריך.
רבי בון היה הולך יום אחד
בדרך. פגש בו תינוק אחד. אמר
לו: רבי, התרצה שאלך עמך
בדרך. ואשמש לפניך בדרך הזו?
אמר לו: לך. הלך אחריו.

עד שהיה הולך, פגשו בו רבי
חייא ורבי אבא ורבי יודא ורבי
יוסי. אמרו לו: אתה לבדך, ואין
מי שיטען אחריו? אמר להם:
תינוק אחד פאן שהולך אחרי.
אמר רבי חייא: פדאי היית
שתתחייב בנפשך, שאין עמך עם
מי שתדבר בדברי תורה. ישבו
בשדה פחת אילן אחד.

פתח רבי חייא ואמר, (משלי ד)
וארח צדיקים פאור נגה הולך
ואור עד נכון היום. ההולך בדרך
צריך להיות עמו מי שידבר
בדברי תורה. וכן דרכן של
צדיקים, הולך ואור, הולך ועמו
דברי תורה, שפתיב (שם ו) ותורה
אור. עד נכו"ן היום, עד
שתשתתף עמו השכינה ולא תזוז
ממנו. ששנינו, בכל מקום שיש
דברי תורה, שכינה שם, שנאמר
(שמות כ) בכל מקום אשר אזכיר
את שמי וכו'.

פתח רבי יהודה ואמר, (משלי א)
רפאות תהי לשרך וגו'. התורה

אֲרִימָרְךָ גְדוֹל הַדּוֹר הָיָה, וְרֵאיוֹ לַעֲמוֹד עַל
עֲצָמוֹ, וְעַל אַחֲרִים. פִּיּוֹן שְׂרָאָה
הָרַעַב, מִיַּד בְּרַח. לְפִיכָךְ נִעְנַשׁ. מִבֵּית לָחֶם
יְהוּדָה, מִמְּקוֹם סְנֵהדְרֵי גְדוֹלָה, מִנְּבִיעוֹ
דְּאוּרִייתָא דְתַמְזָן. כְּמָה דְאֵת אָמַר, (ש"ב כג טו) מִי
יִשְׁקֵנִי מִיָּם מִבּוֹר בֵּית לָחֶם אֲשֶׁר בַּשָּׂעַר.

וְרֵא עֲקָר רַגְלוֹי מִנְּבִיעוֹ דְּאוּרִייתָא דְּבֵית לָחֶם
יְהוּדָה, לְגוֹר בְּשָׂדֵי מוֹאָב, וּבְגִין כֶּף
אֲתַעֲנָשׁוּ. וְאַנְתָּ רַבִּי, גְּלִית גְּרַמְךָ בְּאַתְרֵי דְנִבְעִין
חֲבַרְיָא מִבּוּעֵי דְאוּרִייתָא הַכָּא. אָמַר, בְּרִיךְ
רַחֲמָנָא דְשִׁדְרַנִּי הַכָּא, לְמִשְׁמַע מִיִּלְךָ.

רבי בון, הוה אזיל יומא חד באורחא, פגע
ביה חד ינוקא. אמר ליה, רבי, תפיעי
דאיתך עמך באורחך, ואשמש קמך בהאי
אורחא. אמר ליה, זיל. אזל אבתריה.

עד דהוה אזיל, פגעו ביה, ר' חייא ורבי אבא
ורבי יודא ור' יוסי, אמרו ליה, את
בלחודך, ולית מאן דטעין בתוך. אמר לון,
חד ינוקא הכא דאזיל אבתראי. אמר רבי חייא,
פדאי הוית לחוב בעצמך, דלית עמך עם מאן
דתשתעי במילי דאורייתא. תבו בחקלא תחות
אילן חד.

פתח ר' חייא ואמר, (משלי ד יח) וארח צדיקים
פאור נגה הולך ואור עד נכון היום.
ההולך בדרך צריך להיות עמו, מי שידבר
עמו בדברי תורה. וכך דרכן של צדיקים,
הולך ואור, הולך, ועמו דברי תורה. דכתוב,
(שם ו כג) ותורה אור. עד נכו"ן היום, עד
שתשתתף עמו השכינה, ולא תזוז ממנו.
דתנינן, בכל מקום שיש דברי תורה, שכינה
שם. שנאמר, (שם כ כד) בכל מקום אשר אזכיר
את שמי וכו'.

פתח רבי יהודה ואמר, (משלי ג ח) רפאות תהי

היא רפואה לאדם, לגוף ולעצמות, בעולם הזה ובעולם הבא. שאמר רבי נחמיה אומר רבי נהוראי, הרפואה לאדם בעולם הזה בכל יום - מי שקורא קריאת שמע על תקוניה.

ואמר רבי נהוראי, בקריאת שמע יש מאתים ארבעים ושמונה תבות, כמנין מאתים ארבעים ושמונה איברים של אדם. והקורא קריאת שמע כתקונה, כל איבר ואיבר נוטל תבה אחת לעצמו, ומתרפא בו. וזה רפואת תהי לשרף ושיקוי לעצמותיך.

ביתנים הגיע אותו התינוק עיף מהדרף, וישב לפניו. שמע את הדברים הללו, קם על רגליו ואמר: והלא בקריאת שמע אין שם אלא מאתים ארבעים וחמש תבות? אומר לו רבי חייא: שב בני. ישב. אומר: השמעת בני בזה דבר?

אמר לו: כן שמעתי מאבא, שבקריאת שמע יש מאתים ארבעים ושמונה תבות חסר שלש למנין איבריו של אדם. מה תקנתו? תקנו שהשליח צבור חוזר על שלש התבות הללו, ומקו? ה' אלהים אמת. כדי להשלים מאתים ארבעים ושמונה תבות על הקהל, וכדי שלא יפסיק לאמת, לא פחות משלש, ולא יותר משלש.

ביתנים בא רבי יודא בנו של רבי פנחס, וישב אצלם, ואמר להם: במה עסקתם? אמרו לו: בדברי קריאת שמע, וכך אמר התינוק הזה. אומר: ודאי שכך הוא, וכך אמר רבי יוחנן בן נורי אמר רבי יוסי בן הורמסקית משמו של רבי עקיבא, חסידים הראשונים תקנו קריאת שמע כנגד עשרת הדברות, וכנגד מנין איבריו של אדם. והרי חסרו מהן שלש?

לשרף וגו'. התורה היא רפואה לאדם, לגוף ולעצמות, בעולם הזה ובעולם הבא. דאמר רבי נחמיה אומר רבי נהוראי, אסוותא לבר נש בהאי עלמא בכל יומא, מאן דקרי קריאת שמע על תיקוניה.

ואמר רבי נהוראי, בקריאת שמע יש מאתים ושמונה ארבעים תיבות, כמנין מאתים ושמונה ארבעים אברים של אדם. והקורא קריאת שמע כתיקונה, כל איבר ואיבר נוטל תבה אחת לעצמו, ומתרפא בו. ודא איהו רפואת תהי לשרף ושיקוי לעצמותיך.

אדהכי, מטא ההוא ינוקא, לאי מאורחא, וייתיב קמיהו. שמע אליו מלין, קם על רגלוהי ואמר, והלא בקריאת שמע אין שם אלא מאתים ארבעים וחמשה תיבות. אמר ליה רבי חייא, תיב בני, יתיב, אמר, בני שמעת בהאי מידי.

אמר ליה, כן שמעתי מאבא, דבקריאת שמע יש מאתים ושמונה ארבעים תיבות חסר תלת, למנין איבריו של אדם. מאי תקנתיה. תקינו, דשליח ציבור חוזר שלשה תיבות אלו. ומאי נינהו. ה' אלהיכם אמת. כדי להשלים מאתים ושמונה ארבעים תיבות על הקהל. וכדי שלא יפסיק לאמת, לא פחות משלשה, ולא יותר משלשה.

אדהכי אתי רבי יודא בריה דר' פנחס, וייתיב לגבייהו, ואמר להו, במאי עסקיתו. אמרו ליה, במילי דקריאת שמע, והכי אמר האי ינוקא. אמר, ודאי הכי הוא, והכי אמר ר' יוחנן בן נורי אמר רבי יוסי בן הורמסקית, משמיה דר' עקיבא, חסידים הראשונים תקנו קריאת שמע כנגד עשרת הדברות. וכנגד מנין איבריו של אדם. והא חסרו מהם שלשה.

תקנו שְׂיֵהָא שְׁלִיחַ צְבוּר חוּזַר
וּמְשָׁלִים אוֹתָן. וּמַהֲזָן? ה' אֱלֹהֵיכֶם אָמֵת.

בְּתַפְלָה תקנו שלש ברכות ראשונות ושלש ברכות אחרונות. בקריאת שמע - שלשה שמות בראשונה, ה' אֱלֹהֵינוּ ה', ושלשה שמות באחרונה - ה' אֱלֹהֵיכֶם אָמֵת. וְכָל הַקּוֹרֵא קְרִית שְׁמַע פְּהַאי גְּוֹנָא, בְּיַדוּעַ שְׂאִינוּ נִיזְזֹק בְּאוֹתוֹ יוֹם.

וְכָרְךָ הָאוֹמֵר קְרִיאת שְׁמַע שְׁלֵא עִם הַצְּבוּר, אִינוּ מְשָׁלִים אִיבְרִיו, מְפַנֵּי שְׁחִסְרָא הַשְּׁלֵשׁ תְּבוּת שְׁשְׁלִיחַ צְבוּר חוּזַר. מַה תְּקַנְתּוּ? יְכוּן בְּחֻמְשׁ עֶשְׂרֵה וְיִי"ם שְׁלֵ אָמֵת וְיַצִּיב.

וְעַם כָּל זֶה הִזְהָ קוֹרֵא עָלָיו אָבָא, (קהלת א) מְעַנֵּת לֹא יוּכַל לְתַקֵּן וְגו'. אוֹתָן שְׁלֵשׁ תְּבוּת שְׁבִקְרִיאת שְׁמַע שְׁשְׁלִיחַ צְבוּר חוּזַר אוֹתָן, לֹא יוּכַל לְהַמְנוֹת אוֹתָם לְתַשְׁלוּם מֵאֲתִים אַרְבַּעִים וּשְׁמוֹנָה כְּשָׂר הַצְּבוּר. אָמַר לְאוֹתוֹ הַתִּינּוֹק, פְּסֻק פְּסוּקֶךָ! פְּתַח וְאָמַר, (שם ט) עִיר קְטַנָּה וְאֲנָשִׁים בַּהּ מְעֻט.

רַבִּי בּוֹן הַטְּעִין יוֹם אֶחָד אַחְרֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי בְּעֵלְמִית סֹלַע אֶחָד, בְּרוּם הַהַר. רָאוּ צְפוּר אַחַת נוֹדְדַת מְגוּזְלָיָה, וְאַחֲרֵים בָּאִים, וּמְרִטוּ אֶת כְּנָפֶיהָ, וְעָלְיָה אָמַר אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה, (משלי כג) כְּצְפוּר נוֹדְדַת מִן קִנְיָה בֶּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ.

בְּעוֹד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, רָאוּ נָחַשׁ אֶחָד שֶׁהוֹרֵג אָדָם וְהוֹלֵךְ לוֹ, וְרָאוּ אַרְיָה שְׁטוּרְף אֵינָן וְאוֹכֵל. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מַה תּוֹעֵלַת לוֹ לְנָחַשׁ הַזֶּה שְׁטוּרְף לְחֻנָּם?

פְּתַח וְאָמַר, (איוב ט) אֲשֶׁר בִּשְׁעָרָה יִשׁוּפְנִי וְהִרְבָּה פְּצָעֵי חֻנָּם. אֲשֶׁר בִּשְׁעָרָה - זֶה הַשֶּׁטֶן, שֶׁדְּרָכּוֹ כְּנָחַשׁ, טוּרְף וְהוֹרֵג לְחֻנָּם וְלֹא מוֹעִיל לוֹ. יִשׁוּפְנִי - כְּתוּב בְּאֵן

תְּקַנּוּ שְׂיֵהָא שְׁלִיחַ צְבוּר חוּזַר וּמְשָׁלִים אוֹתָם. וּמַאי נִינְהוּ. ה' אֱלֹהֵיכֶם אָמֵת.

בְּתַפְלָה תקנו, שלש ברכות ראשונות, ושלש ברכות אחרונות. בקריאת שמע, שלשה שמות בראשונה, ה' אֱלֹהֵינוּ ה', ושלשה שמות באחרונה, ה' אֱלֹהֵיכֶם אָמֵת. וְכָל הַקּוֹרֵא קְרִית שְׁמַע פְּהַאי גְּוֹנָא, בְּיַדוּעַ שְׂאִינוּ נִיזְזֹק בְּאוֹתוֹ יוֹם.

וְכָרְךָ הָאוֹמֵר קְרִית שְׁמַע שְׁלֵא עִם הַצְּבוּר אִינוּ מְשָׁלִים אִיבְרִיו, מְפַנֵּי שְׁחִסְרָא הַשְּׁלֵשׁ תְּבוּת שְׁשְׁלִיחַ צְבוּר חוּזַר. מַאי תְּקַנְתִּיָּה. יְכוּן בְּחֻמְשָׁה עֶשְׂרֵה וְיִי"ן דְּאָמֵת וְיַצִּיב.

וְעַם כָּל זֶה הִזְהָ קוֹרֵא עָלָיו אָבָא, (קהלת א טו) מְעַנֵּת לֹא יוּכַל לְתַקֵּן וְגו'. אוֹתָן שְׁלֵשׁ תְּבוּת שְׁבִקְרִית שְׁמַע, שְׁשְׁלִיחַ צְבוּר חוּזַר אוֹתָם, לֹא יוּכַל לְהִמְנוֹת אוֹתָם לְתַשְׁלוּם מֵאֲתִים וּשְׁמוֹנָה וְאַרְבַּעִים כְּשָׂר הַצְּבוּר. אָמַר לְהֵהוּא יְנוּקָא, אִימָא קְרָאָךְ. פְּתַח וְאָמַר, (שם ט טז) עִיר קְטַנָּה וְאֲנָשִׁים בַּהּ מְעֻט.

רַבִּי בּוֹן, טְעִין יוֹמָא חַד, אַבְתְּרוּי דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי, בְּסִלְקוֹ דְּחַד טִינְרָא, בְּרַמְמָא דְּטוּרָא, חָמוּ חַד צְפוּרָא מְגוּזְלָא, וְאַתְיִין אַחְרֵנִין, וְאַמְרִטוֹן אַגְפָּהָא, וְאָמַר הָאִי קְרָא עָלָה, (שם כז ח) כְּצְפוּר נוֹדְדַת מִן קִנְיָה בֶּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ.

עַד דִּהְיוּ אֲזֵלוּ, חָמוּ חַד חוּוּיָא, דְּקַטִּיל בַּר נֶשׁ, וְאַזִּיל לֵיהּ. וְחָמוּ אַרְיָא, דְּטְרִיף אודנָא, וְאַכִּיל. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מַאי אַהֲנִי לְהָאִי חוּוּיָא, דְּטְרִיף לְמַגְנָא.

פְּתַח וְאָמַר, (איוב ט יז) אֲשֶׁר בִּשְׁעָרָה יִשׁוּפְנִי וְהִרְבָּה פְּצָעֵי חֻנָּם. אֲשֶׁר בִּשְׁעָרָה, דָּא שְׁטֵן, דְּאוֹרְחִיָּה כְּחִיוּוּיָא, טְרִיף וְקַטִּיל לְמַגְנָא, וְלֹא אַתְהֵי מִינֵיהּ. יִשׁוּפְנִי, כְּתִיב הִכָּא יִשׁוּפְנִי,

ישופני, וכתוב שם הוא ישופך ראש. ומשום שבשערה ישופני, הרבה פצעי חנם. שדרכו להזיק חנם, וטורף טרף לחנם.

ואם תאמר שעושה בלי רשות - והנה פתוב רוח סערה עשה דברו? וכתוב (קהלת ט) אם ישף הנחש בלוא לחש. נחש אינו נושף עד שלוחשים לו מלמעלה. שאמר רבי שמעון, יש שלוחשים לו מלמעלה, ולא נודע אליו אותו הנחש, והורג את מישהו אחר. אשרי מי שלא נודע אליו ולא נרשם לפניו.

מה פתוב באלימלך? (רות א) ושם האיש אלימלך. פיון שגרשם אצלו, הסטין בדין עליו, עד שהרג אותו, שכתוב וימת אלימלך. פיון שהתחיל בו, התחיל בכניו, והפל בענש של הדין, שאין ענש פענש של הדין. שלא יאמר הדין שהוא נענש לבדו, אלא הוא ובניו וכל ביתו יתפסו בחטא הדין.

הדין יש לו לרדף ולדעת אחרי מעשי בני העיר, מפני שהוא נתפס בחטאיהם. שלא יאמר הדין, אני פדי לדון בין איש לחברו, ולא יותר. אלא כל מעשי בני העיר תלויים על צנארו. ואם אוטם עיניו ממעשי העיר, הוא נתפס בחטאיהם.

אלימלך יכול היה לעמד ולהגן על דורו, וצדיק היה. בשעה שהקדוש ברוך הוא התעורר בדין על העולם, הוא משגיח בראשי העם, ורצה לכסות על אלימלך. בראשונה מה פתוב? איש סתם, ולא כתוב מי הוא. מיד קם המקטרג ואמר, ושם האיש אלימלך, שהוא נרשם ונודע הוא וכל ביתו.

מבאן למדנו, שאין דין בכל דור ודור שלא נרשם ונודע אצלו

וּכְתִיב הַתֵּם (בראשית ג טו) הוּא יִשׁוּפֶךָ רֵאשׁ. וּבְגִין דְּבִשְׁעָרָה יִשׁוּפְנִי, הִרְבָּה פִּצְעֵי חֲנָם, דְּאוֹרְחִיָּה לְאַבְאָשָׁא חֲנָם, וְטֹרֵף טֹרְפָא לְמַגְנָא.

וְאִי תִימָא בְּלֹא רִשׁוּת קָא עֲבִיד. וְהַכְּתִיב, (תהלים קמח ח) רוּחַ סַעְרָה עוֹשֶׂה דְּבָרוֹ. וּכְתִיב, (קהלת

י א) אִם יִשְׁף הַנְּחָשׁ בְּלֹא לְחֹשׁ. (דף צה ע"ב) חִוּיָּא לָא נִשְׁף, עַד דְּלַחֲשִׁין לִיה מְלַעֲיָלָא. דְּאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֵית דְּלַחֲשִׁין לִיה מְלַעֲיָלָא, וְלֹא אֲשַׁתְּמוּדַע לְגַבִּיָּה הֵהוּא חוּיָּא, וְקָטִיל לִיה לְאַחֲרָא. זַפְאָה מֵאֵן דְּלֹא אֲשַׁתְּמוּדַע גַּבִּיָּה, וְלֹא אֲתַרְשִׁים קַמִּיהָ.

מַה פְּתִיב בְּאֵלִימֶלֶךְ. וְשֵׁם הָאִישׁ אֵלִימֶלֶךְ, פִּיּוֹן דְּאֲתַרְשִׁים לְגַבִּיָּה, אֲסַטִּין בְּדִינָא עֲלוּהִי, עַד דְּקָטִל לִיה. דְּכְתִיב, וַיִּמָּת אֵלִימֶלֶךְ. פִּיּוֹן דְּשָׂרֵי בֵיה שְׂאֲרֵי בְּבִנּוּי וְכוּלָּא בְּעוֹנֵשָׁא דְדִינָא, דְּלִית עוֹנֵשָׁא כְּעוֹנֵשָׁא דְדִינָא. דִּי לֹא יִימָא דִּינָא דְּאִיהוּ אֲתַעֲנַשׁ בְּלַחֲדוּדֵי, אֶלָּא אִיהוּ וּבְנָוֵי וְכָל בֵּיתֵיהּ יִתְפָּסוּן בְּחוּבָא דְדִינָא.

דִּינָא, אֵית לִיה לְמִירְדָּף וְלְמַדַּע בְּתַר עוּבְדֵי דְבְנֵי מְתָא, דְּאִיהוּ אִיתְפָּס בְּחוּבֵיהּ. דְּלֹא יִימָא דִּינָא, אֲנָא לְמִידֵן דִּינָא בֵּין גַּבְרָא לְחֻבְרִיָּה, וְלֹא יִתִּיר. אֶלָּא כָּל עוּבְדֵי מְתָא תְּלוּיִין עַל קוּדְלֵיהּ. וְאִי אָטִים עֵינּוּי מְעוּבְדֵי מְתָא, אִיהוּ אֲתַפִּיס בְּחוּבֵיהּ.

אֵלִימֶלֶךְ יָכִיל הוּי לְמִיקָם וְלֹאֲגָנָא עַל דְּרִיָּה, וְזַפְאָה הוּהּ. בְּשַׁעֲתָא דְּאִיתְעַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּדִינָא עַל עֲלָמָא, אֲשַׁגַּח בְּרִאשֵׁיהֶן דְּעַמָּא, וּבַעַא לְחַפְיָא עַל אֵלִימֶלֶךְ. בְּקַדְמִיתָא מַה פְּתִיב. אִישׁ סְתָם, וְלֹא כְּתִיב מֵאֵן הוּא. מִיָּד קָם מְקַטְרְגָא וְאָמַר, וְשֵׁם הָאִישׁ אֵלִימֶלֶךְ, דְּאֲתַרְשִׁים אִיהוּ וְאֲשַׁתְּמוּדַע הוּא וְכָל בֵּיתֵיהּ.

מִבְּאֵן אוֹלִיפְנָא, דְּלִית דִּינָא בְּכָל דְּרָא וְדָרָא,

למעלה. ובשעה שמתעורר הדין על העולם, הוא נדון בראשונה, שכתוב שפט השפטים.

ושם שני בניו מחלון וכליון. רבי פדת ורבי פרחיא אמרו, מחלון שמתל לו הקדוש ברוך הוא לאחר זמן, על שהיה מוחה בידו של אביו, ומשתדל בו על המשפטים. כליון - על שגילה מן העולם.

רבי יוסי בן קיסמא אמר, כשם שהיו הם - כך היו נשותיהם. ערפה - על שמה נדונית, קשת ערף, שלא רצתה שיהיה לה חלק עם ישראל, כמו שנאמר כי פנו אלי ערף ולא פנים. רבנן אומרים, לפי שהחזירה ערף לחמותה. רות - על שם תור, שהוא כשר על המזבח. כך רות כשרה לבא בקהל, שעליה נתקיימה הלכה: עמוני ולא עמונית, מואבי ולא מואבית. רות - שיצא ממנה בן שרוה לקדוש ברוך הוא בשירות ותשבחות.

רות אשת מחלון, באתה בקהל. מחלון, שמתל לו הקדוש ברוך הוא להיות שמו נזכר. ערפה אשת כליון, לא באתה בקהל, שפלה אותם הקדוש ברוך הוא. כליון לא נזכר שמו בישראל.

ועל התקון הזה, נעמי - נשמה. אלימלך - נשמה לנשמה. מחלון - רוח השכלית. רות - נפש השכלית. כליון - רוח הבהמית. ועל זה אמר שלמה, (קהלת א) ומי יודע רוח בני האדם העלה היא למעלה ורוח הבהמה הירדת היא למטה לארץ. רוח האדם - זה מחלון. רוח הבהמה - זה כליון, שהוא מצד השמאל. נפש הבהמית - זו ערפה, שהיא מקשת ערף, והיא מצד השמאל. ועל כן כליון לא נזכר שמו בישראל.

דלא אתרשים ואשתמודע לגביה עילא. ובשעתא דאתער דינא על עלמא, איהו איתדן בקדמיתא, דכתיב שפט השפטים.

ושם שני בניו מחלון וכליון. רבי פדת ורבי פרחיא אמרו, מחלון: שמתל לו הקדוש ברוך הוא לאחר זמן, על שהיה מוחה בידו של אביו, ומשתדל בו על המשפטים. כליון: על שגילה מן העולם.

ר' יוסי בן קיסמא אמר, כשם שהיו הם, כך היו נשותיהם. ערפה, על שמה נידונת, קשת קדל, דלא בעאת למיהוי לה חולקא עם ישראל. כמו דאת אמר, (ירמיה ב כז) כי פנו אלי ערף ולא פנים. רבנן אמרי, לפי שהחזירה ערף לחמותה.

רות: על שם תור, שהוא כשר על המזבח. כך רות, כשירה לבא בקהל, שעליה נתקיימה הלכה, עמוני ולא עמונית, מואבי ולא מואבית. רות: שיצא ממנה בן, שריוה להקדוש ברוך הוא בשירות ותשבחות.

רות אשת מחלון, באתה בקהל. מחלון, שמתל לו הקדוש ברוך הוא, להיות שמו נזכר. ערפה אשת כליון, לא באתה בקהל, שפילה אותם הקדוש ברוך הוא, כליון לא נזכר שמו בישראל.

ועל תיקונא דא. נעמי, נשמה. אלימלך, נשמתא לנשמתא. מחלון, רוח השכלית. רות, נפש השכלית. כליון, רוח הבהמית. ועל דא אמר שלמה, (קהלת ג כא) ומי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה הירדת היא למטה לארץ. רוח האדם, דא מחלון. רוח הבהמה, דא כליון, שהוא מסטרא דשמאלא. נפש הבהמית, דא ערפה, שהיא מקשת קדל, והיא מסיטרא

דשמאלא. ועל דא, כליון לא נזכר שמו בישראל.

וַיִּקְהוּ לָהֶם נָשִׁים מוֹאֲבִיּוֹת. אָמַר רַבִּי רְחוּמַאי, בְּנוֹת עַגְלוֹן מְלֶךְ מוֹאָב הָיוּ. וּמִפְּנֵי מָה זָכָה עַגְלוֹן לְכָךְ? אָמַר רַבִּי רְחוּמַאי, כְּשָׁבָא אַהוּד וְאָמַר (שׁוֹפְטִים ג' כ') דְּבַר אֱלֹהִים לִי אֵלֶיךָ וַיָּקָם מֵעַל הַכֶּסֶּא. אָמַר לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אַתָּה קִמַּת מִכְּסָאָךְ בְּשִׁבִיל כְּבוֹדִי - חַיִּיךָ, מִמָּךְ יֵצֵא מִי שְׂיִשָּׁב עַל כֶּסֶּאי, שְׁנֵאמַר (דְּבַרֵי הַיָּמִים א-ב טז) וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כֶּסֶּא ה'.

רַבִּי בּוּן אָמַר, אֲלֹמְלֵא הֵייתִי שָׁם, כְּשֶׁהִתְקַיְמָה הַהֲלָכָה מוֹאֲבִי וְלֹא מוֹאֲבִית - הֵייתִי חוֹלֵק עֲלָיו וְאָמַר, מוֹאֲבִית וְלֹא מוֹאֲבִי. וּמָה מִי שְׁכָתוּב בָּהֶם (במדבר כח) וַיִּחַל הָעַם לְזַנוֹת אֵל בְּנוֹת מוֹאָב וַתִּקְרְאוּנָה לְעַם לְזִבְחֵי אֱלֹהֵיהֶן. וְכָתוּב (שם לא) הֵן הִנֵּה הָיוּ לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל בְּדַבְרֵם בַּלְעָם וַתְּהִי הַמַּגְפָּה בַּעֲדַת ה'. הֵם גָּרְמוּ לְכָל זֶה, וְהַגְּבָרִים אֲסוּרִים וְהֵן מִתְרוֹת? וּמִיָּד אָמַר, חֲזַרְתִּי בִּי! וּמָה מִשָּׁה וְאֶלְעָזָר קִבְּלוּ אוֹתוֹ, שְׁכָתוּב (שם) אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ מִשִּׁכְּב זָכָר הִחִיו לָכֶם. מָה הַטַּעַם? שֶׁבִּהְכָרַח עֲמָדוֹ בְּנוֹת מוֹאָב בְּאוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה. שְׁאָמַר רַבִּי חֵלְקִיָּה אָמַר רַבִּי אֲסִיא בֶּן גּוּרִיּוֹן, הָאֲנָשִׁים בָּאִים וּמְבִיאִים אוֹתָן בְּעַל כְּרִחַן, וְהֵיא שְׁלֹא קִבְּלָה - הוֹרְגִים אוֹתָהּ. עַד שֶׁנִּמְצְאוּ מוֹאֲבִיּוֹת כֻּלָּן שָׁם בְּהִכָּרַח. וְעַל כֵּן וַדַּאי הָאֲנָשִׁים אֲסוּרִים, וְהַנָּשִׁים מִתְרוֹת. וְעוֹד, כְּתוּב בַּתּוֹרָה שְׁנֵי טַעְמִים - עַל דְּבַר אֲשֶׁר לֹא קָדְמוּ אֶתְכֶם בַּלְחָם וּבְמִים, וְאֲשֶׁר שָׁכַר עֲלֶיךָ אֶת בַּלְעָם, שֶׁעָקַר הַדָּבָר גְּבָרִים הָיוּ. אָמַר רַבִּי חֲסֵדָאִי, וְהָרִי שְׁנִינוּ, שְׁנַחֲל שְׁטִים מְגַדֵּל הַנְּאוּף שֶׁל נָשִׁים הוּא, וְאַתָּה אִמְרַת שְׁבַעַל כְּרִחַן הָיוּ שָׁם?! וְאָמַר רַבִּי אוֹשְׁעִיא, מָה שְׁכָתוּב (יואל ד') וּמַעֲזִין מִבֵּית ה' יֵצֵא וְהִשְׁקָה אֶת נַחַל

וַיִּקְהוּ לָהֶם נָשִׁים מוֹאֲבִיּוֹת, אָמַר רַבִּי רְחוּמַאי, בְּנוֹת עַגְלוֹן מְלֶךְ מוֹאָב הָיוּ. וּמִפְּנֵי מָה זָכָה עַגְלוֹן לְכָךְ. אָמַר רַבִּי רְחוּמַאי, כְּשָׁבָא אַהוּד וְאָמַר, (שׁוֹפְטִים ג' כ') דְּבַר אֱלֹהִים לִי אֵלֶיךָ וַיָּקָם מֵעַל הַכֶּסֶּא. אָמַר לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אַתָּה קִמַּת מִכְּסָאָךְ בְּשִׁבִיל כְּבוֹדִי, חַיִּיךָ, מִמָּךְ יֵצֵא מִי שְׂיִשָּׁב עַל כֶּסֶּאי. שְׁנֵאמַר, (דְּבַרֵי הַיָּמִים א-ב טז) וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כֶּסֶּא ה'.

רַבִּי בּוּן אָמַר, אֲלֹמְלֵא הֵייתִי שָׁם, בְּדַבְרֵי מוֹאֲבִי וְלֹא מוֹאֲבִית, מוֹאֲבִית וְלֹא מוֹאֲבִי. וּמָה מִי שְׁכָתוּב בָּהֶם, (במדבר כח) וַיִּחַל הָעַם לְזַנוֹת אֵל בְּנוֹת מוֹאָב וַתִּקְרְאוּנָה לְעַם לְזִבְחֵי אֱלֹהֵיהֶן. וְכָתוּב, (שם לא טז) הֵן הִנֵּה הָיוּ לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל בְּדַבְרֵם בַּלְעָם וַתְּהִי הַמַּגְפָּה בַּעֲדַת ה'. אֵינּוֹן גָּרְמִין כּוּלֵי הָאִי, וְגוֹבְרִין אֲסִירֵי וְאֵינּוֹן שְׁרִיין.

וּמִיָּד אָמַר, הַדְרִי בִּי. וּמָה, מִשָּׁה וְאֶלְעָזָר קִבְּלוּ. דְּכָתוּב, (שם יח) אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ מִשִּׁכְּב זָכָר הִחִיו לָכֶם. מֵאִי טַעְמָא. דְּבִהְכָרַח עֲמָדוֹ בְּנוֹת מוֹאָב בְּאוֹתוֹ מַעֲשֶׂה, דְּאָמַר רַבִּי חֵלְקִיָּה אָמַר רַבִּי אֲסִיא בֶּן גּוּרִיּוֹן, הָאֲנָשִׁים בָּאִין וּמְבִיאִין אוֹתָן בְּעַל כְּרִחַן, וְהֵיא שְׁלֹא קִבְּלָה, הוֹרְגִין אוֹתָהּ. עַד שֶׁנִּמְצְאוּ מוֹאֲבִיּוֹת כֻּלָּן שָׁם בְּהִכָּרַח. וְעַל דָּא וַדַּאי הָאֲנָשִׁים אֲסוּרִים, וְהַנָּשִׁים מוֹתְרוֹת. וְעוֹד, כְּתוּב בְּאוֹרֵייתָא תְּרֵי טַעְמֵי, (דְּבַרֵי כג ה) עַל דְּבַר אֲשֶׁר לֹא קָדְמוּ אֶתְכֶם בַּלְחָם וּבְמִים, וְאֲשֶׁר שָׁכַר עֲלֶיךָ בַּלְעָם, עֵיקְרָא דְּמִילְתָא גּוֹבְרִין הָווּ.

אָמַר רַבִּי חֲסֵדָאִי, וְהָא תְּנִינָן, דְּנַחֲל שְׁיִטִּים מְגַדֵּל הַנְּאוּף דְּנָשִׁים הוּא, וְאַתָּה אִמְרַת בְּעַל כְּרִחַן עֲמָדוֹ שָׁם. וְאָמַר רַבִּי אוֹשְׁעִיא, מֵאִי דְּכָתוּב, (יואל ד' יח) וּמַעֲזִין מִבֵּית ה' יֵצֵא

השטים, שבאותו זמן עתיד הקדוש ברוך הוא לרפאת את כל העולם, ומפני שנחל שטים מרבה נאוף, יצא מעין מבית ה' לרפאת אותו הנחל. אם כן, הרי לך פי בשביל הנאוף הנ באות מעצמן.

אמר רבי מנסיא, חס ושלום! גלוי וידוע, שבמקום שבעליהן ואביהן שם, שאינן באות מעצמן בפרהסיא, אלא הם הפקירו אותן בעל פרחן בעצת בלעם.

אמר רבי יוסי בן קסמא, תמה אני אם מגלה זו לא באה אלא כדי ליחס זרע דוד שבא מרות המואביה - לא יספר יותר, ולמה לי כל זה? לכתב היחס מבעז, כשנשא את רות, ויאמר אלה תולדות פרוץ, עד וישי הוליד את דוד. אלא הכל הצטרף בשביל הצדקת הזו, שבאה להתגיר ולחסות תחת כנפי השכינה, ולהודיע ענותנותה וצניעות שבה וצדקותה.

רבי אלעזר ברבי יוסי אמר, להודיע זרע דוד, שהיא (תהלים יב) כסף צרוף בעליל לארץ. שהרי פרוץ ועובד כסף צרוף הוא, ככסף הזה שנצרך פעם ושנים.

ואם תאמר, מפני מה באו מן האמהות בענין זה? אלא כסף מזקק מתוך סגים שבה. וזרע דוד צרוף מצד זה ומצד זה, שכתוב (דברים ו) ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך וגו', בשני יצריך, ביצר הטוב וביצר הרע. הכל צריך פאחד. וזרע דוד צריך כף.

פתח רבי ואמר, כף אדם הראשון - נשמה לנשמה. חוה - נשמה. קין והבל - הבל ממין אחד עם אדם וחוה, ונקרא רוח הקדש. קין רוח של טמאה של השמאל, ונקרא פלאים. והיה ערבוניה שלא צריך. הצד האחר, שלא

והשקה את נחל השטים, שבאותו זמן, עתיד הקדוש ברוך הוא לרפאות את כל העולם, ומפני שנחל שטים מרבה נאוף, יצא מעין מבית ה' לרפאות אותו הנחל. אם כן הרי לך פי בשביל הנאוף הנ באות מעצמן.

אמר רבי מנסיא, חס ושלום. גלוי וידוע, דבמקום שבעליהם ואביהם שם, שאינן באות מעצמן בפרהסיא, אלא הם הפקירו אותן בעל פרחן בעצת בלעם.

אמר רבי יוסי בן קסמא, תמיה אני, אם מגילה זו לא באה אלא כדי ליחס זרע דוד, שבא מרות המואביה, לא יספר יותר, ולמה לי כולי האי, ליכתוב יוחסא מבעוז, כשנשא את רות, ויאמר אלה תולדות פרוץ, עד וישי הוליד את דוד. אלא כולא איצטרף, בגין צדקת זו, שבאה להתגיר, ולחסות תחת כנפי השכינה, ולהודיע ענותנותה וצניעות שבה וצדקותה.

רבי אלעזר ברבי יוסי אמר, להודיע זרע דוד, שהיא (תהלים יב) כסף צרוף בעליל לארץ. דהא פרוץ ועובד כסף צרוף הוא, ככסף זה שנצרך פעם ושנים.

ואם תאמר, מפני מה באו מן האמהות בענין זה. אלא כסף מזוקק מתוך סגים שבה. וזרע דוד צרוף מצד זה ומצד זה. דכתיב, (דברים ו) ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך וגו', בשני יצריך, ביצר הטוב וביצר הרע. הכל צריך פאחד. וזרע דוד איצטרף הכי (דף צו ע"א).

פתח רבי ואמר, הכי אדם הראשון, נשמטא לנשמטא. חוה, נשמטא. קין והבל, מזינא חדא עם אדם וחוה, ואתקרי רוח דקודשא. קין, רוח דטומאה דשמאלא, אתקרי פלאים. והוי ערבוניה, דלא אצטרף.

מהמין של אדם וחוה. ועל זה, לא תחוש בשור ובחמור יחדיו. ועל זה אל תכניס ברית הקדש ברשות אחרת, לא יהיה לך אלהים אחרים על פני.

ואדם הוא דגמא של מעלה. אלהים אחרים - זה חמור ואתון, זכר ונקבה. ועל זה, מי שמכניס ברית קדש ברשות אחרת, פתוב בו (הושע ה) בה' בגדו פי בני זרים ילדו. ואין קנאה לקדוש ברוך הוא פרט לזה של ברית הקדש. ברא הקדוש ברוך הוא באדם י"ה ו"ה, שהוא שמו הקדוש, נשמה לנשמה, וזה נקראת אדם, ומתפשטים האורות בתשעה אורות, והם משתלשלים מן י', והוא אור אחד בלי פרוד. ועל זה גוף האדם נקרא הלבוש של אדם.

ה' נקראת נשמה, ותזדווג עם י', ומתפשטת לכמה אורות, והוא אחד. י"ה בלי פרוד. ועל זה, ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אתו, זכר ונקבה בראם כו', ויקרא את שמם אדם.

ו' נקראת רוח, ונקרא בן י"ה. ה' נקראת נפש, ונקראת בת. ועל זה, אב ואם בן ובת. וסוד הדבר יו"ד ה"א וא"ו ה"א, נקרא אד"ם. ומתפשט אורו לחמשה וארבעים אורות, וזהו חשבון אדם מ"ה. והשם יו"ד ה"א וא"ו ה"א, זכר ונקבה בראם כו'. ויקרא את שמם אדם. ואחר כך יצר הגוף, שכתוב (בראשית ב) ויצר ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה ויפח באפיו נשמת חיים.

מה יש בין אדם לאדם, הרי יהו"ה נקרא אדם, והגוף נקרא אדם, מה בין זה לזה? אלא,

סַטְרָא אַחְרָא, דְּלֹא מְזִינָא דְּאָדָם וְחוּהָ. וְעַל דָּא, (דברים כב ז) לֹא תַחְרֹשׁ בְּשׂוֹר וּבַחֲמוֹר יַחְדָּיו. וְעַל דָּא, לֹא תִיעוֹל בְּרִית דְּקוּדְשָׁא בְּרִשׁוֹת אַחְרִיתֵי, (שמות כ יג) לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אַחֲרַיִם עַל פְּנֵי.

ואדם הוא דוגמא של מעלה. אלהים אחרים, דא חמור ואתון. זכר ונקבה. ועל דא, מאן דעאיל ברית קדישא ברשות אחרא, פתיב ביה, (הושע ה ז) בה' בגדו פי בני זרים ילדו. ולית קנאה להקדוש ברוך הוא, פר מן דא דברית קדישא.

ברא קודשא בריך הוא באינש י"ה ו"ה, דהוא שמה קדישא דיליה, נשמתא לנשמתא, ודא נקראת אדם, ומתפשטין נהורין בתשעה נהורין, והם משתלשלין מן י', והוא אור אחד בלא פירודא. ועל דא, גופא דאינש, אתקרי לבושא דאדם.

ה' נקראת נשמה, ותזדווג עם י', ואתפשטי לכמה נהורין, והוא חד. י"ה בלי פירודא. ועל דא, (בראשית א כז) ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אתו, זכר ונקבה בראם וכו', ויקרא את שמם אדם.

ו' נקראת רוח, ואתקרי בן י"ה. ה', אתקריאת נפשא, ואתקריאת בת. ועל דא, אב ואם בן ובת. ורזא דמלה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, איקרי אד"ם. ואתפשט נהורא דיליה, לחמשה וארבעים נהורין, ודא הוא חושבן אדם מ"ה. והשם יו"ד ה"א וא"ו ה"א, זכר ונקבה בראם וכו'. ויקרא את שמם אדם. ואחר כך יצר הגוף, דכתוב (שם ב ז) ויצר ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה ויפח באפיו נשמת חיים.

מאי אית בין אדם לאדם, הרי יהו"ה נקרא אדם, וגופא נקרא אדם, מאי

במקום שנקרא (שם א) ויברא
אלהים את האדם בצלמו, הוא
יהו"ה. ובמקום שלא נקרא
בצלמו, הוא גוף.

ואחר שאמר וייצר ה' אלהים,
שיצר את האדם, עשאו, שפתוב
(שם ג) ויעש ה' אלהים לאדם
ולאשתו פתנות עור וילבשם.
בראשונה פתנות אור, בדוגמא של
מעלה, ואחר שחטאו - פתנות
עור.

ועל זה אמר, (ישעיה מג ז) כל הנקרא
בשמי ולכבודי בראתיו ויצרתיו אף עשיתיו.
אף עשיתיו. בראתיו - זה יו"ד
ה"א וא"ו ה"א. יצרתיו - זה
פתנות אור. א"ף עשיתיו - זה
פתנות עור, משום שהאף סבב
זה.

ולמי יקרא רע? זה יצר הרע, וזה
הנחש, שעשה וסבב שנגזר על
אדם ותוה מות, ועל כל איש.
ובדוגמא שיש שם של קדש, כף
יש שם של טמאה, שהוא טמא.
ועל זה, לא יהיה לך אלהים
אחרים על פני. וכל הפוגם אחד
מאיבריו מלמטה, כאלו פוגם
מלמעלה.

ועל זה חרב בא לעולם, ורעב
ומות באים לעולם, ועל זה (שמות
כב) והיו נשיכם אלמנות וגו', למי
שמכניס ברית הקדש לרשות
אחרת. ועל זה (ויקרא יט) שעטנז
לא יעלה עליך. (דברים כב) לא
תחרש בשור ובחמור יחדו. ועל
זה אמר, (שם כז) ארוור שכב עם כל
בהמה. מי היא הבהמה? זו
פותית, גוף שהיא מצד הבהמה
האחרת שלמעלה, טמאה.

ועל זה אמר, (שם ל) ראה נתתי
לפניך היום את החיים ואת הטוב
ואת המות ואת הרע. את החיים
ואת הטוב - זה יהו"ה. ואת המות
ואת הרע - זה שמו של סמאל,
נשמה לנשמה מצד השמאל,

בין האי להאי. אלא, באתר דאקרי (שם א כז)
ויברא אלהים את האדם בצלמו, הוא יהו"ה.
ובאתר דלא אקרי בצלמו הוא גוף.

ובתר דאמר וייצר ה' אלהים. שיצר לאדם,
עשאו. דכתיב (שם ג כא) ויעש ה' אלהים
לאדם ולאשתו פתנות עור וילבשם.
בראשונה פתנות אור, בדוגמא של
מעלה, ובתר דחבו פתנות עור.

ועל דא אמר, (ישעיה מג ז) כל הנקרא בשמי
ולכבודי בראתיו ויצרתיו אף עשיתיו.
בראתיו, דא יו"ד ה"א וא"ו ה"א. יצרתיו,
דא פתנות אור. א"ף עשיתיו, דא פתנות עור.
משום דהאף סבב זה.

ולמאן יתקרי רע. דא יצר הרע, ודא נחש,
דעבד וסבב דאתגזר על אדם ותוה
מותא, ועל כל אינש.

ובדוגמא דאיתא שם דקודשא, הכי אית שם
דמסאבו, שהוא טמא. ועל דא, לא
יהיה לך אלהים אחרים על פני. וכל הפוגם
אחד מאיבריו מלמטה, כאלו פוגם מלמעלה.
ועל דא, חרב בא לעולם, וכפנא ומותא אתי
לעלמא. ועל דא (שם כב כג) והיו נשיכם
אלמנות וגו'. למאן דעאיל ברית קדישא ברשו
אחרא. ועל דא, (ויקרא יט יט) שעטנז לא יעלה
עליך. (דברים כב י) לא תחרש בשור ובחמור יחדו.
ועל דא אמר, (שם כז כא) ארוור שוכב עם כל
בהמה. מאן היא בהמה. דא פותית. גוף שהיא
מסטרא דבהמה אחרא דלעילא, מסאבא.

ועל דא אמר, (שם ל טו) ראה נתתי לפניך היום
את החיים ואת הטוב ואת המות ואת
הרע. את החיים ואת הטוב, דא יהו"ה. ואת
המות ואת הרע, דא שמיה דסמאל, נשמתא
לנשמתא מסטרא דשמאלא, ונשמה ורוח

וּנְשָׂמָה רוּחַ וּנְפֶשׁ מִצַּד הַשְּׂמָאל,
שְׁהִיא בְּגוּף, שְׂאָדָם שְׁהוּא מִשְׂאָר
עֲמִים שְׁלֹא נִקְרְאִים אָדָם. וּמָה
אָמַר? וּבַחֲרַת בַּחַיִּים.

וְעַל דָּא אֵית שִׂידִין יְהוּדָאִין. וְלֹא אַתָּא פְּסוּקָא,
דְּאָמַר (שמות כ ג) לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אַחֲרַיִם,
אֲלֹא לִישְׁמַעְאֵל וּלְעֶשׂוֹ. וְאֱלֹהִים אַחֲרַיִם
מִישְׁמַעְאֵל וּמְעֶשׂוֹ מֵאִיזָה מְקוּם
יִצְאוּ? מִן הַשְּׂמָרִים שֶׁל הַשְּׂדִים
הַיְהוּדִים, וְעַל זֶה כְּתוּב (ישעיה יד)
כִּי מִשְׂרָשׁ נִחַשׁ יֵצֵא צַפְעֵ. וְעַל
כֵּן, אִם אָמַר לְךָ יִצְרַר הָרַע חֲטָא
וּשְׂכַב עִם בְּהֵמָה - אֵל תֵּאֱמָן בּוֹ.
וְעַל זֶה יֵשׁ שְׂדִים יְהוּדִים
וְיִשְׁמַעְאֵלִים וְנוֹצְרִים, וְהַגְּדוּלָּה
לְבָנֵי עֶשׂוֹ וְיִשְׁמַעְאֵלִים. וּמֵאִיזָה
מְקוּם הִיא? מִן הַגּוֹפּוֹת שְׁלֵהֶם,
שְׁהֵם אַחִים עִמָּנוּ מִן הַגּוּף, וְלֹא
מִנְשָׂמָה, וְלֹא מִן רוּחַ, וְלֹא מִנְפֶשׁ,
וְלֹא מִנְשָׂמָה לְנִשְׂמָה.

וְאֲנִי פּוֹתַח לְךָ פֶּתַח גְּדוּל. כָּל בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל הֵם מִשְׁתַּחֲוִים לְקַדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא. וְאֱלֹהִים שֶׁל בְּנֵי עֶשׂוֹ,
הוּא יִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם. מִנִּין לָנוּ?
רְמֵז שְׂאֵמַר הַכְּתוּב, וַיָּבֵא אֱלֹהִים
אֶל בְּלָעַם בַּחֲלוֹם הַלֵּילָה. אֱלֹהִים
שְׁלוֹ יִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ. (במדבר כב) וַיָּבֵא
- עַד בֵּיתוֹ, וַיְדַבֵּר עִמּוֹ בְּלָעַם מִן
הַחֲלוֹן שְׁלוֹ. (נ"א החלום) וְזֶה לְמָה?
בְּשִׁבִיל כְּבוֹד הַגּוּף, שְׁהוּא עֶקֶר
שְׁלֵהֶם.

וְעַל זֶה, כָּל גּוֹי שְׂיַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה
וַיִּפְרַד מֵעֲבוּדָה זָרָה וּמֵעֲבָרָה,
יִכְנִס הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בּוֹ רוּחַ
קְדוּשָׁה וּנְפֶשׁ קְדוּשָׁה. וְעַל זֶה יֵשׁ
חֶלֶק לְעוֹלָם הַבָּא וְלֹא עִם בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל, אֲלֹא חֶלֶק בְּפָנֵי עֲצָמוֹ
וְעוֹלָם בְּפָנֵי עֲצָמוֹ.

וְכֵן זֶה לְמָה? בְּשִׁבִיל הַשְּׂמָרִים
שְׂיֵשׁ בְּגוּפּוֹ, שְׁהֵם מִן הַטְּמֵאָה.
וְהַרוּחַ הַקְּדוּשָׁה, וּנְפֶשׁ הַקְּדוּשָׁה,

וּנְפֶשׁ מִסְטָרָא דְשְׂמָאֵלָא, שְׁהִיא בְּגוּפָא, דְּאָדָם
שְׁהוּא מִשְׂאָר עֲמִין דְּלֹא אִקְרוּן אָדָם. וּמָה
אָמַר. וּבַחֲרַת בַּחַיִּים.

וְעַל דָּא אֵית שִׂידִין יְהוּדָאִין. וְלֹא אַתָּא פְּסוּקָא,
דְּאָמַר (שמות כ ג) לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אַחֲרַיִם,
אֲלֹא לִישְׁמַעְאֵל וּלְעֶשׂוֹ. וְאֱלֹהִים אַחֲרַיִם מִן
יִשְׁמַעְאֵל וְעֶשׂוֹ מֵאִן אַתְר נְפָקוּ. מִן הַשְּׂמָרִים
שֶׁל שְׂדִים יְהוּדָאִין. וְעַל דָּא כְּתוּב, (ישעיה יד כט)
כִּי מִשְׂרָשׁ נִחַשׁ יֵצֵא צַפְעֵ. וְעַל דָּא, אִם אָמַר
לְךָ יִצְרַר הָרַע, חֲטָא, וּשְׂכַב עִם הַבְּהֵמָה, אֵל
תֵּאֱמָן בּוֹ.

וְעַל דָּא, אֵית שִׂידִין יְהוּדָאִין וְיִשְׁמַעְאֵלִים
וְנוֹצְרִים, וְהַגְּדוּלָּה לְבָנֵי עֶשׂוֹ
וְיִשְׁמַעְאֵלִים. וּמֵאִיזָה מְקוּם הִיא. מִן הַגּוֹפּוֹת
שְׁלֵהֶם, שְׁהֵם אַחִים עִמָּנוּ מִן הַגּוּף, וְלֹא
מִנְשָׂמָה, וְלֹא מִן רוּחַ, וְלֹא מִנְפֶשׁ, וְלֹא
מִנְשָׂמָתָא לְנִשְׂמָתָא.

וְאֲנִי פּוֹתַח לְךָ פֶּתַח גְּדוּל. כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵם
מִשְׁתַּחֲוִים לְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְאֱלֹהִים
שֶׁל בְּנֵי עֶשׂוֹ, הוּא יִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם. מִנִּין לָנוּ?
רְמֵז שְׂאֵמַר הַכְּתוּב, (במדבר כב כ) וַיָּבֵא אֱלֹהִים אֶל בְּלָעַם
בַּחֲלוֹם הַלֵּילָה, אֱלֹהִים שְׁלוֹ יִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ, וַיָּבֵא
עַד בֵּיתוֹ, וַיְדַבֵּר עִמּוֹ בְּלָעַם מִן הַחֲלוֹן (נ"א החלום)
שְׁלוֹ. וְזֶה לְמָה. בְּשִׁבִיל כְּבוֹד הַגּוּף, שְׁהוּא
עֶקֶר שְׁלֵהֶם.

וְעַל דָּא, כָּל גּוֹי שְׂיַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה, וַיִּתְּפָרֵשׁ
מֵעֲבוּדָה זָרָה וּמֵעֲבָרָה, יַעוּל קוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא בֵּיה רוּחַ קְדִישָׁא וּנְפֶשׁ קְדִישָׁא.
וְעַל דָּא יֵשׁ לוֹ חֶלֶק לְעוֹלָם הַבָּא. וְלֹא עִם בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל, אֲלֹא חֶלֶק בְּפָנֵי עֲצָמוֹ, וְעוֹלָם בְּפָנֵי
עֲצָמוֹ.

וְכֵן זֶה לְמָה. בְּשִׁבִיל הַשְּׂמָרִים שְׂיֵשׁ בְּגוּפּוֹ,

שְׁהֵם מִן הַטְּמֵאָה. וְהַרוּחַ הַקְּדוּשָׁה, וּנְפֶשׁ הַקְּדוּשָׁה, שְׂיִשְׁכּוּ עַל

שִׁשְׁבּוּ עַל הַשְּׁמַרִים, בְּחֻזְקָה גְדוֹלָה יָבִיאוּ אוֹתָהּ לְזֶה הַגּוֹף, כְּמוֹ הָאָדָם הַדָּר בְּאִשְׁפָּה. וּמְשִׁימוֹת נֶאֱבָדִים הַשְּׁמַרִים שְׁלוֹ.

וְעַל זֶה אָמְרוּ, הַגּוֹף מִן הַכּוֹתֵי - בְּחַיֵּי טָמֵא, וּבְמוֹתוֹ טָהוֹר. לְמָה? בְּשִׁבִיל שְׁתֵּאבֵד נִשְׁמָתוֹ, וְהַגּוֹף יֵשׁוּב אֶל הַעֶפֶר כְּשֶׁהָיָה. הַיְהוּדִי - בְּחַיֵּי טָהוֹר, וּבְמוֹתוֹ טָמֵא, בְּשִׁבִיל שֶׁנִּשְׁמָתוֹ עוֹלָה לְמָקוֹם גְּבוּהָ, וְנִשְׁאַר נֶפֶשׁ הַבְּהֵמִית בַּגּוֹף. וְעַל זֶה, זֶה נִקְרָא טָמֵא בְּמוֹתוֹ. וְהַכּוֹתֵי טָהוֹר.

לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה? לְשֵׁנֵי אֵילָנוֹת, אֶחָד קָדוֹשׁ וְאֶחָד טָמֵא. מִי הוּא הַקָּדוֹשׁ, וּמִי הוּא הַטָּמֵא? מִי שֶׁעוֹשֶׂה פְרִי הוּא הַקָּדוֹשׁ, וּמִי שֶׁאֵין עוֹשֶׂה פְרִי הוּא הַטָּמֵא. וְזֶהוּ שֶׁיַּעֲשֶׂה צֶל לְעַבּוּדָה זָרָה. וְעַם כָּל זֶה הֵם נְטוּעִים בְּאֶרֶץ, וְלֹעֵץ אֶחָד יֵשׁ מִיֶּם, וְלֹעֵץ הָאֶחָד אֵין (יש מים). וְעַם כָּל זֶה, עֵץ אֶחָד יַעֲשֶׂה פְרִי, וְעֵץ אֶחָד לֹא יַעֲשֶׂה פְרִי.

בְּדִנְיָא הֵיוּ הֵם יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי הָאֲמוֹת. שְׁנֵי אֵילָנוֹת, שֶׁהֵם נְטוּעִים בְּאֶרֶץ. רוּחַ שֶׁל קִדְשָׁה, וְרוּחַ שֶׁל טְמָאָה. זֶהוּ הָאֵילָנוֹת, וְהֵם בְּאֶרֶץ אַחַת, שֶׁהֵן מִן הַגּוֹף, אַחֲנֵנו עֲמָנו. וְלֹא אֶחָד יֵשׁ מִיֶּם וְעוֹשֶׂה פְרִי, זֶה הִיא הַתּוֹרָה הַקָּדוּשָׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּמְשְׁלָה לְמִיֶּם, שֶׁנִּאֲמַר (ישעיה נה) הוּא כָּל צֶמָא לְכוּ לְמִיֶּם, וְאֵין מִיֶּם אֵלָא תּוֹרָה.

וְעַל הַגּוֹף שֶׁל יִשְׂרָאֵל אָמַר, וְעֵץ עֹשֶׂה פְרִי אֲשֶׁר זָרְעוּ בוֹ עַל הָאֶרֶץ וְגו'. וְיִוְרֵשׁ גֵּן הַעֲדֵן, וְיִוְרֵשׁ גּוֹף קָדוֹשׁ שֶׁלְמַעְלָה, וְנִהְיִית נִשְׁמָתוֹ מְאוֹר הַשְּׁכִינָה.

וְאִם תֵּאמַר, אֲמַרְתָּ, שֶׁאֵין פְרִי בְּאֵילָן הַטְּמָאָה, לְמָה הַפְּסוּק אָמַר עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְרִי לְמִינוֹ? אֵין בְּפִרְיָהּ הַעֵץ שֶׁיַּעֲשֶׂה צֶל לְעַבּוּדָה

הַשְּׁמַרִים, בְּחֻזְקָה גְדוֹלָה יָבִיאוּ לָהּ לְזֶה הַגּוֹף, כְּמוֹ הָאָדָם הַדָּר בְּאִשְׁפָּה. וּמְשִׁימוֹת נֶאֱבָדִים הַשְּׁמַרִים שְׁלוֹ.

וְעַל דָּא אָמְרוּ, הַגּוֹף מִן הַכּוֹתֵי, בְּחַיֵּי טָמֵא, וּבְמוֹתוֹ טָהוֹר. לְמָה. בְּשִׁבִיל שְׁתֵּתֵאבֵד נִשְׁמָתָא דִּילֵיהּ, וְהַגּוֹף יֵשׁוּב אֶל הַעֶפֶר כְּשֶׁהָיָה. הַיְהוּדִי, בְּחַיֵּי טָהוֹר, וּבְמוֹתוֹ טָמֵא. בְּשִׁבִיל שֶׁנִּשְׁמָתוֹ עוֹלָה לְמָקוֹם גְּבוּהָ, וְנִשְׁאַר נֶפֶשׁ הַבְּהֵמִית בַּגּוֹף. וְעַל דָּא, זֶה נִקְרָא טָמֵא בְּמוֹתוֹ. וְהַכּוֹתֵי טָהוֹר.

לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה, לְתַרְיִן אֵילָנִין, חַד קְדִישָׁא, וְחַד מְסֻאָבָא. מָאן הוּא קְדִישָׁא, וּמָאן הוּא מְסֻאָבָא. מָאן דְּעֵבִיד אֵיבָא, הוּא קְדִישָׁא. וּמָאן דְּלֹא עֵבִיד אֵיבָא, הוּא מְסֻאָבָא. וְדִין הוּא דְּיַעֲבִיד צֶל לְעַבּוּדָה זָרָה. וְעַם כָּל דָּא הֵם נְטוּעִים בְּאֶרֶץ, וְלִחַד אֵילָנָא אֵית מִיִּין, וְלֹא אֵילָנָא אַחֲרִינָא לֵית (נ"א אית) מִיִּין, וְעַם כָּל דָּא, אֵילָנָא חַד יַעֲבִיד אֵיבָא, וְאֵילָנָא חַד לֹא יַעֲבִיד אֵיבָא.

בְּדִנְיָא דָּא, אֵינוֹן יִשְׂרָאֵל, וּבְנֵי אוֹמוֹת. תְּרֵי אֵילָנִין, דְּאֵינוֹן נְטִיעִין בְּאֶרְעָא. רוּחָא דְּקְדִישָׁא, וְרוּחָא דְּמְסֻאָבָא, דָּא הוּא הָאֵילָנוֹת, וְאֵינוֹן בְּאֶרְעָא חַדָּא, דְּאֵינוֹן מִן גּוֹפָא, אַחוּנָא עֲמָנָא. (דף צו ע"ב) וְלִחַד אֵית מִיִּין וְעֵבִיד אֵיבָא, דָּא אֵיהִי אוּרִייתָא קְדִישָׁא דִּישְׂרָאֵל, שֶׁנִּמְשְׁלָה לְמִיֶּם, שֶׁנִּאֲמַר (ישעיה נה א) הוּא כָּל צֶמָא לְכוּ לְמִיֶּם, וְאֵין מִיֶּם אֵלָא תּוֹרָה.

וְעַל גּוֹפָא דִּישְׂרָאֵל אָמַר, (בראשית א יא) וְעֵץ עוֹשֶׂה פְרִי אֲשֶׁר זָרְעוּ בוֹ עַל הָאֶרֶץ וְגו'. וְיִרִית גֵּינְתָא דְּעַדְן. וְיִרִית גּוֹפָא קְדִישָׁא דְלַעִילָא. וְנִהְיִית נִשְׁמָתוֹ מְאוֹר הַשְּׁכִינָה.

וְאִי תִימָא אֲמַרְתָּ, דְּלֵית אֵיבָא בְּאֵילָנָא דְּמְסֻאָבָא, לְמָה הַפְּסוּק אָמַר עֵץ עוֹשֶׂה

זרה שיאמרו עליו שיעשה פרי, שלא אוכלים ממנו, וידפנו הרוח. ועל זה אמר, לא כן הרשעים פי אם כמץ וגו'.

ויש לאילן הזה של הטמאה מים, ולא יעשה פרי, אלא כמו שאמרנו, כמ"ץ אשר תדפנו רוח. זו התורה שלהם, שכתוב (תהלים א) לא כן הרשעים פי אם כמץ כו'. מה שאין פן בישראל, מה כתוב? והיה כעץ שתול על פלגי מים.

רבי אושעיא אמר, בא וראה, מעץ הדעת טוב ורע, זרע דוד כמו זה, עץ הדעת טוב ורע. טוב - מצד האבות, ורע - מצד האמהות, שהיו מן האמות. ועם כל זה, לא מהחציפות שלהם זה היה. כיון ששמע רבי אלעזר בר יוסי את זה, בא ונשקו בראשו. אמר רבי חסדאי, רות מצניעות שבהם היתה, ונכנסה תחת פנפי השכינה, ויצא ממנה דוד. והמלכים התחייבו להיות מזרע דוד, כדי שיהיו רחמנים ואכזרים. רחמנים מצד האב, ואכזרים מצד האם. וזה וזה צריך להיות כאחד. ולפיכך זרע דוד נוקם ונוטר פנחש לאמות, ורחמן לישראלים.

אמר רבי חלפתא, פשושנה בין החוחים נותנת ריח טוב - כף רות מזרע האמות נתנה ריח טוב לפני הקדוש ברוך הוא. פשושנה שהעלתה ריח טוב - כף רות ממעשיה הטובים נכנסה תחת פנפי השכינה.

שאר רבי פדת את בנו של רבי יוסי איש סוכו, רות, כיון שנתגיירה, מפני מה לא קראוה בשם אחר? אמר לו, כף שמעתי, ששם אחר היה לה, וכשנשאת למחלוץ, קראו שמה רות, ומשם עלתה בשם זה. שהרי כשנשאת

פרי למינו. אין באיבא דאילנא, דיעביד צל לעבודה זרה, שיאמרו עליו דיעביד איבא, דלא אכלין מיניה, וידפנו הרוח. ועל זה אמר, (תהלים א ד) לא כן הרשעים פי אם כמץ וגו'.

ואית לאילנא דא דמסאבא מיין, ולא יעביד איבא, אלא כמא דאמרנא, כמ"ץ אשר תדפנו רוח. דא אורייתא דלהון, דכתיב לא כן הרשעים פי אם כמץ כו'. מה שאין פן בישראל, מה כתיב. (שם א) והיה כעץ שתול על פלגי מים.

רבי אושעיא אמר, בא וראה מעץ הדעת טוב ורע, זרע דוד פהאי גוונא עץ הדעת טוב ורע. טוב מצד האבות. ורע מצד האמהות, שהיו מן האומות. ועם כל זה, לאו מחציפות דלהון הוות. כיון ששמע רבי אלעזר בר יוסי דא בא ונשקו בראשו.

אמר רבי חסדאי, רות מצניעות שבהם היתה, ונכנסה תחת פנפי השכינה, ויצא ממנה דוד. והמלכים התחייבו להיות מזרע דוד, כדי שיהיו רחמנים ואכזרים. רחמנים מצד האב, ואכזרים מצד האם. וזה וזה צריך להיות כאחד. ולפיכך, זרע דוד, נוקם ונוטר פנחש לאומות ורחמן לישראלים.

אמר רבי חלפתא, פשושנה בין החוחים, נותנת ריח טוב, כף רות מזרע האומות, נתנה ריח טוב לפני הקדוש ברוך הוא. פשושנה שהעלתה ריח טוב, כף רות, ממעשיה הטובים נכנסה תחת פנפי השכינה. שאר רבי פדת, לכריה של רבי יוסי איש סוכו. רות, כיון שנתגיירה, מפני מה לא קראוה בשם אחר. אמר ליה, כף שמעתי, דשם אחר היה לה, וכשנשאת למחלוץ, קראו שמה רות. ומשם עלתה בשם זה. דהא

למחלוך נתגיירה, ולא לאחר זמן.
אמר לו, והכתיב אחר כך, באשר תליני אליך
ואלהיך וכו', הרבה התראות עשתה
נעמי, כמו ששינוי, וכלן קבלה
עליה. ואם נתגיירה קדם, למה לה
כעת כל זה?

אמר לו, חס וחלילה שנסא
מחלוך והיא גויה, אלא כשנסא
נתגיירה, ובחזקת אימת בעלה
עמדה היא וערפה בענין זה. כיון
שמתו בעליהן, ערפה חזרה
לסורחנה, ורות עמדה בטעמה,
שפתוב, הגה שבה יבמתך אל
עמה ואל אלהיה, ורות דבקה
בה, כמו שהיתה בתחלה. כיון
שמת בעלה, ברצונה דבקה
בתורה.

אמר לו, שמעת מה שמה בתחילה.
אמר לו, אמר לו, גילית
שמה. כשנסא מחלוך, קרא
לשמה רות. ערפה, הרפה שמה,
וחזרה לסרחונה, ולשמה,
ולעמה, ולא להיה, שכתוב (שם)
הגה שבה יבמתך אל עמה ואל
אלהיה. אל עמה - להקרא בשם
הראשון. ואל אלהיה - לעבד
עבודה זרה.

רבי רחומאי ורבי קיסמי בן גירי, הוו שכיחי
היו מצויים יחד באונו משבת
לשבת. יום אחד היו יושבים,
ורבי רחומאי היה יושב ודורש,
והעם יושב לפניו. פתח ואמר,
(ישעיה כד) על פן בארים כבדו ה'.
מה זה בארים? אלו אורים
ותמים.

דבר אחר, בארים - בשתי אשות,
שהם בציון ובירושלים, שפתוב
(שם לא) נאם ה' אשר אור לו בציון
ותנור לו בירושלם. ואין בני אדם
יודעים בהם.

בציון ובירושלים לבד עולה על
דעתך? אלא, כמו שציון
וירושלים זה עם זה, כך גם אלו

כשנסאת למחלוך נתגיירה, ולא לאחר זמן.
אמר לו, והכתיב אחר כך, באשר תליני אליך
ואלהיך וכו', הרבה התראות
עשתה נעמי, וכו' קבלה עליה. ואם
נתגיירה קודם, למה לה השתא פולי האי.
אמר לו, חס ושלום שנסאה מחלוך, והיא
גויה, אלא כשנסאה נתגיירה, ובחזקת
אימת בעלה עמדה היא וערפה, בענין זה.
כיון שמתו בעליהן, ערפה חזרה לסורחנה,
ורות עמדה בטעמה. דכתיב, הגה שבה יבמתך
אל עמה ואל אלהיה ורות דבקה בה, כמו
שהיתה בתחילה. כיון שמת בעלה, ברצונה
דבקה בתורה.

אמר לו, שמעת מה שמה בתחילה. אמר ליה,
(ם"א פלוניתא) גילית שמה. כשנסאה מחלוך,
קרא לשמה רות. ערפה, הרפה שמה, וחזרה
לסרחונה, ולשמה, ולעמה, ולא להיה, דכתיב
הגה שבה יבמתך אל עמה ואל אלהיה. אל
עמה, להקרא בשם הראשון. ואל אלהיה,
לעבוד עבודה זרה.

רבי רחומאי, ורבי קיסמי בן גירי, הוו שכיחי
בהדי הדדי באונו, משבת לשבת. יומא
חד הוו יתבי, ורבי רחומאי היה יתיב ודרש,
ועמא יתבי קמיה. פתח ואמר, (ישעיה כד טו) על
פן בארים כבדו ה'. מאי באורים. אלו אורים
ותומים.

דבר אחר. באורים: בשתי אישות, שהם בציון
ובירושלים. דכתיב, (שם לא ט) נאם ה' אשר
אור לו בציון ותנור לו בירושלם. ואין בני
אדם יודעים בהם.

בציון ובירושלים לבד סלקא דעתך. אלא,
כמו דציון וירושלים דא עם דא, הכא
נמי אלין דא עם דא, והם פליין זכר ונקבה.

זֶה עִם זֶה, וְהֵם כְּעֵין זֶכֶר וְנִקְבָּה.
וְהוּא אֵשׁ שֶׁל זֶכֶר חֲלוּשׁ, וְשֶׁל
נִקְבָּה חֲזָק. זֶה אֵצֶל צִיּוֹן, וְזֶה אֵצֶל
יְרוּשָׁלַיִם.

וְאֵין לָךְ אָדָם בְּעוֹלָם שְׂאִין לוֹ
שְׂתֵי אִשׁוֹת אִלוּ, וְהֵם נִקְרָאִים יֵצֵר
הָרַע וְיֵצֵר הַטּוֹב. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא נִתְּנָם לְכַנִּי אָדָם כְּדֵי לְנַסּוֹתָם
בָּהֶם, וְהַפְתּוּב אָמַר, עַל כֵּן בְּאֵרִים
כִּפְדוּ ה', בָּהֶם הָאָדָם מְכַבֵּד לְקוֹנוֹ.
לְקוֹנוֹ.

שְׁעַר אֶחָד יֵשׁ תַּחַת צִיּוֹן, וְהוּא
תַּחַת הָאָרֶץ אֲלֵפִים אַמּוֹת עַל
אֲלֵפִים אַמּוֹת, וְהַתְחַלַּת הָאֵשׁ
הוּא דָק וְחֲלוּשׁ. וְהַשְׁעַר הַזֶּה הוּא
נִקְרָאת צְפוֹנִית, וּמִשָּׁם הוֹלֵךְ
וּמִתְפַּשֵּׁט עַד יְרוּשָׁלַיִם, מְקוֹם הַר
הַבַּיִת, עַד מְקוֹם שְׁעוֹמֵד כָּל זֶכֶר
לְהִרְאוֹת אֶת פְּנֵי הָאֲדוֹן ה'
צְבָאוֹת.

מָה הַטַּעַם? מִפְּנֵי שְׁשָׁם תַּחַת הַר
הַבַּיִת, שְׁעוֹמֵד לְפָנֵי הַעֲזָרָה,
מִתְחַתּוֹ שְׁעוֹר שְׁלֹשׁ מֵאוֹת
וְשִׁשִּׁים וְחֲמִשָּׁה אַמּוֹת כְּפָלִים
הָאֵשׁ. אֲבָל לְמַעְלָה, הָאֵשׁ אֵינִי
בּוֹעֵר כִּתְנוּר חֲזָק. וְלִמְטָה, הָאֵשׁ
דֹּגְמַת הָעֲרֵלָה הַחוֹפֶפֶת עַל
הַבַּרְיָת, וְהִיא לְמַטָּה.

וְעַל כֵּן, כָּל זֶכֶר שֵׁישׁ לוֹ בְּרִית
נִרְשָׁם, עוֹמֵד עֲלָיו לְפָנֵי הָאֲדוֹן
ה'. וּמִפְּנֵי כֵן, עַל כֵּן בְּאֵרִים
כִּפְדוּ ה'. בְּאוֹר שֶׁל צִיּוֹן, וְאוֹר
שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם.

שְׁעַר הַתְּנוּר הַחֲזָק, נִקְרָא עֲרֵל,
וּכְשֶׁהֲזָכְרִים עוֹמְדִים עֲלָיו, נִשְׁקַע
אוֹתוֹ הָאֵשׁ עַד תְּהוּם רַבָּה, וְהוּא
אֵשׁ שֶׁל גִּיהֵנָם.

וַיֵּשׁ לוֹ שְׁבָעָה שְׁמוֹת לִיֵּצֵר הָרַע,
וְאֵלוֹ הֵם: רַע, טָמָא, שֶׁטָן, שׁוֹנָא,
אֶבֶן מִכְשׁוֹל, עֲרֵל, צְפוֹנִי וְשְׁבָעָה
שְׁמוֹת לַגִּיהֵנָם, וְאֵלוֹ הֵם: בּוֹר,
שַׁחַת, דּוּמָה, טִיט הַיַּיִן, שְׂאוּל,
צִלְמוֹת, אָרֶץ תַּחְתִּית. שְׁבָעָה
פְּתָחִים יֵשׁ לַגִּיהֵנָם, כְּנֶגֶד שְׁבָעָה

וְהוּא אֵשׁ שֶׁל זֶכֶר, חֲלוּשׁ. וְשֶׁל נִקְבָּה, חֲזָק.
זֶה אֵצֶל צִיּוֹן, וְזֶה אֵצֶל יְרוּשָׁלַיִם.

וְאֵין לָךְ אָדָם בְּעוֹלָם, שְׂאִין לוֹ שְׂתֵי אִשׁוֹת
אִלוּ, וְהֵם נִקְרָאִים יֵצֵר הָרַע וְיֵצֵר הַטּוֹב.
וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִתְּנָם לְכַנִּי אָדָם, כְּדֵי
לְנַסּוֹתָם בָּהֶם. וְהַפְתּוּב אָמַר, עַל כֵּן בְּאֵרִים
כִּפְדוּ ה', בָּהֶם הָאָדָם מְכַבֵּד לְקוֹנוֹ.

שְׁעַר אֶחָד יֵשׁ תַּחַת צִיּוֹן, וְהוּא תַּחַת הָאָרֶץ
אֲלֵפִים אַמּוֹת עַל אֲלֵפִים אַמּוֹת, וְהַתְחַלַּת
הָאֵשׁ, הוּא דָק וְחֲלוּשׁ. וְהַשְׁעַר הַזֶּה הוּא נִקְרָאת
צְפוֹנִית, וּמִשָּׁם הוֹלֵךְ וּמִתְפַּשֵּׁט עַד יְרוּשָׁלַיִם,
מְקוֹם הַר הַבַּיִת, עַד מְקוֹם שְׁעוֹמֵד כָּל זֶכֶר
לְהִרְאוֹת אֶת פְּנֵי הָאֲדוֹן ה' צְבָאוֹת.

מֵאֵי טַעְמָא. מִפְּנֵי שְׁשָׁם תַּחַת הַר הַבַּיִת,
שְׁעוֹמֵד לְפָנֵי הַעֲזָרָה, מִתְחַתּוֹ, שְׁיַעוֹר
שֶׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וְחֲמִשָּׁה אַמּוֹת כְּפָלִים
הָאֵשׁ. אֲבָל לְמַעְלָה, הָאֵשׁ אֵינִי בּוֹעֵר כִּתְנוּר
חֲזָק. וְלִמְטָה, הָאֵשׁ דֹּגְמַת הָעֲרֵלָה, הַחוֹפֶפֶת
עַל הַבַּרְיָת, וְהִיא לְמַטָּה.

וְעַל כֵּן כָּל זֶכֶר שֵׁישׁ לוֹ בְּרִית נִרְשָׁם, עוֹמֵד
עֲלָיו לְפָנֵי הָאֲדוֹן ה'. וּמִפְּנֵי כֵן, עַל כֵּן
בְּאֵרִים כִּפְדוּ ה'. בְּאוֹר שֶׁל צִיּוֹן, וְאוֹר שֶׁל
יְרוּשָׁלַיִם.

שְׁעַר הַתְּנוּר הַחֲזָק, נִקְרָא עֲרֵל. וּכְשֶׁהֲזָכְרִים
עוֹמְדִים עֲלָיו, נִשְׁקַע אוֹתוֹ הָאֵשׁ עַד
תְּהוּם רַבָּה. וְהוּא אֵשׁ שֶׁל גִּיהֵנָם.

וַיֵּשׁ לוֹ שְׁבָעָה שְׁמוֹת לִיֵּצֵר הָרַע, וְאֵלוֹ הֵן:
רַע, טָמָא, שֶׁטָן, שׁוֹנָא. אֶבֶן מִכְשׁוֹל. עֲרֵל.
צְפוֹנִי. וְשְׁבָעָה שְׁמוֹת לַגִּיהֵנָם, וְאֵלוֹ הֵם: בּוֹר.
שַׁחַת. דּוּמָה. טִיט הַיַּיִן. שְׂאוּל. צִלְמוֹת. אָרֶץ
תַּחְתִּית. שְׁבָעָה פְּתָחִים יֵשׁ לַגִּיהֵנָם, כְּנֶגֶד
שְׁבָעָה שְׁמוֹת שֵׁישׁ לוֹ. שְׁבָעָה מְדוּרוֹת הֵן זו
עַל זוֹ, וְכוּלָן מְדוּרוֹת מְזוּמָנִים לְרִשְׁעִים לִידוֹן

שמות שליש לו. שבע מדורות הן זו על זו, וכלם מדורות מזמנים לרשעים לדון שם. גופם כלה בקבר, ונשמתם נשרפת, והאש אוכלתם.

מדור הראשון - בור, והוא מדור העליון, ושם כמה כתות של מלאכי חבלה, כעין הבור אשר אין בו מים, אבל נחשים ועקרבים יש בו. כף המדור הזה נקרא בור, בו כמה כתות של מלאכי חבלה, כעין נחשים השרפים, אשר אין להם לחש. ושרשה ממנים שולטים בגיהנם מתחת ידי דומה. והם: משחית, אף, חמה. וכל האחרים ממנים תחתם. וכל אותם הממנים רצים ושבים, ודנים כם נפשותם של רשעים.

וכר אותם כתות של מלאכי חבלה, כלם מרעישים גיהנם, ונשמע קולם כרקיע. וקול הרשעים בגיהנם צווחים ואומרים: וי וי! ואין מרחם עליהם.

ועל כל אלו השלשה ממנים, עם שאר כתות של מלאכי חבלה, שמרעישים גיהנם, אמר עליהם הכתוב (ישעיה טו) קול שאון מעיר קול מהיכל קול ה' משלם גמול לאיביו.

בנגד שלשה משחיתים הללו, ששולטים כל ימי השבוע. מזמן תפלת ערבית, כל הלילה, דנים לאותם אשר (שם כט) היה במחשף מעשיהם וגו', ומרהורים על משכבותם. ועליהם אמר הכתוב (שם) והיה במחשף מעשיהם וגו'. (מיכה ב) הוי חשבי און ופעלי רע על משכבותם וגו'. וכיון שהתחילו, גומרים ביום על כלם. אבל התחלת הדין ברשעים בגיהנם משתחשף הלילה. ועל זה נקראים לילות. כמה דאת אמר, (שה"ש ג ח) מפחד בלילות. ואמר רבי אלכסנדראי, מפחדה של גיהנם. וזה נקראים לילות, כמו שנאמר (שיר א) מפחד בלילות. ואמר רבי אלכסנדראי, מפחדה של גיהנם.

שם. גופן כלה בקבר, ונשמתן נשרפת, והאש אוכלתן.

מדור הראשון בור. והוא מדור העליון, ושם כמה כתות של מלאכי חבלה, כעין הבור אשר אין בו מים, אבל נחשים ועקרבים יש בו. כף המדור הזה נקרא בור, בו כמה כתות של מלאכי חבלה, כעין נחשים השרפים, אשר אין להם לחש.

ושרשה ממונים שולטים בגיהנם, מתחת ידי דומה. והם: משחית, אף, וחימה. וכל האחרים ממונים תחתם. וכל אותם הממנים רצים ושבים, ודנים כם נפשותן של רשעים.

וכר אותם כתות של מלאכי חבלה, כולם מרעישים גיהנם, ונשמע קולם כרקיע. וקול הרשעים בגיהנם, צווחין ואומרים, ווי ווי, ואין מרחם עליהם.

ועל כל אלו השלשה ממונים, עם שאר כתות של מלאכי חבלה, שמרעישים גיהנם, אמר קרא עליהו, (ישעיה טו ו) קול שאון מעיר קול מהיכל קול ה' משלם גמול לאויביו.

בנגד שלשה משחיתים הללו, ששולטים כל ימי השבוע. מזמן תפילת ערבית, כל הלילה, דנים לאותן אשר היה במחשף מעשיהם וגו', ומרהורים על משכבותם. ועליהם אמר הכתוב, (שם כט טו) והיה במחשף מעשיהם וגו'. (איכה ב א) הוי חשבי און ופעלי רע על משכבותם וגו'. וכיון שהתחילו, גומרים ביום על כולם. אבל התחלת הדין ברשעים בגיהנם, משתחשף הלילה. ועל זה נקראים לילות. כמה דאת אמר, (שה"ש ג ח) מפחד בלילות.

ואמר רבי אלכסנדראי, מפחדה של גיהנם. וזה נקראים לילות, כמו שנאמר (שיר א) מפחד בלילות. ואמר רבי אלכסנדראי, מפחדה של גיהנם.

ואמר רבי אלכסנדראי, מפחדה של גיהנם. וזה נקראים לילות, כמו שנאמר (שיר א) מפחד בלילות. ואמר רבי אלכסנדראי, מפחדה של גיהנם.

הרב אברהם אזולאי את הספר "זהרי חמה", והוא קצור מן הספר "ירח יקר" - פרושו הגדול של רבי אברהם גלנטי לזהר.

ה. בשנת תרנ"ו הדפס הפרוש "אור החמה" בשלוב עם "זהר חמה", על ידי הרב הקדוש רבי יחזקאל שרגא הלברשטאם בן ה"דברי חיים" זי"ע, וכעת מצויים בו שלשת הפרושים של המקבלים: הרמ"ק [רבינו משה קורדובירו], רבי חיים ויטאל, ורבי אברהם גאלאנטי. מדבריו בהקדמתו לפרושו: "... והחלק ב' [מן הספר "קריית ארבע" - הכולל את רב חבוריו בקבלה] נקרא שמו "אור החמה", והוא מאיר המעין באור החמה הבהיר להבין לשונות הזהר הבלתי עמקים, ונהנים ממנו כל העם מקצה, המבין והבלתי מבין".

ו. רבי אברהם בן רבי מרדכי אזולאי נולד בפאס (בשנת שכ"ה - שצ"ח) למשפחת מקבלים, היה מקבל מפרסם, אשר פרח בתור הזהב של התקופה ההיא. הוא כתב שלשה מדרשים המבססים על הזהר עם פרושו האריז"ל, "אור הלבנה", "אור החמה", ו"אור הגנוז". הרב אברהם אזולאי גם כתב ספר הנקרא "חסד לאברהם", בו הוא מציג נתוח עקרונות הקבלה.

ז. בנו של הרב הקדוש רבי אברהם אזולאי היה הרב הקדוש רבי יצחק אזולאי, בעל זרע יצחק מקושטאנדינא (הוא אבי הרב הקדוש רבי ישעיה, אבי הרב הקדוש רבי יצחק ורחיה, אבי מרן החיד"א ז"ל).

ח. חתני הרב הקדוש רבי אברהם אזולאי ז"ל היו הרב הקדוש רבי בנימין זאבי (אבי הרב הקדוש רבי אברהם ישראל זאבי), והרב הקדוש רבי דוד יצחק (אבי הרב הקדוש רבי אברהם ישראל זאבי), הרב הקדוש רבי אברהם אזולאי ז"ל נפטר, בשנת ת"ד לפ"ק כ"א (וגיש אומרים: כ"ה) מרחשון זיעועכ"א.
(תו"ד מליצי אש)

ד) רבי שלום בוזגלו - "מקדש מלך"

א. רבי שלום בוזגלו נולד - במאה הי"ח - בעיר מראכש שבמרוקו, עיר קדומה ששמשה מאות בשנים כמרכז רוחני ליהודי דרום מרוקו. ארבעה

התגלות הזהר

קנט

מגדולי חכמי מרוקו שבדורו: רבי אברהם אזולאי, רבי יעקב פינטו, רבי ישעיה הכהן, ורבי יעקב גדליה - היו רבותיו בקבלה, כפי שידוע לנו מדבריו בהקדמתו, ומהבאת דבריהם ופרושיהם בפרושיהם על הזהר.

ב. פרוש "מקדש מלך", ושאר פרושיה לחלקי הזהר הנוספים: "הדרת מלך", "פני המלך", "הוד מלך", "כבוד מלך" (על מאמרים קשים שבזהר, על האידרות - רבה וזוטא - ועל ספרא דצניעותא), ו"פסא מלך" (על תקוני הזהר) - מבססים כלם על קבלת האר"י ז"ל, כפי שבאה בכתבי תלמידיו, ובראשם מורינו רבי חיים ויטאל. ואף שקבלת האר"י היא הקובעת בפרושיה, הרי שבמקומות רבים נטה להסביר המאמרים על פי פשוטם של כתובים ברוח הזהר וכונותיו הנגלות.

ג. בפרושו שלב הר"ש [רבי שלום] בוזגלו גם מפרושיה של הרב משה זכות על הזהר, פרוש שהיה מצוי בכתב יד, והוא שהדפיסו והוציאו לאור עולם.

ד. ספריו כתב לאחר שעזב את מרוקו והתישב בלונדון, אבל הדפיסם באמסטרדם (תק"י).

פרוש הר"ש [רבי שלום] בוזגלו לזהר, שני תכונות לו:

א. הוא הפרוש הראשון המקיף את כל חלקי הזהר.

ב. נכתב רק על פי קבלת האר"י ז"ל, שנתקבלה בלמוד הקבלה, על כן זכה הספר למהדורות רבות, (אגב, פרושו לזהר נפוץ ביותר בחוגי החסידים, ובמהדורות זאלקאוו הובאו הסכמותיהם של האדמורי"ם: רבי לוי יצחק מברדיטשוב ורבי יששכר דב מזלאטשוב).

רבי שלום בוזגלו נפטר בשנת תק"מ בלונדון.

ה) "ניצוצי אורות", להחיד"א

א. "ניצוצי אורות" הוא ספרו של החיד"א על הזהר, ובו אסף הערות, הגהות ופרושים קצרים, אשר נאספו ממפרשי הזהר השונים, (מהם:

אספקלריה המאירה, רבי שלום בוזגלו, זהר חמה, והערותיו הוא עצמו תחת החתימה: מאי"ן [- מהצעיר יוסף אזולאי נר"ו]. ספר זה מדפס בשולי הזהר במהדורות רבות, ובו הערות מאירות עינים מסוגים שונים: פרושים בתחום הפשט ובתחום הקבלה, הערות עניניות, תקוני לשון, השואות למקורי חז"ל, ועוד.

ו) "עטרת צבי" לרבי צבי הירש מזידיטשוב, בעל מחבר ספר "עטרת צבי", "פרי קדש הלולים", "סור מרע ועשה טוב"

א. הגאון הקדוש הרב האלקי רצ"ה מזידיטשוב זללה"ה בעל מחבר "עטרת צבי" פרוש על הזהר הקדוש, "פרי קדש הלולים" על הפרי עץ חיים, "סור מרע ועשה טוב" הקדמה ודרך לעץ החיים, ועוד.

ב. הוא היה מסמך מרבו הקדוש והנורא מורינו הרב יעקב יצחק מלובלין זללה"ה ומשאך צדיקים, והחשיב עצמו כשלישי לבעל שם טוב הקדוש זללה"ה, כי בימי חרפו נסע תלמיד אחד מתלמידי הבעל שם טוב דרך מקומו, ועכבו רבינו רצ"ה אצלו כמה ימים, ולמד ממנו הרבה.

ג. הגאון הקדוש רבי משה טיטלבוים מאוהעל בהסכמתו על ספר עטרת צבי לרבינו הנ"ל כותב עליו בזה הלשון: איש אלקים קדוש, צדיק יסוד עולם, רבן של ישראל, ידעתי נאמנה שהיה מלא וגדוש בחכמה זו בחכמה בינה דעת עד להפליא, ועם קדושים נאמן, ועשה פרוש על כל הזהר, ואולי הוא מהשלמת התגלות חבורו דהזהר הקדוש דעל ידו ייתי פרקנא דישראל.

ד. הגאון הקדוש מורנו הרב רבי צבי אלימלך מדינוב בהסכמתו על עטרת צבי הנ"ל כותב בזה הלשון: וידוע לכל אשר עם גדל קדשתו ופרישתו וחסידותו, זכה שנפתחו לו שערי חכמה ובינה, והיה יחיד בדורו בחכמת האמת, ילאה הקלמוס מלספר עמק השגתו בחכמת האמת הלזו, והנה הוא הקדוש עשה לה אונים, עכ"ל שם. ובהוספותיו לספר סור מרע כתב בזה הלשון: וכמעט לא ראיתי ולא שמעתי בדורנו מי אשר העמיק בחכמה הנפלאה כמוהו.

ה. הגאון האמתני בשו"ת אמרי אש חלק אורח חיים סימן י"ט כותב על רבינו הנ"ל בזה הלשון: הגאון איש אלקים מורנו הרב צבי, וכותב שם ומי בדורנו זה אשר ישא אחריו לבבו לדמות את עצמו להרב הגאון רבי צבי הירש.

ו. אחיו הגאון הקדוש מורינו הרב אלכסנדר סענדר מקאמרא בספרו זכרון דברים (דף כ"ח ע"א) כתב בזה הלשון: ואחי מורי הקדוש בעשר מיני קדשות מורנו הרב רבי צבי זללה"ה באר מאמר הלז כפי תקף קדשותו ועצם בינתו והתפשטות דבריו עד רום שמי המעלות, והרוצה לטעם נפת צוף ודבש, יעין בדבריו הקדושים ויאירו עיניו.

ז. אחיו הקדוש והנורא מורינו הרב משה מסאמבור בספר תפלה למשה, בהקדמתו כתב בזה הלשון: מה ששמעתי מאחי אמ"ו איש אלקים קדוש מורינו הרב צבי הירש, ואקדם בהקדמתי אשר השגתי בו מחסידותו ופרישתו וענותנותו ומעינות חכמה אשר בו, לו אספר בשבחו כל הימים לא אוכל לספר אפס קצהו, וזאת השגתי אשר כל השגתי בו מאפס ותהו נחשבו מגדל עמקות החכמה והקדשה והפרישות והענוה אשר בו וכו'.

ח. הגאון הקדוש מורינו הרב יודא צבי מראזלא [תלמידו וחתנו וכן אחיו הרב רבי משה מסאמבור הנזכר] אמר, כי אין שום פסוק בכל התנ"ך אשר מורו דודו רבי צבי הירש לא גלה לו סודו.

ט. מורינו שאר בשרי הגאון הקדוש מורינו הרב רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב [תלמידו וכן אחיו הרב הקדוש רבי יששכר בעריש] בהספמתו על עטרת צבי כותב בזה הלשון: וכאשר שמעתי מפיו הקדוש שהוא מתלמידי רשב"י.

(עשר קדשות מערכת ב' מורנו הרב צבי הירש מזידיטשוב)

ז) העטרת צבי החזיק עצמו לתלמיד של התנא האלקי רבי שמעון בן יוחאי, וגם של האר"י הקדוש

א. בהספמת תלמידו וכן אחיו הרב הקדוש רבינו מורנו הרב רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב זי"ע על ספר הקדוש העטרת צבי כותב בזה הלשון:

וכאשר שמעתי מפיו הקדוש שהוא מתלמידי רבן שמעון בן יוחאי, זכותו יעמד לנו. ובספר עטרת יעקב וישאל להרב הקדוש רבי יעקב האגר זי"ע תלמידו של רבינו מורנו הרב רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב, כותב בזה הלשון: ודע כי רבינו זה [העטרת צבי] למד תורה מפי הרשב"י והאר"ל ממש, כאשר העיד בעצמו, והעיד לנו מורי [מורנו הרב רבי יצחק אייזיק] ז"ל מזידיטשוב, עד כאן.

פעם אחת שלח העטרת צבי מכתב לקברו של רשב"י והאר"י, וחתם "אני תלמידך צבי בן הינדא".

ב. פעם איקלעו לזידיטשוב אנשי צורה, שבאו מארץ הקדש לקבץ מעות לטובת רבי מאיר בעל הנס, שלח העטרת צבי עמהם קנטרס שניניחוהו במערת ציון רשב"י, ותלמידו הרב הקדוש רבינו מורנו הרב רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב זי"ע ראה את הקנטרס בידם, וראה בו פרושים על מאמרי הזהר הקדוש, ובחתימת הקנטרס חותם תלמידך צבי בן הינדא, ומבקש העטרת צבי את רשב"י, שיגלה לו אם כון בפרושו לאמתו. נתן להם רבינו מורנו הרב רבי יצחק אייזיק מעות שיקתבו אליו מה שארע עם הקנטרס במירונו. כאשר חזרו לארץ הקדש כתבו אליו, כי אחר שהניחו את הקנטרס במערה יצאו החוצה, ואחר כמה רגעים כשנכנסו שנית לא מצאוהו עוד, ושום אדם לא נכנס לשם בין כך.

ג. פעם בליל שבת קדש, רצה חתנו הרב הקדוש רבי יודא צבי מראזלא זי"ע להגיש לו משקה לשתות, ושמע מבצע דלת חדרו קולם של כמה אנשים, וכאשר הסתכל דרך חור המפתח שבתוך הדלת, ראה איש זקן ואיש צעיר מפלפלים עם חותנו העטרת צבי, ובשבת קדש בסעדה שלישית כשהעטרת צבי פתח במאמר מהזהר הקדוש כדרך, אמר: מימרא זו פרשו רבינו שמעון בן יוחאי בעצמו כך, ואמר הפשט של רשב"י, ואחר כך אמר והאר"י הקדוש פרשה כך, ואמר הפשט של האר"י הקדוש, ואחר כך אמר ואני מפרש כך וכך, ושניהם רשב"י והאר"י הקדוש מסכימים לפשט שלי, וסיים "אין טאמער גלייבט עטץ מיר נישט, פרגעט'ס דעם שווארצן גנב, ער

התגלות הזהר

קסג

האט אריין געקוקט דורך די קלאמקע" (= ואם לא תאמינו לי, תשאלו הגנב השחור, הוא הסתפל דרך חור המנעול), כי הרגיש ברוח קדשו שחתנו הביט לתוך החדר.

ד. הוא הקדוש היה גאון בנגלה ובנסתר, ובעת אמירת התורה בסעדה ג' של שבת קדש, גלה סודות וענינים רמים וגבוהים.

ה. הרב הקדוש בעל דברי יחזקאל משינאנא זי"ע היה רגיל לספר, כי בעת שהעטרת צבי אמר תורה בסעדה ג', והמורה שעות שעל הקיר התחיל להקיש, צעק העטרת צבי "שא דרך ארץ", ותכף פסקו מלהקיש, וכן בכל פעם, ואחר אמירת התורה השלים כל הנקישות שחסר במשך שעת אמירת התורה. וסיים הרב הקדוש משינאנא: תראו מזה שאפלו דומם כמורה שעות יש לו דרך ארץ לדבורו של צדיק.

(עבודת עבודה דף רע"ט)

ח) "זהר חי", – לרבי יצחק איזיק מקאמארנא, בעמח"ס "זהר חי", "היכל הברכה", "נתיב מצוותיך", עצי עדן, "פני זקן", "שלחן הטהור", ועוד

א. הגאון הקדוש המקבל האלקי מארא דרזין, מורינו הרב יצחק יהודה יחיאל, המכנה רבי איזיק מקאמארנא (תקס"ו - תרל"ד), בן הגאון הקדוש רבי אלכסנדר סנדר, אחי הקדוש רבי צבי מזידיטשוב.

ב. היה גאון מפלג קדוש ובעל מקבל נורא, שחבר ספרים הרבה ה"ה, ספר עשירית האיפה על התורת כהנים, אוצר החיים על תרי"ג מצוות, והיכל הברכה על המסרת, וזהר חי על הזהר הקדוש ה' פרכים, ונתיב מצוותיך, ומעשה אורג, ופני הזקן, ועצי עדן על המשניות, ופני זקן על ירושלמי שקלים, וספר נוצר חסד על אבות, ואלו נדפסו.

עוד נשארו ממנו בכתובים ספר שלחן הטהור על שלחן ערוך אורח חיים, והגהות על ש"ס בבלי וירושלמי, ופרוש על כמה מסכתות מירושלמי זרעים, והגהות על תקוני הזהר, (מגלת יוחסין שבספר בן ביתי תהלים).

ג. הגאון הקדוש רבי יצחק אַזיק יחיאַל הִיה נהירין ליה שְבילין דַרְקיע דְנַהר-דְעָה, הִיה צַדִיק יְסוּד עוֹלָם, וְשַׁר בֵּית הַזְהַר, עִיר וְקַדִישׁ, וְזָכָה לְבֵן גְּדוֹל, הִגְאוֹן הַקְדוֹשׁ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר צְבִי סַאפְרִין, שְׁהוּצִיא גַם כֵּן סְפָרִים הַרְבֵּה, הוּא בַעַל הַמַּחְבֵּר סֵפֶר בֶּן בֵּיתִי עַל הַתּוֹרָה וְחֻמֵּשׁ מַגְלוֹת, וְדַמְשֶׁק אֱלִיעֶזֶר עַל זֶהר הַקְדוֹשׁ ו' חֻלְקִים, וְסֵפֶר אוֹר עֵינַיִם ב' חֻלְקִים וְעוֹד.

ד. פְּרוּשׁוֹ עַל הַזְהַר מִבְּסָס עַל קַבְלַת הָאֶרֶץ ז"ל, וּבוֹ גַם הַשְּׁפַעַת תּוֹרַת מְאוּרֵי הַחֲסִידוֹת - הַבַּעַל שֵׁם טוֹב וְתַלְמִידָיו. פְּרוּשׁ זֶה הַדְּפָס בַּחֲמִשָּׁה כְּרָכִים גְּדוֹלִים בְּלַעַמְבֶּעֶרְג, וְהֵנוּ חֲבוּרוֹ הָאֲחֵרוֹן שֶׁנִּכְתַּב בְּעֶרֶב יָמָיו, וְלֹא זָכָה לְהַשְׁלִימוֹ, וְאָכֵן עַל זֶהר חֲמֵשׁ דְּבָרִים לֹא כָּתַב פְּרוּשׁ. הַכֶּרֶךְ הַחֲמִישִׁי מְסִים בְּפְרוּשׁ לְקַטֵּעַ הַמְּצוּי בְּתַחֲלַת הַזְהַר לְסֵפֶר דְּבָרִים - בְּבֵאוֹר הַפְּסוּק: "רַב לָךְ אֵל תּוֹסֵף", וּבִזְהָ הוּא מְצָא רְמֵז בַּעַת מַחֲלָתוֹ, שְׁעָלְיוֹ לְהַפְסִיק בְּכַתִּיבַת פְּרוּשׁוֹ. וְאָכֵן, סְמוּךְ לְכַתִּיבַת שׁוֹרֹת אַחֲרוֹנוֹת אֵלֶּה נִפְטַר. סִפְרוֹ - "זֶהר חִי" - הַדְּפָס לְאַחַר פְּטִירָתוֹ עַל יְדֵי בְּנוֹ הַצַּדִּיק הַמְּקַבֵּל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר צְבִי סַאפְרִין, כְּצוֹאֵת אֲבִיו הַמַּחְבֵּר.

ה. פַּעַם אַחַת אָמַר שְׂיֵשׁ בְּחֻלְק נִשְׁמַתוֹ הַטְּהוֹרָה חֻלְק אֶחָד מִנְשָׁמַת הָאֶרֶץ"ל, וְאֶפְלוֹ הַצּוֹנָה שֶׁל הָאֶרֶץ"ל יֵשׁ לִי שְׁנֵה בְּשׁוּה. וְגַם חֻלְק אֶחָד מִנְשָׁמַת הַבַּעַל שֵׁם טוֹב ז"ל, לְכֵן כָּל יָמָיו לֹא הָיָה יוֹם אֶחָד שֶׁלֹּא הָיָה מְדַבֵּר מִן הַבַּעַל שֵׁם טוֹב ז"ל וּמֵהָאֶרֶץ"ל. וְגַם הָיָה לוֹ חֻלְק אֶחָד מֵהֵינּוּקָא הַנִּזְכָּר בַּזְהַר וְכו'. וְאָמַר שְׂיֵשׁ לוֹ עוֹד כְּמָה חֻלְקֵי נִשְׁמוֹת מִנְשָׁמַת תְּנָאִים וְאִמּוֹרָאִים, אֲבָל לֹא רָצָה לְגַלוֹת.

(עֶשֶׂר קְדוּשׁוֹת מַעֲרַכַת ט' עֲמוּד מ"ג)

ו. מוֹרֵי דוּדֵי הַקְדוֹשׁ [רַבֵּינוּ צְבִי] נִשְׁמַתוֹ הָיָה שְׂרָשׁ הַרְבַּ רַבִּי חַיִּים וַיִּטְאַל מִשְׂרָשׁ שְׁקֵרוֹב אֵל נִשְׁמַת רַבִּי עֲקִיבָא, שֶׁנִּתְבָּאָר זֶה בְּסֵפֶר חֲזִיוֹנוֹת עֲנִין הַמַּתְחִיל בְּעֵנִין אֲשֶׁתִּי אָמַר לִי מוֹרֵי, מְלַבֵּד שְׂאֲחַר כֶּךָ עַל יְדֵי מַעֲשָׂיו הַמְּפֹלְאִים עֲלָה עוֹד לְכַמָּה מַדְרָגוֹת, וְכֵן נִשְׁמַת הַרְבַּ הַקְדוֹשׁ מוֹרֵינוּ הַרְבַּ לְוֵי יְצַחֵק מִבְּרַדִּיטְשׁוֹב הָיָה מִשְׂרָשׁ הַרְבַּ רַבִּי חַיִּים וַיִּטְאַל. וְעַם שְׂרָשִׁים אֱלוֹ עֶבְדוֹ

התגלות הזהר

קסה

מִלֶּךָ עֲלִיּוֹן בְּמִסִּירוֹת נֶפֶשׁ, בְּהִתְלַהְבוֹת וַיְחֻדִים, כְּמַעַט שְׁלֹא נִמְצָא בַיָּמֵי
הַתְּנָאִים כָּךְ. (מגלת סתרים).

(עֶשֶׂר קִדְשׁוֹת מְעַרְכָּת ט' הָרַב הַקְּדוֹשׁ מוֹרְנוּ הָרַב רַבִּי יֶצְחָק אֵיזִיק מִקְאֵמָרְנָא)

ז. תִּפְלְתוּ הֵיטָה בְּדַבְּקוֹת נִפְלְאָה, וּפְעַל הָרַבָּה בְּתִפְלְתוֹ לְטוֹבַת יִשְׂרָאֵל.
הוּא כּוֹתֵב בְּסִפְרוֹ הַקְּדוֹשׁ זֶהָר חִי (בְּרֵאשִׁית דָּף רט"ו ע"ב): פְּעַם אַחַת בְּחַג
הַשְּׁבוּעוֹת בְּשָׁנַת תַּקַּע"א לִפְרֵט, הִתְחִיל מוֹרֵי דוּדֵי רַבִּינוּ הַקְּדוֹשׁ [הַעֲטָרַת
צְבִי] לְהִתְפַּלֵּל קִדְם הַנֶּחֱץ הַחֲמֵה, וְעָמַד בְּתִפְלַת לַחֵשׁ שֶׁל שְׁחָרִית שְׁשֵׁה שְׁעוֹת,
וְהֵיךְ שָׁם בַּעַל הַבַּיִת אֶחָד [שְׁהֵיךְ שָׁמוּ יוֹסֵף], וְאָמַר תְּהִלִּים עַד שְׁסָיִם כָּל
הַתְּהִלִּים, וְאַחֲרַי כָּךְ הִלֵּךְ לִישׁוֹן וּבָא לְבַיִת הַמְּדַרְשׁ וְעָדִין לֹא סָיִם הַצַּדִּיק תִּפְלַת
הַלַּחֵשׁ, וּבִעַת הַסְּעָדָה לֹא נָתַן לוֹ הַמְּשָׁרֵת לְאָכַל כְּרָאוּי, וְהֵיךְ יוֹשֵׁב בְּאִיזָה
זוּיֹת, וְאָמַר לְהַמְּשָׁרֵת, רַבִּי מְצַעַר אוֹתְנוּ בְּאַרְיִכוֹת, וְאַתָּה בְּמִנְיַעַת הַמַּאֲכָל,
וְשָׁמַע הַעֲטָרַת צְבִי זֹאת, לְקַח כּוֹס שֶׁל יַיִן וְנָתַן לוֹ, וְאָמַר: יוֹסֵף אַתָּה אוֹמֵר
שְׂאֵנִי מְצַעַר אוֹתְךָ, הַתְּדַע שֶׁיֵּשׁ כָּאֵן אִיזָה מְאוֹת בְּנֵי אָדָם, וְאֵנִי צָרִיךְ לְתַקֵּן
לְכָל אֶחָד תַּקּוֹן נֶפֶשׁוֹ וְכָל הַצְּטֻרְכוֹתוֹ מִהַחֵל וְעַד גְּמִירָא. הֵאֱמַת שְׁהַנְּחַת
בְּבֵיתְךָ שְׁנֵי יְלָדִים בְּרִיאִים, וְהַיּוֹם נִחְלוּ שְׁנֵיהֶם, הָאֶחָד נִחְלָה שְׁהֵיךְ קָרוֹב
לְמוֹת, וּבְתִפְלַתִּי פְעַלְתִּי שְׁהַמְּשַׁכְּתִי לוֹ חַיִּים, וְתִהְיֶה לְאֵל חֹזֵר לְאִיתְנוּ, וְהַשְּׁנִי
לֹא הִשְׁגַּחְתִּי כָּל כָּךְ וְהוּא כְּעַת בְּסִפְנֵה גְדוּלָה. וְנִתְּבַהֵל זֶה הָאִישׁ, וְתַכְךָ
בְּמוֹצָאֵי יוֹם טוֹב אֶץ לְבֵיתוֹ, וְהֵיךְ מִכּוֹן כְּמוֹ שְׂאֵמַר לוֹ הַעֲטָרַת צְבִי.

ח. הַעִיד עַל עֲצֻמוֹ, שְׁהַכְּנִיעַ אֶת הַשֵּׁר שֶׁל אוֹנְגָּאָרֶן, וְעָשָׂה לוֹ חֲרִיץ בְּמַצְחוֹ.

ט. אַרְעַ שְׁבָאוּ אֱלֹוֹ מְאוֹת מְשַׁפְּחוֹת בְּבִכְיָה גְדוּלָה, שְׁהַשֵּׁר גָּזַר עֲלֵיהֶם
גְּזֵרָה שְׂאֵסוֹר לָהֶם לְדוֹר בְּכַפְרִים, אֶלָּא מְכַרְחִים לְגוֹר בְּתוֹךְ הָעִיר, וְכָל
פְּרִנְסָתָם הוּא מִהַכְּפָרִים. הַמָּה בְּכוּ לְפָנָיו שְׁיַרְחֵם עֲלֵיהֶם לְבַטֵּל הַגְּזֵרָה הָרְעָה.
אָמַר לָהֶם הַעֲטָרַת צְבִי, לִינוּ פַּה הַלִּילָה וּבוֹאוּ לְפָנַי בְּבִקְרָה, וְכֵן עָשׂוּ.

בְּבִקְרָה כְּשֶׁבָאוּ אֱלֹוֹ, אָמַר לָהֶם: בְּלִילָה זוֹ הֵיטָה לִי עֲלִית נִשְׁמָה, וְהַלְכְּתִי
לְתַנְאִים, אֲמוֹרָאִים, רַבֵּנָן סְבוּרָאִי, וְכֻלָּם אָמְרוּ שְׁכֵן צָרִיךְ לְהִיֹּת שְׁתַּדּוּרוֹ
בְּתוֹךְ הָעִיר, לְפִי שֶׁבְּכַפְרִים אֵין מְנִינִים, וְאֵין שׁוֹמְעִים קְדָשָׁה וּבְרָכוֹ, וְאֵין שָׁם
מְקוּהָ. רַק הַתְּנָא הָאֶלְקִי רַבָּן שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי אָמַר שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְגוֹזֵר זֹאת:

גודל השכר והזכות בהוראת אצבע

הגר"א במשלי (יב, יד), מבאר גודל הזכות שיש למזכי הרבים ומוכיח את חבירו, אם שמע, מקבל שכר על כל מה שיעשה לדורות, וגם אם לא שמע, אז מקבל כל חלקו הטוב, וזה שלא שמע לוקח ממנו את חלק הגיהנום שלו.

הידעת? ברגע אחת אתה יכול לזכות לעולמות נצח! "עין לא ראתה.."
 - עתה הכול בידך - אתה יכול לחלק ס' "ערכה של שעה", שמעודד ומעורר ללמוד זה"ק בכל יום. וכל הלומד שעה זה"ק בשבת עולה לו למאה מיליון שנה תורה, ואם תכפיל בכל שבתות השנה ויו"ט, לכל ימי חייו, תגיע ל' 640 מיליארד שנה תורה. ואם בזכותך יתארגן שיעור לעשר יהודים, תגיע ל' 6 טריליון ו' 400 מיליארד שנה תורה. ובזה"ק (פ' ויצא קס"א). כתוב: שכל מה שנותנים משמים הוא באלף, ועוד כידוע כל עשרה ביה שכינה שריה, אתה מכפיל כל מנין יהודים באלף. תגיע ל' 6 זיליון ו' 400 טריליון שנה תורה. - ומי יוכל לחשב את גודל השכר הנצחי שיש לך מכך בוודאות!!!

החפץ חיים והחזון איש זי"ע

במכתבי מרן החפץ חיים זצ"ל (דף יד אות ג'), שספר בנו הר' אריה ליב על אביו, שהחזיק מאד בחכמת הקבלה באמרו כי הוא אחד מחלקי תורה היותר נעלים, ומרגלא בפומיה תמיד כי בלי סתרי תורה מגששים אנו באפלה, ובס' "מאיר עיני ישראל" (כ"ג ע' תקנ"ו), שרבי שלמה ספר לו על רבו החפץ חיים, שכל שבת קודש למד את הזהר של הפרשה, גם היה אומר לאחרים שילמדו הזהר של הפרשה, אפילו בחורים. והיה אומר שרבו כמדרש. (אור הזהר דף 82). ובספר מעשה איש (חלק ג' ע' צ"ח): שמרן החזון איש זצ"ל אמר להג' ר' שמריהו גריינימן זצ"ל, שאין ספר מוסר כל כך טוב כמו ספר הזהר. (מפעל הזהר העולמי - 0548436784)